

Izdala in založila „Goriška Matica“ v Gorici.

Tiskala „Narodna Tiskarna“ v Gorici leta 1923.

NAŠA ZAVAROVALNICA L' UNION

je največji svetovni zavarovalni zavod.
:: Ustanovlj. l. 1828. ::

Delniški kapitali z res. 400 milijonov.
Zav. kapitali čez 70 milijard frankov.

AVGUST RAVNIK

generalni zastopnik

Gorica, Corso V. E. 28 I.

nasproti Dežel. Hipotečnemu zavodu.

Podružnica LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE - V GORICI, -

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Telefon štev. 50.

Brzjavni naslov:
LJUBLJANSKA BANKA.

Delniška glavnica in rezerve:

41 milijonov dinarjev.

CENTRALA:
LJUBLJANA

Rezerva S. H. S. kron

64 milijonov.

Podružnice: Brežice, Borovlje, Celje, Črnomelj, Metkovič, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po $4\frac{1}{2}\%$. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8.³⁰ - 12 in od 3 - 5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

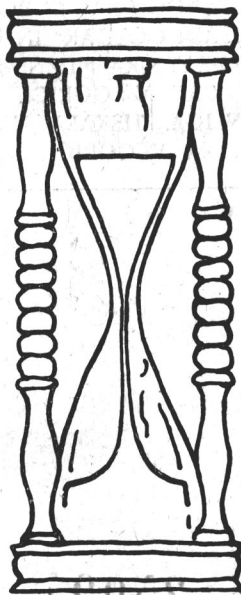

KOLENDAR

ZA

PRESTOPNO LETO

1924

IZDALAIN·ZALOŽILA
GORISKAMATICA
V·CORICI

IZDALA IN ZALOŽILA S PRILOGAMI:
MOLITVENIK „BOGU KAR JE BOŽJEGA“,
ROMAN „MLADI GOZDAR“ IN POVEST
„ZGODBE ZDRAVNIKA MUZNIKA“ „GO-
RIŠKA MATICA“ V GORIČI. UREDIL
DR. A. PAVLICA. TISKALA NARODNA
:: TISKARNA V GORICI 1923. ::

II 25094 / 1924

N 25.782 / 1961

Prestopno leto 1924

ima 366 dni (med temi 52 nedelj in 8 praznikov) ter se začne s torkom in konča s sredo.

Začetek leta 1924.

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja.

Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, 30. novembra.

Prazniki.

a) Običajni civilni:

1. Vse nedelje. - 2. Novo leto. - 3. Sv. Trije kralji. - 4. Vnebohod. - 5. 20. septembra - 6. Vsi svetniki. - 7. 4. Nov. - 8. Božič.

1. Ti prazniki so v Koledarju z dvema zvezdama zaznamljeni. Za Trst tudi dan sv. Justa.

b) Državni, ob katerih se skrči delavni urnik samo na dopoldanske ure:

8. januarja: Rojstni dan kraljice Helene. - Pustni četrtek, ponedeljek, torek - Vel. četrtek - Vel. sobota - Vel. pond. - 2. aprila - 20. julija - 18. avg. - 15. sept. - 2. okt. - 2. nov. - 11. nov. - 20. nov. - 24. dec. - 31. dec.

2. Ti prazniki so v Koledarju zaznamljeni z eno zvezdo.

Letni časi.

Pomlad se začne 20. marca ob 10. uri 20 min. zvečer;	Jesen se začne 23. septembra ob 8 uri 58 min. zjutraj;
Poletje se začne 21. junija ob 6. uri popoldne;	Zima se začne 22. decembra ob 3 uri 45 min. zjutraj.

Premakljivi prazniki.

Septuagesima 17. febr.	Vnebohod Kristusov
Pepelnica 5. marca.	29. maja.
Velika noč 20. aprila.	Binkoštna nedelja 8. junija.
Križev teden 26., 27. in 28. maja.	Sv. Trojica 15. junija.

VREMENSKI KLJUČ,

s katerim lahko vsakdo sam v r e m e za celo leto izvé naprej, ako le vé, kdaj se mesec izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☿, zadnji krajec ☾ in mlaj ☿. — Ta vremenski ključ je napravil veleučeni slavnj zvezdoslovec F. W. Heršelj, in dunajska kmetijska družba ga je spoznala za najbolj zanesljivega. Pomeni pa:

ako se mesec izpremeni:	bo vreme po izpremenu meseca:		ako se mesec izpremeni:	bo vreme po izpremenu meseca:	
	POLETI. t. j. od 15. apr. do 16. oktobra	POZIMI. t. j. od 17. oktobra do 14. aprila		POLETI. t. j. od 15. apr. do 16. oktobra	POZIMI. t. j. od 17. oktobra do 14. aprila
od 6. do 10. do- poludne	izpremenljivo,	dež. pri zah., sneg pri vzhod. vetru,	od 10. do 12. ponoči od 12. pon. do 2. zjutr.,	nem vetru, dež pri južnem ali južno-zahodnem vetru,	vetru, dež ali sneg pri južnem ali južno-zahodnem vetru,
od 10. do 12. o- poludne	veliko dežja,	mrzlo z močnim vetrom,		lepo,	jasno in mrzlo,
od 12. op. do 2. pop.	veliko dežja,	dež in sneg,	od 2. do 4. zjutr. od 4. do 6. zjutr.	lepo,	jasno, hud mraz,
od 2. do 4. pop.	izpremenljivo,	izpremen., raje lepo,		mrzlo, večkrat dež,	razen če piha južni veter,
od 4. do 6. pop.	izpremen., raje lepo,	izpremen., raje lepo,		dež.	sneg in vihar.
od 6. do 10. zve- čer.	lepo pri severnem ali severozahod-	jasno in mrzlo pri severozahodnem			sneg in vihar

OPOMBA. — Ta ključ si prav lahko nakratko takole zapomniš: Vreme je tem bolj zanesljivo lepo, čim bliže polnoči so izpremeni meseca; in tem boli gotovo slabo vreme, čim bliže poldnevu so izpremeni meseca. Zatorej se računa približno dve uri pred polnočjo in 2 uri po polnoči za znamenje lepega vremena; dve uri predpoldnem in dve uri popoldne pa za znamenje obilnih padavin. Druge ure ne kažejo takó gotovo vremena, temveč se nagiblje bolj k jasnemu ali bolj k slabemu vremenu, kolikor bolj se bližajo izpremeni ali polnoči ali poldnevu. V teh srednjih urah odločujejo vreme bolj drugi vzroki.

Sv. Rešnje Telo 19. junija.

Srce Jezusovo 27. jun.

Od Božiča do pepelnice je 10 tednov in 1 dan.

Kvaterni in drugi posti.

I. kvatre, spomladanske ali postne 12., 14., in 15. marca.

II. kvatre, letne ali bink. 11., 13., 14. junija.

III. „ jesenske 17., 19. in 20. septembra.

IV. „ pozimske ali adventne 17., 19. in 20. decembra.

Kvaterni in drugi posti so s križcem (†) zazn.

Znamenja za krajce.

Mlaj . . . ☾ | Ščip ali polna luna ☿
Prvi krajec . . ☾ | Zadnji krajec . . ☾

Mrki solnca in meseca leta 1924.

Solnce mrkne leta 1924 trikrat; prvič dné 5. marca, drugič 31. julija in 30. avgusta tretjič, pri nas nevidno.

Mesec mrkne dne 20. februarja: začetek mrka ob 3. uri 18 min. popoldne, sredina mrka ob 5. uri 8 min., konec ob 6. uri 59 min. Pri nas viden samo zadnji konec mrka, ker mesec vzhaja ob 5. uri 23 min. zatemnel.

Drugi pri nas vidni mrk meseca je dné 14. avgusta; začetek ob 7. uri 21 min., sredina mrka ob 9. uri 20 min., konec mrka ob 11. uri 8 min. ponoči.

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do Božiča. — In od pepelnice do velikonočnega ponedeljka.

JANUAR

PROSINEC

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Torek	** Novo leto. Obrez. Gospod.
2 Sreda	Ime Jezusovo. Makarij, opat.
3 Četrtek	Genovefa, dev.; Salvator, spozn.
4 Petek	Tit, škof; Izabela, kraljica.
5 Sobota	Telesfor, p. muč.; Simeon Stolpnik.
1 O Modrih iz Jutrovega. Mat. 2, 1—12.	
6 Nedelja	** Sv. Trije kralji. Razgl. G.
7 Pondeljek	Valentin, škof; Krišpin, škof.
8 Torek	* Severin, opat; Erhard, škof.
9 Sreda	Julijan in Bazilisa, mučenca.
10 Četrtek	Pavel, puščavnik; Agaton, papež.
11 Petek	Higin, pap. muč.; Božidar, opat.
12 Sobota	Arkadij, mučenec; Ernest, škof.
2 Dvanajstletni Jezus v templu. Luk. 2, 42—52.	
13 Nedelja	1. po razgl. Gosp. Veronika. ☉
14 Pondeljek	Feliks iz Nole; Hilarij, škof.
15 Torek	Maver, op.; Makarij Vel., pušč.
16 Sreda	Marcel, papež; Ticijan, škof.
17 Četrtek	Anton, puščavnik; Sulpicij, škof.
18 Petek	Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m.
19 Sobota	Knut, kralj; Agricij, škof.
3 O ženitnini v Kani Galilejski. Jan., 2, 1—11.	
20 Nedelja	2. po razgl. Gosp. Fab. in Bošt.
21 Pondeljek	Neža, devica mučenica.
22 Torek	Vincencij, muč.; Anastazij, muč. ☿
23 Sreda	Zaroka Marije Dev.; Emerencijana.
24 Četrtek	Timotej, škof; Babila, mučen.
25 Petek	Izpreobrnitev Pavla, ap.; Amand.
26 Sobota	Polikarp, škof; Pavla, vdova.
4 Jezus ozdravi gobavega. Mat. 8, 1—13.	
27 Nedelja	3. po razgl. Gosp. Janez Zlat.
28 Pondeljek	Karol Vel.; Julijan, škof. Marjeta d.
29 Torek	Frančišek Sal, šk.; Konstant., m. ☼
30 Sreda	Martina, dev.; Janez milošč., škof.
31 Četrtek	Peter Nol., spozn.; Marcela, vdova.

Zapisnik.

Drugi godovi.

7. Lucijan, muč.; — 16. Honorat, šk., Priscila, dev. m. — 20. Mainrad, opat.

Izpremeni meseca.

- Mlaj 6. ob 1. uri 48 min. pop.
- ☉ Prvi kr. 13. ob 11h 45 m. zv.
- ☿ Ščip 22. ob 1. uri 57 min. zj.
- ☼ Zadnji kr. 29. ob 6h 58 min. zj.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje v o d n a r j a dne 21. ob 8h 30 min. zjut. Dan zraste za 58 min. Dan je dolg 8 ur 30 min. do 9 ur 23 min.

FEBRUAR

SVEČAN

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji	
1	Petek	Ignacij, škof muč.; Brigida, dev.	
2	Sobota	Svečnica. Dar. Gospodovo.	
5 O Gospodovi ladjici. Mat. 8, 23—27.			
3	Nedelja	4. po razgl. Gosp. Blaž, šk.	
4	Pondeljek	Veronika, devica; Andrej, spozn.	
5	Torek	Agata, devica mučenica.	☉
6	Sreda	Doroteja, devica muč.; Tit. škof.	
7	Četrtek	Romuald, opat; Rihard, spozn.	
8	Petek	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof.	
9	Sobota	Ciril, škof; Apolonija, dev. muč.	
6 O dobrem semenu. Mat. 13, 24—30.			
10	Nedelja	5. po razgl. Gosp. Šolastika, d.	
11	Pondeljek	Prik. Dev. Mar. Lurške; Adolf.	
12	Torek	Humbelina, dev.; Evalija, m.	☾
13	Sreda	Katarina od Rici, devica.	
14	Četrtek	Valentin, mučenec; Zojil, spozn.	
15	Petek	Favstin in Jovita, mučenca.	
16	Sobota	Julijana, devica; Onezim, spozn.	
7 O delavcih v vinogradu. Mat. 20, 1—16.			
17	Nedelja	1. predpepeln. Donat in tov., m.	
18	Pondeljek	Simeon, škof; Flavijan, škof.	
19	Torek	Julijan, Konrad, spozn.; Viktor, muč.	
20	Sreda	Eleuterij, škof, mučenec.	☉
21	Četrtek	Maksimilijan, škof; Eleonora, kralj.	
22	Petek	Stol sv. Petra v Antijohiji.	
23	Sobota	Peter Dam., škof; Romana.	
8 Prilika o sejavcu in semenu. Luk. 8, 4—15.			
24	Nedelja	2. predpepeln. Prestopni dan.	
25	Pondeljek	Matija, apostol.	
26	Torek	Valburga, opatinja; Viktorin, m.	
27	Sreda	Porfirij, škof; Nestor, škof.	
28	Četrtek	*Leander, škof; Baldomir, škof.	☾
29	Petek	Roman, opat; Rajmund, spoznav.	

Zapisnik.

Drugi godovi.

6. Anastazija, dev. — 9. Pavlin, aškvejski patrijarh. — 11. Deziderij (Željko). — 12. Modest, škof. — 25. Viktorin, muč.

Izpremeni meseca.

☉ Mlaj 5. ob 2h 38 min. zjutraj.
 ☾ Prvi kr. 12. ob 9h 9 min. zv.
 ☽ Ščip 20. ob 5h 7 min. zvečer.
 ☾ Zadnji kr. 27. ob 2h 15 m. pop.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje rib dne 19. ob 10h 51 min. zvečer.
 Dan zraste za 1 uro 22 min. Dan je dolg 9 ur 30 min. do 10 ur 33 min.

Zapisnik.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Sobota	Albin, škof; Hadrijan, mučenec.
9 Jezus ozdravi slapca. Luk. 18, 31—43.	
2 Nedelja	3. predpeeln. Simplcij.
3 Ponedeljek	*Kunigunda, ces.; Andrej, m.
4 Torek	*Pust. Kazimir, spoznav.
5 Sreda	† Pepelnica. Agapeta m. ●
6 Četrtek	Fridolin, op.; Viktorin; Katar. B.
7 Petek	† Tomaž Akv., cerkv. uč.
8 Sobota	Janez od Boga, sp.; Filemon, m.
10 Hudobni duh skuša Jezusa. Mat. 4, 1—11.	
9 Nedelja	1. postna. Frančiška Rim., vd.
10 Ponedeljek	40 muč.; Kaj in Aleksander.
11 Torek	Heraklij, Cozim, mučenca.
12 Sreda	† Kvat re. Gregor I., papež.
13 Četrtek	Rozina, vd.; Ans., sp.; Evfraz., ☉
14 Petek	† Kvat re. Matilda, kraljica.
15 Sobota	† Kvat re. Longin, mučenec.
11 Jezus se na gori izpremeni. Mat. 17, 1—9.	
16 Nedelja	2. postna. Hilarij in Tacijan
17 Ponedelj.	Patricij, škof; Jedert, dev.
18 Torek	Ciril Jeruzalemski, škof.
19 Sreda	Jožef, ženin Device Marije.
20 Četrtek	Feliks in tov., muč.; Niketas, šk.
21 Petek	† Benedikt, op. Serapijon, muč. ☿
22 Sobota	Benvenut, škof.
12 Jezus izžene hudiča iz mutca. Luk. 11, 14—28.	
23 Nedelja	3. postna. Viktorijan, muč.
24 Ponedeljek	Gabrijel, nadangel.
25 Torek	Oznanjenje Marije Dev.
26 Sreda	Emanuel, muč.; Dizma, spozn.
27 Četrtek	Rupert, škof; Janez Dam. ☺
28 Petek	† Janez Kap., spozn.
29 Sobota	Ciril, škof, mučenec.
13 Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6, 1—15.	
30 Nedelja	4. postna (sredp.). Angela.
31 Ponedeljek	Modest, šk.; Gvidon, sp.

Drugi godovi.

1. Evdoksija. — 3. Feliks; Kamila.
7. Perpetua in Felicita. — 9. Gregor od Nise, cerkv. uč.; Pacijan, šk.

Izpremeni meseca.

● Mlaj 5. ob 4h 58 m. popoldne.
☉ Prvi kr. 13. ob 5h 50 min. pop.
☿ Ščip 21. ob 5h 30 min. zjutraj.
☾ Zadnji kr. 27. ob 9h 24 m. zv.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje ovna dne 20. marca ob 10h 20 min. zveč. Noč in dan sta enako dolga. Dan zraste za 1 uro 38 min. Dan je dolg 10 ur 54 min. do 12 ur 34 min.

APRIL

MALI TRAVEN

IV

Zapisnik.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Torek	Hugon, škof; Teodora, muč.
2 Sreda	* Francišek Pavl.; Marija Eg.
3 Četrtek	Abundij, škof; Rihard, spozn.
4 Petek	† Izidor, škof; Rozalija, devica. ☉
5 Sobota	Vincencij F., spozn.; Irena, dev.
14 Judje hočejo Jezusa kamenjati. Jan. 8, 46—59.	
6 Nedelja	5. postna (tiha). Sikst, pap.
7 Ponedeljek	Božja glava. Herman,
8 Torek	Albert, škof; Dionizij, mučenec.
9 Sreda	Marija Kleofa; Demeter, muč.
10 Četrtek	Ezekijel, prerok; Mehtilda, devica.
11 Petek	† Dev. Mar. 7 žal.; Leon I. p.
12 Sobota	Zenon, škof, mučenec. ☾
15 Jezusov prihod v Jeruzalem. Mat. 21, 1—19.	
13 Nedelja	6. post. (cv.). Hermenegild, m.
14 Ponedeljek	Justin, Tiburcij, mučenca.
15 Torek	Helena, kraljica; Anastazija.
16 Sreda	Turibij, šk.; Kalist, mučenec.
17 Četrtek	* Veliki četrtek. Rudolf.
18 Petek	* Veliki petek. Apolonij.
19 Sobota	Velika sobota. Leo IX. ☼
16 Jezus vstane od mrtvih. Mark. 16, 1—7.	
20 Nedelja	Velika noč. Vstaj. Gosp.
21 Ponedeljek	* Velikon. pond. Anzelm, škof.
22 Torek	Soter in Kaj, papeža-muč.
23 Sreda	Adalbert (Vojteh), muč.-škof.
24 Četrtek	Jurij, mučenec; Fidelis, muč.
25 Petek	Marko, evangelist; Ermin, muč.
26 Sobota	Klet, papež; Marcelin, papež. ☾
17 Jezus se prikaže ob zaprtih durih. Jan. 20, 19—31.	
27 Nedelja	1. povelik. (bela). Cita, dev.
28 Ponedeljek	Pavel od križa; Vital, mučenec.
29 Torek	Peter, muč.; Robert, opat.
30 Sreda	Katarina Sij., dev.; Marijan, m.

Drugi godovi.

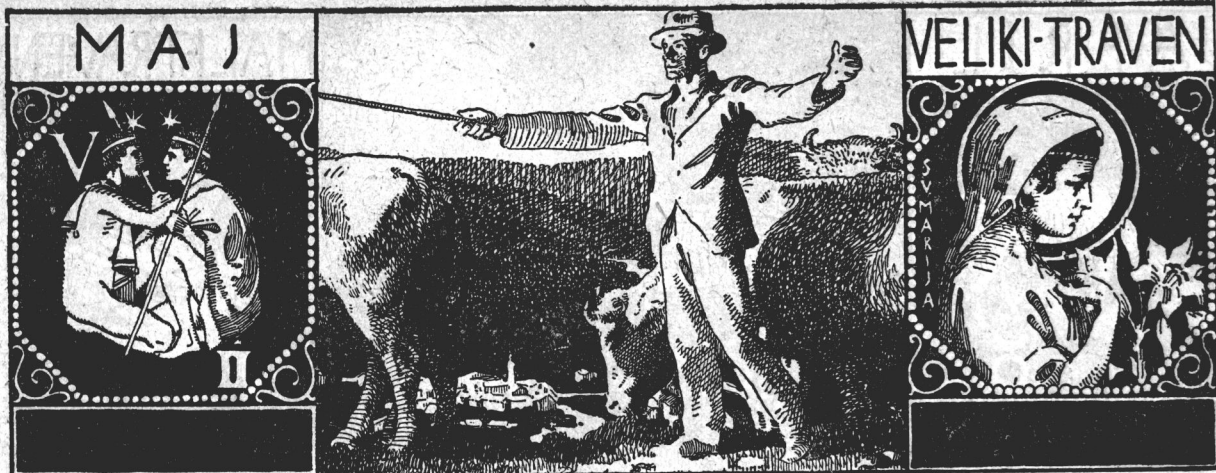
12. Damijan, šk.; Julijan I., pap. —
13. Ida, d. — 14. Val. in Maksim, m.

Izpremeni meseca.

- ☉ Mlaj 4. ob 8h 17 min. zjutraj.
☾ Prvi kr 12. ob 12h 12 m. opold.
☼ Ščip 19. ob 3h 11 min. pop.
☾ Zadnji kr. 26. ob 5h 28 m. zj.

Nebesno znamenje.

- Solnce stopi v znamenje bika
dne 20. ob 9h 59 min.
Dan zraste za 1 uro 38 min. Dan je
dolg 12 ur 36 min. do 14 ur 4 min.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Četrtek	Filip in Jakob, apostola.
2 Petek	Atanazij, škof; Sekund, mučenec.
3 Sobota	Najdba sv. križa
18	Jezus dobri pastir. Jan. 10, 11—16.
4 Nedelja	2. povelik. Florijan, muč.
5 Pondeljek	Pij V., papež; Irenej, škof.
6 Torek	Jan. Evang. pred lat. vrati.
7 Sreda	Varstvo sv. Jožefa.
8 Četrtek	Prikazen Mihaela, nadangela.
9 Petek	Gregor Nac., šk.; Beat., sp.
10 Sobota	Antonin, škof; Gordijan, muč.
19	Jezus napove svoj odhod. Jan. 16, 16—22.
11 Nedelja	3. povelik. (Varstvo sv. Jož.)
12 Pondeljek	Pankracij, mučenec.
13 Torek	Servacij, šk.; Glicerija, devica.
14 Sreda	Bonifacij, mučenec.
15 Četrtek	Zofija, mučenica; Hilarij. sp.
16 Petek	Janez Nepom., muč.; Ubald, škof.
17 Sobota	Paškal, spozn.; Maksima, devica.
20	Jezus obeča učencem sv. Duha. Jan. 16, 5—14.
18 Nedelja	4. povelik. Feliks, spozn.
19 Pondeljek	Celestin, papež; Ivo, spoznavav.
20 Torek	Bernardin, spozn.; Bazila, d.
21 Sreda	Valens, mučenik; Feliks K.
22 Četrtek	Helena, dev.; Julija, devica.
23 Petek	Deziderij, škof; Andrej Bob.
24 Sobota	Marija Devica, pom. kristj.
21	Jezus uči o moči molitve. Jan. 16, 23—30.
25 Nedelja	5. povelik. Gregor VII., p.
26 Pondeljek	Filip Neri, sp.; Elevterij.
27 Torek	Magdalena Pac., devica.
28 Sreda	Avguštin, škof; Viljem op.
29 Četrtek	**Kristusov vneboh. Maksim.
30 Petek	Ferdinand, kr.; Feliks I., p.
31 Sobota	Angela, d.; Kancijan i. t., m.

Zapisnik.

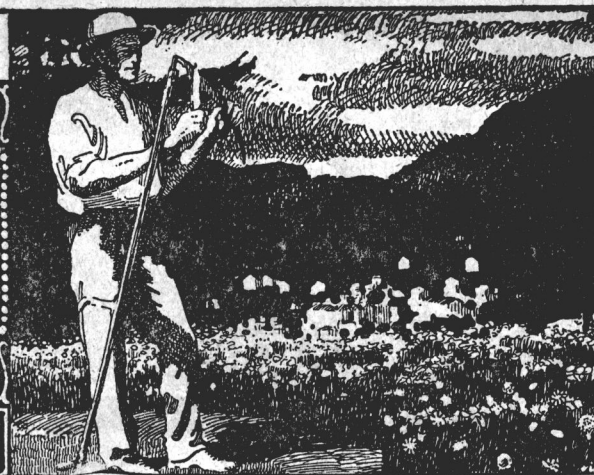
Drugi godovi.
 1. Jeremija, pr. — 3. Aleksander I., p.; Juvenal. — 4. Gothard, šk. — 6. Judita, m. — 13. Peter Reg. — 24. Ivana Kuza. — 27. Janez, p. m.; Beda, cerkv. uč. — 28. Emilija.

Izpremeni meseca.
 ● Mlaj 4. točno o polnoči.
 ☉ Prvi kr. 12. ob 3h 14 min. zj.
 ☾ Ščip 18. ob 10h 53 m. zvečer.
 ☼ Zadnji kr. 25. ob 3h 16 m. pop.

Nebesno znamenje.
 Sonce stopi v znamenje dvojčka dne 21. maja ob 9h 41 min. dopold. Dan zraste za 1 uro 14 m. — Dan je dolg 14 ur 8 min. do 15 ur 16 min.

JUNIJ

VI

ROŽNIK

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji.
22	Jezus govori o priče. Sv. Duha. Jan. 15, 16-27, 16, 1-4.
1	Nedelja 6. povelik. Juvencij, mučen.
2	Pondeljek Marcelin, muč.; Erazem, šk.
3	Torek Klotilda. kr.; Erazem, šk.
4	Sreda Frančišek Kar., sp.; Kvirin.
5	Četrtek Bonifacij, škof; Valerija.
6	Petek Norbert, škof; Bertrand.
7	Sobota Robert, spozn.; Bogomil, op.
23	Jezus govori o Sv. Duhu in ljub. Jan. 14, 23—31.
8	Nedelja Binkošti. Prih. Sv. Duha.
9	Pondeljek Bink. pond. Primož in Felic.
10	Torek Marjeta, kralj.; Mavrin, muč.
11	Sreda † Kvat re. Barnaba, apost.
12	Četrtek Janez Fak., spoz.; Flora, dev.
13	Petek † Kvat re. Anton Pad.
14	Sobota † Kvat re. Bazilij, škof.
24	Meni je dana vsa oblast. Mat. 28, 18—20.
15	Nedelja 1. pobink. Sv. Trojica. Vid.
16	Pondeljek Franc Reg., sp.; Beno, škof.
17	Torek Adolf, škof; Lavra, redovn.
18	Sreda Feliks in Fortunat, mučenca.
19	Četrtek Sveto Rešnje T. Gerv. i. Prot.
20	Petek Silverij, papež; Florentina.
21	Sobota Alojzij (Vekoslav). sp.
25	Prilika o veliki večerji. Luk. 14, 16—24.
22	Nedelja 2. pobink. Ahacij, mučenec.
23	Pondeljek Eberhard, škof; Cenon, sp.
24	Torek Janez Krstnik (roj.). Kres.
25	Sreda Viljem, opat; Prosper, škof.
26	Četrtek Janez in Pavel, muč.; Vigilij.
27	Petek Srce Jezusovo. Hema.
28	Sobota Leon II., p.; Irenej, spozn.
26	Prilika o izgubljeni ovci. Luk. 15, 1—10.
29	Nedelja 3. pobink. Peter in Pavel.
30	Pondeljek Spomin sv. Pavla, apost.

Zapisnik.

Drugi godovi.

3. Oliva, dev. — 9. Pelagija, m. —
14. Elizej, pr. — 17. Cirijska in Mu-
ska, dev. muč. — 22. Pavlin, škof;
Nicej, šk.

Izpremeni meseca.

- Mlaj 2. ob 3h 34 min. popoldne.
- ☉ Prvi kr. 10. ob 2h 37 m. pop.
- ☽ Ščip 17. ob 5h 41 min. zjutraj.
- ☾ Zadnji kr. 24. ob 3h 16 min. zj.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje raka 21.
ob 6h zvečer. — Začetek pole-
tja. — Dan zraste do 22. za 16 min.
22. najdaljši dan 15 ur 34 m. in naj-
krajša noč, do konca meseca se
skrči za 3 minute.

Zapisnik.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Torek	Teobald, pušč.; Julij.
2 Sreda	Obiskov. Mar. Dev.; Oton, šk. ●
3 Četrtek	Helijodor, škof; Bertram, škof.
4 Petek	Urh, škof; Berta, devica.
5 Sobota	Ciril in Metod, škofa.
27	O velikem ribjem lovu. Luk. 5, 1—11.
6 Nedelja	4. pobink.. Izaija, Dominika.
7 Ponedeljek	Vilibald, škof; Pulherija, kraljica.
8 Torek	Elizabeta, kraljica; Kilijan.
9 Sreda	Anatolija, dev.; Veronika, dev. ○
10 Četrtek	Amalija, dev.; Felicita, dev.
11 Petek	Pij I., papež; Peter F., spozn.
12 Sobota	Mohor in Fortunat, mučenca.
28	O farizejski pravičnosti. Mat. 5, 20—24.
13 Nedelja	5. pobink. Marjeta, d. m.
14 Ponedeljek	Bonaventura, šk.; Just, muč.
15 Torek	Henrik I., cesar; Vladimir, sp.
16 Sreda	Š k a p u l. Dev. Marija Karm. ●
17 Četrtek	Aleš, spozn; Generoz, muč.
18 Petek	Kamil Lel., sp.; Friderik, škof.
19 Sobota	Vincencij Pavl., sp.; Makrina.
29	Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8, 1—9.
20 Nedelja	* 6. pobink. Marjeta, d. m.
21 Ponedeljek	Danijel, prerok; Olga.
22 Torek	Marija Magdalena, spokorn.
23 Sreda	Apolinar, škof in muč.; Liborij. ○
24 Četrtek	Kristina, dev. muč.; Roman, muč.
25 Petek	J a k o b, apostol; Krištof.
26 Sobota	A n a, mati Mar. Dev.; Valens.
30	O lažnivih prerokih. Mat. 7, 15—21.
27 Nedelja	7. pobinnk. Pantaleon, muč.
28 Ponedeljek	Inocencij, papež; Viktor, muč.
29 Torek	Marta, devica; Beatrika, devica.
30 Sreda	Abdon in Senen, muč.; Julita.
31 Četrtek	Ignacij Lojol, spoznavavec. ●

Drugi godovi.

1. Pambo, opat. - 5. Anton Zakarija, spozn. — 9. Gorkumski mučenci. — 12. Janez Kvalbert, sp. — 14. Groznata, muč. — 18. Simforoza s 7 sinovi.

Izpreneni meseca.

● Mlaj 2. ob 6h 35 min. zjutraj.
○ Prvi kr. 9. ob 10h 46 min. zv.
● Šcip 16. ob 12h 49 min. opol.
● Zadnji kr. 23. ob 5h 36 min. p.
● Mlaj 31. ob 8h 42 min. zvečer.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje leva 23. julija ob 4h 58 min. zl. — Začetek pasjih dni. — Dan se skrči za 49 min. Dan je dolg 15 ur 30 min. do 14 ur 37 min.

AVGUST

VELIKI SRPAN

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji
1	Petek	Vezi Petra, ap.; Makabejski bratje.
2	Sobota	Porcijunkula. Alfonz Lig., šk. uč.
31	O krivičnem hišniku. Luk. 16, 1—9.	
3	Nedelja	8. pobink. Najdba sv. Stefana.
4	Pondeljek	Dominik, spozn.; Agabij, škof.
5	Torek	Marija Devica snežna; Ožbolt.
6	Sreda	Gospodova izpremenitev.
7	Četrtek	Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč.
8	Petek	Cirijak, mučenc.
9	Sobota	Roman, muč.; Afra mučen.
32	Jezus se joka nad Jeruz. Luk. 19, 41—47.	
10	Nedelja	9. pobink. Lavrencij, muč.
11	Pondeljek	Tiburcij, muč.; Suzana, dev.
12	Torek	Klara, devica; Hilarija, muč.
13	Sreda	Hipolit in Kasijan, mučenca.
14	Četrtek	† Evzebij, spozn.; Anastazija, d.
15	Petek	** Vel. gosp. Vnebovz. M. D.
16	Sobota	Joahim, oče M. D. Rok, sp. Hijacint.
33	O farizeju in cestninarju. Luk. 18, 9—14.	
17	Nedelja	10. pobink. Liberat, muč.
18	Pondeljek	* Helena, kraljica;
19	Torek	Ludovik Toled šk.; Julij, m.
20	Sreda	Bernard, opat; Štefan, kralj.
21	Četrtek	Ivana Frančiška, vd.; Adolf spoz.
22	Petek	Timotej, mučenec; Hipolit, škof.
23	Sobota	Filip Ben., Cahej, spozn.
34	Jezus ozdravi gluho nemega. Mark. 7, 31—37.	
24	Nedelja	11. pobink. Jernej, apostol.
25	Pondeljek	Ludovik, spoznavavec.
26	Torek	Cefirin I., pap.; Samuel muč.
27	Sreda	Jožef K., spozn.; Natalija.
28	Četrtek	Avguštin, škof; Hermet, mučenec.
29	Petek	Obglavljenje Janeza Krstnika.
30	Sobota	Roza Limanska, dev.; Feliks, m.
35	O usmiljenem Samarijanu. Luk. 10, 23—27.	
31	Nedelja	12. pob. (Angelska.) Rajm.

Zapisnik.

Drugi godovi.

11. Filomena, dev. muč.

Izpremeni meseca.

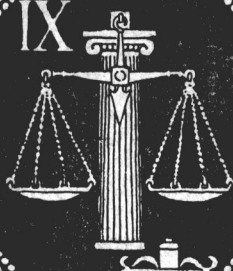
- ☾ Prvi kr. 8. ob 4h 41 min. zj.
- ☾ Ščip 14. ob 9h 19 min. zvečer.
- ☾ Zadnji kr. 22. ob 10h 10 m. d.
- ☾ Mlaj 30. ob 9h 37 min. dopol.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje device 23. (avg.) ob 11h 48 min. dop. Konec pasjih dni. — Dan se skrči za 1 uro 25 min. Dan je dolg 14 ur 40 min. do 13 ur 12 minut.

SEPTEMBER

IX

KIMAVEC

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji
1 Pondeljek	Egidij, opat; Verena, dev. muč.
2 Torek	Štefan, kralj; Antonin, muč.
3 Sreda	Evfemija, Tekla, Erazma., Dorot.
4 Četrtek	Rozalija, devica; Ida, kraljica.
5 Petek	Lavrencij Just., šk.; Viktorin, škof.
6 Sobota	Hermogen, muč.; Pelagij, muč. ☉
36 Jezus ozdravi 10 gobavih. Luk. 17, 11—19.	
7 Nedelja	13. pobink. Bronislava, nuna.
8 Pondeljek	Mala gosp. Rojstvo Mar. D.
9 Torek	Korbinijan šk.; Gorgonij, muč.
10 Sreda	Nikolaj Toled., spoznav.
11 Četrtek	Prot in Hijacint, mučenca.
12 Petek	Ime Marijino. Macedonij.
13 Sobota	Notburga, dev.; Virgilij, muč. ☿
37 O božji previdnosti. Mat. 6, 24—33.	
14 Nedelja	14. pob. Mar. Imp. Pov. križa.
15 Pondeljek	* Nikomed, m.; Evtropija, vd.
16 Torek	Ljudmila, vd.; Kornelij.
17 Sreda	† Kvatre. Lambert, šk. muč.
18 Četrtek	Jožef Kupert., sp.; Tomaž Vil., šk.
19 Petek	† Kvatre. Januarij, šk. m. Arnulf.
20 Sobota	** † Kvatre. Evstahij, mučenec.
38 Jezus obudi mladeniča v N. Luk. 7, 11—16.	
21 Nedelja	15. pobink. Matej, apost. ☾
22 Pondeljek	Mavricij in tov., mučenci.
23 Torek	Tekla, dev. muč.; Lin, pap.
24 Sreda	Marija Dev. reš. ujetnikov.
25 Četrtek	Kleofa, spoznavavec; Firmin, škof.
26 Petek	Ciprijan in Justina, mučenca.
27 Sobota	Kozma in Damijan, mučenca.
39 Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14, 1—11.	
28 Nedelja	16. pobink. Vaclav, kralj. ●
29 Pondeljek	Mihael, nadangel; Evtihij, muč.
30 Torek	Hieronim, spoz. c. učenik.

Zapisnik.

Drugi godovi.

5. Beata, dev. — 22. Emeran, šk.
— 24. Gerard, škof muč. — 30. Hon-
nori, škof.

Izpremeni meseca.

☾ Prvi kr. 6. ob 9h 46 min. dop.
☿ Ščip 13. ob 8. uri zjutraj.
☾ Zadnji kr. 21. ob 4h 35 min. zj.
● Mlaj 28. ob 9h 16 min. zvečer.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje tehtni-
ce dne 23. ob 8h 58 min. dop. Zače-
tek jeseni. Noč in dan enako dolga.
Dan se skrči za 1 uro 35 min. Dan
je dolg 13 ur 11 min. do 11 ur 39 m.

OKTOBER

VINOTOK

D nevi		Godovi in nedeljski evangeliji.
1	Sreda	Remigij, škof; Areta mučen.
2	Četrtek	Angeli varih i. Leodegar.
3	Petek	Kandid, muč.; Evald, muč.
4	Sobota	Frančišek Seraf., sp.; Edvin.
40 O največji zapovedi. Mat. 22, 34—46.		
5	Nedelja	17. pobink. Rožnega venca. ☉
6	Pondeljek	Bruno, spoznavavec; Fida, dev. m.
7	Torek	Rožni venec. Justina.
8	Sreda	Brigida, vd.: Simeon, spoznav.
9	Četrtek	Dionizij, škof muč.; Abraham.
10	Petek	Frančišek B., spoznavavec.
11	Sobota	Nikazij, škof; Firmin škof.
41 Jezus ozdravi mrtvoudnega. Mat. 9, 1—8.		
12	Nedelja	18. pobink. Maksimilijan. ☿
13	Pondeljek	Edvard, kr.; Koloman. muč.
14	Torek	Kalist, pap.; Domicijan, škof,
15	Sreda	Terezija, devica; Brunon, škof.
16	Četrtek	Gal, opat; Maksima, devica.
17	Petek	Hedvika, kraljica; Viktor škof.
18	Sobota	Luka, evangelist; Just, mučenec.
42 Prilika o kralj. ženitnini. Mat. 22, 1—14.		
19	Nedelja	19. pobink. Peter Alk., spoznav.
20	Pondeljek	Janez Kancijan, spoznavavec. ☾
21	Torek	Uršula dev.; Hilarijon, opat.
22	Sreda	Kordula, dev. m.; Marija Saloma.
23	Četrtek	Severin, škof; Janez Kap.
24	Petek	Rafael, nadangel; Kristina, m.
25	Sobota	Krisant in Krišpin, mučenca.
43 Jezus ozdravi kraljič. sina. Jan. 4, 46—53.		
26	Nedelja	20. pobink. Evarist, p. mučen.
27	Pondeljek	Frumencij, škof; Sabina muč.
28	Torek	Simon in Juda, apostola. ☿
29	Sreda	Narcis škof; Hijacint, mučen.
30	Četrtek	Klavdij, muč.; Marcel, muč.
31	Petek.	† Volbenk, škof; Lucija, devica.

Zapisnik.

Drugi godovi.

7. Marko, grof. — 15. Avrelija, muč.
— 17. Marijeta Alak. — 26. Amand.
— 31. Lucila.

Izpreneni mešeca.

☾ Prvi kr. 5. ob 3h 30 min. pop.
☿ Ščip 12. ob 9h 21 min. zvečer.
☾ Zadnji kr. 20. ob 11h 54 min.
po noči.
☿ Mlaj 28. ob 7h 57 min. zjutraj.

Nebesno znamenje.

Solnce stopi v znamenje škorpiona 23. ob 5h 44 min. pop. —
Dan se skrči za 1 uro 35 min. —
Dan je dolg 11 ur 36 min. do 9 ur
59 min.

NOVEMBER

LISTOPAD

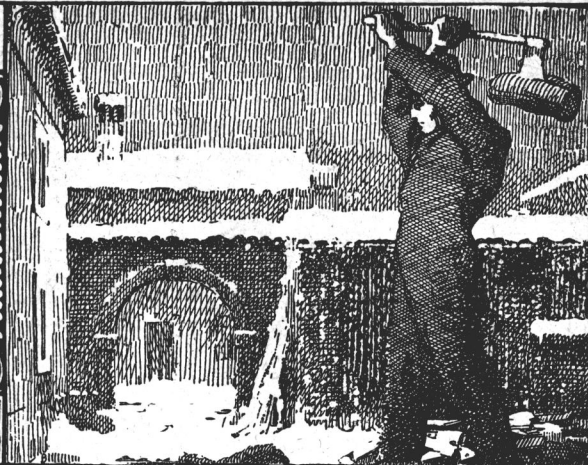
Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji.
1 Sobota	** God vseh svetnikov
44	Prilika o kralj. računu. Mat. 18, 23—35.
2 Nedelja	21. pobink. Just, mučenec.
3 Ponedeljek	* Vseh vernih duš. Viktorin ☉
4 Torek	** Karol Boromej, škof; Modesta.
5 Sreda	Caharija, oče Janeza Krst.
6 Četrtek	Lenart, opat; Sever, škof.
7 Petek	Prosdocim, škof; Engelbert, škof.
8 Sobota	Bogomir, škof; Deodat, mučenec.
45	Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mat. 22, 15—21.
9 Nedelja	22. pobink. Božidar, muč.
10 Ponedeljek	Andrej Avel., spozn.; Trifon.
11 Torek	* Martin, škof; Mena, muč. ☾
12 Sreda	Martin, pap. muč.; Kunibert.
13 Četrtek	Stanislav Kostka, spoznav.
14 Petek	Serapijon, muč.; Klementin.
15 Sobota	Leopold, vojv. spoznav.; Jedert.
46	Jezus obudi Jairovo hčer. Mat. 9, 18—26.
16 Nedelja	23. pobink. Edmund, šk.; Otmar.
17 Ponedeljek	Gregorij, škof; Viktorija, m.
18 Torek	Odon, opat; Evgen, spozn.
19 Sreda	Elizabeta, kr.; Poncijan, pap. ☾
20 Četrtek	* Feliks Val. spozn.; Edmund
21 Petek	Darov. Mar. Dev.; Kolumban.
22 Sobota	Cecilija, dev. m.; Maver.
47	O grozoti razdejanja. Mat. 24, 15—35.
23 Nedelja	24. pobink. Klement, pap. m.
24 Ponedeljek	Janez od križa, sp.; Hrizogon.
25 Torek	Katarina devica mučenica.
26 Sreda	Konrad, škof; Silvester, op. ☾
27 Četrtek	Virgil, škof; Ahacij, škof.
28 Petek	Eberhard, škof; Jakob iz M.
29 Sobota	Saturnin, muč.; Filomen.
48	O poslednji sodbi. Luk. 21, 25—33.
30 Nedelja	1. advent. Andrej, apost.

Zapisnik.

Drugi godovi.	Izpremeni meseca.	Nebesno znamenje.
25. Jukunda, muč. — 29. Gelazij, papež. — 30. Benjamin, muč.	☉ Prvi kr. 3. ob 11h 19 m. zveč. ☽ Ščip 11. ob 1 uri 31 m. pop. ☾ Zadnji kr. 19. ob 6h 39 m. zv. ☼ Mlaj 26. ob 6h 16 min. zvečer.	Solnce stopi v znamenje strelca dne 22. ob 2h 46 min. popoldne. Dan se skrči za 1 uro 10 minut. — Dan je dolg 9 ur 57 min. do 8 ur 47 min.

DECEMBER

XII

GRUDEN

Zapisnik.

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji
1	Pondeljek	Eligij, škof; Natalija, dev. muč.
2	Torek	Bibijana muč.; Pavlina.
3	Sreda	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof. ☉
4	Četrtek	Barbara, dev. muč.; Peter Zlat., sp.
5	Petek	Saba, opat; Krišpin, mučenec.
6	Sobota	Miklavž (Nikolaj), škof.
49 Janez Krstnik v ječi. Mat. 11, 2—10.		
7	Nedelja	2. adventna. Ambrozij, škof
8	Pondel.	Prečisto spočetje M. Dev.
9	Torek	Peter Forezij, škof; Sirij, škof.
10	Sreda	Lavretanska M. B.; Judit, d.
11	Četrtek	Damaz, papež; Trazon, opat. ☿
12	Petek	Sinezij, m.; Epimah, muč.
13	Sobota	Lucija, dev. muč.; Otilija, devica.
50 Jan. Krstnik pričuje o Kristusu. Jan. 1, 19—28.		
14	Nedelja	3. adventna. Spiridijon, škof.
15	Pondeljek	Jernej, škof; Kristina, devica
16	Torek	Evzebij, škof; Adela, dev.
17	Sreda	† Kvat re. Lazar, škof; Berta.
18	Četrtek	Gracijan, škof; Vunebald.
19	Petek	† Kvat re. Nemezij, muč. ☾
20	Sobota	† Kvat re. Liberat, mučenec.
51 Jan. Krstnik poklican v prerok. Luk. 3, 1—9.		
21	Nedelja	4. adventna. Tomaž, apost.
22	Pondeljek	Demetriј in Honorat m.
23	Torek	Viktorija, dev.; Dagobert, kr.
24	Sreda	* † Adam in Eva; Irmina, dev.
25	Četrtek	** Božič. Rojstvo Gospodovo.
26	Petek	Štefan, mučenec; Arhelaj, šk. ☼
27	Sobota	Janez, evangelist; Fabijola.
52 Sim. in Ana oznanujeta Gosp. Luk. 2, 33—40.		
28	Nedelja	Ned. pred nov. let. Ned. otr.
29	Pondeljek	Tomaž, škof; Trofin, muč.
30	Torek	David kr.; Liberij, muč.
31	Sreda	* Silvester, pap.; Pavlina, mučenica.

Drugi godovi.

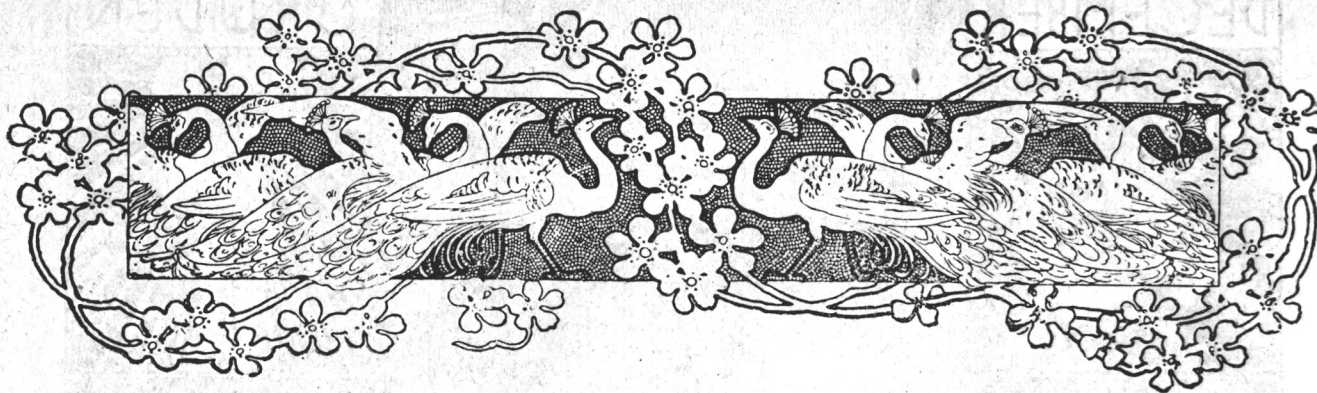
2. Kromacij, šk. — 9. Valerija, dev. muč. — 10. Evlalija, muč. — 12. Agnel, sp. — 22. Cenon, muč.

Izpreneni meseca.

- ☼ Prvi kr. 3. ob 10h 10 m. dop.
- ☿ Ščip 11. ob 8h 3 min. dop.
- ☼ Zadnji kr. 19. ob 11h 11 m. dop.
- ☼ Mlaj dne 26. ob 4h 46 min. zj.

Nebesno znamenje.

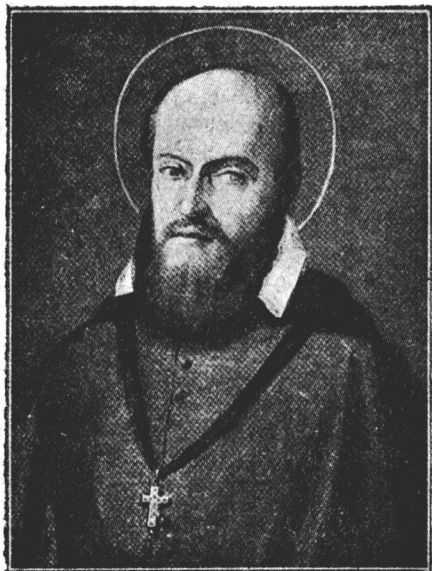
Solnce stopi v znamenje kozla 22. (dec.) ob 3h 45 min. zj. Začetek zime. Najkrajši dan (8 ur 26 m.) in najdaljša noč. Dan se skrči do 22. za 20 min. in naraste do konca meseca za 4 minute.

SV. FRANČIŠEK SALEŠKI

PATRON ČASNIKARJEV IN PISATELJEV.*)

Sv. Oče Pij XI. je izdal za tristoletnico smrti sv. Frančiška Saleškega posebno okrožnico, v kateri govori o njegovem svetem življenju in požrtvovalnem delu za sv. cerkev.

Sv. Frančišek Saleški.

Sv. Frančišek je razširjal sv. vero posebno z dobrimi spisi in letaki. Zato ga je sv. Oče proglasil za patrona pisateljem in časnikarjem. Izmed njegovih prelepih spisov omenja

okrožnica: 1. Filotejo, 2. O ljubezni božji, 3. Pisma, 4. Knjigo o spornih vprašanjih, ki obsega izdane letake.

Izmed njegovih nešteti izrekov, naj navedemo tu en sam prekrasen izrek, ki je bil sv. Frančišku vodilo v življenju in delovanju: »Pravi apostoli se bojujejo s trpljenjem in zmagojejo s smrtjo.«

Krasne besede, res odrešilne besede za naš divji čas strankarskih pobojev zlasti na časnikarskem polju! Hvala sv. Očetu Piju XI.! Hvala, da nam je določil takega moža

Stariši sv. Frančiška Saleškega.

voditelja in patrona! Sv. Frančišek Saleški bodi naš vzor, njegovo vodilo naš program! Rajši hočemo trpeti ko kdaj omadežati najčistejše nauke Kristusove, rajši tudi umreti

*) Nekateri bi radi, da bi pisali Salski. V latinščini je Salesius in ne Salius in kraj, kjer je bil l. 1567. rojen: oppidum Salesium. Od tod me; Salezijani. Umrl je l. 1622 dne 28. dec.

ko izdati katero koli katoliško resnico. Nikar ne vodimo politike trenutnih uspehov, ki se včasih ne straši tudi največjih hudobij, za hrbtnosti in političnih pobojev, s katerimi delamo le sramoto krščanskemu imenu. Naša pot bodi ravna, naše roke čiste, naše besede resnične, naše delo požrtvovalno. Bojevati se hočemo s trpljenjem, zmagovati s smrtjo!

Sv. Oče želi, naj bi se časniki in pisatelji učili od sv. Frančiška. Tako le priporoča v tej lepi okrožnici: »Sv. Frančišek jim jasno kaže, kako se jim je ravnati: Pred vsem se morajo z vso pridnostjo učiti, da spoznajo ko-

likor mogoče katoliške nauke. Resnice ne smejo nikdar zatajiti. Tudi je ne smejo zmanjševati ali zakrivati s pretvezo, da bi se nasprotniki s tem ne žalili. Skrbijo naj za obliko in lepoto v izražanju. Svoje misli naj izražajo jasno in z izbranimi besedami, da bodo čitateljem resnice prijetne. Ko je treba nasprotnike pobijati, naj pobijajo zmote in se ustavljajo nečednostim izprijenih ljudi, a vedo naj, da se mora jasno kazati, da jih vodi pri tem pravičnost in pred vsem ljubezen.«

Evo pot do trajnih in večnih uspehov!

dr. e.

ZDRAVA DUŠA V ZDRAVEM NARODU.

SOCIALNI NAUKI ZA NAŠO DOBO.

Bodi zdrava, domovina!

ZDRAVA duša v zdravem narodu! V tem izreku je hkrati izražen program vse naše dobrotelčnosti v najširšem pomenu besede: gospodarske, kulturne in karitativne organizacije brez pesimizma ali malodušnosti sredi

največjih težav in zaprek, kar ustvarja zdrav vo dušo v zdravem narodu. Malodušnost ali pezimizem je strup za narod. Tega ne sme biti mej nami. Mi hočemo naprej, mi hočemo živeti in napredovati! V delu je življenje, v delu je uspeh, v delu je zmaga!

Tudi naš prevzvišeni knez in nadškof govori v letošnjem pastirskem listu o tem predmetu. On opisuje bolezen našega ljudstva takole: »Z žalostjo in strahom moramo gledati, kako se zlo poprijemlje korenin človeške družbe in se vrti celo v svetišče družin... Kadar je pa telo bolno, občuti bolezen vsak njegov ud. Taka je tudi z boleznijo človeške družbe: posamezniki morajo ž njo trpeti. Tako vidimo, da se je ljudi vseh stanov in starosti polastila dušna nemirnost in vihravost, nezadovoljnost, nepokorščina, mržnja do dela, preziranje vsake oblasti, pohlep po denarju in uživanju; vsak se hoče le veseliti, nič ali malo delati in nikomur se pokoriti. Pri ženskem spolu pa je videti lahkomišelnost in gizdavost, ki prekorača vse meje sramežljivosti in krščanske spodobnosti... Krščansko obnašanje, posebno pri razuzdani mladini je izginilo, po mestih moški ne zahajajo več v cerkev, cerkveni prazniki se z delom in s plesi onečaščajo, krščanske dolžnosti se ne izpolnjujejo, nadnaravno kr-

ščansko življenje se je dokaj umaknilo modernemu paganstvu.«

To so velike rane na telesu našega naroda v Julijski Krajini. Naš narod pa mora biti vsestranski zdrav, ako se hočemo ohraniti in ako se hočemo izogniti vsem nevarnostim.

Mnogi menijo, da se ne da pomagati, da je vse zastoj. V tej malodušnosti in obupnosti so se vrgli na plese, na veselice, na kratkočasje. Vsi vprek poprašujejo le: Kaj novega? Namesto da bi sami vsaki dan ustvarjali novosti z vztrajnim in neumornim delom.

Tako je bilo mej Grki ob času Demostena v četrtem stoletju pred Kr.! Le-ta je zastoj klical Grkom, naj začnejo resno delovati, naj ne poprašujejo vedno le: Ti kainon? t. j. Kaj novega? ampak naj zgrabijo za pravo orožje, ki je delo za domovino, naj se postavijo v bran sovražnikom, ki so od severja drli v Grčijo. Grki so bili takrat leno in nemarno ljudstvo, ki je hlepelo le po novicah, a Demosten jim je klical, naj se lotijo dela za obrambo ogrožene domovine.

Ta opomin velja nam. Ne poprašujmo: Kaj novega? ampak ustvarjajmo sami z delom in s požrtvovalnostjo novih reči, novih organizacij, društev, zadrug, novih podjetij, novih vrednosti, novih dobrin in blaginj za naše ljudstvo. To je dobrotelčnost v najširšem pomenu besede. Delo je znamenje življenja pa tudi poročstvo trajnih uspehov in preobratov na bolje. Evo nekaj izrekov slavnega Jos. Mazzinija, ki ga Italijani prištevajo mej tiste, ki so ustvarili novo Italijo: »Mi nismo tu, da bi stvarstvo le ogledovali, ampak da bi je preobrazovali. Svet ni gledišče, ampak bojno polje. Tu mora vsakdo,

kdor ljubi pravičnost, svetost in lepoto, storiti svojo dolžnost, navadni vojaki in voditelji, zmagovavci in mučeniki.» (Scritti ed. ined. N. 281). »Treba se je bojevati za svobodo, za domovino in za človečnost neprestano, dokler živimo, bojevati se na vse načine; postavljati se vsemu po robu, smrti in zasmehovanju, postavljati se po robu sovraštvu in zaničevanju; delovati samo zato, ker treba delovati, kajti človek, ki ima vero in ne dela zanjo, je podoben stroju in zastaja moralno življenje, ki ga loči od živali; delovati treba tudi če bi bili osamljeni na svetu, delovati neglede ali bo uspeh hiter ali počasen. To je dolžnost, bodi uspeh kakršenkoli, zmaga ali poraz — to ne spremeni dolžnosti.» (G. Mazzini e le idealità moderne. Mondolfo, Milano 1905 str. 35.)

«Napredek obstoji v tem, da se tega napredka zavedamo. Človek mora stopnjema napredovati, v potu svojega obličja. Preobrazbe elementa, v katerem živimo, ne dosežemo, dokler je ne zaslužimo. Zaslužiti pa si jo more človek le z bojem, očiščujoč se z žrtvami, s svetim trpljenjem. Nikar ne učimo ljudi, kako naj uživajo, ampak kako treba trpeti za druge, kako se je treba bojevati za odrešitev ljudstva...»

«Zame je moralno vprašanje vse. Malo mi je mar, da li je Italija, ki meri na tisoče kvadratov, žito in zelje po nizki ceni... Meni je glavna reč, da je Italija dobra, moralna, čednostna, glavna reč je, da izpolnjuje svojo misijo v svetu... Jaz hočem, da imej narod dušo, telo brez duše ne more nič.» (Lettres a Daniel Stern str. 41.)

«Ta nauk, da moramo biti vztrajni, da se ne smemo vdajati, nauk da nam je odločeno vstajati in padati in spet vstajati do tisočkrat, da ne smemo obupati ne ob prvem ne ob drugem padcu — ta nauk moramo učiti ljudstva... Italija potrebuje mož, v katerih bi se učlovečila vera, ki bi jo zastopali ne s knjigami, ampak z dejanjem, mož, ki bi učili mladino z življenjem, kako mora delo soglašati z naukom, in jo budili k podvigom in pri tem tudi sami sodelovali!» (Scritti ed. ined. VIII, 204; I, 309; XXV, 186-75).

«Dante nas naganja k podjetnosti, dolžnosti, k delu, k potrpljivosti, k mučeništvu; zato smo si ga izbrali že od zgodnje mladosti za svojega patrona... On je čutil moč ustvarjajočega dela...» (Lettere a Dan. Stern. p. 57.)

In spet: «Spominjam se mesta v spisih poljskega pisatelja Krasinskega: Bog reče pesniku: Pojdi, delo bodi ti življenje! Tudi ko bi se ti imele prsi raztrgati, tudi ko bi moral dvomiti nad brati, ko bi imel obupati nad mojo pomočjo, živi v neprestanem in neumornem delu.» (Istotam str. 87.)

»Ljudstva, kakor tudi posamniki se ne morejo preroditi

drugače ko z delom. Delo je za socialni razmah kar umstvom za filozofični... v delu je iniciativa.» (Lettere alla Sand). »Človek, ki res hoče premore vse... Delo in pogum! Pomnožujmo sami sebe, nadkriljujmo sami sebe!... Od nas, prav od nas samih so odvisni naši cilji.» (Epist. I. str. 52).

Svoji materi je pisal Mazzini: «Vi me razumete za vse tiste, ki me nočejo razumeti... Življenje je misijon, čednost je žrtev. Ti dve načeli poznam, drugega nič. Ti dve načeli ste moj evangelij. Kaj je življenje, če ni misijon? Zakaj nam ga je Bog dal? Ako čednost ni žrtev, kaj pa je? Le žrtev je sveta. To nam je dokazal Kristus z besedo in z dejanjem. Nikakor ne smemo potiskati v blato križa zato, ker je težak! Delajmo za dobro stvar in ne menimo se za druge reči!».

Čitatelji, kaj se vam zdi? Ali se vam ne zdi, da slišite v teh besedah pok. drvnega Dr. Kreka na shodih? Delo je vedno uspeh, tudi če mu sledi poraz, a vero moramo imeti v bodočnost. Te nauke nam dajejo Italijani, sprejmimo jih in ravnajmo se po njih! Ali nam morejo zameriti, če se učimo od njih? Ako je dovoljeno primerjati te može velikega sv. Pavla, naj navedemo še par njegovih stavkov: «Skažimo se v vseh rečeh ko služabniki božji v veliki potrpežljivosti v nadlogah, potrebah, stiskah, ranah, ječah, v podvigih (puntih), v trudih, v bedenju, v postih, s čistostjo, modrostjo, z prizanašanjem, s priznostjo, s sv. Duhom, z ljubeznijo brez hinavščine, z besedo resnice, z močjo božjo, z orožjem pravice na desno in na levo, pri časti in sramoti, pri slabem in dobrem imenu, kakor zapeljivci in vendar resnični, kakor neznan in vendar znani, ko umirajoči in vendar živimo, ko stepeni in vendar ne umorjeni, kakor žalostni in vendar zmeraj veseli, kakor ubogi in jih vendar veliko bogatimo, kakor da bi ničesar ne imeli in vendar vse posedamo» (II. Kor. 6.)

Na dan odobritve sanmargeritske pogodbe v rimskem senatu je ministrski predsednik Mussolini tolažil jokave senatorje s temi le zanimivimi in resničnimi besedami: «Jaz gledam zgodovino in življenje na poseben način, ki bi se ga drznil imenovati rimski način. Nikdar ni treba verovati v nepopravljivost. Rim ni veroval v nepopravljivost niti po bitki pri Kani, ko je izgubil cvet svojega ljudstva. Gotovo se vsak izmed vas spominja, da je bil rimski senat odgovoren za poraz, ker je hotel, da bi stopili v boji kljub nasprotju mnenju Pavla Emilija. Rim je padel in se dvigal, hodil je v presledkih, toda vedno h o d i l: imel je cilj, ki ga je hotel doseči.»

Vsi navedeni izreki dokazujejo, kako je

le v delu moč in zdravje vsakega naroda. Kjer ni dela, je umiranje, je smrt. Le pridni, kulturni narodje se ohranijo, drugi izginejo. To dokazuje zgodovina. Izginil je veliki kečski narod, ki ni zapustil nobenega sledu dela in kulture, izginili so Huni, ki so le pustošili in ropali, izginili so istotako Vandali itd., a ni izginil poljski narod, čeprav je na njem ležal ogromni plaz ruskega, nemškega in avstrijskega cesarstva. Niso ga udušili, niso ga potlačili. Vzdrževala ga je kultura, vzdrževali so ga slavni poljski pesniki, vzdrževala ga je narodna organizacija. Zdelo se je že, da bo narod popolnoma obnemogel. Toda duh velikih poljskih pesnikov ga je zopet dvignil in poživil. Vstal je pokonci in z močjo svoje kulture raztrgal stoletne ruske, pruske in avstrijske verige. Pokazalo se je znova, da je le duh božje kulture, ki oživlja narode, dočim jih črka diplomacije mori... Kulturen narod se ne da uničiti. Uničijo se ti, ki ga uničujejo. Naj ga tlačitelji oberejo do samih kosti, kulturni duh oživi tudi suhe kosti.

Prekrasen zgled nam je irski narod, ki ga je bila Anglija položila že v grob. Sedaj se mrlič dviga s strahovito voljo. Irci so bili izgubili celo jezik, ki ga sedaj znova ustvarjajo.

Že l. 1171 so Angleži za kralja Henrika II. z vojsko zasedli in podjarmili irski otok. Irci pa so kljub temu uživali avtonomijo s posebnim parlamentom. Toda v 16. stoletju za časa verskega odpadnika kralja Henrika VIII. in Elizabete je angleška vlada napela vse sile, da bi oslabil avtonomije poedinih zemelj. Ta boj se je zanesel tudi na Irsko in je končal z ojačbo feudalcev, s preganjanjem kat. Ircev in z odpravo irskega parlamenta. Irska narodna vlada je bila odpravljena l. 1600.

Irci pa niso mogli pozabiti te krivice in so se neprestano dvigali za obrambo narodne svobode. Za Karla I. so jim razlastili kot upornikom mnogo zemljišč. Kronwel jih je upokoril z brezobzirnim nasilstvom, odvzel mnogim zemlje ter jih pognal po svetu. Koncem 17. stoletja so Irci za časa kralja Jakoba II. Katoliškega spet dobili svobodo in parlament, a vse to spet izgubili za Viljema Oranjskega.

Borba severne Amerike in zgled francoske revolucije sta v 18. stoletju navdala tudi Irce z novim pogumom. Začeli so neustrašno nastopati proti Angležem. Osnovali so Zvezo združenih Ircev, ki je Anglijo prisilila, da so dali Ircem vsaj aktivno volivno pravico za londonski parlament, čeprav ni mogel še noben Irec biti izvoljen. Irci so bili sužnji, Angleži gospodje. Strašne razmere! Nič čudnega, da so se ti trpini l. 1801 vzdignili proti tem krivicam. Revolucija pa je bila v krvi

udušena. Angleži so se maščevali s tem, da so proglasili zjedinbo Irske z Anglijo.

Šele v 19. stoletju pod vodstvom O. Connella so irski katoličani izvojevali ravnopravnost z angleškimi protestanti. O. Connell je bil izvoljen v londonski parlament, kjer je zagovarjal samostojnost Irske in grajal vlado angleških lordov na Irskem. Na ta način pa je izzval strašno preganjanje irskega ljudstva, ki se je moralo trumoma izseljevati v Ameriko.

Po smrti O. Connella so Irci v drugi polovici 19. stoletja nadaljevali borbe proti zatiralcem in tlačiteljem. Angleži so jih tako zatirali, da je ljudsko štetje l. 1841 pokazalo, da je število ljudstva palo od 8 milijonov na 4 milijone. Kljub vsemu temu niso Irci obupali in niso odložili orožja.

L. 1870 je angleški ministrski predsednik Gladstone poskusil s »homorulo« (samoupravo) umiriti Irsko, a to je ostalo le na papirju. Izvršilo se ni nikdar.

V 20. stoletju so Irci začeli ljuto borbo pod Redmondom in so angleško vlado prisilili, da je začela resno misliti na spravo z njimi. Predložila je zbornicama načrt postave o irski samoupravi l. 1907, 1912 in 1913. Dolnja zbornica je tudi vsakikrat postavu sprejela, a jo je vselej preprečila gornja zbornica. Katoliškim Ircem nagajajo protestantje, ki živijo v severnem delu Irske t. j. v Ulsternu. Le-ti so večinoma angleški priseljenci, ki delajo proti samoupravi Irske za popolno zjedinbo z Anglijo.

Med svetovno vojsko so mladi Irci pripravljali revolucijo, ki jo je angleška vlada s silo dušila. Po končani vojski so dobili vse vodstvo v roke mladi Irci — Sinfajnovci, ki so tudi pri volitvah v londonski parlament dobili veliko večino. Le-ti niso hoteli več iti v London, ampak so se sami sebe proglasili kot irski parlament in Irsko kot svobodno republiko s predsednikom De Valera. Boj je začel na življenje in smrt. De Valera se je podal v Ameriko na agitacijo in se je vrnil šele, ko je Anglija na pritisk strašne meščanske vojske, ki je bila prenesena že v sam London, izjavila, da želi z njimi sporazuma na podlagi avtonomije in svobode.

Sporazum, ki se je pri teh pogajanjih dosegel, sta odobrila angleški in irski parlament. Irci so po tisočletnih borbah izvojevali častno svobodo in samostojnost. Irsko ljudstvo se je sicer po številu zmanjšalo na polovico, a je vendarle dokazalo da se narod, ki sam noče, ne da premagati in zatreti...

Irski narod se je vzdržal s svojo energijo in nepremagljivo voljo. To voljo mora imeti vsak narod, ki noče propasti. Svoja volja v organizaciji, v politiki, v literaturi — to je

neugasljiva iskra življenja. Sami storimo, kar potrebujemo. Pričakovati pomoči od drugih, spravlja narod v letargijo, v smrt!

Da se ta volja do življenja v ljudstvu ohrani, bodi poglobljena skrb! Gorje narodu, ko začenjajo ljudje govoriti: »Saj je vse eno, ali smo to ali to, ali hodijo otroci v slovenske šole ali druge!« To je začetek narodne nepoštenosti pa tudi narodne smrti.

Da se ohrani značajna in trdna volja v ljudstvu, je nujno potrebno, da se v njem utrdi verske resnice, da se utrdi krščanska moralnost, ker verske resnice in krščanska moralnost krepijo odporno silo in ustvarjajo kremenite značaje. Vera je podlaga za večno pa tudi časno blaginjo ljudstva. Kdor ima vero v Zveličarja in njegovo cerkev, premaga svet, veli sv. Janez. (I. 5, 4.) Podpirajmo torej cerkev, ljudske misijone, bratovščine, Marijine družbe in druge svete ustanove, ki krepijo in oživljajo vero!

Z vsemi sredstvi moramo zatirati *alkoholizem*, ako hočemo, da bo naše ljudstvo zdravo in močno in da bo krepko odbijalo zločinske napade na svojo individualnost. Nobena reč ne izpodjeda tako narodu gmotnih in moralnih moči kot alkoholizem in nobena reč nam ne jemlje tako ugleda kot ta.

Koliko mož, ki bi bili lahko še veliko dobrega storili, nam je pobral alkohol! Koliko premoženj, koliko trdnih kmetij je omajal ter jih spravil celo v tuje roke! Koliko dobrih značajev je že zastrupil ter jih kar čez noč spravil v nasprotni tabor ali vsaj mej narodne renegate, ki so prej zvesto in navdušeno podpirali pošteno stranko!

Kmetije, zapomnite si, da ne morete z nobeno rečjo bolje služiti domovini kot s tem, da skrbite, da bodo vaše kmetije trdne in dobre! Vsaka naša trdna kmetija je trdnjava (Bauernhof) v obrambo domovine. Nikar ne prodajajte svojih posestev, da bi se selili v obljubljeni deželo — Jugoslavijo. Tako delajo strahopetci in izdajalci, ki prodajajo sedaj svoje imetje.

Naj omenim tu veliko rano na telesu našega kmetiškega naroda: *kolonstvo*! To je resna rana, za katero smo žal že začeli hirati, kakor kažejo razni nezdravi izmi, ki so se začeli širiti v Brdih. Kolonstvo treba odpraviti. To bo dobro za kolone pa tudi za gospodarje. In tega vprašanja se morajo naše politične, kulturne in gospodarske organizacije takoj lotiti, da ne bo prepozno.

Nadaljnja rana na našem narodnem telesu je brezmiselno *pravdarstvo*. Koliko lepih posestev in kmetij je že propalo vsled nesrečnega pravdanja! Zato moramo z vsemi sredstvi delovati, da se to zlo iztrebi iz našega ljudstva. V lanskem Koledarju smo objavili

jako koristen članek: Poravnave in razsodišča, ki naj bi ga vsi dobro prebrali in si ga zapomnili. V tem članku so zlati nauki in nad vse praktični nasveti, kako omejiti in polagoma iztrebiti neumno pravdarstvo, zlasti še sedaj, ko se bo treba pravdati pred tujci in v tujem jeziku, ki ga ne razumemo. Stranke naj si rajši same izvolijo sodnike — domače može, ki naj pravdo razsodijo! Take razsodbe so pravomočne in izvršljive.

Nadaljnji vzrok narodnega propadanja so *plešišča*, ki pospešujejo zapravljanje, ki pogubljajo telesno zdravje in morijo fantovsko in dekliško poštenje. Spolna korupcija jemlje naši nezreli mladini telesne in dušne moči ter v njej zatira vso odporno silo.

Največja opasnost preti našemu narodu od korupcije naše mladine v izprijenih mestih, kjer služijo pri vojaki. Nastala je nova naloga, kako ohraniti naše zdrave mladeniče — vojake moralne in značajne. Isto velja tudi o dijakih, ki se šolajo na tujih gimnazijah in vseučiliščih.

V naših časih se veliko govori in piše o seksualnosti. So, ki hočejo, naj se mladina o vsem podučí, češ da bo potem mirna, ko bo vse vedela. Sv. očetje in najboljši katoliški pedagogi nas niso tako učili! *Don Bosco*, najboljši moderni katoliški pedagog, je učil: »Narava je božja hčerka, ki je pa zakrita z zagrinjalom. To zagrinjalo treba dvigati pred človekom polagoma, ko se človeku zmožnosti razvijejo, da lahko here in vse dobro razume, da mu ne more škoditi. Nezrelo mladino treba čuvati, da jej tega zagrinjala kdo predizno in pred časom ne odkrije. S tem bi provzročili v mladem srcu in v mladem umu zmešnjavo, revolucijo in končno tudi pogubo.«¹⁾

Don Bosco ni nikdar odkrival mladini grde nečistosti, ampak je mladino rajši utrjeval v dobrem in v sv. čednostih, ki obvarujejo grdobe nečistosti. Učil je, da je treba počasi in ne skokoma napredovati v tem vprašanju, ko človek doraste in razume, da mu ne more poduk več škodovati kot koristiti. Vzgoja mora biti po stopnjah. On ne bi bil učil matematike človeka, ki bi ne bil poznal številke, ne bi bil učil modroslovja človeka, ki bi ne bil imel še elementarnega znanja in bi ne bi bil razodeval skrivnosti narave dečku ali mladeniču, ki bi ne bil imel še zmožnosti, da bi te skrivnosti razumel in jih v dobro obračal. To se ne pravi skrivati otroku reči, ker jih bo že tako polagoma spoznal, se ne pravi širiti mračnijaštva in teme, ampak se pravi polagoma in stopnjema otroka navajati v znanje, ki mu je koristno in potrebno, se pravi od o-

¹⁾ Bolletino Salesiano 1922 št. 12.

troka zahtevati, kar je njemu mogoče, kar lahko razume in česar ne more krivo razumeti. Nikar se ne slepimo, češ da ima deček ali deklica že toliko razuma in trdne volje, da lahko premaga tiste predočbe, ki jih še prav ne razume!

Pravijo, da je treba tudi te reči mladini odkriti, da bo vedela, kaj se sme in česa se ne sme, ko se jej začne seksualni čut razvijati. To pa je napačno. Naravni razum pove vsakomur takoj, kaj je prav in kaj ni prav. Nihče se ne pogubi ali pokvari radi tega, ker ni vedel, da je dejanje grešno. Pogubi in pokvari se mladina radi tega, ker je kaj izvedela, slišala ali videla, česar ne bi bila še smela, ne pa radi tega, ker ni slišala in videla. Spoznanje, je-li kaj grešno ali ne, je vrojeno; kakor je vrojen čut seksualnosti. Kdor je dovolj utrjen v sv. čednostih, ga bo znal krotiti in v pravih mejah brzdati, kdor pa ni v čednostih utrjen, postane žrtev.

Po nauku Don Bosca je treba kolikor mogoče vse odstranjevati, kar bi utegnilo škoditi, zlasti slabe tovariše, slabe knjige, podobe itd. Don Bosco se ni upal niti govoriti o nečistem grehu pred mladino. Mladino treba le utrjevati v dobrem, v sv. čednostih in v dobrih delih.

Držimo se teh starih nauk in čuvajmo deco, da ne bo niti slišala niti videla nespodobnih reči, da bo rastle v nedolžnosti, da bo zdrava in krepka po telesu in po duhu.

Utrjujmo jo v sv. čednostih, da bo mogla ob času, ko se pojavijo skušnjave, kljubovati, ali da bo mogla ob času, ko pade, spet vstati.

Narod naš mora biti narod poštenjakov, narod bogaboječih, vrlih mož in žen, na katere se človek lahko zanese. Le tak narod služi ljubezni in spoštovanja. Tak narod ne more propasti, ker ga vzdržujejo notranje sile, pa ga vzdržuje tudi zunanje spoštovanje in ljubezen. Ako zahtevamo ljubezen do naroda, moramo zahtevati pred vsem poštenje v narodu. Kdo naj ljubi narod, ki ni pošten in blag? Kaj pomaga bahati se, da smo Slovenci, če pa nismo pravični, pobožni in pošteti? Kdo bo ljubil Slovence, če so pijanci, preklinjevalci, nesramneži, sleparji in skopuhi? Ob času Kristusovem so se nekateri nepošteni in farizejski Izraelci bahali, da so Izraelci in da imajo očeta Abrahama, toda Kristus jim je rekel: »Vem, da ste Abrahamovi otroci, pa hočete me umoriti... Ako ste Abrahamovi otroci, delajte tudi Abrahamova dela. Zdaj pa me hočete umoriti... tega Abraham ni delal!« (Jan. 8, 37.) »Ne govorite med seboj: Abrahama imamo očeta, zakaj povem vam, da Bog zamore Abrahamu iz tega kamena obuditi otroke.« (Mat. 3, 9.)

Kar velja o malopridnih Izraelcih, velja tudi o drugih malopridnih narodih. Na narod smo lahko ponosni, če je pošten, blag in bogaboječ. Za tak narod se po pravici lahko žrtvujemo, ga ljubimo in zanj delujemo. Za narod pijancev, preklinjevalcev, sleparjev, brezbožnikov in skopuhov se ne bo nihče ogreval. Zato je naša dolžnost delovati na to, da bomo narod poštenjakov, narod vrlih mož in mladenčev, narod vrlih žen in deklet. Poštenje in značajnost naroda — to je, na kar je človek ponosen, kar vzdržuje v nas narodni ponos in narodno zavest. Zdrava duša v zdravem narodu je najboljše poroštvo za ohranitev narodne samostojnosti in svobode.

Naj navedem tu besede turškega delegata Izmet paše na lozanski konferenci glede na turške manjšine v Jugoslaviji. To pot je Turek govoril resnico. Kel je: Turki, ki žive v južnem delu Jugoslavije, bodo lahko izboljšali svoj položaj edino-le, če se pomirijo z ustvarjenim dejstvom in kot lojalni državljani sodelujejo v državi. Edino-le gospodarska osamosvojitev v zvezi s prosveto jim bo lahko pomagala v pravičnih težnjah, nikakor pa kaki upi od zunaj. Šole, trgovine, rokodelstva, to so kulturna sredstva, katerih se morajo muslimani sploh in še posebej Turki okleniti, da oboroženi s tem modernim gospodarsko-kulturnim orodjem lahko zajamčijo svoj obstanek in da istočasno postanejo koristni člani skupnosti v državi, v kateri živijo.«

S temi besedami hoče reči Turek, da je najboljše jamstvo za narodni obstanek zdrava prosveta in zdravo ter krepko gospodarsko življenje ali z drugim besedami: »Zdrava duša v zdravem narodu.« Obuditi moramo vero in upanje v sebe, v svojo prosveto, v svojo gospodarsko moč, v svojo pridnost in vztrajnost.

Tudi predsednik češko-slovenske republike Massaryk svetuje slovanskim manjšinam na Ogrskem in drugod isto: Vdanost državi, na drugi strani pa krepak gospodarski in kulturni napredek, ki naj z dobroteljnostjo vzdržuje odsekano vejo v življenju in v moči. Po besedah Massarykovih je včasih mala organizacija takega pevskega društva že dovolj, da vzdržuje narodno zavest in narodno življenje.

S tega razloga smo ustanovili v Gorici »Goriško Matico«, ki naj izdaja vsako leto knjige. Ta ustanova ni proti drugim sličnim podjetjem, a bati se je, da bo delala cenzura onstranskim podjetjem zapreke, kakor svoj čas knjigam, ki so bile namenjene beneškim Slovincem. Za ta slučaj je dobro, da se postavimo vsaj nekoliko na lastne noge. Naše načelo je: Kolikor mogoče vse z lastnimi močmi,

vse samostojno, vse pogumno, veselo in neustrašno! Če bomo kakor dete, ki je morajo pitati, ne bomo vzdržali, kajti ostre razmere, v katerih živimo, zahtevajo zrelih mladeničev in moč.

V tem oziru je pisal list: »Der Tiroler« meseca febr. 1923: Izgubili smo autonomijo, ker je bila proti nam z u n a n j a p r e m o č . . . Toda naša narodna osoda ni toliko odvisna od zunanjih sil in od zunanjega nasilja, ampak od notranje odporne sile našega ljudstva. Naša trdnjava je edinost. Vnanji porazi so delo večje sile. Sila more premeniti vnanje pogoje za življenje ljudstva, mišljenja in volje pa ne more uničiti in izsiliti. Če je življenjska volja naroda — bodi še tako maela — zasidrana v srcih posameznikov, je nepremagljiva. Zato je osoda ljudstva odvisna od volje vsakega posameznika. Kako vrednost imajo vnanji uspehi? Mari sta zakon in nasilje izpremenila mišljenje ljudstva? V edinosti nemškega ljudstva je resnična moč.«

To izvajanje je resnično. Le notranja moč, enodušnost v mišljenju in notranja volja bo dala Nemcem nepremagljivo odporno

silo. Zgodovina jim bo prinesla še marsikateri zunanji poraz na šolskem, gospodarskem, in političnem polju, toda če bodo imeli notranje sile in volje, jih vsi vnanji porazi ne bodo uničili.

Sklenimo!

Naš narod — in ne smemo zanemarjati beneških Slovencev, ki so sedaj z nami tesno združeni — naš narod mora postati zdravo in močno deblo. Po njem naj se pretakajo zdravi sokovi zdrave prosvete in omike, zdravega in krepkega gospodarskega življenja. Dvignimo po vseh občinah luč dobrodelnosti v najširšem pomenu in snujmo prosvetna ter gospodarska društva, skrbimo za mladino, da bo zdrava in krepka, za duhovski in učiteljski naraščaj in sploh za naraščaj inteligence. Ustvariti si moramo dobre liste za vse reči. Tudi v tej stvari se moramo postaviti na svoje noge. Na našem narodnem telesu ne sme biti niti enega mrtvega mesta, niti enega mesta, katero bi nam lahko zadel smrtni kamen iz katerekoli prače . . . Vse mora biti zdravo in čvrsto! Tudi grobovi naši morajo biti živi, ki naj nam oznanjajo zarjo lepših in boljših dni.

dr. e.

ZDRAVA HRANA, ZDRAVO TELO.

UDOVITO modro je ustvarjeno človeško telo. Nebroj majhnih delcev, imenovanih stanic, je združeno v harmonično celoto. Vsaka stanica pa je zase bitje, ki se razvija in ohranjuje, če ima dovolj sredstev

na razpolago. Taka sredstva jim nudi hrana, ki jo jemlje človek danzadnevom vase. Zaužita hrana se v drobovju med prebavo razkrajja in nje hranilne snovi dajejo podlago novim sestavinam, iz katerih se tvori kri, meso, kosti — sploh celo telo. Vsak gibljaj, vsako delo, telesno ali duševno, pa izrablja telesne dele, ki razpadajo v manj vredne, obrabljene ali celo strupene snovi, ki morajo iz telesa. Vsaka taka izguba se mora nadomestiti z novo hrano, ako hočemo ohraniti lepo soglasje v zdravem telesu.

Hrana je zelo različna po obliki, po izvoru, po redilni vrednosti; menja se tudi po deželah in letnih časih. Kakor je različna, vendar mora imeti, kakor so po dolgotrajnih skušnjah dognali učenjaki, te snovi: belja-

kovine, škrob in sladkor ali s skupnim imenom ogljikove vodane, tolščo, rudninske soli in vodo. Glede teh pa je naša hrana zelo različna. Nekatera jedila vsebujejo mnogo beljakovin, druge sestoje skoro iz samega škroba, zato nimajo nič beljakovin. Umna kuharica mora torej poznati najnavadnejša jedila po njih redilni vrednosti, da jih zmore mešati in združevati sebi v čast, svoji družini v korist.

Prve med redilnimi snovmi so beljakovine, imenovane po beljaku ptičjih jajec, kjer jih je obilo v jako čisti obliki. Mnogo beljakovin je tudi v krvi, mesu, mleku živali, v žitnem semenju, moki, v stročnicah, katerim prištevamo fižol, grah, lečo, bob itd. Ta hrana se odlikuje zlasti radi beljakovin, čeprav niso vse enako lahko prebavljive. Tako so n. pr. mnogo lažje prebavljive beljakovine v mesu, kakor v stročnicah. Za razvoj in ohranitev človeškega telesa so beljakovine važne. Brez njih bi se mlado telo ne moglo razvijati, odrastlo bi začelo propadati. Iz njih se tvorijo zlasti meso, kite, kri in živčevje. Mati narava sama je odločila otroku v prvi dobi življenja za hrano mleko, ki ima obilo lahko prebavljivih beljakovin. Beljakovine se ne dajo popolnoma nadomestiti z nobeno

drugo redilno snovjo, zato so in ostanejo za telo nenadomestljivo hranivo.

Telesno toploto, ki znaša pri zdravem človeku 36° — 37° C nam vzdržujejo ogljikovi vodani, to je škrob in sladkor ter toščice. Sladkor nahajamo v mleku in sadju. Škrob je glavna sestavina domačih žit, riža, krompirja in sličnih poljskih pridelkov. Škrob in sladkor imata obilo ogljika, to je snovi, ki gori v našem kuivu in proizvaja toploto. Slično zgoreva ogljik zaužitih ogljikovih vodenov spajajoč se z vdihanim zrakom. V zadostni meri uživani ogljikovi vodani pospešujejo telesno toščico, ki tvori nekako reservo za slabe čase. Toščica ali mast je živalskega ali rastlinskega izvora; tu sem prištevamo loj, slanino, ribje olje in iz različnih semen in plodov stisnjeno olje. Uživa jih pa človek tudi z mlekom, presnim maslom, mastnim sirom. Toščice igrajo v telesu isto vlogo kot škrob in sladkor, ker so iz ravnoistih prvin sestavljene — le v drugačnem razmerju in drugačni sestavi. Njih obilni ogljik izgoreva še hitreje in proizvaja več toplote, zato nam v mrzlejšem letnem času bolj prija mastna, dobrozabeljena hrana; severnjaki uživajo celo tako mastno hrano, kakršne naš želodec gotovo ne bi prenesel. Splošno se pa premastna hrana človeku rada ustavlja; v tem pogledu ima prednost škrobnata. Kdo se je že naveličal kruha ali krompirja, ko ga jemo vendar dan na dan? Pri zdravem in dobrorejenem človeku se zbira preobilna toščica med drobovjem in pod kožo.

Rudninske soli ne izboljšujejo hrani samo okusa, nego so za človeško zdravje prava potreba. Kuhinjska sol je nujno potrebna prebavi, medtem ko tvorijo razne apnene soli bistveni del okostja. Tudi v krvi, v mišicah in drugod nahajamo različne rudninske soli kot bistvene sestavine. Ako dovajamo telesu s hrano premalo apnenih soli, postanejo kosti zlasti pri otrocih mehke; pojavi se bolezen, ki ji pravimo rahitis ali angleška bolezen. Pomanjkanje železnatih spojin je vzrok bledece. Rudninskih soli je mnogo v živalski hrani, v mesu, mleku, v jajcih ter v raznem sočivju. Vrednost marsikatero zelenjave bi bila sploh neznamenita, da ne vsebuje precej redilnih soli.

Peti poglavitni del človeške hrane je voda, na katero odpade $\frac{3}{4}$ cele telesne teže. Več ali manj je v vsaki jedi. Ona je glavni sestavni del vseh telesnih sokov, mišic, celo kosti. Pripada ji tudi važna naloga, da vodi prebavljeno hrano do skrajnih mej človeškega telesa.

Vsakdanja potreba redilnih snovi za odraslega moškega, ki težko dela, znaša po natančnih računih učenjakov 80—100 g belja-

kovin, 56 g toščice, 500 g ogljikovih vodenov, 30 g redilnih soli in 2800 g vode v hrani; mož, ki ne dela težko, žene in otroci potrebujejo seveda manj. Če bi se vse redilne snovi, ki jih uporabimo s hrano, v človeškem telesu koristno porabile, bi odgovarjalo tej potrebi dnevno: $\frac{1}{4}$ kg mesa, $\frac{1}{2}$ kg krompirja s kako prikuho, $\frac{3}{4}$ kg kruha; nezadostno množino toščice nadomesti zabelo, mleko ali presno maslo. Mesto mesa bi zadostovala približno ista množina fižola, graha ali leče.

Človek jemlje svojo hrano iz rastlinstva in živalstva. Varovati se je tu enostavnosti; preobilna mesna hrana zdravemu človeku ni v prid. Steber vse prehrane bodi kruh in močnate jedi sploh, čislati moramo tudi mleko in mlečne jedi. Raznovrstni pridelki vrta in polja pa prinašajo v vsakdanjo hrano ugodno menjavo. Le preprosta a vendar raz-

Gojenke gospodinjskega tečaja v Tomaju.

novrstna in redilna hrana bo ohranila telesne sokove zdrave in sveže.

Upoznavši se z glavnimi redilnimi snovmi naše hrane in s zahtevami človeškega telesa, bo nekoliko spretni kuharici po kratkem preudarku lahko pripraviti temu primerno jedilne liste ter izbrati tisto hrano, ki je glede redilne vrednosti najboljša a hkrati najcenejša. V tem jo natančneje poučujejo tudi razne razprave in razprave v naših listih.

Ni pa še dovolj, da je hrana primerno izbrana, treba jo je tudi dobro pripraviti, da bo teknila. Kuhanje je umetnost, ki naj bi si jo v kolikor večji meri prisvojila vsaka deklica, predno stopi v zakonski jarem. Potem bi izginila iz marsikatero družine nezadovoljnost, premnogokrat tudi prepir, pijančevanje itd. Če bo našel mož doma poleg reda in mikavne snage tudi okusno pripravljeno, primerno izbrano hrano, ga bo to privezalo

na dom ter ne bo iskal priboljškov in utehe pri litru vina v pijani, razuzdani družbi.

Okusni kuhi naj bi se ne privadile samo kuharice — meščanke, nego tudi vsaka gospodinja na deželi. Kmetški stan je podlaga vsakega naroda; če je le-ta zdrav, zdrav je tudi ves narod. Primerna zdrava hrana zlasti v prvi dobi življenja je poleg svežega zraka gotovo glavni pogoj krepkega naraščaja. Naj torej ne zamude naši stariši po svojih močeh poskrbeti, da se jim hčere, predno se omože, primerno pouče v gospodinjstvu sploh — zlasti pa v kuhanju. Kaj pomaga, če prinese nevesta še toliko tisočakov, ako ni spretna, razumna gospodinja. Boljša je manjša dota, a večja gospodinjstva naobrazba.

Mnogim dekletom pa ni sreča tako mila, da bi imele priložnost učiti se kuhanja drugod kot v domači hiši, ki jim vendar ne more nuditi bogvekaj. Treba bo seči po drugačnih sredstvih. Mnogo dobrih in praktičnih navodil bodo našla taka dekleta po kuharskih knjigah. Zato naj bi si vsaka nevesta nabavila poleg drugih potrebščin tudi kako kuharsko knjigo. Te knjige so strokovne in zato precej drage; ali modri nasveti in praktična navodila, ki jih nudijo, jo bodo kmalu bogato odškodovali. Stroškov bo manj, jedi pa vedno okušnejše in pravilnejše izbrane.

Znanje samo pa še ne zadostuje, nego

treba korak dalje, do dejanja, kako znanje na najboljši način udejestiti. Ta ali ona gospodinja zna marsikaj, ali v svoji površnosti in naglici si ne da časa in ne da truda, da bi dobro pripravila jed. Zdaj premalo skuha, drugič preveč osoli! Jed ne gre družini v slast, zato tudi ne tekne. Čim bolj se človeku jed ljubi, tem več prebavilnih sokov izloči; jejo prebavila, tem bolje se hrana prebavi, tem izdatnejše koristi, — vse drugače, kakor če ješ s silo, ker si ne moreš pomagati drugače. Nikdar pa ne ponudi družini pokvarjene jedi, ki utegne biti škodljiva. Bolje je imeti prazen želodec, kakor napolniti ga s pokvarjeno, staro ali nezdravo jedjo; to more imeti slabe posledice ter škodovati zdravju ne samo mimogrede nego trajno.

Gospodinja ki resno želi, da so domači zdravi, zadovoljni, naj skrbi za okusno hrano. Če bodo zdrave in krepke posamezne družine, bo zdrav in krepak tudi narod; če bo zdrava naša mladina, bo dostopna duševni in telesni vzgoji. Zdrav naraščaj, zdrav in odporen narod.

Slovensko dekle, mlada gospodinja, primi se z vso vnamo pametnega, razumnega gospodinjstva — zlasti pa zdrave in okusne kuhe!

M. URBANA GORUP,
šolska sestra v Tomaju.

JOŽA LOVRENČIČ:

ZAMEJSKEMU OB ŠESTDESETLETNICI.

Iz davnih dob so vstali naši dedi,
veselo me pogledali in rekli:
Aj, vendar smo človeka še dotekli,
ni izneveril čustvom in besedi

ubrani naši se in v naši sledi
težavno pot gre in kar mi smo stekli
razvneti, ko v nov svet smo pota sekli,
iskreno vse razglašala v svoji sredi!

Nas se ob vsem spominja in vse sanje,
ki plete jih v bodočnost negotovo,
ubira v pesem: iz noči brezdanje

na zarjo kaže, ki življenje novo
potrjim in obupanim obeta —
Bog slavljenca na mnoga živi leta!

BOŽIČ UBOGIH.

SPISAL FRANCE BEVK.

ISO zlagane bajke pisateljev tiste tonkokrat opisovane zgodbe o božiču bogatih in o božiču ubogih; najsi so še tako sentimentalne in solzave, po svoji obliki vzgled zanikarnosti in uboštva, je velika resnica v njih, od preprostih

src instinktivno občutena in rada brana, kot bi jedli hrano božjo. Svet je razdeljen v ljudi, ki nodijo v kožuhih in v ljudi, ki se vlačijo v capah, v ljudi, ki ne vedo kaj početi od izobilja in v ljudi, ki ne vedo kaj početi od obupa, v debele in izmozgane, v ošabne in plahe, v site in lačne od početka civilizacije ne v božičnih povestih, ampak v pokrajinah med tekočimi in stoječimi vodami, med severom in jugom, vzhodom in zahodom. O Božiču, ko revež najtežje občuti svojo nadlogo, ker mu še narava odpove svojo miloščino, se stena med dvema vrstama ljudi najjasneje razgrne in prikaže se obraz človeka, ki toči solze in obraz drugega človeka, ki pozna ta svet samo iz povesti. O blažene povesti, kako ste prijetne za srečne ljudi! Ko je toplo v sobi, pogača na mizi, je prijetno čtivo dobro prebavljivo sredstvo in marsikdo vzdihne v svojem srcu: Kako je dobro, da je Bog dal uboge ljudi, da se prijetno o njih bere, celo solze stopijo v oči. Joj, in kolikokrat sem mislil, komu pišem: Tistemu, ki stoji z bisago za vogalom in čaka miloščine ali tistemu, ki mu lajšam prebavo in spanje in se smehlja ves solzan in ganjen radi moje zgodbe.

Kdo mi dá odgovor?

Vendar sem napisal tole radi tega, da se dopolni poglavje, ki sem ga videl, a nikomur razodel.

* * *

Na udobnih sedežih orientekspresa sta sedela dva gospoda; prvi je bil majhen, z rumenimi zalisci, počesanimi v obliki dveh stožcev, ki sta se pri govoru neprestano dvigala in podpirala nemirno svetlikanje rjavih oči; drugi je bil dolgega telesa, s špicastim nosom, črnimi, navitimi brki, globokoudrtimi, črnimi očmi, da si se v polmraku malone zbal, da so mu ušle v glavo in se iz dna lobanje svetijo kot dva črna ogla.

Bila sta pogreznjena globoko v zadovoljnost, čez koleno jima je ležala leopardova

odeja, nad katero so greble roke, prestavljale palec na kazalec in zopet kazalec na palec in uspavale dušo v tisto udobno razpoloženje, pri katerem se misel pretaka za mislijo po istem taktu, kot prst na roki.

»Da, da!« je dejal gospod z zalisci, ki očitno ni vedel kaj reči in pogledal pod strop, kot bi iskal misli. Pod stropom je svetila plinova luč in se potresala v lahkih sunkih, redke dim ravno pokajene cigare se je vlekel v tankih progah v svetlobi in se trgal bolj in bolj. Oči so počivale na belem, s komaj vidnimi belimi cveticami okrašenem stropu, prešle na črni rob stene, ga preskočile v drznem skoku na draperije pri oknu in se zopet ustavile na steni, ki je bila vsa prevlečena z blagom, na katerem se je cvetica oklepala cvetice... Gospod z zalisci ni našel nobene misli, da bi jo povedal, njegov sosed je zrl neznano predse, njegove oči so izginile popolnoma. Spomnil se je na toploto, ki je puhtela iz cevi pod klopjo, grela noge in napolnjevala mal kupé s suho vročino, ki je gnala kri v obraz. Spomnil se je doma, duša se je zdramila za hip. Pokašljal je in pogledal na sopotnika.

»Nocoj je božični večer,« je dejal in položil v svoj glas toliko milobe, kolikor jo je dopuščal njegov nizek glas, ki se je izgubljal ob slednji besedi nekam nazaj v grlo, kot da ne najde izhoda.

Vlak je obstal, medla svetloba luči na postaji, ki je prihajala skozi vlažne, zasople šipe, se je plazila po obrazih in po obleki kot svetli kajoča se voda. Klici so prihajali v kupé in se zopet izgubljali. Belina sveže zapadlega snega je ležala krog in krog.

Gospod s špicastim nosom in očmi nekje v čelu je dejal: »Mi se pa vozimo po svetu.« Besede so hotele biti trpke, a niso izzvenele tako, izgubile so se v stokanje vlaka, ki se je pričel premikati in v neskončni takt koles, kot bi udarjal vagon ob zemljo.

»Prav pravite, gospod,« je povzel zopet debeluh z zalisci. »Kakor nam svet zavida za služek, je naš poklic vendarle težak. Kdo, Vas vprašam, bi v predné teh velikih praznikov sedel v vlaku in se vozil v tuje kraje. Še berač sedi ob topli peči in ima svoj košček miru.«

Te besede so bile izgovorjene z mirno tehtnostjo, kot da so že tisočkrat premišljene in jih ni mogoče spremeniti niti za las.

Ni čakal odgovora. Pogledal je skozi okno. Mirno so ležale zasnežene strehe hiš. Pomislil je na dom, na svetle sobe, na vonj božičnih jedi in na okus šampanjskih vin,

»Mi smo takorekoč brez doma,« je poudaril, »brez družine, kadar nas kliče dolžnost. Sanse so izborne, če zamudim le pol dne . . saj razumete trgovino . . .«

Tankonosi gospod je pokimal. Zdelo se je, da so mu v dno čela skrite oči oživele. So potnik, ki ni prenehal govoriti, je odprl kovčeg, ki je udarjal po krači in sveži potici, po disavah in vinu. Tedaj se je spomnil tenkonosi gospod, da bi tudi on jedel, dasi je obedoval pred dobro uro. Vzel je kovčeg s police, mimo grede pa se je ozrl skozi okno.

Vlak je brzlal čez večjo postajo, stresal se na sklepih, puščal hiše za seboj in zajemal nove. Na stranski, zarastli progi so stali živinski vagoni. In iz enega teh vagonov je ob tej pozni uri pokukal skozi špranjo nosček in pogledal v svet. Ta nosček je gospod še videl, potem je izginilo v belini snega vse . .

Ta nosček, katerega oče je bil vržen iz službe in z materjo ter bratci in sestrkami in z mnogimi drugimi družinami nagnan v živinske vagone, je pomislil: »Kako lepa luč je v tem vlaku, kako lepo je tam in toplo!«

Nič več ni pomislil, zakaj vlaka ni bilo več, črna postaja je zijala pred njim, pusta, bruhaajoča dolgčas, dim in saje.

Pa pojdi v kolonijo izgnanih ljudi in vprašaj: Kateri nosček je pokukal na sveti večer skozi špranjo in blagroval svetli vlak, oglašilo se jih bo preveč. To je edino okno njihov hiš, edini košček neba, vrata in vse, borni razgled, ki seže do naslednje vrste vagonov, ki stoje na petem tiru. To so planine in doli, polja in livade, ta železna proga in sajasta zemlja med njo.

Tri stopnjice vodijo v temen in nizek, s črnimi deskami obdani prostor, ki je tem ljudem vse: kuhinja, spalnica, predsoba in jedilnica ter balkon ob enem. V tem gluhem in za tohlem prostoru se je odigravalo družinsko življenje na stotine ljudi in se odigrava še danes. Tu notri so se rodili otroci, rastle in bledele, umirali so ljudje in celo smeh je zašel včasih med stene, v dim in vročino na možgane težečega vzduha, ki je ležal pod stropom.

Kaj vse je bilo stlačeno v en vagon, ki je nosil napis: 6 konj ali 40 mož. Bila je pečica, ognjišče ob enem, mizica, postelja, omara, kovčegi, zaboji, vse tako tesno, razmetano, da si čutil tesnobo predmetov in ozračja, ki te je obdajalo celo v grlu in so morala biti vsak trenutek le za špranjo odprta vrata v mraz, v razgled do vagonov pete proge, da so pljuča mogla sopsti.

V vozu, zaznamovanem s št. 5 niso spali. Otroci so se zaviti v cunje stiskali v kot k peči, katere gorkota je pojemala; mati je molčala in s sklonjenim telesom sedela na robu postelje. Oče je ležal v postelji, prehlajen,

kašljal in se oziral z nekoliko vročnimi očmi po prostoru. Minka edina je sedela ob mizi in pri brleči svetilki sestavljala jaslice iz poslikanega papirja, ki ga je rezala s škarjami in razporejala po mizi med lončke in eklede, med kuhinjsko in jedilno orodje.

»Ali nisem dejala, da pustimo za letos?« je dejala mati s pogledom, uprtim na hčer. »Saj nimamo prostora.«

Minki so zastale roke. Napol izrezan papirček z ovco na rami je ostal med prsti in visel žalosten navzdol. Mirko je gledal skozi špranjo pri vratih; ko je zaslišal materin glas, se je ozrl, v ušesih mu je še šumel ropot mimohitečega luksuznega vlaka, ki je prišel in odšel, svetel in topel kot bajka.

»Mama pa zakaj bi ne imeli Božiča?«

»Si že zopet zijal skozi. Mraz pa piha na očeta . . Saj vidiš, da nimamo kje. Ko bi bilo tako kot lani — saj nimamo lastne strehe . . .«

»Pusti jim to veselje,« je dejal oče, čigar pogled se je kratkočasil nad delom otrok.

Mati je molčala. Škarje so rezale papir in razmikale belino na slikarije, krožile, se umikale; koščki so padali na mizo.

Nekje iz polteme pri peči se je oglasil otrok: »Jezušček! Jezušček!« Kakor da je to storil v sanjah.

Nikjer ga ni bilo. Le v mladi domišljiji se je porajal tako lep, da so oči gorele.

»Saj ga ni,« je dejal počasni glas drugega otroka. »Tedaj pride, ko bomo spali.« Saj sam ni vedel, zakaj ravno tedaj, ko bomo spali.

»Lani mi je prinesel obleko,« je dejala Minka in položila ovčico v borni mah.

»Letos ne pride,« je dejala mati.

Otroci so odprli usta in molčali. Te besede so jim bile nerazumljive. Počasi so se zgani ena sama usta in dahnila:

»Zakaj ne?«

»Kako naj Jezušček ve, da stanujemo v teh vagonih?«

Zopet so molčali vsi. Nato se je znova izvil glas kot prvič in presekala tišina:

»Ali Jezušček ne ve vsega?«

Oče je zakašljaval na ležišču. Mati je za trenutek osupnila, roke so se ji ustavile, bolesten izraz ji je zaigral na obrazu, pomolčala je.

Minka je bila najstarejša, zato je našla ravnotežje v duši in rekla: »Jezušček nosi samo onim, ki stanujejo v hišah.«

Niti ironija ni bila v teh besedah; bile so preproste besede, ki so same od sebe dahnile na otroška usta.

Mati je napravila resen obraz, ki je podvojil svoje gube in dejala:

»Jezušček obišče one, ki so bili pridni.«

Te besede so bile vrata, skozi katera ne more komar, a se še kamela prerije, pečat za vse ono, kar ne smeš vedeti in čigar odgovora

ne veš, zli krog, ki ti kroži pred očmi kot svetloba mimohitečega vlaka, s toploto in lučjo, a ga ne moreš ujeti.

Razmišljal, otrok, če si bil priden; če ti ne porečejo drugi, da si to bil, je zaman tvoje razmišljanje, če je žalost v tvojem srcu, molči, naredi jaslice, povečerjaj, molči in uleži se spat!...

Luč je še vedno gorela na mizi. Kadarkoli se je zunaj kaj zganilo, so se v spanju odprle oči otrok: Morda prihaja... Ni ga bilo.

Iz papirja izstrižen je ležal v jaslicah, pastirci so ga molili in trije modri, zvezda je sijala nad njim...

Zunaj v črni, sajasti sosesčini postaje je pihal veter in brnel v žicah. Zdelo se je, da je to pesem, ki prihaja iz višav in daljav nekje in brni v spanje otrok, ki so trepetali. Zakaj čutili so, da je stopil nekdo po treh stopnicah in odpahnil vrata... »Ker ste ubogi«, je dejal, »ker nimate strehe, ker ste pridni«... Prebdel je med njimi vso noč...

SVETLI ŽARKI.

Sveti boj.

Kristus je končal sveti boj za resnico in pravico na križu. Zmagal in zavladal je s križa...

Pomni, da se v zgodovini vedno tako godi. Resnica in pravica ne zmaguje, ko druge na križ kuje, ampak ko je sama na križ prikovana...

Božja knjiga.

Narava je velika knjiga, veliko sveto pismo, v katerem so zapisane božje resnice in skrivnosti. Ker pa niso vse reči za vsakogar, prav zato ne smemo vsem odkrivati skrivnosti, ki jih ima narava. Mladini odpirajmo tiste strani, ki jih po svoji zmožnosti more razumeti in v dobro obrniti, ne pa tistih, ki bi jo lahko zmešale in zavedle na kriva pota. Zakrivajmo jej reči, ki niso še zanjo!

Dva ključa.

Dva ključa ima vsak človek: ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega. Prvi odpira vrata v božje srce, drugi pa v človeška srca. Oba sta potrebna. Toda če hočemo druge k Bogu privesti, nam je pred vsem potreben drugi ključ, ker si ž njim odpiramo vrata v človeška srca. Česar modra in prepričevalna beseda ne premore, premore z lahkoto ljubezen do bližnjega ali *dobrodelnost*.

Ponižno srce.

Po dolinah se zbira voda, ki se odteka s strmih hribov in se zbira rodovitna zemlja, ki jo voda prinaša s strmih vrhov.

Tako je le v ponižnem srcu rodovitna zemlja in blagodejna vlaga za krepko rast dobrih del in sv. čednosti. V nadutih, ošabnih in domišljavih srcih ne more biti nič dobrega in plemenitega.

Trnje.

Trnje se trnja rado prijema in tako združeno težko loči. Vsled tega pa tem rajši gori.

Tako se radi družijo hudobneži. Toda čim več hudobije je skupaj, tem rajši in tem prej vse skupaj zgori...

Ostri jeziček.

Bodi drevo še tako debelo, trdno in visoko, ostrina male žagice ali male sekirice je podere...

Bodi mož še tako srčen in pogumen, ostrina malega jezička ga podere...

Najkrajša in najdaljša pot.

Kriva pot je najdaljša pot. Kdor hodi naravnost, pride najprej...

Tako so tudi *krivice* najdaljša pot do smotra. Zato prosi sveti pevec v psalmih, naj bi mu Bog dal tudi sredi najhujših sovražnikov vedno *ravno* hoditi, ker je to *najkrajša* pot do zmage.

Odprta vrata.

Ne zaganjaj se z močjo v odprta vrata, da se preveč ne zaletiš in da ne padeš...

Ne zaganjaj se v ljudi, ki se ne morejo braniti. Lahko se tako zaletiš, da se popolnoma onečastiš in ugonobiš...

Potoček.

Tudi majhen potoček zažene veliko kolo, ako se mu vode naberejo...

Tako dosežemo velike reči tudi z majhnimi močmi, ako se zberemo in zbrano lotimo.

Miloščina.

Sv. Frančišek asiški je imel navado govoriti: Miloščina je svet kruh, ki ga posvečujete hvala in ljubezen božja, kajti kdor miloščine prosi, pravi: »Hvaljen in čiščen bodi Gospod! Prosim miloščine zavoljo *ljubezni* božje!«

Gojimo dobrodelnost, ker ni mogoče mej ljudstvom z nobenim drugim kruhom ali sredstvom poživiti hvale in ljubezni božje ko z *dobrodelnostjo!*

Neutralci.

Vsaka vojska ima svoje neutralce, ki se končno nagnejo tja, kjer je več pravičnosti in pravilnosti v vojevanju. Nazadnje zmaga, h komur se nagnejo neutralci, čeprav je morda bil premagan.

Bojujmo se za dobro in pravično stvar, a bojujmo se vedno pravilno! Glejmo, da se kdaj ne spozabimo, kajti neutralci nas gledajo in sodijo!

Naši grobovi.

Vsak grob nas spominja minljivosti vseh stvari, a nam hkrati oznanjuje vstajenje in večno življenje.

O vi, ki drugim grob kopljete, nikar ne mislite, da so naši grobovi mrtvi! Tudi grobovi živijo in govorijo. Vsak grob govori o

minljivosti krivic in nasilstev in oznanjuje trpečim lepo zarjo sijajnega vstajenja...

Bodala.

Stara, vsem narodom znana resnica je, da so bodala pripravna za marsikaj, pa le ne za stolček...

Tako je ostrost in nasilnost pripravna za marsikaj, pa nikoli ne za trden stolček. Sila mine, narod ostane...

Resnica.

Turški pregovor veli, da je resnica ko buča. Potopi bučo, kolikor hočeš, vselej ti urno priplava na vrh.

Zakrij in zataji resnico, kolikor hočeš, vselej ti urno pride na dan.

dr. e.

J. PREGELJ:

OD GORICE DO TOLMINA.

RAPSDIJA.

*Kdo tisto bridko cesto pozna
iz solnca v hladno senco gora?
Iz breskev in oljk, iz trt in jasmina,
mimo Svetega Valentina,
v žalost dolin in bridkost lazov
— ali bo znala domov? ...*

*Tam je rajžal z Libušnjega Šimen,
tam je bolni se vozil Krilan,
Kragelj z Modrejca in Simon Rutar,
Jože Ivančič in Jože Fabjan,
Jože Fabjan in Jože Ivančič
in njiju neredni — Ivo Zoran.
Šorli iz Melcev, resni Soški,
vedri Kocjančič in modri Kofol,
Winkler cesarski, naš Tone Gregorčič
tam so mnogič speli domov ...*

*Kdo zdaj tisto cesto pozna
iz solnca v senco tolminskih gora?
Kdo po njej tam rajža zdaj,*

*komu po njej v »planinski raj«
še misli kot Šimnu z Gradišča gredo,
v pešem hrepenenja domov se pleto?
Zadnjič, v sanjah sem tamkaj šel,
pa kakor da sem družbo imel:
drug tesno ob drugem in tihi smo šli
in sem ljubil in vedel: Vsi smo, vsi!*

*Vsi mladi in vsi sivi,
vsi v grobih in vsi živi
cesto svoje mladosti vedo ...*

*Bratje, o cesti zapojmo tako:
»Kje je tista cesta bila?
Ali že ve, kam bo prišla?
Iz breskev in oljk, iz trt in jasmina,
mimo Svetega Valentina,
ob Soči, ki jo je Šimen opel,
nam in vnukom razodel,
v žalost dolin in bridkost lazov
— cesta bo našla domov!«*

JAKOB REJEC:

PREZGODNJI CVETICI

*Zakaj želiš, cvetica nežna,
tako že zgodaj iz zemlje?
Nevarni vejejo mrazovi,
po hribih, gorah sneg še gre.*

*In če zamrzne tvoje krilce,
prezgodnji ti odpade cvet,*

*kdo bode te iskal cvetico,
ko te pokrije mraz in led?*

*In ko preljuba pomlad pride
na tisoče razgrne rož,
le ti, preljuba cvetka moja,
le ti cvetela več ne boš.*

PREGLED KATOLIŠKIH MISIJONOV.

FRANC PIRC C. M.

ISIJONARJI in vsi, ki se za misijone zanimajo, trdijo, da je nastopila za katoliške misijone odločilna doba, tisti čas, ko je cerkev prisiljena poseči v boj z vsemi svojimi močmi.

Razmere so za širjenje kat. vere ugodnejše kot kdaj prej. Z današnjimi prometnimi sredstvi lahko prideš v najoddaljenejše kote sveta. Parobrod prevozi najdaljnješa morja, železnica si utira pot v pragozdove in preko puščaj. Življenje in imetje je kolikor toliko v vseh deželah zagotovljeno, katoliška vera se skoro povsod svobodno oznanja. Tisk nam pomore, da se lahko učimo jezikov najbolj divjih narodov, da spoznavamo njih življenjske in verske nazore.

Obenem z belim možem koraka v zmagoslavnem pohodu okrog sveta tudi izobrazba, materialne in tehnične pridobitve. Pod vplivom tega vesplošnega napredka se rušijo poganski maliki v prah, neosnovane poganke verske bajke izgubljajo svoj pomen. Pogani so začutili potrebo po močnejši hrani za svoje duše, po nauku, ki je vsestransko utemeljen. Kot na razpotju stoje, ne vedoč ne kam ne kod. — Ali ni to važna, odločilna ura za krščanstvo?

Pa treba jo je izrabiti nemudoma; kajti tudi drugi se potegujejo za duše poganov. Z oliko in omiko belih prodira tudi evropsko-ameriška nevera, in slab zgled Evropeca in Američana, s katerim pride pogan v dotiko, deluje nanj neugodno in spodkopuje krščanstvu ugled, kajti le temu pripisuje take sadove. Nevarnost je, da bodo pogani, zavrgši svoje pomanjkljive verske nazore, zašli v moderno brezverstvo, kar se je po nekaterih deželah že zgodilo, zlasti na Japonskem.

Za poganke duše se bori islam v Afriki in širi svoje delovanje daleč v notranjost Azije; to je trenutno najbolj ekspanzivno verstvo, ki se mu pridružuje zlasti proletariat.

Slednjič si hoče protestantizem zlasti v svoji anglosaksonski obliki prisvojiti deželo za deželo, pred vsem odkar je vsemu delu postavil mis. voditelj Američan John Mott geslo: »Evangelij moramo oznaniti svetu še v tej generaciji...«

Srce kat. cerkve, Rim, je uvidelo to važno, odločilno uro. Z močnim pogonom je po-

gnalo življenje in plamen misijonskega navdušenja v najoddaljenejša kraja, kjer bivajo katoličani in v najpustejše misijonske pokrajine.

Prezgodaj umrli Benedikt XV. nosi po pravici naslov »misijonskega papeža.«

Važna je zlasti 30. nov. 1919. objavljena okrožnica »Maximum illud.« V njej se obrača na misijonarje, slika jim ideal pravega misijonarja in jih bodri k pogumnemu nadaljevanju započete delo; škofo, duhovnike in redovnike v domovini navdušuje za prekrasno delo; vse ljudstvo poziva k udeležbi v tej sveti vojski z molitvijo, podpiranjem mis. dela, ustanavljanjem mis. zvez in društev.

Temu pozivu je odgovoril ves svet z navdušenjem za sveto stvar. Narodi so imeli priliko pokazati to zlasti na I. mis. svetovnem kongresu v Rimu o binkošti 1922. Obhajal se je v proslavo tristoletnice kongregacije za razširjanje sv. vere, tristoletnice proglasitve Frančiška Ksaverskega svetnikom in stoletnice Lijonske družbe, koje sedež se je ob tej priliki prenesel iz Lijona v Rim. Od 12. do 21. marca 1923 se je vršil prvi mednarodni posvet zastopnikov posameznih dežel Lijonske družbe, oziroma sedaj društva za razš. sv. vere v Rimu. Sveti oče je ob tej priliki daroval društvu v misijonske namene 1 milijon lir. — Za sveto leto 1925. je razpisana velika mis. razstava. Priprave vodi prefekt Propagande, kardinal van Rossum. Vršila se bo v Rimu.

Kar se tiče posameznih dežel, pospešuje misijonstvo zlasti Unio cleri, to je zveza duhovnikov in bogoslovcev, ki delajo za misijone. Nastala je v Italiji pod posebno zaščito umrlega sv. očeta. Zveza se hitro širi po vseh deželah sveta. V Jugoslaviji se bo najbrže ustanovila letos.

Značilno za sedanjo dobo je živo misijonsko zanimanje med mladino, zlasti med dijaštvom. Dijaki srednjih in visokih šol se zbirajo po misijonskih krožkih, prirejajo poučna zborovanja itd. Uspehi so nepričakovani.

Nizozemska šteje komaj 2 milijona in pol katoličanov, a moramo ji priznati prvo mesto v misijonski gorečnosti. Delo se je v zadnjih 5 letih silno dvignilo; mlado in staro, učeno in preprosto, bogato in revno, vse deluje svojemu stanu in svojim močem primer- no. Zato je razumljivo, če beremo, da znaša število nizoz. misijonarjev v poganskih deželah 2.800.

Nemčija ječi sicer pod težkim jarmom razmer, a nič ji ne more vzeti upanja na

boljše čase. Nemški katoličani razvijajo v zadnjem času živahno delavnost tudi v prid misijonom. Društva se poživljajo, misijonišča se množe, poklicev ne manjka. Ko so koncem vojske izgubili kolonije, so bili iz nekaterih dežel misijonarji izgnani; v nekatere kraje se sedaj že zopet vračajo. Središče misijonskega gibanja je Ahen, kjer jako uspeva »Franz. Xaverius-Verein« s svojim mnogovrstnim delovanjem.

Zdravniško misijonsko gibanje je v zadnjem času tudi pri katoličanih stopilo na realna tla, dasi nas protestantje v tem še daleko nadkriljujejo. »Zveza kat. zdravnikov za misijone« je 1. 1922. (3. dec.) otvorila svoj zavod v Würzburgu pod vodstvom P. dr. Beckersja, bivšega apost. vikarja v Asamu. Delo lepo uspeva.

Švica zasluži, da jo vzporedimo z Nizozemsko. Od hriba do hriba odmeva poziv na sveto delo. L. 1921. so otvorili novo misijonišče v Betlehemu. Kapucini so lani dobili lastno pokrajino v Afriki; iz več ženskih redov so nanovo odšle sestre v misijone. 5.—7. avg. se je vršil sijajen kongres v Maria Einsiedeln.

Francija, ki je do vojne pošiljala polovico vseh misijonarjev med pogane, je v vojni silno veliko trpela. Mnogo misijonarjev in misijonskih kandidatov je padlo v boju za domovino. Nekatere misijonske družbe pa so bile prepovedane že skozi 2 desetletji radi kulturnega boja. Pa v zadnjem času je še celo prostozidarski Poincaré spoznal kulturni pomen misijonskega dela in dovolil bivanje v Franciji in prost razmah belim očetom, Lijonskim misijonarjem, frančiškanom in družbam, ki delujejo na vzhodu.

Belgiji, ki je spadala k vodilnim deželam v tem oziru, je zadala vojna globoke rane, a vendar ni popustila v mis. gorečnosti. To nam potrjuje že dejstvo, da je samo v eno mis. družbo (Scheret) vstopilo l. 1922. do 50 pripravnikov, 80 drugih se je pripravljalo za delo v misijonih, 45 pa jih je tja odpotovalo. In ko bi vse seštel...

Španija igra v zgodovini misijonstva veliko vlogo; v novejšem času je navdušenje ponehalo, a danes zopet veliko obetajo. Prevzeli so več misijonov, ki so jih Nemci morali opustiti. 3. dec. 1920 so ustanovili misijonišče v Burgos, novo misijonišče se snuje v Barceloni za Kitajsko. Dvignilo jih je veliko slavlje 1922 v čast njih rojaku Franč. Ksaverskemu.

Na Portugalskem radi domačih nemirov zazdaj še ni jasnega izgleda v boljšo bodočnost.

Veselo je poročilo, da so tudi Irci začeli delovati na tem polju. Središče je jan. 1918. ustanovljeno misijonišče Gahway, odkoder je

že prva 4 leta obstoja odšlo 27 duhovnikov na Kitajsko. Zanimajo se za zdravniško misijonsko gibanje. Tudi Irci v Avstraliji in Sev. Ameriki so se začeli po zgledu svojih rojakov v domovini gibati. —

Celo Angleška se je zavedela svoje dolžnosti. Dasi ima $\frac{2}{3}$ sveta pod svojo oblastjo, je vendar dosedaj malo storila za pokristjanjenje sveta. Sedaj se je izvršil popoln preobrat na boljše. Dokazal je to tudi sijajen mis. kongres v Westminsteru 28. sept. — 3. okt. 1922 pod vodstvom kardinala Bournea.

Sev. Amerika, pred nedavnim časom še misijonska dežela, postaja močna opora kat. mis. delu. Resneje so se posvetili katoličani misijonom med črnci v lastni deželi; l. 1920 so ustanovili zanje posebno misijonišče. Pa Američani upirajo oči še vse dalje, njih lju-bezen sega po vsem svetu, zlasti na Kitajsko. Več redov in družb razpošilja svoje misijonarje; l. 1921 jih je odšlo 150. — L. 1918 so se združili v zvezo, ki je čez tri leta štela že 62.000 katoličanov. Zavzemajo se tudi za zdravniško misijonsko gibanje. Iznajdljivosti njihovih voditeljev pri nabiranju darov za misijone se čudi ves svet. So pač Američani...

Kaj pa na Slovenskem? Bila je na Slovenskem doba, ko smo imeli precej dobrih misijonarjev (Baraga, Knoblar in drugi), ki so spreobrnili cele pokrajine. Te dežele bi bile lahko še danes naše misijonske pokrajine. Toda ti delavci so posvečali premalo pozornosti za zadosten mis. naraščaj v svojih pokrajinah. Njih misijonske pokrajine so bile podobne škofijam brez semenišč. Zmanjkalo jim je iz naših krajev naraščaja in morali so jih prevzeti drugi narodi ali pa je prelepo začeto delo zamrlo. In ker je zmanjkalo misijonarjev, je tudi doma misel in smisel za misijone odrevenela. — Do zadnjega časa smo imeli na Slovenskem samo nabiralne mis. družnice, pa še nobene vzgojne družbe. In prve so še danes precej močne, kolikor je pač pri nas mogoče in imajo večinoma svoja glasila. Najmočnejša je Ksaverjeva družba, ki ima dve glasili (Odmev, Zamorček). Detinstvo ima letna poročila. — Družbe, ki naj bi skrbela za duhovski naraščaj v poganjskih misijonskih pokrajinah, do zadnjega časa še nismo imeli. In prav tukaj bi lahko mi Slovenci primeroma največ storili, kajti finančno smo splošno bolj šibki: (Prim. Mis. kol. 1923.!) Med vojno se je ustanovila »Mis. zveza«, ki naj bi širila mis. misel in postavila na Slovenskem misijonišče. »Misijonska mašna družba« ima namen, svojim članom naklanjati duhovne zaklade sv. maš in obenem podpirati misijone in misijonišče. Naloge in sredstva »Mis. zveze« je prevzela misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega, ki je že 6. sept. 1920 otvo-

rila prvo jugosl. misijonišče v Grobljah pri Domžalah na Kranjskem. — Da doseže svoj drugi namen, širjenje mis. misli, izdaja letno »Mis. koledar«, letos pa začne izdajati ilustriran mesečnik »Katoliški misijoni.« —

Izmed Slovencev delujejo v misijonih na Kitajskem g. Kerec J., salezijanec, s svojim bratom, ki je bil letos posvečen v mašnika ter frančiškani o. Kovač, o. Turk in o. Avbelj, v južni Afriki sinovi presv. Srca (o. J. Musar in drugi) ter nekaj duhovnikov med Indijanci v Ameriki. —

Izmed *misijonskih dežel* je danes po splošnem mnenju najvažnejša pač *Kitajska*. Neprestane revolucije, prevratni zakoni, ne-disciplinirane armade, neredna uprava, poleg tega še brezštevilne roparske tolpe, velike naravne nezgode, pred vsem kuga, lakota, povodnji, vse to povzroča Kitajski neozdravljive rane in je velika zapreka za uspešno napredovanje kat. vere. A po drugi strani prav to privede mnoge do odločitve, da si poiščejo zdravila za svoje duše, notranje tolažbe, ker zunanje nikjer ni dobiti. — L. 1921. je število katoličanov prekoračilo 2 milijona. To število ni majhno, a kaj je to, če pomislimo, da biva jo ti katoličani med 400 milijoni poganov, in je šele vsak 220. Kitajec katoličan. Kat. duhovnikov je na Kit. 2400; torej mora vsak duhovnik oskrbovati 855 vernikov, poleg tega pa pride nanj še 186.000 poganov. Nujno je tu mis. delo, zlasti ker tudi drugoverci hitijo delati. Protestantje imajo 6.000 pridigarjev, vodijo več visokih in srednjih šol ter razpolagajo z ogromnimi denarnimi sredstvi. Trudijo se tudi mohamedanci, ki žanjejo precej uspeha. Nevarna pa je zlasti na novo prerajena narodna budistično-konfucijanistična poganska sekta, ki dviga v zadnjem času silno agitacijo. — Lani (1922) so se v več krajih vršile dolgo zaželenne krajevne konference misijonarjev, kjer so se razgovarjali o perečih vprašanjih; za letos pa je Propaganda sklicala kitajski misijonski koncil.

Indija šteje po zadnjem ljudskem štetju (1921) 319 milijonov ljudi, katoličanov ima pa le 2 milijona in pol. Letno naraste število katoličanov pribl. za 14.000, kar je gotovo malo v tako ogromni deželi. — Število protestantov ni veliko manjše in bo število katoličanov kmalu prekosilo. Duš sicer ne smemo samo šteti, ampak tehtati, vendar pa moramo priznati, da protestantje v denarju več žrtvujejo za indijske misijone kot katoličani. — V zadnjem času jemlje Evropecem ugled velika vseindijska agitacija in pretirani ozkosrčni nacijonalizem, ki hoče ustvariti neodvisno Indijo po zgledu Irske. Nujno je torej potrebno, da se vzgoji domače duhovništvo. Kat. cerkev skuša tej potrebi v polni meri zado-

stiti. — Dasi je v Indiji le 10% izobraženih ljudi, vendar ima važno vlogo časopisje. Nekatoličani izdajajo na stotine časopisov; katoličani so imeli poleg nekaj mesečnikov in tednikov do l. 1921 le 1 dnevnik. Lani se je ustanovil še 1 dnevnik in tudi mesečnike in tednike skušajo pomnožiti. — Na splošnem kongresu v Bombayu so l. 1921. zastopniki iz vseh pokrajin razpravljali o verskih in socialnih problemih Indije. Uspehi se že kažejo.

Delo za *Afriko* je v kat. cerkvi nekako najboljše organizirano; več družb se bavi samo z afriškimi misijami, 68 časopisov prinaša poročila o njih, skoro vse družbe imajo tu svoje misijonarje; uspešno jih podpira l. 1894. ustanovljena družba sv. Petra Klaverja. — Prebivalcev ima Afrika kakih 150 milijonov. Razen 300.000 Evropejcev štejejo v 103 misijonskih pokrajinah Afrike pribl. 3 milijone katoličanov, ki so povečini sad misij. dela v zadnjih 50 letih. Malo je to v primeri s 50 milijoni mohamedancev, ki so istotako v zadnjem polstoletju prestopili v islam. Protestantov je 2 milijona in pol. Splošno se islam širi od vzhoda, protestantizem pa bolj od juga v notranjost dežele. — Zgodovinskega pomena je mednarodni kongres črncev, ki se je vršil dec. 1922. v New Yorku. Voditelj črncev, dr. Marko Garvey, ki je študiral na raznih evropskih in ameriških vseučiliščih, je v kratkem času organiziral 3 milijone črncev v družbo za neodvisnost. Glavno misel kongresa podaja nek list tako-le: »... Belokožec, on je naš sovražnik! Torej proč z belimi, proč z njihovo vero, proč z njihovo civilizacijo! Proč z vsemi belimi iz Afrike, domovine črncev! Afriko Afričanom!« — Nevarnost je torej za krščanstvo v Afriki. Treba bo torej črnce pokristjaniti v doglednem času in jih usposobiti za vodilna mesta v hierarhiji. V zadnjem času je spalna bolezen zelo redčila prebivalstvo Afrike. V Kongu in Vzh. Afriki so izumrle cele vasi. Pred kratkim je prišlo poročilo, da se je nemškima zdravnikoma Fischerju in Kleinu, ki že od l. 1902. bivata v Afriki in proučujeta to bolezen, posrečilo najti zdravilo, ki je baje zelo uspešno. —

Na *Japonskem* delo že par desetletij ni napredovalo. L. 1891. je bila upostavljena hierarhija, a vedno bolj razpada radi pomanjkanja duhovnikov; dežela dobiva spet misijonski značaj. Na ta način bo mogoče uspešnejše delovanje med pogani. S Korejo vred šteje Japonska med 72 milijoni prebivalcev le 180.000 katoličanov, poleg kakih 100.000 protestantov in 40.000 pravoslavnikov. Na Japonskem so protestanje s svojo površnostjo spravili krščanstvo v slabo luč, češ da je plitva vera. A uspehi na novi katoliški univerzi v Tokio dokazujejo nasprotno. — Veliko zgledo-

vanya je bilo med pogani, ko je prestolonaslednik obiskal papeža v Rimu. Japonci imajo sedaj svojega zastopnika pri sv. stolici. — Zelo pa primanjkuje japonskih kat. knjig. Izmed 4450 knjig, izdanih v l. 1920, je bilo le 5 katoliških. — Na Koreji tožijo misijonarji radi pomanjkanja šol. Le 20 % kat. otrok more dobivati reden pouk. Tudi duhovnikov jako primanjkuje; domačih je le 30. Čuti se to, zlasti ker je protestantizem precej močan in se jako širi tudi budistična propaganda.

V *Zadnji Indiji* najboljše uspeva delo v nizozemskem delu, kar pač izvira iz živega zanimanja za misijone v domovini. Najboljše so oskrbovani jezuitski misijoni na otoku Javi.

V *Ameriki* je 27 milijonov Indijancev, od teh še 3 do 4 milijone poganov in 12 milijonov črncev, med temi še 9 milijonov poganov. Za

črnce so se zavzeli katoličani v Zdr. državah. Tudi misijoni med Indijanci se ugodno razvijajo.

V *Avstraliji in Oceaniji* so pred vojno delovali po večini nemški misijonarji, a so morali svoje misijone prepustiti misijonarjem drugih narodnosti ali pa jih še bodo morali tekom par let. Na nekatere otoke, ki so pripadli Japonski, je hotela vlada sprva poslati katoličanom nekatoliške duhovnike, toda ti so kratkomalo javili vladi, da sprejmejo le katoliške svečenike. Slednjič je bila vlada prisiljena ustreči njihovim zahtevam. Dala je celo 10.000 jenov podpore vsakemu misijonarju in sama plačala potnino.

Amerika in Avstralija ne spadata celotno več pod Propagando, torej nista več pravi misijonski deželi. — — —

SVETOVNI DOGODKI V PRETEKLEM LETU.

V. ŠARABON.

ANSKO leto 1922. imenujemo lahko leto konferenc, kar naprej so se posvetovali. Od velikih držav ste posebno zanimivi *Francija* in *Anglija*. Francija hoče, da se mirovne pogodbe dobesedno izvedejo in ne odneha

proti Nemčiji niti za las; Anglija je pa bolj prijenljiva, popustljiva in dobrohotna. *Rusija* se bori še zmeraj z neurejenimi notranjimi razmerami in pa z lakoto; *Nemčija* ima tudi vse polno notranjih težkoč in padec njene marke je vzbudil pozornost vsega sveta. Saj je danes svet tako tesno zvezan, da čuti bolečine enega takoj tudi drugi. Nemčija mora plačati veliko vojno odškodnino ter popraviti in obnoviti francoske in belgijske pokrajine, opustošene po vojni. Obnova se imenuje z latinsko besedo reparacija; časopisi nam poročajo vsak dan, da reparacijsko vprašanje ne more naprej. V *Italiji* so fašisti s svojim nastopom nudili svetu precej nenavaden pojav. *Ameriške Zedinjene države* — Unija — gledajo na evropske in druge razmere bolj od strani in se oglasijo samo takrat, kadar gre za *petrolej*, ki ga spričo svoje avtomobilne in aeroplanske industrije tako zelo potrebujejo — glej članek »Promet v Zedinjenih državah in svetovni zračni promet«. — *Japonska* je bolj tiha. *Druge države* pa smejo razvoj svetovnih dogodkov samo zasledovati in morajo

paziti, kdaj je treba priskočiti in zagrabit za to ali ono ugodno priliko.

Ves ta čas se je pa vleklo vprašanje *nemške odškodnine* naprej. Slika je zmeraj enaka: Francozi so zahtevali, naj Nemčija plača, Nemci so pa rekli, da ne morejo in naj zavezniki počakajo. Angleži so pa stali ob strani in so dajali dobre nasvete, pravtako kakor leto prej. Tudi ta posvetovanja niso imela uspeha, vsaj trajnega ne.

Lausanne; Porenje in Poruhrje; petrolej.

Dne 20. nov. 1922. popoldne je bila otvorjena konferenca v Lausanne, ena najdaljših dosedanjih političnih kač; saj je trajala do letošnjega 24. julija. Mislili so, da bo kmalu konec, pa je prišlo toliko drugega zraven, da nazadnje ni nihče vedel, kako in kam.

Najvažnejši dogodek prvih dni je bila ustanovitev nekake *balkanske zveze*. Pristopile so tej zvezi *Jugoslavija*, *Rumunija*, *Grčija* in tudi *Bolgarija*, dosedanja prijateljica *Turčije*. Namen zveze je bil v prvi vrsti ta, da se prepreči turška propaganda na ozemlju imenovanih držav; *Bolgarijo* so dobili z obljubo prostega dohoda do Egejskega morja. Pospeševala je ustanovitev zveze seveda najbolj Anglija.

Takoj se je pokazalo, zakaj pri vsej stvari pravzaprav gre. Ko so začeli razpravljati, kam naj pripade me to *Mosul* v severni *Mezopotamiji* in njegova okolica, se je takoj oglasil tudi ameriški zastopnik, ki je spočetka samo opazoval. To mesto leži ob reki *Tigris*,

nasproti razvalinam starih Niniv. V okolici so odkrili v zadnjih letih ogromne *petrolejske vrelce* in ravno zaradi petroleja so bili šli Angleži v Mezopotamiji v boj proti Turkom. Imajo vse ono ozemlje trdno v pesti; Turki so ga pa v Lausanne trdovratno zahtevali nazaj, ker bi bil petrolej pri pogajanjih najboljši porok za ugoden potek. Child je rekel, da hoče Amerika v orientu politiko »odprtih vrat«; to se pravi, da se sme vsaka država vtikati v tamošnje razmere, namreč v petrolej. Na ti hem ste se bili največji dve petrolejski družbi na svetu, angleška Shell-Company in ameriška Standard-Oil-Company, že prej pogodili glede izkoriščanja petrolejskih vrelcev v Kavkaziji in Mezopotamiji. Zediniti se glede Mosula niso mogli, ker so bili Francozi za Turke, Angleži in Amerikanci pa proti njim. Tudi v drugih vprašanjih niso mogli priti skup. Vprašanje *morskih ožin*, to je Bospora in Dardanel, je zahtevalo tudi navzočnost Rusov. Rus Čičerin se je toplo zavzemal za Turke, pa tudi tukaj ni šlo.

V tistih dneh je stopilo zopet v ospredje vprašanje *nemške reparacije*. Francozi so grozili Nemcem z bolj popolno *zaplembo Porenja* in z *zasedbo dveh tretjin Poruhrja*, če ne plačajo. Ozemlje ob Renu imenujemo Porenje in so je imeli Nemci na levem bregu zasedeno že prej; ozemlje ob reki Ruhr se imenuje Poruhrje; to je isto kakor pravimo svetu ob Savi Posavje. Poruhrje je eno prvih premogovnih in tudi industrijskih ozemelj na svetu *sploh*; sicer je samo del Porenja, ker se Ruhr izliva v Ren, vendar mu moramo vsled premoga in industrije priznati nekako samostojnost. V zavezniškem časopisju in v zavezniških vladah se je sedaj začel oster boj; Anglija je hotela Francijo zlepa pregovoriti, naj odneha od svojih načrtov, pridružila se ji je Amerika in je hotela izrabiti zlasti svoj vpliv kot upnik Evrope; pa ni vse nič pomagalo. Francozi si niso dali nič dopovedati, ne od tega ne od onega: letos so svoj načrt izpeljali, zasedli so desni breg Rena, od Poruhrja pa ne samo dveh tretjin, kakor so bili lani zagrozili, temveč vse *Poruhrje*. Nemški protesti niso nič izdali. Proti vsakemu odporu nastopajo Francozi s kruto silo, z izganjanjem, z zapozrom, z ječo — znani Krupp je dobil 15 let ječe —, s smrtnimi obsodbami itd. Nemci štrajkajo, se branijo s pasivnim odporom, to se pravi: delajo le na videz in toliko, da se vidi, kakor bi delali, spuščajo mostove v zrak, semintja se izvrši kak umor itd. itd. Anglija in Amerika se francoskega nastopa seveda ne udeležujeta, in Anglija se še prav škodoželjno smeje. Kajti sedaj izborna prodaja svoj premog. Ruhrskega premoga prihaja namreč na Francosko vsled štrajkov in odpora nemških

delavcev prav malo, Nemci ga pa doma tudi nimajo dosti za svojo veliko industrijo; zato kupujete obe državi prav pridno angleški premog. Nemčija sicer zelo težko, ker je njena valuta popolnoma na tleh.

Francozi so obdali zasedeno ozemlje sedaj s carinsko mejo tako da nima nobenega stika z ostalo Nemčijo. Oglasil se je zopet papež ter je v javnem pismu na svojega glavnega tajnika Gasparrija svaril prehudo nasilje in spominjal k prizanesljivosti; mislil je seveda na Francoze. Ko to pišemo, je še vse pri starem.

Ministrski predsednik B. Mussolini.

Na konferenci v *Lausanne* so razmotrivanja temeljnih vprašanj brez vidnih uspehov 8. decembra začasno zaključili. Čez zimo je konferenca spala, otvorili so jo zopet letos 25. aprila. Končala se je 24. julija in sicer s *popolno zmago Turkov* oziroma turških zagovornikov *Francozov*. Kako je do tega prišlo, še ne vemo natanko. Vidimo pa to-le: Lansko leto in letos je še pri vseh konferencah *zmagala Francija*, izvršile so se vse njene zahteve; Francija se krčevito drži dobesednega izvajanja mirovnih pogodb, a samo napram Nemčiji. Sedaj pa, ko je lausannska konferenca

popolnoma spremenila prejšnji mir s Turki, so pa ravno Francozi spremembo zagovarjali. Tako vidimo, da je vse skupaj samo papir in da dela vsak tako, kakor mu je prav, brez ozira na pogodbe in mirovne določbe.

Svet je danes pravytako zamotan, kakor je bil na koncu svetovne vojske in izhoda iz hostij ni videti nobenega.

Ker govorimo večkrat o *petroleju*, se vprašamo, zakaj se Amerika za to vprašanje tako poteguje? Zato, ker se peča v Ameriki z avtomobilno industrijo in njenimi pritiklinami nad 25 milijonov ljudi; to je pa cela četrtnina prebivalstva v Zedinjenih državah. — Če rečemo Amerika, mislimo zmeraj na Zedinjene države. — Od 15 milijonov avtomobilov na svetu, so jih imele Zedinjene države koncem leta 1922. skoraj 13, v vožnji po zraku so prve. — Zato mora Amerika pazno zasledovati vsako pogajanje, kjer govorijo o petroleju. Ona dobiva sicer še največ petroleja na svetu, a so izračunili, da bodo njeni petrolejski vrelci v 16 ali 17 letih izčrpani. Kaj pa potem? Kakor nam pravi članek »Tekočine na mesto premoga«, bomo res dobili nadomestila za petrolej, a to je šele v začetkih, potreba petroleja je pa nujna. Primerjaj knjigo: V. Šarabon, *Gospodarska geografija*. Ravno, ko to pišemo, beremo, da so odkrili v Kaliforniji, torej v Zedinjenih državah, nove velikanke petrolejske vrelce. Radovedni smo, kako bo to vplivalo na nadaljnji razvoj ameriške zunanje politike.

Ruski dediči. Poljska nadaljuje po nalogu Francije svoje delo združitve ruskih obrobni držav v »Baltiško ali severno entento«. Ima uspeh. Prej ali slej bo pa ruski medved zgrabil za ograjo svoje kletke in vse to skrpucalo bo padlo v vodo. Saj tudi korist teh držav kaže na zvezo z Rusijo, seveda v federalističnem smislu, ne v centralističnem. Zato tudi želijo nazaj in bi takoj šle, če bi razmere na Ruskem le ne bile preveč žalostne.

Poljska si je 1. marca lanskega leta pridružila Vilno z okoličico: »Ozemlje Vilne, prosto vseh državnih vezi, se združi s poljsko republiko.« 15. maja je potrdil poljski parlament ali sejem *politične in gospodarske pogodbe s Francijo*; pri gospodarskih bi omenili zlasti pogodbo glede petroleja v Galiciji. Francoski kapital je tam zelo udeležen. Vrhu tega imata obe državi tajno vojaško pogodbo. Znano je, da je Poljska čisto v službi Francije in se ima njej zahvaliti za vse; ona je ovira združitve Nemčije in Rusije, katera združitve bi pomenila smrtni udarec za Francijo. Tako sta Poljska in Francija neločljivo vezani druga na drugo. Poljska marka pa kljub prijateljstvu s Francijo ni dosti boljša kakor nemška.

Rusija. *Lakota* je lansko leto v Rusiji strašno razsajala; še celo azijski Turkestan, ki je hotel začetkoma preživiti 200.000 beguncev, je bil nazadnje za gladujočimi tako preplavljen, da je sam začel stradati. Število gladujočih so začetkom lanskega leta cenili na več kot 30 milijonov. 11. maja je rekel predsednik vseruskega izvršilnega odbora Kalinin, da se je posrečilo skupnim naporom sovjetov in inozemstva oteti 10 milijonov ljudi smrti lakote. Francoz Lubersac, ki je prišel iz Ukrajine in je poročal ženevskemu pomožnemu odboru, je podal še 12. julija pretresljivo poročilo o lakoti, zlasti o položaju v Kijevu, Harkovu in Odesi. Vozovi, ki so po odeskih ulicah pobirali mrtve, so porabili skoraj en teden, preden so prišli skoz mesto! Mrtvi ležijo včasih štiri dni na cesti. Pa še poleti! Trupla so večkrat načeta, ne samo od podgan, temveč tudi od gladujočih ljudi. Ena najkrasnejših pokrajin v Ukrajini, med Odeso in Poltavo, je sedaj popolnoma pusta in prazna. Hiše so zapuščene, nekatera mesta so zgubila 85% prebivalcev. *Ljudožrstvo* je tako razširjeno, da ga oblasti ne preganjajo več. Nasprotno je pa poročilo iz Londona z dne 24. julija povedalo, da po mnenju voditeljev ameriške pomožne akcije lakote na Ruskem ni več. Bo pač prvo poročilo bolj verjetno. Še letošnjo zimo so morali prehranjevati nad osem milijonov ljudi, pa sedem okrajev še ni vstetih.

Vemo, da je odredila vlada *oddajo cerkvenih zakladov* za pomoč stradajočim. Visoka duhovščina se je upirala, ker je bilo zelo dvomljivo, ali bo ta denar prišel na pravi naslov in če ne bo izginil v žepih nenasitljivih sovjetskih mogotcev. Zato so več duhovnikov obsodili na smrt; patriarha *Tihona*, dušo odpora, so pa prisilili, da je odstopil. Pozneje so ga zaprli in le malo je manjkalo, da niso usmrtili tudi njega.

Ob desetletnici sovjetskega lista »Pravda« je pisal *Ljening*, da je revolucija dosegla nepremagljivo moč, vendar je pa mednarodno meščanstvo za zdaj še močnejše kakor ona. Se je menda zmotil: sredi lanskega avgusta smo zvedeli, da je bilo takrat v službi sovjetske vlade na Nemškem 42 časopisov, v Italiji 28, v ameriški zemlji 12, v balkanskih državah 10, drugje po svetu pa 196. »Sovjetskorusko državno založbo« so predstavili v Berlin.

14. nov. je govoril *Ljening* na kongresu komunistične internacionale o *novih gospodarski politiki*. Bahal se je, da se je rubelj stabiliziral in da lakote ni več, da kmetje prostovoljno plačujejo davke in da se mala obrt dviga, velika industrija pa tudi, samo bolj počasi. Manjka inozemskih kreditov in to je glavna ovira, da si gospodarstvo ne more po-

polnoma opomoči. Teh kreditov pa pri sedanjem načinu vladanja gotovo ne bodo dobili. Morali bodo poleg spremembe načina vladanja na vsak način izvesti načelo privatne lastnine do konca. Potem pa sovjetska vlada samaobsebi preneha. Da bi le.

Letos — 1923 — je krožilo na Ruskem za 6,070.000.000.000.000.000 rubljev. Sedaj naj pa to kdo izgovori! Zato so napravili ta izhod, da je rubelj »vzorec 1923« enak milijonu rubljev »vzorec 1921«; pa ostane še zmeraj dosti, četrta tudi črtamo šest ničel. Angleški funt je bil v začetku letošnjega leta vreden 156 rubljev vzorec 1923 ali 156 milijonov rubljev vzorec 1921, dolar pa 39 rubljev oziroma 39 milijonov rubljev. Pametno pa je, da so kar cel milijon črtali, že zaradi računskih knjig.

Azija in Afrika. Proti angleški ustavi v *Palestini* je bil velik odpor, ker je bila preveč židovstvu prirojena. Mohamedanci so se prižigali v Mekko, katoliki na Vatikan. 11. sept. so svečano oklicali angleški »mandat« nad Palestino — mandat je nekaj takega kakor pokroviteljstvo —.

Znani Enver — paša je menda 4. avg. v Turkestanu padel! Potrdila o smrti ni.

Japonci so glasom pogodbe v Washingtonu odšli iz kitajskih mest Hankov, Peking itd., so izpraznili Sibirijo, razorožili Port Artur, dali Kitajski prisvojeno ozemlje nazaj itd. Pravijo, da hočejo svoje moči osredotočiti bolj doma in se iznebiti balasta. Ker se morajo.

Dne 30. julija se je po več letih sestal zopet *kitajski parlament*. Kitajska je republika, izkazuje pa cesarju vse cesarske časti.

Egipt je sedaj samostojna država s svojim kraljem. Anglija si je pridržala sledeče štiri reči: varstvo zveznih potov angleške države z Egiptom; brambo Egipta proti vsakemu tujemu napadu oziroma vmešavanju; varstvo inozemskih koristi in manjšin; Sudan, pokrajino na jugu od Egipta. V Južni Afriki so bili lansko leto marca hudi nemiri boljše viškega značaja. General Smuts je revolucijo zatrl in rekel, da je rešil deželo hude nesreče, da so hoteli revolucionarji ustanoviti sovjetsko republiko.

Amerika. O drugih državah ne bomo govorili, samo o *Uniji*. Kakšno stališče imajo Amerikanci glede plačevanja vojnih dolgov, vemo že iz prvega odstavka; v 25 letih morajo biti plačani. Zelo skrbijo Amerikanci za razvoj trgovskega brodogradništva; morda še preveč, ker včasih prevoznega blaga ni. Svoje čete ob

Renu so začeli polagoma pošiljati domov; vršilo se je povsod prav prisrčno slovo od domačinov. Amerikanci so nastopali čisto drugače kakor naprimer Francozi. Seveda imajo tudi drugo stališče.

V noči 20/21. sept. so sprejeli po poldrugoletnem trdovratnem boju novo *carinsko tarifo*, ki jo pa predsednik po potrebi Unije lahko spreminja. Pri novemberskih volitvah je republikanska večina precej nazadovala; med neizvoljenimi kandidati je bil tudi povzročitelj nove carinske tarife, senator Mac Cumber.

Izvoz Unije je bil leta 1922 za 54% večji kakor leta 1913, uvoz zlata je bil pa leta 1922 več kot štirikrat večji kakor leta 1913; znašal je mesečno 22 milijonov dolarjev, l. 1913 pa 5.3. *Hranilne vloge* v Uniji so znašale junija 1922 osemnajst milijard dolarjev in so se do aprila 1923 zvišale še za *poldrugo milijardo*! Te številke nam povedo vse, več kakor cele knjige o bogastvu tega svetovnega upnika!

—:—

Ker smo ravno pri Ameriki, povejmo z ozirom na članke o modernih izumih še neko veselo dogodbico.

Tiče se pravkar umrlega ameriškega predsednika *Hardinga*, kako je govoril svojim poslušalcem po megafonu. Megafon je aparat, ki ima kakor gramofon trombo, v katero govorimo. Če postavimo tak megafon na mizo, na primer pri nas v Gorici, in govorimo vanj, in če je na primer v Ljubljani v kakšni dvorani tudi megafon na mizi ter sta oba megafona brezžično zvezana, bodo poslušalci v Ljubljani vse razumeli, kar govorimo. To je torej nekak povečan telefon. Ta megafon ima to prednost, če se ljudje kregajo, si vsaj v lase ne morejo skočiti. V Ameriki so povabili letos profesorji vseučilišča v Novem Yorku na znanstven razgovor profesorje vseučilišča v Chicagu; ti so pa rekli: »Kaj bomo hodili k Vam, govorimo rajši po megafonu«. In se je tako tudi zgodilo; profesorji v dvorani v Chicagu so govorili z onimi v Novem Yorku in se je vsa znanstvena debata do konca tako vršila.

Harding torej je govoril svojim volivcem po megafonu. Govoril je v svoji vladni palači v mestu Washington (izgovori: ušington), poslušali so ga pa volivci v Novem Yorku, Chicagu itd., na sto in sto kilometrov daleč. Kar je med govorom v megafonu kihnil, ni se mogel premagati, in 120.000 njegovih poslušalcev mu je po megafonu takoj odgovorilo: »Bog pomagaj!«)

bereš jih lahko doma in na poti, pridejo prav vsakomur: dijaku, kmetu, trgovcu in obrtniku, učitelju in duhovniku. Obravnavajo pa vse stanove, od hudomušnega pisatelja pa do resnega propovednika.

¹⁾Takih in enakih zgodovinskih dogodbic sem nabral kakih 300 in so izšle z naslovom: *Zgodovinske anekdote*, 2. zvezek, 16 dinarjev. Dobijo se tudi v gozdiški Narodni knjigarni. So zabavne in poučne obenem,

IZ ZAPUŠČINE † SIMONA GREGORČIČA.

1. PESNIKOV GOVOR O PRILIKI BLAGOSLAVLJANJA ZAVODOV „SLOGE“ V GORICI.*)

*Vesoljnosti stvarnik, vladar svetov,
razlij tod obilno svoj blagoslov!*

*Škropili te dni so krilatci z višine
posušena zemeljska tla,
in blagoslov božji v podobi dežja
rosil je na griče, rosil na ravnine,
poškropil je vrte in njive in trate...
O naj bi pač bile to kapljice zlate
ter kmetu rodile pridelke bogate,
rodile obilo mu časnih darov, —
v to Večni dodéli svoj blagoslov!
Poškropil sedaj je namestnik Njegov,
boritelj za čast in korist domovine,
največji prijatelj te naše mladine,
poškropil je vrtec nam nov,
na čigar prijazne, prostore gredice
najdražje mi zdaj presadimo cvetice,
poškropil je vrtec, ki poln bo cvetov, —
Bog večni dodéli mu svoj blagoslov!*

* * *

*In Večni rad daje nam svojih darov!
Poškropil te dni je in danes naravo
človeku v korist in pa sebi na slavo:
vse zdaj se oživlja okrog in okrog,
razvijajo vrti se, polje in log,
po drevji, po grmih, iz trave
cvetice veselo vzdigujejo glave
in rado na njé se ozira oko.
Povsodi življenje, zelenje in cvetje,
povsodi prerádostno petje —
kakó je vse to neizrecno lepó,
oj hvala ti, dobro nebo!
Dočaka naj človek še toljko pomládi,
a ko se za zimo povrne nam cvet,
vesel ga je vsak ko za mladih let,
vesel ga po stari navadi.
Pozdravljam te torej, prijazna pomlad,
čas petja in cvetja, veselja in nad!*

* * *

*A glejte, tu sredi pomladi rastlinske,
sred poljskih in vrtnih cvetic,
cvetice imamo še dražjih nam lic,
cvetice nedolžne detinske,
cvetice živé in krasné,
cvetice po naše sladkó govoreče,
ko slavčki lepó in glasno žvrgoleče,
da sega v srcé.*

*Ta živa pomlad, te človeške cvetice,
to dečki so naši in naše deklice, —
kdo rad bi ne gledal na njé?
Lepó je to zreti: pomlad sred pomladi,
jaz vidim jo rad, vi jo gledate radi...
Pozdravljena, živa ti naša pomlad,
ki tolíko vznébujaš prijaznih nam nad!*

* * *

*Pri cvetkah ne zre se pa sámó na liste,
na barve zlaté in pa srébrnočiste,*

*v katere njih cvet
krasnó je odet;
največjo veljavo,
veljavo res pravo,
le cvetka ima*

preblagega polna duhá!

*Vijolice skromne, pa zlahtno duhteče,
so ljubše mi bile vsekdar,*

*ko cvetke, vrtove bogatcev kraseče,
ki duh jim podéljen ni v dar.*

*In dražje so cvetke mi naše domače
iz kmečkih ponižnih in delavskih koč,
ki sém presajéne so nežno cvetóč,
ko té, ki gojé jih ponosne palače,*

*ko cvetke bogate,
gizdave, bahate,*

*ki cvet jim sicer je krasán,
če duh jim pa s cvetjem ni dan...
A treba duhá je, pomladi duševne
posebno za naše cvetice pohlevne!
Oj pridi, oj pridi, duševna pomlád,
na skromne in nežne te cvetkice naše
in z duhom napolni odprte jim čaše,
da bodo rodile prekrasen nam sad.
V ta srčeca mlada i v mlade te glave
priplavaj duh božji, duh sveti z višave,
prinesi nebeški jim svoj blagoslov,
dodéli obilnost jim svojih darov:
saj tvojih dari vseh Slovincu je treba,
da tu pribori si vsaj črnega hleba!...
A — tvojih dari pač dobíva Sloven,
duševnih dari, ko drug narod noben:
Ti daješ Slovincu glavó umovito,
Ti daješ mu z umom srce plemenito,
Ti daješ v obilnosti zmožnosti nam;
Ti daješ, kar vodi uboge trpine
iz solzne doline v presrečne višine,
Ti daješ dar prave pobožnosti nam!*

*) Novo poslopje, v katerem je imelo društvo »Sloga« svoje zavode, je blagoslovil dr. Anton Gregorčič 1. 1893; to pesem pa je pri tej priliki govoril pesnik Simon Gregorčič, takratni katchet teh šol.

*En dar pa, en dar še dodéli nam Ti:
daj dar nam moči, daj dar nam moči,
daj vztrajnosti dar,
značajnosti dar!*

*A kadar razliješ Ti svoje dari
na ljubljene naše človeške cvetice,
potem že te naše skrbne vrtnarice
lepó in umnó poskrbé,
da v njih se razvije i um i srcé,
da bodo te cvetke v veselje rodbini,
da bodo v korist in pa v čast domovini.
In meni bo tudi za cvetke te mar,
skrbán jim bom vedno vrtnar.*

* *

*Dà, skrbni jim bomo vrtnarji vsekdar;
saj stari vrtnarji smo, vrt le je nov, —
poškrópljen je, Bog daj svoj blagoslov!
Nov vrt je in lepo s tem spet prenovljenje,
prelepo proslavljamo s tem pomlajenje.
Nov vrt je, a naš in pa naše cvetice,
samó presajéne na druge gredice,
na lepši in mnogo prostorniší vrt,
ki sapam sovražnim naj bil bi zaprt,
nanj toča in slana nikdár naj ne pade
in cvetek odtod naj nikdó nam ne vkrade.*

*Ta vrt nad use nam je vsem dragocen
in ljubi iskreno ga slednji Sloven,
vsak pravi Slovenec u srcu ga nosi,
zanj zbira in prosi, žrtvuje in trosi:
to skupni slovenski je vrt,
sè skupnimi žrtvami bil je odprt,
pomagali vsi so ta vrt nam graditi,
pomagajo vsi nam tu cvetke gojiti,
vsem skrb je za vrta obstoj,
vsem skrb je za cvetek razvoj...
Vam, srca mladini udana in verna,
vsem hvala stoterna!
Ta vrt pa naš narod zato je zgradil
tem cvetkam, tej naši mladini,
da v duhu bi našem tu cvetke gojil,
ki zveste bi bile Bogu na višini
in tlačeni zveste vselój domovini; —
in da bi izpolnil namen se njegov,
Bog večni dodéli nam svoj blagoslov!
Doslej pa sami za ta vrt smo trosili
in sami smo v njem si cvetice gojili;
a jaz pa i v tem prepolhen sem nad,
da pride nam skoro prijazna pomlad,
ko treba bo drugim za vrt naš trositi
ter naše cvetice po naše gojiti.
Tedaj pa napoči čas tukaj nam nov,
in v to — Bog dodéli svoj blagoslov! —*

2. MODERNA POEZIJA.

*Li videli vi ste kedaj,
kako mnogokrat otročaj
med vodo, da peni se, milo ubija?
Razbito si v svalke papirne naliža,
iz teh pa pihalnikov v zrak
on piha in piha: — je mlad in krepák!
In glej, iz pihalnika dviga
mehur na mehur se, — rad zrl bi ves dan!*

*Ko solnce na nebem oboku se vžiga,
kako vsak mehurček je pisan, krasán,
sè solničnimi barvami vsemi obdan!
Ne dolgo! Mehurček se slednji razpoči.
Nič jedra! Z razpokom še kras se odloči. —
Ko gledam, pa misel se v glavo mi vbija:
ni morda »moderna« pač to »poezija«?!*

V. ŠARABON:

AMERIŠKI NEBOTIČNIKI.

ODERNA tehnika na preduje skokoma. Če bi bil kdo pred polstoletjem pravil, da bomo stanovali v hišah, visokih petdeset nadstropij in še več, vse bi se mu bilo smejalo. Ravnotako če bi bil kdo rekel, da se bomo vozili po zraku s hitrostjo 400 kilometrov na uro. In vendar je postalo vse to sedaj resnica. Vsak dan beremo o ameriških nebotičnikih, stavbah, ki se nam zdijo, da se dotikajo nebes in smo jim dali zato to ime. Nemci jim pravijo »šegetalci oblakov«, Angleži in Amerikanci pa

»šegetalci neba«. Sedaj so jih začeli zidati tudi v Evropi; tako v Berlinu, Frankfurtu, Kolinu, Innsbrucku itd. Danes, ko je pomanjkanje na stanovanjih tako veliko, bi se splačala gradba takih hiš-velikank tudi pri nas.

Dočim imenujemo v Evropi vse izredno velike ameriške stavbe »šegetalce oblakov ali nebotičnike«, razlikuje Amerikanec visoke hiše in šegetalce; to zadnje ime imajo samo tiste stavbe, ki so višje kot dvanajst nadstropij. Prvo tako poslopje so sezidali v Chicagu, imelo je štirinajst nadstropij; ravnotam so sezidali l. 1890 drugo hišo, visoko dvajset nadstropij. Novi York je začetkoma zaostal, pa je potem vsa druga mesta prekosil. Seveda so morali uvajati vedno nove načine zidanja,

če so hoteli iti za toliko in toliko nadstropij višje. Zunanji zid so prej olajšali na ta način, da so vzdali posebne opore, ki so nosile strop, tako da je nosil zunanji zid samo svojo lastno težo. Ta način zidanja so imenovali konstrukcijo okostja. A kmalu ta konstrukcija ni več zadostovala, kajti že pri 27 nadstropjih je lastna teža zida že prevelika. Potrebna je bila druga konstrukcija, ne samo, da je lažje nosila svojo lastno težo, temveč da se je uspešno upirala tudi močem, delujočim ob straneh, predvsem pritisku vetra.

Obe zahtevi izpolni takozvana »konstrukcija kletke«. Namesto močnega objemnega zidu vidimo lahek zunanji zid, ki je spodaj le malo močnejši kakor v najvišjem nadstropju. Vso težo nosi krepko železno ogrodje, ki ne prenaša na fundamente samo navpično delujočo moč, ampak tudi vodoravno in poševno delujočo — sunke potresa in pritisk vetra. Šele ta način je omogočil zgradbo stavb, ki si jih mi v Evropi kaj težko predstavljamo. Bolj ko so šli v višino, bolj so uvidevali potrebo posebnih naprav, da niso izgubili ceste ob teh stavbah preveč zraka in svetlobe. Zato opazimo pri najvišjih novojorskih segetalcih razdelitev v glavno stavbo in na njej stoječ visok stolp, tako da so videti kakor ogromne cerkve. Značilno za starejšo vrsto teh stavb je Singerjevo poslopje, koje podstavek ima 14 nadstropij, na njem stoječi in in s podstavkom 180 metrov visoki stolp pa 46. Hiša metropolitanske življenske zavarovalne družbe doseže 211 metrov višine. Pred desetimi leti je bila ta hiša najvišja, a koncem januarja 1913 jo je prekosila stavba *Woolworth*, ki ima 55 nadstropij in koje vrh stolpa je 236 metrov nad cesto. Ljubljanski grad je 64 metrov visok, goriški tudi približno toliko. Šmarna gora okoli 370 metrov nad Ljubljanskim poljem, Sveta gora pa okoli 600 metrov nad Gorico! Te številke povemo zaradi primerjanja.

Woolworthovo stavbo so dokončali *prej kakor v dveh letih!* Sedaj pa pogledjmo in primerjajmo polzevo rast naših hiš! Začeli so 20. julija 1911, podstavek je bil dokončan 28. februarja 1912, štiri mesece pozneje je bilo dovršeno ogrodje stolpa in koncem januarja 1913 vsa stavba. Stavbni prostor je stal 4.250.000 dolarjev, stavba sama pa 7 milijonov. Vidimo, kako drag je v Ameriki stavbni prostor. Zato pa silijo vse hiše tako v višino. Znano je na primer, da imajo šole svoj prostor za oddih na strehah visokih stavb, drugje ni prostora. Vsi stroški te velikanske stavbe so se pa krili iz dohodkov bazarja, nalašč zato napravljenega, ki je prodajal drobniarijo za ne več kakor deset centov, torej kvečjemu za desetino dolarja. Tvrdka Woolworth je začela s takim bazarjem pred tride-

setimi leti, danes ima pa na stotine trgovin po vseh državah ameriške Unije.

Stavba naj bi bila ravno tako reklamna, kakor je bila Singerjeva in metropolitanska. Zato mora biti vsaka naslednja hiša višja kakor prejšnja. A pri Woolworthovem poslopju nam ne imponira samo višina, temveč tudi masa. Stavbni prostor meri 2260 kvadratnih metrov, podstavek ima 47 metrov dolgo fronto in 38 nadstropij.

V sredi 30. nadstropja se začne štirioglati stolp, njegove tračnice merijo 27 in 29 metrov, gredo potem skupaj, a že pri 50. nadstropju merijo 19 in 20 metrov. Na petdeseto nadstropje je postavljena štirikotna odrezana piramida, visoka 35 metrov. V njej so najvišja štiri nadstropja. Kot 55. nadstropje pa veija splošno dostopna razgledna galerija, s katere lahko vidimo na 65 kilometrov daleč. Fundamenti gredo 40 metrov globoko v tla, v živo skalo. Deset od teh štirideset metrov odpade na štiripodzemsko nadstropja, kjer so med drugim nameščeni tudi stroji, potrebni za obrat velikana.

Posebno pozornost so posvetili pritisku vetra in so ukrenili vse potrebno. Zračni pritisk znaša pri hudem vetru 1300 ton. Tudi za slučaj požara je bilo treba vse pripraviti. Vrata in okvirji pri oknih so iz stisnjenega stekla, šipe iz stekla, ki v ognju ne počijo, stropi in tla iz opeke, ki ji ogenj ne škoduje. Železne dele varuje 25 milimetrov debela plast iz cementa, nad njo je pa 75 milimetrov debel plašč iz terakote ali žgane gline. Za hitro izpraznitev hiše služi 27 dvigov ali liftov, ki jih žene elektrika. Stene liftov v spodnjih nadstropjih so iz železobetona, vrata se zapirajo tako trdno, da dim in ogenj sploh ne moreta noter. Brez liftov bi v taki hiši sploh ne bilo mogoče stanovati. Od tal do najvišjega nadstropja se vozimo okoli tri četrti ure. Že v uhodni dvorani slišimo liftovodje: »Vse na krov! Ekspresni lift. Se ustavi šele v 30. nadstropju«. In tako naprej. Nekateri lifti se ustavijo v vsakem nadstropju, drugi v vsakem petem, nekateri gredo skoz itd. Kakor pri nas poštni vlaki, brzovlaki, ekspresni vlaki. Če se peljem na primer v 13. nadstropje, se peljem do 10. nadstropja z brzoliiftom, tam izstopim in vstopim v vedno krožeči navadni lift. Če bi se kak lift utrgal, je urejeno vse tako, da se ustavi nazadnje na elastični blazini zraka; ta se je pod padajočim liftom tako zgostil da mu služi slednjič za podlago. Seveda pa vsak dan lifte pregledajo in če ima nadziratelj le najmanjši pomislek, takoj dotični lift odstranijo in na stavijo drugega. Inženier Ellithorpe, ki je vpešljal v Woolworthovem poslopju opisano napravo padanja na močno zgoščeni zrak, se je pustil večkrat v nepritrjenem liftu 200 metrov globoko, lift je premeril to višino v šestih se-

kundah in je dosegel pri padcu na zračno blazino 200 kilometrov na uro — to se pravi, tako trenutno hitrost, da bi dala v eni uri 200 kilometrov —; a lift se je ustavil tako mirno, da iz polnega kozarca vode na mizi v liftu ni padla niti ena kapljica.

Kakor večina šegetalcev služi tudi stavba Woolworthova samo kupčijskim namenom. Tam dobiš vse, kar ti je treba za živl., na razpolago so ti kopeli, plavalnica, telovadnice, igrisče za nogomet; več restavracij se ti ponuja in cel pravličen hotel, prodajalnice vseh vrst te založijo z najrazličnejšimi predmeti, od šivanke pa do avtomobila. Tudi odjemalcev je dosti; 7000 do 8000 ljudi je že itak vsak dan tam zaposlenih, pridruži se jim pa najmanj desetkratno število drugih, ki imajo opravka v poslopju, torej še 70.000 do 80.000. Sedaj pa primerjajmo s tem številom število prebivalstva v Gorici ali v Ljubljani!

V vsakem večjem nebotičniku je uredba taka, da ti ni treba iti ves dan iz pisarne, temveč dobiš notri vse, kar potrebuješ.

Uradnik na primer sedi v svojem bančnem prostoru; nekateri novejši nebotičniki imajo celo štiri do pet podružnic ali filialk v enem nadstropju. Masér čaka bankirja v krasni marmorni dvorani dve nadstropji niže, brivec pa stanuje morebiti dve nadstropji višje. Požarna bramba, bolnica z zdravniki in usmiljenkami, policija, potovalne pisarne, odvetniške pisarne, zavarovalnice — vse, vse je stisnjeno v nebotičniku. Tudi cerkve in kape-

lice so notri. Zato si lahko tam od rojstva do smrti in ni ti treba ven v svet, samo k pogrebu te nesejo ven.

Da uprava takega velikana ni ravno enostavna, je pač razumljivo. A čudno se bo marsikomu vendarle zdelo, da je treba za upravo več sto ljudi. Razumemo pa, če pomislimo, da je taka stavba majhno mesto zase in da zaposluje preskrba luči, kurjave, zraka in vode celo armado inženjerjev; njim se pridružijo nočni čuvaji, snažilci oken, rokodelci vseh vrst, ognjegasci in policisti. Kot nekak župan je nastavljen ravnatelj s potrebnim številom pomagačev.

Ali bo ostala stavba Woolworthova največja hiša ali bo pa morala odstopiti svoje mesto drugi še večji stavbi? Gradbeni predpisi mesta New York določajo, da smemo zidati do 600 metrov visoka poslopja, in gotovo je, da modernim tehnikom taka zgradba ni nič nemogoča. No, in kaj? Danes vemo, da zidajo ali pa so že dozidali v New Yorku hišo, imenovano Hundred = floor = building, slovensko: hišo sto nadstropij. Višina je 420 metrov! Kaj je pa to, 420 metrov? To je več kakor je Šmarna gora nad Ljubljano, to sta dve tretjini Svete gore nad Gorico, to je četrtnina razdalje od Aljaževega doma do vrha triglavske stene! Če bi postavili dve taki stavbi drugo na drugo, bi štrleli za 200 metrov čez Sveto goro, za Šmarno goro postavljena bi pa zadostovala že ena, da bi jo videli v Ljubljani.

Take stavbe so res moderni umotvori, višek udejstvovanja človeškega duha.

V. ŠARABON:

TEKOČINE NAMESTO PREMOGA.

AVNOKAR smo stopili v dobo tekočega goriva», pravi R. P. Hearne v londonski reviji The Sphere. Nič se ne boji, da bi zmanjkalo premoga ali petroleja, kar je večni strah Amerikancev. Vidi samo, da se bo tekoče gorivo

kmalu udomačilo in da bo izpodrinilo premog. Veliko petroleja sploh še načeli niso, veliko ga pa tudi še odkrili niso in ravno tega je več, kakor si marsikdo od nas misli. Izginil bo dim, izginili bodo premogovni štrajki itd. Pa poslušajmo Hearneja.

Tekom desetih let bo izginil monopol premoga, in sicer ne iz političnih ali gospodarskih vzrokov, temveč vsled prihoda novega goriva, ki ga bo izrinilo. Davno prej pre-

den bodo izčrpane zaloge premoga, bo že premogarstvo ponehalo in premogovni štrajki bodo ravno tako zastareli kakor premog sam. Marsikomu se bo zdelo, da je moje prerokovanje preveč drzno; a vsako povišanje cene premoga, vsak štrajk in vsaka grožnja s štrajkom nas sili, da kolikor mogoče hitro udeležimo novo dobo. Doba tekočega goriva se je že začela in mi smo šele v začetkih velikega tehničnega, industrijskega in gospodarskega razvoja. Že postaja motorni transport tekmeček železnice in že nima železniški štrajk tiste stare moči, kakor jo je imel včasih. Tekočina mu bo sčasoma vzela vso grozoto. — Pripominjamo, da so štrajki na Angleškem veliko socialno zlo, ki gospodarstvo vse drugače ovirajo kakor drugod. — Že samo iz tega vzroka bo prihod tekočega goriva velik socialen blagoslov.

Po vsem svetu iščejo z mrzlično naglostjo

novih virov petroleja, poročajo nam o kakih štiridesetih državah, ki so jih dobile. Unija ima še vedno monopol, a Mehika ji je tik za petami in postaja njen nevarni tekmeč. Mehika nima uporabe za ogromne množine petroleja, ki se nahaja tam; postaja mogočna in bogata, ker prodaja petrolej ostalemu svetu. Tudi v Angliji imamo danes petrolejske vrelce in marsikdo je prepričan, da se nahajajo pod angleškim premogom bogati zakladi petroleja. Francija in Nemčija imata še neizčrpne zaklade Galicija, Rumunija, Mezopotamija, Perzija, Indija, Kina, Japan, Indijska Nizozemska itd., povsod je dosti petroleja. Znano je, da so ga našli tudi v Jugoslaviji.

A naše zaloge tekočega goriva niso omejene na petrolej. Iz premoga destiliramo za motorje in stroje. V zahodni Kanadi n. pr. je bilijone ton premoga, ki je pa preveč oddaljen, da bi ga mogli prepeljati več tisoč milj daleč. Če bi ga destilirali kar tam, bi dobili neizmerne množine lažjega in težjega olja, ostanke bi pa porabili za gnojila itd.

Olje nam da tudi škrl, samo pravi način destiliranja je treba še dobiti. Francija ima škrl, Kanada ga ima, Unija za več kakor znašajo vse dosedanje zaloge petroleja, Južna Amerika dosti, Azija pa neizmerne zaklade od Arabije notri do Japana. Tudi v slovenskih deželah ga je dosti.

Pa še ni konca; tekoče gorivo dobimo še od drugod. Po vsem svetu lahko destiliramo alkohol iz skoro vsake vrste rastlinstva. Posebno bo to uspešno v tropih, kjer je vegetacija tako bujna, rast tako hitra in brez prestanka.

Poleg vsega tega lahko napravimo v laboratorijih takozvano sintetično tekočinsko gorivo. Vsa goriva so sestavina vodika in ogljika. Vsako živo bitje izdihava sestavino ogljika, vsako gorenje veže ogljik s kisikom. V vodi imamo vodik spojen s kisikom. Problem obstoji v tem, da vzamemo ogljik iz zraka, vodik iz vode, jih zvežemo in napravimo celo vrsto gorljivih tekočin, od petroleja do težkega olja.

Hearne pravi: Če bi porabili desetino milijonov, porabljenih za Mezopotamijo, v znansstveno raziskovanje produkcije vodika in

ogljika, bi v par letih lahko izdelovali umetno gorivo vsake vrste. *Gotovo bo prišel dan, ko bo mogla vsaka pokrajina izdelovati svoje lastno gorivo iz zraka in vode.*

Bodočnost bo torej tale: Premogarstvo je barbarsko, naš način uporabljanja premoga je tudi barbarski. Saj ga uporabimo komaj desetino, vse drugo gre v zrak. Premogar bo izginil. Kar bo premoga ostalo, tega bomo v zemlji zažgali in spremenili v ogljik, pline speljali po ceveh na površino in njihovo moč prevedli v stroje, ki bodo proizvajali elektriciteto. Ostanek plinov bomo spremenili v tekočino za motorje, v težko olje za Dieselve stroje itd. Tako bodo glavne zaloge premoga postale električne centrale za vso pokrajino.

Medtem, ko bomo črpali premogovne zaklade, bomo dobili način, kako uporabljati razne druge označene metode; in tako bo res vsaka dežela dobivala lastno kurivo po nizki ceni.

*

Hearne omenja Mezopotamijo zato, ker so si jo osvajali Angleži zaradi petroleja. Pravi: premogar bo izginil. To je res; s tem pa še ni dana nevarnost, da bi premogarji izgubili delo. Vsaka taka stvar se vrši polagoma in se dobi namesto dela v premogovniku drugo. Tako je bilo na primer severno od kitajskega mesta Kanton zaposlenih nad 60.000 nosačev s prenašanjem tovorov čez prelaz Meiling; z zgradbo železnice so ta zaslužek sicer zgubili, dobili so pa drugega in sicer ravno pri železnici.

Hearne je pisal lansko leto, 1922; letos pa že beremo, da je znani ameriški veleindustriec Ford iznašel način, s kojega pomočjo se dá premog dvakrat izkoristiti. Najprvo se izkuha iz vsake tone premoga 45 litrov tekočega goriva, ki bo pri avtomobilih itd. nadomestilo bencin; nato se pa suhi premog, ki ohrani svojo gorljivost, uporabi še kot običajno gorivo. Ford že gradi v Kanadi tovarno, ki se bo pečala s proizvodnjo tega tekočega goriva. No, ali ni to isto, kar je prerokoval Hearne o bilijonih ton premoga v Kanadi? Morebiti bo pa kakšna nenadna iznajdba sploh vse predrugačila.

IVAN MOHOROV:

POSLANICA NA MODREJCE.

*Pri Sveti Luciji na Mostu,
kjer vedno so žive vodé,
sred živih vodá li sedmeri
še sejmovni štmavri žive?
Kdo tam zdaj platno meri
na vatlé, na prste trak?
Ali je še vse tako malo po ceni,
kot zdaj na Kranjskem tobak?*

*Pred Žančem sejmarjev gneča
ob štantih se gati.
Modrejčan ne more mimo,
ko k maši pozvoni.
Modrejčan, duša verna,
ob mleku in skutí zdrav,
da Ti bi vsaj še zmeren
in Bogu zvest ostal!*

NA NAJVIŠJO GORO SVETA.

E že tako; naj reče kdo, kar hoče, zmeraj nas vleče neko notranje hrepenenje gor na sinje višave, kjer smo sami z naravo in prosti vseh vezi. Davno že so bili premagali turisti vse evropske vrhove in ko ni bilo več, so šli

nad Kavkaško gorovje na meji med Evropo in Azijo, nato nad afriške in ameriške velikanke. Stopili so na Mac Kinley, najvišjo goro Severne Amerike, šli so na Akonkagno, skoraj gotovo najvišji vrh Južne Amerike, 7000 metrov visoko. — Naš Triglav meri 2863 metrov, najvišja evropska gora Mont Blanc pa 4810 m. — Niso bili pa še premagani orjaki Azije, orjaki, ki se jim nič na svetu ne more postaviti ob stran. Evropci so šli tudi tja, dospeli so v višino 7500 metrov, potem so pa obupali in so rekli, da više ne gre. Ne samo zaradi prepadov, plazov in silnih vetrov, kakršnih mi v Evropi ne poznamo, temveč predvsem vsled pomanjkanja zraka. Zrak se stoji iz kisika in dušika, prvi je težji, drugi lažji, prvega je torej ob zemski površini več kakor pa v višjih legah. In če gremo gor in je kisika zmeraj manj, ne moremo dihati, glava nas boli, pljuča strahovito delujejo in ne moremo naprej. Za 100 metrov višine, ki jih premerimo sicer v četrti ure, so porabili turisti tri, štiri ure in še več. Napravili so tudi umetne poskuse, postavili so v sobo stekleno stavbico, zredčili v njej zrak tako, kakor je v višini 8000 m, in so poskušali stopati v tej stavbici po lestvici, postavljeni tam, pa brez tovara, in ni šlo. In rekli so, da tudi v naravi ne bo šlo.

Pa so se našli ljudje, Angleži, ki so šli preko vsega in so si vzeli za cilj osvojitve najvišje gore sveta, gore *Everest* ali kakor pravijo domačini, *Čomolungma*. Je pa ta gora v *Himalaji*, 2400 kilometrov dolgem najvišjem gorovju sveta. — Jugoslavija meri od juga do severa 670 kilometrov, Italija pa nekaj več. — Himalaja je v Aziji, med Indijo in Tibetom, pomeni toliko kakor domovina snega; goro imenujemo *Everest*¹⁾ po angleškem zemljemercu istega imena, domače ime *Čomolungma* pa pomeni *boginja*

in mater zemlje, gotovo prav prikladno ime. Do leta 1906 so mislili, da je najvišja gora sveta *Gavrizankar*, tudi v *Himalaji*. A to je bila pomota, ki pa žalibog še danes straši po naših knjigah in časopisih. *Gavrizankar* je visok 7140 m, *Mt Everest* pa 8882 m!

Že dolgo časa so poskušali, približati se *Čomolungmi*, koje vrh so izmerili iz daljave. Pa niso imeli sreče. Veliko ovir in sitnosti je delala zlasti vlada Tibeta, koje glavar je znan dalai-lama — izgovori: tale-lama —. Tako tudi najvztrajnejši naskakovalec, angleški general Bruce (izg. Brus), ni imel uspeha. Že od leta 1893 naprej se je trudil na vse načine, da bi prišel v bližino kraljice gora, pa ni šlo. Leta 1920 so pa ustanovili v Londonu poseben odsek za raziskovanje *Mt Everest* in njegove okolice; Anglež Bell je šel prosit dalai-lamo v Tibet za dovoljenje potovanja in ga je dobil.

Leta 1921 je odšla prva ekspedicija, vodil jo je polkovnik Bury, star izkušen turist in poznavalec *Himalaje* in Tibeta. Niso pa hoteli priti na vrh od juga, ker je tam razlika med ravnino in gorovjem prevelika, temveč od severa, od Tibeta, ki je že sam 4000—5000 metrov visok. Šli so sicer čez himalajske prelaze na severno stran in so prodirali odtod proti jugu. En oddelek je šel naravnost proti severnemu pobočju *Čomolungme* in je prišel v dolino *Rongbuk*; začetni jarki te doline so vsi pod ledom. Tam so imeli Angleži priliko opazovati vso veličastnost narave in kako vpliva ta veličastnost tudi na domačine. Neka stranska dolina ima vse polno skalnih votlin in v njih prebivajo tibetanski menihi in nune in se ne zmenijo za svet, pozabijo na vse in so srečni. Ko so jim Angleži pripovedovali o svetovni vojski, o kateri ti ljudje v onih divjih gorah seveda niso nič vedeli, so jim odgovorili: »Kaj nam to mari? Mi smo srečni in sploh ne maramo, da nam o svetu kaj pripovedujete.« Živali so krotke in se ne bojijo nič, saj še niso spoznale Evropejca in njegove morilne kulture. Angleži so začeli preiskovati še ledenik *Rongbuk*, potem so pa šli nazaj, naprej niso mogli. — Drugi oddelki so pa preiskali dolini *Kama* in *Karta* in so dognali, da je mogoče priti na vrh *Čomolungme* le od doline *Karta* gor ali pa čez prej imenovani ledenik *Rongbuk*; in sicer po treh

¹⁾ Navadno beremo *Mt Everest*; *Mt* je skrajšana angleška beseda, *mount* in pomeni goro (izgovori: *maont*). Zato ni prav, če rečemo *mont*; to je francosko, pomeni sicer isto, a *Everest* je bil Anglež.

slemenih, ki se na najvišjem vrhu strnejo. Poskusi so dognali, da tudi od teh treh slemen ali ram pride vpoštev eno samo in sicer *severovzhodno*.

Pri vseh teh raziskovanjih je osupilo Angleže izredno bujno rastlinstvo in sicer tik ob najstrašnejših ledenskih in zamrzlih stenah. V dolini Kama, gledajoč na najvišji vrh sveta, okovan v večni led, so občudovali sredi med ledeniki rastoče najlepše jelke in breze, zraven pa travnike, pokrite s cveticami v najbolj pestrih barvah, nadalje brinje in jesene, srebrne jelke in rododendron. V višini 5200 metrov, v dolini Karta, so se nahajali še sredi cvetja, ki ga je pa vsako noč zakril sneg, v višini 6100 metrov so našli sledove zajcev, lisic in volkov. Da, pozneje tudi so v še večji višini našli v led vtisnjen sled človekove ali opičje noge! Natančno se ni moglo določiti. Vzeli so odtis sledu seboj v Evropo, pa nismo še brali, kaj znači. Čudna je narava tam: V glavo jih je peklo solnce, da jim je bilo omedleti, noge ob zemlji so jim bile pa skoraj zmazle. Marsikak nepoučen Evropejec se je čudil, ko je bral o tibetskimi pšenici. Pa je res, pšenica uspeva tam še v višini 3600 metrov, drugo žito pa še više. Z višino v masah gre tudi toplota kvišku, posebno še, ker so tisti kraji dosti bolj na jugu kakor naši.

Po mnogih mukah in naporih so si priborili dostop na sedlo Lakpa, iz doline Karta gor. Divjal je pa čez sedlo tak vihar, da so prišli komaj do tja. Pa so se vendar utaborili na njem, na ledu seveda, 22. septembra. Ko so videli drugi dan kraljico vseh vrhov sveta v najlepši solnčni luči, so šli pogumno naprej, šli najprvo dol na vzhodni rongbuški ledenik, potem spet gor; prenočili so sredi snega. Drugi dan naprej, še 2000 metrov imajo do vrha! Kaj je to za turista v nižjih predelih, kaj je to za turista v višini 7000 metrov! Morebiti bi se jim bilo vendarle posrečilo, pa je prišel najstrašnejši vihar, butalvanje, obračal jih okoli in obdajal vrhove in grebene s strašnimi vrtinci snega. Zdelo se jim je, da so sredi najgostejšega snežnega dima. Ni bilo mogoče, vrnili so se, to pot je zmagala narava in je z največjo lahkoto odbila napad drznih ljudi iz daljne Evrope.

Nabrali so si pa ti ljudje dragocenih izkušenj. Spoznali so, da je še najboljše, če gredo kar čez ledenik Rongbuk, da morajo imeti seboj kisik za umetno dihanje, in da je najboljši čas za njih namen mesec majnik in prvi dnevi junija. Kisik si namreč iz aparatov lahko umetno dovajamo in tako lahko dihamo v višinah, kjer bi sicer ne bilo mogoče; videli so pa, da se splošno laže diha kakor so

pričakovali, če le ni bilo tistega nadležnega vetra. Cas v majniku in juniju je pa zato pripraven, ker takrat preneha pihati čez Himalajo *monsun*, oni veter, ki jim je kljub temu tudi lansko leto preprečil dostop na vrh. Če je poleti v notranji Aziji zelo vroče, se zrak segreje in zredči, v to zredčeno votlino piha zrak od morja sem in mora prekoračiti gorovje. To je oni *monsun*, ki na vrhovih Himalaje razsaja s tako silo in ki prinaša južnemu himalajskemu pobočju toliko padavine. Dobro so se pripravili, vzeli seboj ležišča iz zamaškovine ali plute, spalne vreče, kisik itd.

Voditelja sta bila general Bruce in stotnik Finch (tinš).

V dolini Rongbuk so si postavili glavno dolinsko taborišče, v višini 6000 metrov pa glavno gorsko taborišče. Ko so jih v samostanu v dolini vprašali, zakaj pravzaprav hočejo na vrh, so jim odgovorili, da so častitelji solnca in da se mu hočejo pokloniti tam, kjer so mu najbližji, torej na najvišjem vrhu sveta. Menihji so bili s to izjavo izredno zadovoljni in so jim šli kar moč na roko. Saj bi ne bili mogli razumeti, če bi jim bili Angleži odgovorili, da gredo gor iz podjetnosti ali častihlepja ali vedoželjnosti. Dospevši v višino 7000 metrov so si uredili nekako zasilno ali vmesno postajo, potem so šli pa štirje Angleži z 9 nosači naprej. Morali so si kopati stopnje v led, veter je bil hud in vedno hujši, opoldne so si napravili novo postajo; bili so 7600 metrov visoko, više kakor je sploh kedaj bil kak turist — najvišja dosedanja točka je bila 7500 metrov, tudi v Himalaji, a daleč gori na severozahodu. — Nosači so se vrnili, Angleži so pa ostali. Vihar vedno hujši, mraz vedno večji, zraven pa še toča in sneg. Drugi dan gredo trije Angleži naprej, eden je bil zaostal. Komaj so dihali, niso imeli kisika seboj. Moč jih je zapustila in morali so nazaj, prišedši že nad 8160 metrov! Z največjo težavo se vlečejo v dolino, vzamejo četrtega tovariša seboj, nevarnosti jim pretijo na vseh straneh, slednjič se privlečejo do gorskega taborišča. Ta poskus se je vršil sredi lanskega maja.

Medtem se je bil pa pripravil že drug oddelek, kapitan Finch, Bruce-ov sin, domačin Tejbir ter 12 nosačev. Topot so imeli seboj tudi aparate s kisikom. Poslušajmo, kaj nam pripoveduje o tem zadnjem poskusu stotnik Finch. »24. maja smo odšli mi trije, Bruce, Tejbir in jaz, iz taborišča proti severnemu griču — severni grič so imenovali neko vzvišino, ki je bila v zvezi z že imenovano severovzhodno ramo. — Vsak od nas je imel seboj aparat za dihanje in še tri stožce kisika, skupna teža nekaj nad 10 kg. To je v onih višinah in pa pri cilju, ki so ga imeli, že velikanska

teža. Dvanajst nosačev z rezervnimi stožci, jedli in pripravami za taborišča smo bili poslali naprej. Dohiteli smo nosače in smo se ustavili v višini nad 7700 metrov. Prostor za šotor smo si izbrali na grebenu, ki pelje od severnega griča do severovzhodne rame gorskega orjaka. Popoldne ob dveh so nosači prišli, postavili so nam šotor in poslali smo jih nazaj. Snežni vihar se je medtem spremenil, ni več divjal, temveč besnel. Zlezli smo v spalne vreče in si skuhal s pomočjo trdega spirita obed, ki je naša premražena telesa nekoliko poživil. Vroče pijače si pa nismo mogli skuhati, ker zavrè voda v tej višini vsled zmanjšanega zračnega pritiska že tako hitro, da lahko vtakneš roko vanjo in se nič ne opečeš. Po solnčnem zahodu je bil vihar tako hud, da je od časa do časa dvignil plahto šotora, na kateri smo ležali. Grozno je bilo mraz in že davno pred polnočjo smo bili pokriti s snegom, ki ga je bil napihal vihar v šotor. Nismo si upali zaspati, tudi če bi bili mogli, kajti z vso svojo močjo smo morali držati šotor in paziti, da se vrata niso odprla. Če bi se bil veter zajél v šotor, potem bi bilo po nas in vrgel bi nas bil dol na rongbuški ledenik, več tisoč čevljev globoko. Ob eni ponoči je bil vihar najbesnejši. Če smo le malo prišli do sape, smo drug za drugim, menjaje se, splezali ven in smo vrvi bolj pritrdili. Seveda je bila varnost tudi sedaj le navidezna, vendar smo imeli par trenutkov miru; ta nam je bil tembolj potreben, ker nas je delo zunaj šotora do skrajnosti izmučilo in nas je mrzli vihar spremenil skoraj v led. Ko se je začelo daniti, je prenehalo snežiti, a vihar je tulil in divjal naprej. Tesno stisnjeni drug ob drugega smo ležali in čakali, in res, kmalu po poldnevu je vihar skoraj popolnoma ponehal. — Lahko bi bili šli sedaj nazaj. A sklenili smo, da ostanemo še eno noč tu gori in da poskusimo drugi dan svojo srečo iznova. Noč smo dobro prebili in drugi dan, 27. maja ob 1/27 zjutraj smo šli naprej, kmalu potem, ko so nas bili pozdravili prvi solnčni žarki. Komaj pa smo bili preplezali par čevljev, že je začel Tejbir omagovati, njegova konstitucija ni bila kos hudemu mrazu in ostremu vetru. Poslala sva ga nazaj in plezala sva naprej, vsak še s 5 kg težjim tovorom, ki sva ga bila odvezla Tejbiru. Vedno strmejša je postajala, veter pa ostrejši in mrzlejši. Globoki snežni zameti so se menjavali s strmimi skalnimi ploščami. Le počasi je šlo naprej in previdna sva morala biti, če nisva hotela zdrsniti v strašno globočino. Opoldne sva dosegla najvišjo najino točko, 8326 metrov! Več nisva mogla. — Še 556 metrov jima je manjkalo do vrha,

za dobrega turista v navadnih razmerah pot ene ure, in vendar! Pa sta z Angleškega prišla tja! — Nazaj gredé sva šele čutila najin napor. Do obupa trudna sva se komaj še premikala, včasih sva se kar majala, večkrat sva se morala uvesti. A vztrajala sva in ob štirih popoldne sva prišla do najinega taborišča nazaj. Samo neutešljiva želja po jedi in pijači naju je bila dovedla sem, sicer bi ne bila prišla. Ko sva se okrepčala, sva poskusila zadnjo pot, 2000 metrov še, in prišla sva v skupno taborišče. Bila sva pri kraju in ne verjamem, da bi bila mogla napraviti samo še en korak.»

V onem šotoru, kjer so kljubovali Finch, Bruce in Tejbir viharju in mrazu, so skusili nekaj neverjetnega. Zraka jim je zmanjkovalo in v obupu so si nažgali vsak eno *cigareto*, nič pri tem misleč. Ko so potegnili dim parkrat globoko vase, so čutili naenkrat tako olajšavo, da so bili kar presenečeni. Videli so, da je zanje vprašanje, ali se more dihati ali ne, rešeno. *Pljuča* so začela zopet tako *redno delovati*, da so lahko normalno mislili in ni bilo treba paziti samo na dihanje; dihali so lahko in brez težav. V London prišedši so vprašali profesorja Haldane, zakaj je bilo tako. Pravi, da se z dimom razvija takozvani ogljikov oksid in da to dobro vpliva na dihalne organe. Tako imamo danes jako drago ceno skušnjo, da si v velikih višinah v svrhu lažjega dihanja lahko pomagamo s kajenjem. S tem pa seveda še ni rečeno, da je kajenje tudi sicer dobro.

Kljub Finchovemu in Bruce-ovemu neuspehu so se pa Angleži še enkrat lotili velikan. Bili so trije, 15 nosačev so imeli seboj; napravili so štiri skupine, v prvi so bili Angleži. Na ledeniku je pa zagrabil plaz vse skupaj in jih gnal v globočino. Prvi dve skupini ste se še srečno ustavili, tretjo in četrto je pa plaz vrgel čez steno in ju zasul. Šest mrličev so odkopali, sedmega niso dobili. Tako je bil zadnji poskus že v početku odbit, 6. junija 1922.

Odhajajoč z višine 8326 metrov je onega 27. maja zavihtel Bruce z roko proti vrhu in je rekel: »Čakaj, te bomo že še premagali!« In vidi se, da Angleži ne bodo odnehali. Drugo leto, 1924, bodo šli zopet. Kakor so leta 1922 uporabili skušnje, ki so jih nabrali leta 1921, tako bodo uporabili drugo leto skušnje lanskega leta. Zlasti jih navdaja z upanjem dejstvo, da je bilo mogoče taboriti v oni veliki višini nad 7700 metrov. Kdor pozna žilavost Angležev, ve, da se jim bo poskus gotovo posrečil; če ne l. 1924, pa pozneje. Tako stremi človek vedno više; kje so mu meje?

ETNA.

VGUSTA meseca pred desetimi leti, l. 1913, so stali trije Slovenci na najvišjem robu Etne: dr. Debevec, abiturient Gjud in jaz. Imeli smo prej večjo družbo, v Neapolu smo se razšli, na Sicilijo smo šli samo še mi trije. Že ko sem

odhajal iz Ljubljane, sem bil trdno namenjen, iti na Etno, najvišji evropski ognjenik, 3300 metrov visok. Potovalne knjige pravijo, da je najboljši čas od julija do srede oktobra. Čas je bil torej pravi. Potem pa glej na dim, ki gre iz najvišjega žrela Etne; če se vali po gori doli in ga zanaša veter enkrat sem, drugič tja, tedaj ne hodi gori. Če se pa dviga dim več dni zapored naravnost proti nebu, tedaj lahko računaš na najlepšo turo in tedaj poskusi. Tako je bilo tudi takrat. Že ko smo se peljali po Siciliji, iz Palerma v Catanio, smo ga imeli ves čas pred očmi tega orjaka, saj je še 1300 metrov višji kakor vsaka druga višina na Siciliji. In sam stoji in neposredno iz morja se dviga. Ko smo ga zagledali prvič iz vlaka ven, so vsi potniki z nekim resnim občudovanjem in nekako tiho pobožnostjo umolknili in vse je gledalo tja na njegov vrh, pozlačen od solnca; pozlačen je bil tudi steber dima, dvigajoči se v sinje nebo. Ostrmeli smo tudi mi, videli smo in vedeli, da nas čaka užitek, ki mu je težko najti primere.

Slišal si edinole vzklike: il Monte ali pa Mongibello-gora; s tem kratkim izrazom ga nazivajo domačini in to nam pové vse. Samo Etna je gora, ki ji zadostuje to ime, vsem drugim moramo pridejati še drugo označbo. Beseda Etna sama je feniška in pomeni »žareč dimnik.« Italijani pravijo: Etna je visok, ne visoka, kakor mi. Navadili smo se pa na zadnjo označbo in bo to navado težko iztrčbiti.

Iz Catanie smo šli navsezgodaj v Nicolosi, izhodišče za turo na Etno. Nicolosi leži že 700 metrov visoko in je oddaljen od Catanie 14 kilometrov v smeri proti severozahodu. Korakali smo med samimi vrtovi in gaji in gledali smo in občudovali. Pred nami Etna, igrajoč se s solnčno svetlobo; sivi in vendar barvani so griči nekdanje lave, sedaj mrtvi in mrzli. Ni je bolj čudovite in bolj nepopisne pokrajine kakor je okolica Etne: med morečimi in mučecimi objemi lave, med otrplim kamenjem, ki je včasih mehko kot moka in se pri vsakem koraku zapraši in se čudno sveti, tukaj

vmes se je vleglo blagoslovljeno in neizmerno bogato izobilje cvetenja in uspevanja. Sadeži, težki od soka in veliki, sadeži v vseh vrtovih, žitna polja, podobna težkemu jezeru zlata, polja in kras vrtov vsepovsod. Vse to iz davečega in morečega toka lave. Smrt in življenje, uspevanje in poguba, drugo poleg drugega, drugo med drugim! Gaji oljke te spremljajo milje daleč, rajske žetve čakajo pridnega domačina, sadno drevje, ognjene oranže in bleščeče citrone, murve in fige čakajo, da se utrujeni popotnik pokrepča z njimi. Nepopisen zvok in dežela sanj je ta pokrajina, pa najsi prideš sem od Messine ali od Catanie, od Sirakuz ali od Palerma. Nad vsemi temi čudeži pa drhtenje orjaka.

To je Etna, ne gora, temveč pokrajina; saj napraviš iz njegove mase lahko trideset Vezuvov; in 145 kilometrov meri nje obseg v podnožju, pokriva pa Etna 1200 km, sedemino sedanje Kranjske ali pa nekdanje Primorske. Ko sem korakal med temi cvetočimi gaji in opojnim vonjem, sem se spomnil na vse, kar sem bral o tej gori; na vse dobrote, ki jih daje v zvezi z milim podnebjem domačinom preperela lava, in vse gorje, ki jih povzročajo izbruhi na pobočjih orjaka, kajti Etna ni Vezuv; ta ima eno samo žrelo, na pobočju Etne se pa odpira zemlja sedaj tukaj, sedaj tam; lava pritiska na skorjo zemlje iz notranjosti ven in kjer je skorja slabša, tam jo prodré in se vali navzdol, noseč v sebi pogibelj in grozo in strah. Tam pa, kjer je privrela na dan, nastane navadno kakšen pepelnat in s kamenjem pomešan stožec — stransko žrelo —, včasih samo par metrov visok, včasih pa 200 do 400 metrov se nad okolico dvigajoč. Takih stožcev štejejo nad 900; letos, ko je bil na severni strani v juniju nov izbruh, jih je nastalo zopet pet. V skorji nastanejo včasih cele razpoke slabšega odpora in na njih so nanizani taki stožci. Tako tudi pri drugih večjih vulkanih. Nad vsemi stožci Etne pa kraljuje osrednji stožec, 3300 metrov visok. In če kdo pravi, da gre na Etno ali da je bil na Etni, misli zmeraj na ta veličastni osrednji stožec.

O vzrokih izbruhov je več razlag. Najbolj navadna je ta, da sili stopljena snov iz notranjosti zemlje ven; imenujemo jo magma; ko pride na dan, jo imenujemo lava. Kakor je pač gora nagnjena, bolj ali manj strma, takšna je hitrost tekoče lave in tudi oblika, bodisi v podobi hitrih tokov ali pa na široko se razprostirajočih poljan. V bližini glavnega stožca Etne so opazovali lavo s hitrostjo 4 do 7 kilo-

metrov na uro; tam je strmina zelo velika. Pozneje je seveda hitrost zmeraj manjša, navadno 10 do 60 metrov na uro, pa tudi do 500 in še več. Letošnja lava se je valila kot 10 metrov višok potok v skupni fronti dveh kilometrov po gori navzdol, s hitrostjo 250 metrov na uro, pokončujoč gozde, vinograde, vrtove oranž in oljkove gaje; semintja je pa znašala hitrost do 670 metrov na uro. Večinoma se vali lava po gori dolu kakor kakšno vlačno testo, zavijajoč se neprestano v omote in povzročujoč velik hrušč. Dolžina potokov je navadno 10 do 15 km, tako tudi letos 15 km. Včasih je tudi večja; tako je leta 1669 dosegel tok dolžino 30 kilometrov, je prišel do Catanië, razrušil na potu dvanajst krajev in del Catanië ter se še na več 100 metrov daleč valil v morje, kjer je nastal silovit boj med ognjem in vodo. Vsega skupaj je pokrila lava takrat 50 km. Seveda je pa trajal tedanji izbruh 3 mesece in pol. Na koncu je tok širok navadno en kilometer do dveh.

Grozljiv je pogled, zlasti ponoči, če se bližamo tekoči lavi. Njena temperatura je nad 1000 stopenj Celzija in žarenje seveda tako močno, da se ji ne moremo popolnoma približati. Lahko ji pridemo do 10 metrov blizu, naprej pa ne gre. Ker se pa lava kmalu ostrdi, se pokrije s temno skorjo, skozi koje razpoke vidimo žarečo notranjost. Ker se ostrjene grude kmalu shladijo, lahko korakamo celo po tekočem toku, seveda moramo biti previdni; če pa vtaknemo v kakšno razpoko palico, se takoj vname.

Prišli smo skozi neko majhno mestece, razgovarjajoč se o zgodovini teh krajev; mestece me je čisto spominjalo na zgodovinsko mesto Pompeji, ki sem ga videl par dni prej. Ravno tako je moralo biti prej v Pompejih, isti ljudje, ista zabava, iste strasti in ista ljubezen. Srečevali so nas Sicilijanci, bodisi na onih znanih s pestrimi barvami poslikanih vozovih, bodisi na konju ali muli. Peš ni šel nihče, peš smo šli samo mi trije. V Južni Italiji je sramotno hoditi peš, vsak se vozi ali jaha, pa naj se zlomi ubogemu živinčetu hrbet. Seveda se za prezirljive poglede nismo dosti zmenili; bolj za okusno in sočno sadje, ki so ga vozile kmetice na trg. Začelo je postajati vroče. Pomisli, meseca avgusta, cesta pa narejena iz klad lave! Potem bo že vroče! Pred nami, zadaj za Nicolosi, sta dvigala glavo »brata«, kakor ju ljudstvo imenuje, Monti neri = črni gori, kakor je ime v knjigah; nastali ste ti dve gori pri že omenjenem izbruhu leta 1669. Kako pa je pri takih izbruhih? Večinoma se naznanjajo z znamenji, ki jih domačini dobro poznajo. Votlo grmenje in bobnenje, ropotanje in žvenketanje te pouči, da se nekaj bliža; zemlja se trese in s strahom gle-

dajo ljudje, kje bo bruhnilo in odkod bo prišlo. Potem pa počí, zemlja se odpre, ulije se lava, včasih pa letijo klade tudi po zraku okoli, do 400 metrov visoko; lavi sledi prhka tvarina, ki jo treščijo podzemске sile v trdi ali mehki obliki v zrak, cele klade, potem manjše »bombe«, kakor jim pravijo, nato še manjši »lapilli«, potem pa pesek in pepel. Tok zraka zanese najlažje delce do 30 kilometrov višoko. Oblaki pare, dvigajoče se iz žrela, postanejo črni, in večkrat vidimo, kako se oblikujejo v lepo velikansko pinijo. Iz te pinije dežuje včasih po več dni pepel; zmešan z vodo tvori one blatne tokove, ki se valijo v dolino. Vsi ti prhki deli so navadno mnogo obsežnejši kakor lava sama, oni so zasuli mesta Herculaneum, Pompeji in Stabiae. Etna jih ne proizvaja toliko kot Vezuv, glavna njena sila je v lavi. Gredo pa ti drobni delci jako daleč; veter je zanesel pepel Vezuva na primer do Carigrada in do Vzhodnega morja na severu Evrope, pepel Islandije je prišel v Stockholm, 1900 kilometrov daleč; ob izbruhu Krakatoa l. 1883 so pa napravili najfinejši pepelni delci potovanje po vsej zemlji naokoli! Včasih vidijo ogenj na nebu, to pride od žareče lave v žrelu, ki se zrcali v oblakih. Da so občutki tem prijetnejši, se pri vsakem izbruhu še bliska in grmi. O letošnjem izbruhu pripovedujejo, da se je začel ponoči, oznanjen po podzemskem bobnenju in silnih razpokih. Zjutraj je bila vsa grmada Etne globoko doli v dimu, prepreženem z rdečimi žarki in neprestanimi bliski. Ko se je oblak razdelil, so videli pet novih žrel, ki so z največjo silo bljuvala silne žareče mase lave.

Verno ljudstvo se zateka v nesreči k svetnikom in jih prosi pomoči. Letos smo brali, da so nesli nasproti prodirajoči lavi palico sv. Egidija — in tok se je ustavil. Naravnost čudovite reči pa pripovedujejo o pajčolanu svete Agate, shranjenem v glavni cerkvi v Catanii. Ko se je ob silovitem izbruhu leta 1669 valila lava naravnost proti Catanii, so ji nesli nasproti ta pajčolan, tok se je obrnil in večji del mesta je bil rešen. Ko se je 19. maja 1886 odprlo novo žrelo Monte Gemellaro in so plule mase lave proti Nicolosi, so šli prebivalci vsi zbegani v procesiji do nekega griča pred Nicolosi; 24. maja je razvil catanski škof tam pajčolan sv. Agate, v noči od 3. do 4. junija se je ostrdil tok 330 metrov pred prvimi nicološkimi hišami.

Etno so poznali že v starem veku kot ogenj bljuvaiočo goro; bog Vulkan je imel pod njo svojo kovačnico, pesnik Pindar opisuje izbruh leta 476 pred Kristusovim rojstvom. Štejejo kakih 80 zgodovinsko overovljenih izbruhov; najmočnejši so bili trije pred Kristusovim rojstvom in štirje po Kri-

stusovem rojstvu, in med temi zopet najstrašnejši oni iz leta 1669, ki smo ga že parkrat omenili in ki ga je popisal fizik Borelli. 27000 ljudi je izgubilo tedaj svoj dom in mnogo jih je pokopala lava. Znan je izbruh l. 1693, ki je v zvezi s potresom razdejal bolj ali manj 40 mest in zasul 60.000 do 100.000 ljudi. V preteklem stoletju je bilo 19 izbruhov, torej približno vsakih pet let eden. V zadnjih 50ih letih je bruhalo leta 1868, 1869, 1874, 1879, 1883, 1886, 1891, 1892, 1899, 1908, 1910, 1911, 1913, 1923. Leta 1913 je bruhal ognjenik iz glavnega žrela mesec dni potem, ko smo bili mi gori. Letošnji izbruh ni napravil take škode, kakor so v začetku pisali, razdejal je pa došti gozda, in to je spričo pomankanja lesa tam doli zelo občutno.

Po rastlinstvu, ki Etno oklepa, delijo vso pokrajino na tri oddelke: *regione piemontese* ali *coltivata*, *regione boscosa* ali *nemorosa* in *regione deserta*: podgorski ali obdelani pas, gozdnati in pusti. V prvem oddelku, ki sega nekaj nad Nicolosi, vidimo vednozeleno kulturne rastline, posebno oranže in citrone in oljko, više gori poleti zelene kulturne rastline, tako mandlje, lešnike in zlasti vinsko trto, ki gre na nekaterih točkah do 1200 metrov visoko. Seveda velja vse to le za kraje, kjer ni sveže lave ali pepela. Drugi oddelek se dviga do 2100 metrov, vednozeleni bori rastejo tam in poleti zelene breze, tudi ko stanj se v nižjih legah še drži. V tretjem pasu je le malo rastlinskega in drugega življenja; ker ni vode in se zemlja zmeraj spreminja, ni tu gori alpske flore, pač pa tu in tam nekaj grmičja in steblik. Neke vrste bodičasta trava raste v napolokroglih rušah, ki imajo nad en meter premera. Živalskega življenja ni tukaj skoraj nič. Vse samo črna in na solncu kot žamet se bleščeča puščava. Sneg poleti izgine tudi z najvišjih delov, le v jamah ga hranijo in pokrijejo s pepelom ter ga spravljajo poleti v Catanio za sladoled in hladilne pijače. Krašen je bil nekdanj pas gozda okoli Etne; sedaj ga je le malo še, največ na severni strani, tam kjer je bil letos izbruh. Še v začetku 18. stoletja je bila na vzhodni strani najmanj tretjina pokrita z gozdom. Ker plast lave in pepela zelo hitro preperi in je podnebje vlažnotoplo, je spodnji pas Etne izredno rodovit, v kolikor prihaja v poštev za poljedelstvo, in je zato ena najbolj obiludenih pokrajin sveta; do 400 ljudi pride na kvadratni kilometer, v trikotniku Catania - Nicolosi - Acireale pa celo 1200.

V Nicolosi smo se preskrbeli z vsem potrebnim, naročili smo si vodnika in pomašgača, konje in živež, pa smo odjahali. Odšli smo popoldne ob dveh; vročina huda, razpoloženost naša pa izvrstna. Lava na desno, la-

va na levo, lava spredaj in lava zadaj, komaj viden je sled pota. Pozneje pa pepel in pepel, globoko se vdira noga človekova, zaprašja se ob vsakem koraku konja. Vročina te prevzame in sanjati začneš, zibajoč se na hrbtu po trpežljive živali in odmikajoč se čimbolj svez tu spodaj pod teboj. 1000 metrov, 2000, 2500! Zmeraj više. Žejni smo, otroci blizu neke zapuščene hiše nam ponudijo maline, pri Caci Cantonieri se pa po štiriurni poti napijemo dobre vode. Solnce začenja padati na zapadu vedno bolj, nič več ni vroče, le prijetno toplo. Moj konj je bil malo bolj počasen, ostala sva zadaj za karavano. Ne vem, kako in zakaj, nehoté sem se pomnil na domače kraje in svoje ljudi in srčno sem si želel, da bi bili z menoj tam gori in bi z menoj vred gledali velikanska čuda lepe narave. Popisati se vse to seveda ne dá. Zavedaš se le, da je vse lepo in ustvarjeno v čast in slavo Najvišjega. Kako majhen je človek sredi božjega stvarstva, kako zelo majhen!

Blizali smo se *observatoriju*, veliki vremenski opazovalnici, 2942 metrov, torej višji kot naš Triglav. Od tam do vrha je še eno uro. Predno prideš do observatorija, lahko napraviš mal ovinek in vidiš razvaline neke hiše, v kateri je baje stari filozof Empedokles opazoval delovanje Etne; menda je tudi umrl na gori, padel je v žrelo. V observatoriju smo prenočili. Zelo nam je bilo mraz. V knjigah smo brali, da moramo biti dobro napravljeni; pa kdo bo verjel, da je avgusta meseca na Siciliji mraz! Pa je bilo le. Zjutraj navsezgodaj pa na vrh! To pot moraš napraviti peš. Dobro se še spominjam, kako smo v polu mraku korakali molče drug za drugim, vsi nekako prevzeti od grozote in lepote obdajajočega nas sveta narave. Okoli in okoli so ležale večje in manjše skale. Na vprašanje, če se lahko v slučaju padanja ubranimo, je rekel vodnik: »Ne. Strese se in v trenutku pada.« Hvala Bogu, da se takrat ni streslo in da ni padalo. Slišali smo pa nekako votlo bobnenje. Na vrhu smo! Solnce še ni izšlo in čakamo. Vrh oziroma rob žrela je nekako 3300 metrov visok, včasih višji, včasih nižji, obseg se menja med tremi in petimi kilometri. Dno žrela je bilo l. 1900 252 metrov pod robom. Dimnik gre sicer še naprej dol, pa je zamašen z lavo, ki se je dvigala in se med potjo strdila; pač pa so v zamašku manjše odprtine, iz katerih se kadi in prihajajo plini. Kadilo se je pa takrat vse žrelo, v vsej svoji razširjenosti, dim se je nalahno valil na eno stran in nam je tako omogočil bivanje na najvišjem robu.

In prišel je oni že tolikrat opisani in šestokrat opevani trenutek solnčnega vzhoda, trenutek, ki ga imajo za najveličastnejši pojav narave. Vrh je že svetel, globoko doli pod teboj pa sama tema. Kakor stena oblakov

se vidi morje, veliko višje, kakor pričakuješ. Škrlataste oblačne plasti ti naznanjajo prihod solnca; svetlobni žarek šine po nebeški planjavi, spremeni se v ognjen pramen, v lečo, koje spodnji rob plava v najgloblji rdeči modrini. In tedaj se začne počasi dvigati zlata obla, luč se razprostira zmeraj bolj in ostrejši postajajo obrisi senčne piramide, ki jo napravi Etna po vsej Siciliji. Dobro vidimo stranice in vrh, ogromnega enakokrakega trikotnika. Nepopisno je to. Čez četrte ure je

podoba izginila, luč je premagala temo. Potem pa gledaš in gledaš 220 kilometrov na vse strani okoli. Vso Sicilijo vidiš in morje okoli nje, Liparske otoke, Kalabrijske gore. Eno uro smo ostali gori in gledali smo in strmeli in si skušali ohraniti vso to divoto v spominu. Odšli smo v zavesti, da smo uživali nekaj ne navadnega, nepričakovanega. Nikdar ne bom pozabil onega jutra; tisti trenutki mislim da so med najlepšimi mojega življenja.

Vojvoda Aosta, ministrski predsednik Mussolini in drugi gredo na pokopališče palih vojakov v Redipugli.

1. MOHOROV.

MENGORE.

*V jutro sladkomehki sen odeta
kam oziraš se v rosno polje,
cerkev Matere Marije sveta,
skrita nad Kozarščami v gore?*

*Ali v Rute, kjer so naše meje,
ali v bridkosivi hlad Peči?
Po dolini v dan, ki trto greje,
ali pódse kjer Volčan živi?*

*Rdeča streha belega zvonika,
praznična za mali šmarni dan,
kam te v sinji nébes priti mika,
preden sneg zamel je breg in plan?*

*Preden gorska pota sneg zamel je,
zvon zbudi se mengorski glasno,
pod stezo, pod bukovo vejevje,
božjih žličič vabi brat sladko.*

*In prikliče deco, matere in dede
od Trebuše, Grape in Pečin,
sladke vseokrog kličoč besede
vabi v Kot in Lom, na Most, v Tolmin...*

*Sladke vsepovsod roseč besede,
vabi k sladki Materi višin...
— Prošlo, prošlo... Le spomine blede
še pozná na Mengorah kup — razvalin,*

FARAON TUTANKHAMON.

ADNJE mesece je govoril ves svet o velikih *najdbah angleškega lorda Carnarvona v Egiptu*. Posrečilo se mu je priti do grobnice faraona Tutankhamona, ki je živel *pred 3300 leti*, torej takrat, ko so bili še *Izraelci v Egiptu*.

Grobnica ima več oddelkov, večje sobe so tri. Prvi dve so izpaznili, tretjo so samo odprli in so videli tam velikansko skrinjo, v kateri je druga skrinja in v tej faraonova mumija. Sredi februarja letos so vso grobnico zopet zaprli in zapečatili, ne dotakniviši se tretje sobe. S predmeti prvih dveh sob imajo dosti opravka do jeseni, preden bodo vse kemično preparirali, da na zraku ne razpade, in preden bodo spravili vse na varno. Z vsem grobom pa pravijo da imajo opravka za tri leta. Jeseni letos, 1923, bodo grobnico zopet odprli.

Zakladi, ki jih je lord Carnarvon odkril, prekašajo najsmelejše upe in najdrznejšo domišljijo. Prvi telegram, ki ga je poslal na Angleško, je imel samo tele besede: »Daleč nad vsemi sanjami«. Angleški listi nam vsega bogastva kar naštetih niso mogli in pišejo o njem še kar naprej; govorijo nam o *največji najdbi dragocenosti, kar jih sploh stari vek pozna*, pravijo, da bi kaj takega mogli pričakovati z največjo domišljijo obdarjeni raziskovalci le v najbujnejših sanjah. Zakladi so seveda neprecenljivi; ne samo, da je vrednost tvarine samanasebi velikanska, neprecenljivi so zlasti vsled svojega zgodovinskega pomena. Vrhu tega upajo dobiti poleg mumije tudi velevažne listine, tičoč se zanimive dobe od l. 1400 do okoli l. 1350 pred Kristusovim rojstvom. Ko so stopili lord in njegovi spremljevalci v prvo sobo, je bil blešč nakopičenega bogastva tolik, da so morali umakniti oči. Medtem je pa lord umrl, umrl je tudi njegov učitelj in tovariš pri kopanju, Carter. Stara vera pravi, da se mrtveci maščujejo nad onimi, ki motijo njih mir; smrt lorda in njegovega prijatelja je to vero domačinov seveda pokrepila.

Ti izredni zakladi nam kažejo *nedosegljivo popolnost nekaterih izdelkov*, koji tudi moderni čas ni kos, oziroma je vsaj ne more prekositi. Oglejmo si nekatere take izdelke.

Dosedaj so našli v grobnici okoli 170 mnogovrstnejših predmetov. Njih seznam se nam zdi kot inventar vsega tega, kar je po-

treboval in rabil faraon v blešču svojega veličanstva v prestolni dvorani, na potovanju in doma. Našli so štiri vozove, posejane z dragimi kamni in zlatimi okraski, da se je lahko vozil po prostornih poljanah onega sveta; našli so puščice in loke, da je odbijal napade onih sil, ki so mu branile vstop na oni svet; varuh v njegovem grobu mu je stal v tem boju zvesto ob strani; našli so potovalni baldahin, sprehodne palice, zlato puščico, predragocen prestol, posejan z najzlahtnejšimi kamni, pravtak stol, žezlo iz čistega zlata, žezlo iz črnega lesa z zlatim držajem, ki predstavlja glavo Azijata. Muhalniki so bili ravno taki kakor jih imajo še danes v Vatikanu, papeževi prestolnici; dva kipa imata oči iz gline in iz alabastra; vaze iz alabastra so ostale bele in niso prav nič porumenele; našli so konzerve kokošjega mesa v 40 posodah, kemično so jih preizkusili in so čisto take kakršne so bile pred 3300 leti; posode teh konserv so podobne velikonočnim piruhom, meso je balzamirano in gotovo tudi še užitno. — Pred dvajsetimi leti na primer so dobili ruski kmetje tisoč let starega tura, prednika našega goveda, zmrzlega v ledeni jami, in jim je izborna teknil —. Rokavice so bile iz platna, oklepna srajca iz zlata oziroma iz zlatih sešitkov, sandale iz usnja in zlatih sponk; venci in šopki so sicer posušeni, drugače pa še zmerom taki kakor so bili tedaj, preden je peljal Mojzes Izraelce iz Egipta; štirje svetilniki iz bronu so brezprimerno lepi in imajo velik kulturnozgodovinski pomen, ker so edina priča, kako so razsvetljevali faraoni svoje palače; sveča v enem svetilniku je še popolnoma ohranjena. Sedaj pa pomislimo: 3300 let stara sveča in ravno toliko let stare užitne konzerve! Prostori grobnice so bili ograjeni z jekleno ograjo, ključavnice niso bile nič slabše kakor so one, ki jih imajo danes v bankah.

Vse, kar so dobili, je *izdelano v taki popolnosti, da se lahko meri z najfinejšimi obrtnimi izdelki modernega časa*. O prestolu pravijo, da je *ena najlepših umetnin*, kar so jih dosedaj sploh na svetu dobili.

Vsi ti zakladi so last egiptovske vlade, ki bo pa gotovo lordovim dedičem pustila vsaj nekaj. Lord Carnarvon je kopal seveda samo iz veselja, saj je bil zelo bogat. Če gre torej za dediščino, gre bolj za spomin. Domačini pravijo, naj ostane vse tam na licu mesta in naj ne gre v Kairo, glavno egiptovsko mesto. Upajo seveda na velik tujski promet in z njim združen velik dobiček.

Nenavadno zanimanje vsega sveta za najdbe lorda Carnarvona je razvidno iz ogromne množice pisem in brzojavk, ki sta jih dobila Carnarvon in Carter iz vseh delov sveta. Napravili so tam doli v Egiptu posebno pisarno, da so odgovarjali vsaj na najbolj važne dopise, napravili so poštni in brzojavni urad. Je pa to v »dolini kraljev«, tam kjer je bila stara egiptovska prestolnica Tebe.

Zlasti se zanimajo za najdbe obrtniki in trgovci. V več pismih povprašujejo, kakšna je rokavica, ki so jo našli v grobnici, in naj jim pošljejo njeno fotografijo, da bo za vzor poletni modi; tovarnarji čevljev se zanimajo za zlate faraonove copate in neki dovtipen tovarnar je pisal lordu, da bi usnje v copati prav gotovo ne bilo zlezlo skupaj, če bi ga bil faraon Tutankhamon naročil v njegovi tovarni; več trgovcev s semeni iz Kanade in Avstralije se zanimajo za popis in fotografijo semenskih zrn, drugi zopet za konzerve itd. Vse polno je bilo v »dolini kraljev« filmskih operaterjev in vsako stvar so takoj ujeli. Sedaj se kažejo taki filmi že v vseh večjih mestih. Otroci vseh barv iz vseh dežel sveta — tudi Indijanci — pišejo in prosijo za kak bi-

ser ali pa košček platna od ovoja starih mumij.

Na Angleškem se oblačijo ženske danes kot staroegiptovske mumije, razni klubi si opremijo sobe v egiptovskem slogu, vratar spredaj je oblečen kot čuvaj faraonov; v kavarinah sedijo in se obnašajo kot egiptovski plemiči, stene so pa naslikane s slikami iz domačega življenja v starem Egiptu; sploh, zdi se ti, da se je staroegiptovsko življenje preselilo v London, moderne Tebe.

Še hujši so Amerikanci in na stotisoč jih je že napovedalo svoj prihod v »dolino kraljev«. V svrhu hitrejšega potovanja iz Londona v dolino grobov so ustanovili v Londonu posebno zrakoplovno družbo z naslovom: Temsa-grobovi (Temsa je reka, ob koji leži London). Rabijo za pot dva ali tri dni in so tako dosti hitreje na cilju svojih želja kakor bi bili sicer.

Torej vsestransko zanimanje, ves svet govori in razpravlja danes o Tutankhamonu. Vsekakor navdušenje, ki je vendar enkrat na pravem mestu.

Lord Carnarvon pa uživa sedaj s faraonom vred večni mir.

RAZNOTEROSTI.

Evharistični shodi na Goriškem.

Na pobudo prevzvišenega kneza-nadškofa Franciška Borgia Dr. Sedeja so se vršili v naši nadškofiji krasni evharistični shodi, ki so poživili versko življenje in češčenje Najsvejšega mej našim ljudstvom. Idrija, Log, Komnen, Biljana niso še videli tako ogromnih shodov.

Prekrasen in naravnost veličasten je bil evharistični shod v Komnu.

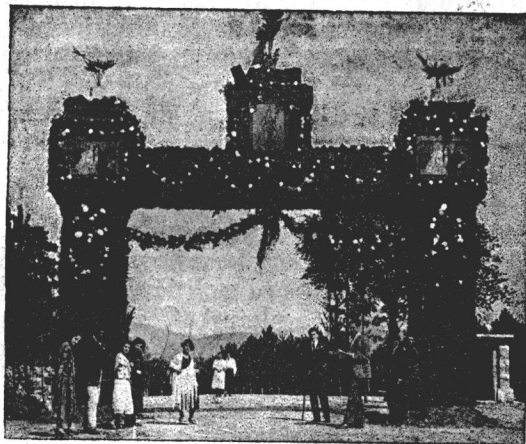
Tu podajemo nekaj prizorov s tega veličastnega shoda, ki so nam ostali v živem spominu.

Naj podamo tudi nekaj praktičnih resolucij, ki so se sprejele v Komnu pri duhovskem zborovanju ob tej priliki:

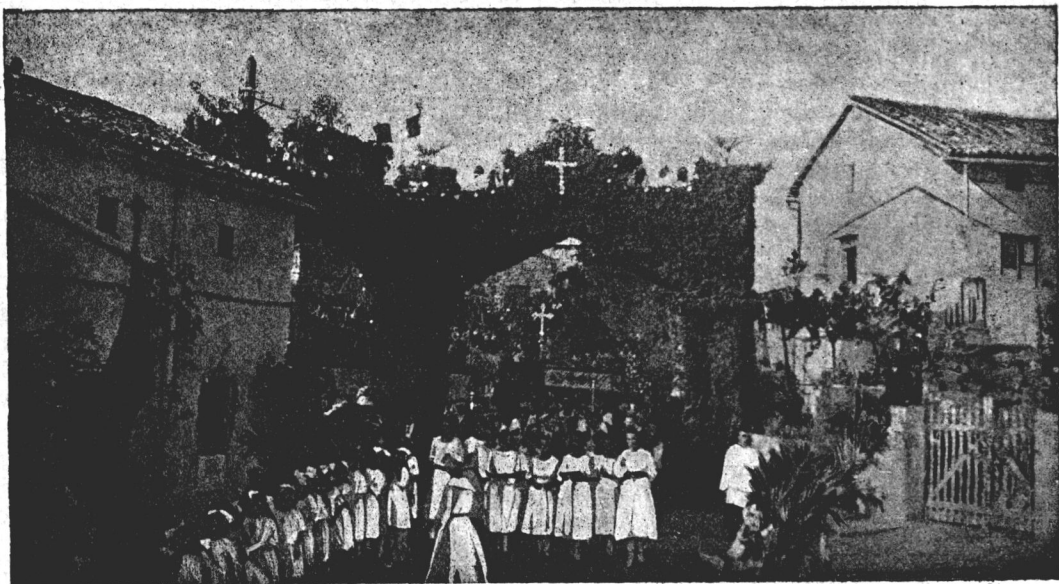
1. Kakor je skrb za delitev sv. zakramentov in za bratovščine poverjena duhovščini, naj duhovščina smatra tudi za svoje delo, skrbeti, da se zmožni dečki spravijo v šole, da dosežejo najvišjo krščansko stopnjo t. j. duhovski ali redovniški stan. Ta skrb naj obstoji v glavnem v tem, da izbirajo sporazumno z učiteljstvom pripravne otroke in da stariše opozarjajo in nagovarjajo, naj dajo otroke v šole in da pridobivajo za te otroke, ako so prav ubogi, od ljudstva ali od županstev potrebnih podpor.

2. Glede zavodov naj se upoštevajo pred vsem: 1. Nadškofijski konvikt. 2. Alojzijeve višče. 3. Sirotišče.

3. Skrbi naj se za dobro dijaško organizacijo, da se dijaki ohranijo na potu sv. čednosti, vdani božjemu Zveličarju in njegovi sv. cerkvi.

Slavolok v Komnu ob evh. shodu.

Prizor z evh. shoda v Komnu.

V navodilo in v novo orientacijo.

»L'Osservatore Romano« je objavil v 137. številu, dne 16. junija na naslov ital. »Ljudske stranke« in še bolj na naslov »Katoliške Narodne zveze«, ki se je odtrgala od »Ljudske stranke«, in ki hoče biti še bolj »katoliška«, jako zanimivo izjavo.

Izjava ugotavlja, da je »L'Osservatore Romano« vselej dvignil glas, ko so nekateri hoteli istovetiti Ljudsko stranko in njeno delovanje s cerkvijo in s katoliškim delovanjem za razširjanje krščanskega nauka in krščanske morale. Še bolj mora sedaj oporekati, ko hočejo nekateri ustanoviti novo stranko in njeno delovanje istovetiti s cerkvijo in s katoliškim delovanjem. Katoličanstvo ima svojo lastno stolico t. j. učečo cerkev. Le učeča cerkev ima oblast učiti in čuvati katoliški nauk in katoliško moralo. Nobena politična ali socialna stranka si te oblasti ne more in ne sme prisvajati. Ko bi se ta oblast hotela oddati kakšni stranki, bi ta stranka morala biti »organično« zvezana s cerkveno avtoriteto. To pa bi cerkveno avtoriteto povleklo v politični strankarski vrtnec. Tega cerkev ne sme dovoliti, ker je cerkev nad vsemi političnimi, narodnimi in socialnimi strankami. Cerkev je katoliška in zato izven strankarskega boja. Iz tega je razvidno, da katoliške stranke ni in je ne more biti, ker je edino — le cerkev katoliška.

Iz tega sledi, da si nobena stranka ne sme samooblastno nadevati svetega imena; katoliška in si prisvajati katoliške misije. To oblast ima samo cerkev, stranke pa so dolžne

pokoriti se cerkvi v verskih rečeh ter jej pomagati.

Kaj tedaj, ali se politične, narodne in socialne stranke ne bodo smele več imenovati katoliške, tudi če bi imele le namen pokoriti se cerkvi, jej pomagati ter jo braniti? Tudi v tem slučaju je bolje, da si stranke ne nadevajo svetega imena: »katoliškega«, ker cerkev ne more biti odgovorna za vsa njih dejanja in bi lahko senca strankarstva pala tudi na cerkev, kar bi druge, ki nimajo tega imena, žalilo in odvrčalo od vere. Čisto politična vprašanja se ne smejo mešati z verskimi. Izjava v »Osservatore Romano« govori odločno: »Oporekamo in zanikujemo! Katoliške stranke ni in je ne more biti!«

Sv. katoliška cerkev razširja Kristusov nauk in krščansko moralo neoziraje se na politične, narodne in socialne stranke. Ko je krščanski nauk in krščanska morala v nevarnosti, se cerkev obrača na vest katoličanov, svojih podložnikov in ne na kako politično stranko.

Posvetna oblast in politične stranke, ki imajo politične, naravne smotre, si ne smejo prisvajati naloge, da bodo vodile podložne k nadnaravnemu smotru. Zato je ustanovljena katoliška cerkev in sicer izključno le ona! Politične stranke ne morejo imeti v tem oziru nobene vodilne vloge.

Izven Italije smo svoj čas pogosto in brez pomisleka snovali katoliška politična društva, katoliške organizacije, katoliške po-

sojilnice in zavarovalnice, katoliške zadruge itd. Imeli pač nismo drugega namena ko urejati svoje delovanje v soglasju z nauki sv. Cerkve. Zato smo dodajali naslov: katoliški. V Italiji so sedaj drugačne razmere in pojmi se morajo izčistiti. Ime katoliško je sveto ime cerkev in bi cerkev lahko škodo trpela, ko bi si je drugi prisvajali. L'Osservatore Romano

z dne 17. junija 1923 št. 137. se izraža odločno proti temu. Držimo se tega! Tudi za katoliško stvar bo na vsak način bolje, ako vselej pravilno ravnamo in ne rabimo najsvetejših imen v politične ali celo sebične namene.

To nam bodi v navodilo in v novo orientacijo!

dr. e.

Cerkev sv. Antona Padovanskega v Gorici.

Samostan sv. Antona, kapelica sv. Marka in sv. Katarine v Gorici.

Posnemamo iz rokopisov g. A. Jacobi-ja: Sv. Anton, ki je bil rojen l. 1195 v Lisboni, je stopil mladenič v frančiškanski samostan in je po dovršenih šolah prehodil Lombardijo, deželo padovansko in treviško. Na svojih pohodih je prišel tudi v Oglej, kjer ga je sprejel patriarh Bertold pl. Andechs.

Iz Ogleja je obiskal Gorico, kjer ga je sprejel grof Albert I., ki mu je ponudil obsežna posestva za cerkev in samostan. Ponižni menih pa je vse to odklonil in si izbral obgozden prostor blizu stolne cerkve pod gradom, kjer je bila že prej *kapelica sv. Marka*, ki je razpadala in jo je dal sv. Anton odstraniti. Tam so sezidali cerkev in štiri ali pet celic za patre.

Sv. Anton, ki je bil poseben častilec sv. Katarine, device-mučenice, je *dal napraviti tudi malo kapelico mej cerkvijo in svojo celico s podobo sv. Katarine*.

Stari goričani pripovedujejo, da je sv. Anton prosil bogato gospo pod Gradom vina za sv. maše. Odgovorila mu je, da ga nima niti kapljice, čeprav je imela polno klet. Toda vino se je gospej premenilo v vodo, sodi so počili in tekočina se je razlila po kleti. Pravijo, da je še sedaj mokrota v tej kleti pod oboki v Raštelu v Papisovi hiši, čeprav so si prizadevali, da bi klet osušili. Tako govori pravljica!

Dve leti (1225—1227) je bil sv. Anton v Gorici. V tem času se je podal tudi v Trst, Poreč in Pulo ter je povsod ustanavljal samostane. Umrl je po prevelikih trudih in naporih v Padovi l. 1231.

Okolu zidov nove frančiškanske cerkve in v cerkvi sami, so se dajali pokopavati goriški plemenitaši, da je bilo v cerkvi in okolu te cerkve pokopališče. Cerkev je imela deset oltarjev in pred vsakim grobnico dobrotnikov, ki so oltarje dali napraviti. Pred velikim oltarjem je bil pokopan grof Janez Filip Coronini Kronberški od rodu iz Kojškega, ki je s svojimi lastnimi oklopi odločil bitko pri Petrinji l. 1594. V nekem dvoboju v Solkanu, kjer je dva bojujoča se miril, je bil smrtno

zadet. Njegov potomec Rudolf Coronini mu je napravil dvesto let kasneje v gradu v Kojškem spomenik, ki predstavlja njega in njemu pod nogami turškega premaganca Ardeabega. Ta spomenik je sedaj na Cingrafu v Gorici.

Cerkev sv. Antona so morali sredi 17. stoletja popraviti, ker je bila nevarnost, da se podere. Takrat so napravili marmornat oltar in lepo podobo sv. Antona. Popravili in povečali so takrat tudi samostan. Nad vrati pri uihu so napravili ta-le napis:

»Ta cerkev je bila posvečena sv. Katarini, devici-mučenici, ko je čudotvorec Anton Padovanski bival v Gorici. Obema v čast jo je sijajno popravil l. 1658 Feliks Lovrenc Mayti, občan bergamski, ko je bil gvardijan P. Frančišek Volante, goričan«.

Na desni strani presbiterija pa je bilo čitati:

»Leta 1658 je to cerkev popravil, zvišal in obdaril gospod Lovrenc Mayti, občan bergamski, ki je imel po čudodelnosti sv. Antona veliko gorečnost.

Sto let kasneje je bila cerkev spet v nevarnosti. Sezidali so popolnoma novo in jo posvetili sv. Antonu Padovanskemu l. 1753.

Za cesarja Jožefa II. je bilo mnogo cerkva in samostanov zatrtih. To se je zgodilo meseca maja l. 1785 tudi s frančiškansko (minoritsko) cerkvijo sv. Antona Padovanskega. Premoženje je bilo razprodano. Največ je kupil Jakob Vogel t. j. za 51.366 gld.

Lastniki so prenesli oltarje in spomenike deloma v stolno cerkev, deloma v cerkev sv. Ignacija, sv. Ivana in sv. Roka. Leta 1786 je bilo dovoljeno oo. frančiškanom s sv. gore naseliti se v samostanu sv. Antona. Sv. gora je bila zatrta meseca avgusta l. 1786.

Ko je Napoleon zasedel Italijo je istotako zatrl mnogo samostanov. Ta osoda bi bila zadela tudi naše kraje, ko bi bil francoski vojskovodja Marmont razglasil Napoleonov dekret. Tega sicer ni storil, a ker je potreboval vojašnico in magazin, je v sporazumu z nadškofom Filipom grofom Inzaghi zasedel cerkev in samostan sv. Antona za svoje namene.

Vojaštvo je cerkev in samostan opustošilo. Svetogorski frančiškani so se preselili na Koštanjevicu, od koder so bili pregnani karmeliti. Minoriti pa se niso več nikoli vrnili v samostan sv. Antona. Cerkev so porušili, a samostan je kupil Jakob Vogel, ki je hotel ohraniti vsaj spomin na celico sv. Antona, kjer je

zgradil sedanjo malo cerkvico sv. Antona.

Na onem mestu, kjer je bila prejšnja cerkev, je magistrat dal napraviti marmornat steber s kipom sv. Antona na vrhu. Okolu kipa je bila drevesnica. Tisti kip pa so potem postavili na dvorišče šole na trgu Rotta, kasneje pa na pročelje sv. Antona Novega.

Kojsko.

Župna cerkev. Podoba sv. Evrozije in sv. Donata. Grad v Kojskem in v Kronbergu.

Iz rokopisov g. Jacobi-ja posnemamo sledeče podatke:

Župno cerkev v Kojskem je posvetil dne 25. julija 1498 Sebastijan Narcimbeni, škof sufragan oglejskega patriarha. Ta cerkev pa je bila v vojski z beneško republiko (1615—1618) razdejana. Na novo jo je sezidal v 18. stoletju grof Rudolf Coronini-Cronberg, gospodar v Kojskem.

Grad v Kojskem je sezidal Janez Marija Coronini-Cronberg l. 1594, ki je sezidal tudi grad v Kronbergu. Prvotni grad je bil trkotna trdnjava.

V župni cerkvi častijo že od časov Rudolfa Petra Coronini-ja sv. Evrozijo, devico-

mučenico špansko, ki so jo umorili mohamedanci odsekavši jej glavo l. 715 po Kr. V Španiji in Italiji jo častijo zlasti kot pomočnico zoper sušo in vremenske nezgode (točo), kot varuhinjo polja in vinogradov. S sv. Evrozijo častijo v Kojskem tudi sv. Donata kot varuha polja in vinogradov.

Slika sv. Evrozije, ki jo je dal napraviti v župni cerkvi Rudolf Peter Coronini je bilo delo Dalmatinca Sebastijana Devita in je predstavljala devico Evrozijo v trenutku, ko jej je rabelj odsekal glavo. V ozadju se je videla jama, v katero se je bila devica Evrozija zatekla in v njej več časa prebivala.

Slovenska naselbina v Egiptu.

Ker so v slovenski koloniji v Aleksandriji ponajveč primorski izseljenci, bo čitatelje Košledarja gotovo zanimalo, ako se tudi le-ti oglasé in povedo, da tudi oni — čeprav daleč od gorkoljubljenega doma — gojé v tujini lepo slovensko besedo, ljubko in mehko slovensko pesem in celo ljudsko igro.

Kmalu po vojni smo oživotvorili nekdanje lepo razvito Izobraževalno društvo in vse, kar slovensko misli in čuti, je začelo ob nedeljskih popoldnevih pridno zahajati v azil slovenskih šolskih sester, ki so nam dobrohotno prepustile precej primerne prostore.

Društveno knjižnico smo s pomočjo naših mesečnih prispevkov spopolnili z novimi deli, da je za zdaj dobro oskrbljena, da vsakemu nudi česar želi: zabavno, poučno ali nabožno čtivo.

Takoj smo pričeli tudi s pevskimi vajami, ki jih imamo vsak teden po dve uri, za kar pa je bilo seveda treba dovoljenja vseh visokih dam, pri katerih so pevke uslužbene. Pa težav nam niso delale, ker vedo kam dekleta zahajajo.

S samim petjem pa še nismo bili zadovoljni; agilne Biljenke — teh je med mladino največ — so hotele tudi igrati. S početka smo se morali zadovoljevati z majhnim, provizornim odrom, dokler nam ni s. prednica, ob novem letu postavila na lastne stroške novega in

zelo okusnega. Od tedaj so pridne igralke, med katerimi jih je nekaj prav talentnih, uprizorile že mnogo lepih stvari, zlasti iz »Zbirke ljudskih iger.« Da je za celo našo kolonijo vsaka predstava pomemben dogodek, se razume in vsakokrat izprašujejo vsi: ali bo kmalu zopet kaj tako lepega? In dolgo nas dramski odsek nikdar ne pusti čakati. Izbere si novo igro, jo hitro naštudira in veselo zaigra.

V moralnem oziru je mnogo bolje ko pred vojno. Deloma je vzrok v tem, da so angleške oblasti iztirale večino izgubljenih deklet, na drugi strani pa v tem, da je mladina, ki nanovo dohaja, v načelih trdnejša in ima razvitejši čut za dostojnost in dekliško poštenost, kar so vsekako sadovi intenzivnega izobraževalnega dela v domovini.

Ker vlada vsled neverjetno nizke cene bombaža — ki je termometer blagostanja vsega Egipta — splošna in vedno naraščajoča kriza v trgovskem oziru, vsled česar vse delo skoroda počiva; znižuje gospoda mezde že tudi našim dekletom. Mnogo konkurence delajo tudi arabkinje in predvsem še grkinje, ki so po grškem porazu trumoma prihajale iz Smirne in gredo služiti za vsak denar. Vendar pa gospoda daje prednost našim dekletom in jih dvakrat in tudi trikrat bolje plačuje ko druge, ker so znane kot poštene, snažne, zanesljive in čedne.

Ženski pevski zbor izobraževalnega društva v Aleksandriji.

Za novodohajajoče je važno to, da se zapajo č. prednici šolskih sester, ki redno prihaja na vsak iz Trsta došli parnik, da jih pelje

v azil, kjer imajo prenočišče in hrano za nizko ceno in jim dobre sestre kar najhitreje oskrbé primerne službe.

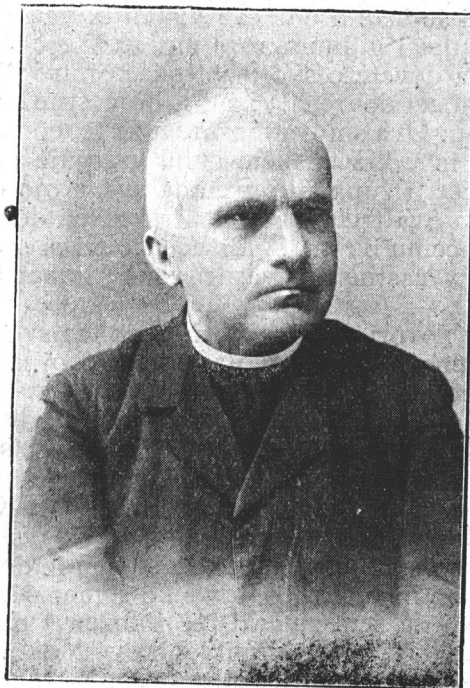
† Andrej Žnidarčič.

Briska budnica.

Med može, ki so koncem minulega stoletja širili med našim ljudstvom omiko, gospodarski napredek in narodno zavednost, štejem po vsej pravici pok. Andreja Žnidarčič-a.

Rojen je bil dne 2. dec. 1835. na Gradišču pri Prvačini. Ker je kazal izredne talente, poslali so ga pametni stariši v šole v Gorico, kjer se je izvrstno učil. Bil je vedno mej prvimi odličnjaki. Vstopil je potem v goriško bogoslovnico in je bil dne 23. sept. 1860. posvečen v mašnika. Njegova prva služba je bila v Kobaridu. Radi izrednih zmožnosti je bil imenovan tudi za okr. šolskega nadzornika. Iz Kobarida je odšel na Srpenico, potem na Ponikve, od tu na Banjšice in meseca oktobra l. 1880. v Gradno v Brdih, kjer je služboval celih 28 let t. j. do 22. okt. 1908, ko se je dal upokojiti.

Ko je prišel v Brda, je kmalu spoznal, da je ljudstvo precej zapuščeno in da se zlasti ob meji pogreza v tuje morje. Z g. Antonom Jakončičem sta ustanivala društvo »Briski jez.«

† Andrej Žnidarčič.

Ob tej priliki je zložil brisko budnico, ki se začenja:

Edinost bodi Bricem trdna vez,
zato postavljamo »Slovenski jez« itd.

To budnico je uglasbil skladatelj Andrej Volarič, ki je bil takrat učitelj v Kozani. Kmalu se je ta navduševalna pesem pela po vseh

Brdih in tudi drugod. Marsikaterega zaspanca je ta budnica zbudila iz spanja. Kako prav je imel pok. Žnidarčič, da je pozival k edinosti, k slogi!

Umr je v Št. Petru pri Gorici dne 30. julija 1913.

Naj bi nam nebesa poslala še mnogo takih mož!
J. Podobnik.

Spomini na očeta † Josipa Črnigoj-a.

(Franton.)

Na steni gledam tvojo sliko,
Srce se v žalosti topi...

ISOČKRAT žal, da te ni več med nami! Odšel si, zvesti hlapec, po svoje zaslužen plačilo. Toda nekoč si živel celih 83 let. Tiho, neumorno si delal kakor sv. Jožef, tvoj patron, v svoji delavnici; in le Gospodov dan ti je bil dan

počitka in miru. Delal si, ne kot premnogi sedanjí delavci in rokodelci, površno, brezvestno, osemurno, ne, delal si po potrebi, po razmerah in močeh, dneve in noči: vestno, potrpljivo, po ceni. Pa vmes si molil; v trenutkih tihe sreče in veselja zapel, vihteč kladivo nad tepeno knjigo, sveto pesem, katero si prepeval že kot dečko po tržaških cerkvah; pel si pesem, ki še vedno odmeva v srcu tvojega sina.

In delal in molil si za me, za svojo družinico, za devetero svojih otrok, kojim vsem si pripomogel do belega kruha, do častne službe in stanu: Dva sinova mašujeta za te, eden učiteljuje in v krščanskem duhu vzgojuje nežno deco, četrti županuje in nadaljuje tvojo obrt, a ostala dva trgujeta in delita krušne dobrote usihajočemu Trstu. Tudi hčerke tri si srečno izročil v častne in varne roke ljubečih te zetov.

Pa govori nam rajši ti sam, ker sveta in dragocena se mi zdi tvoja beseda, tvoj lastno-ročni životopis:

»Rodila me je dobra, skrbna mati dne 10. marca 1839. v Dobravljah. V Trstu sem se izučil knjigoveštva, odkoder sem prišel l. 1856. na dom in tam začel vezati knjige. In vezal sem jih po celi vipavski dolini, za vipavsko in ajdovsko sodnijo vsa leta, in še ven iz doline: po Krasu in v Gorico, v veliko semenišče več let, tako da sem zmeraj bil obložen z delom. Oh, koliko knjig-molitvenikov Mohorjeve družbe sem trdno zvezal možem in ženicam, in še cerkvam za oltar (missale). In včasih, ko sem se po noči vzbudil, sem premišljeval,

kako bom to ali ono delo le dognal. Tako sem vedno v delu bil in ves zaslužek hranil, družinico lepo izredil in vsakemu svoj delež izročil. — Žganja in vina nisem pil, in tobača nobenega, ker koristi malo ali nič, samo spravi denar iz žepa, tako se zmeraj držim tega sklepa.«

Preproste, a krasne besede, in posnemanja vreden način življenja moža-delavca, treznega in varčnega očeta! Takih mož-roditeljev bi bilo treba sedanjim časom in izginila bi marsikje beda, dolgovi, pijančevanje, preklinjanje in razuzdanost mladine. Toda svet noče štediti; se noče zatajevati, noče trdo delati in trezen biti; marveč hoče rajši brezskrbno veseljačiti.

Kot knjigovez je užival občo hvalo in priznavanje. Njegovo lepo in solidno delo sega tja do Rima. Pokojni dr. A. Mahnič, ga je namreč še kot semeniški vodja osebno naprosil, naj mu z zlato obrezo zveže dva letnika »Rim. Katolika,« katera je potem kot škof poklonil sv. očetu Leonu XIII., ter se sedaj nahajata v vatikanski knjižnici.

Za veselje in spremembo se je lotil tudi drugih del: popravljal je ure; tiskal velikonočne listke sosednim duhovnikom; oblačil tabernakeljne, tako n. pr. se je cel »skobacal« v ajdovski tabernakelj ter ga prevlekel...

Tako so mu v večnem delu in trudu potekale urice — dnevi — leta. Vojna ga je kot begunca zanesla v prelepi gorenjski Kamnik, kjer je štiri leta deloval kot edini mestni urar, dokler se ni povrnil nazaj v vipavski raj, drago mu Cesto in Kamnje, k svojemu — krstnemu kamenu, kjer je l. 1920. s svojo soprogo obhajal zlati jubilej zakonskega življenja.

Krasen je bil ta dan sv. Valentina — pravega spomladina! Pravcati družinski praznik medsebojne ljubezni otrok in starišev. Razveselil se ga je jubilejni očka in radostno vzkliknil:

»Starček siv sem postal. Bog mi je tako srečo dal, da sem vse sinove in hčere zbral.

Tako naj oni mene posnemajo, da bi ljubi Bog tudi njim — svoj sveti blagoslov dal!»

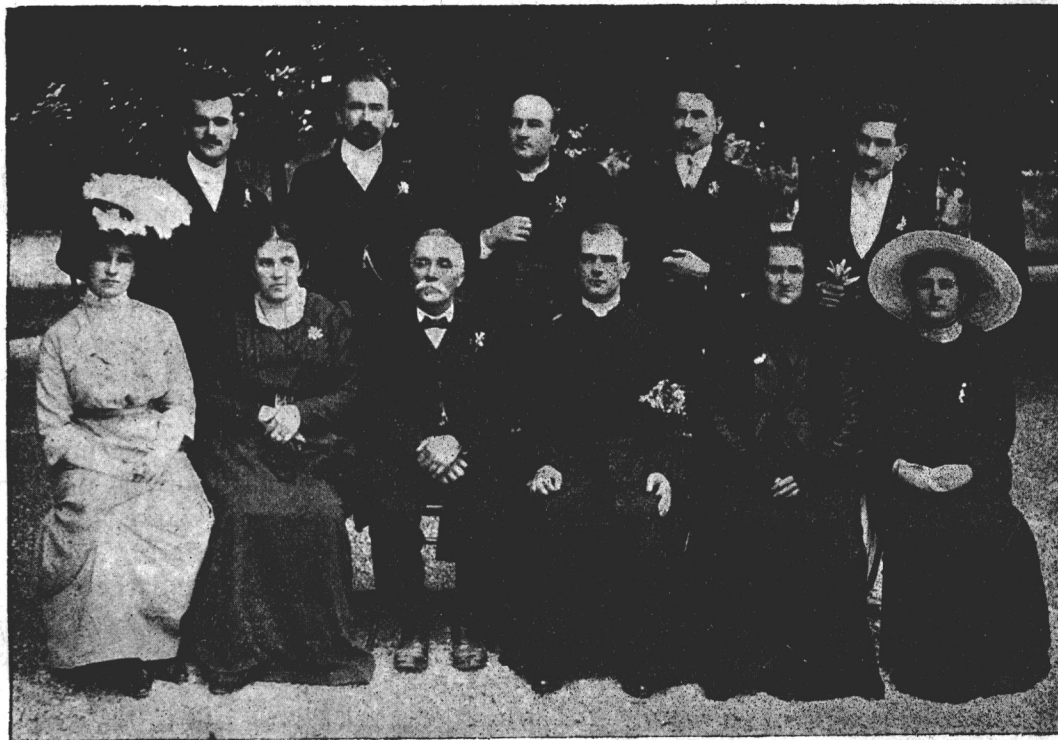
Tiho, a srčno je ljubil svojo soprogo; njej na čast je zapisal in takrat napil: »Naj živi, naj živi mamica, — da ji je Bog dal včakati — takega dneva slavnega. — Zato napijmo vsi na nje zdravje, — da bi živela še nadalje!«

Veliko zakonsko hvaležnost do svoje soproge Marije kažejo tudi naslednje vrstice:

»Nikoli zadosti Boga ne zahvalim, — da mi je tako tovaršico zbral: — Ona rada moli in pridna še preveč je, — tako da v nebesih njen sedež jo čaka že.«

Ker je bil pokojni oče mož reda in pravila, ni bil nikdar resno bolan. Toda sedaj je le prišlo, kar je moralo priti. Goreča skrb za pravilno bitje cerkvene ure v stolpu mu je vsled prehlada — ki si ga je ravno tu nakopal — pospešila prvo in zadnjo bolezen. Pošalil sem se kasneje sicer, hoteč ga potolažiti, češ: saj boste tudi to pot cebnil smrt, kot ste jo svoj čas v sanjah, ko je prišla po vas, da je bila vprav žalostna; toda odgovoril mi je: tudi sedaj bi jo, toda prišla bo izza skritega...

Na trimesečni bolniški postelji je zelo vdano molil in vzdihoval s solznimi očmi:

† Josip Črnigoj in družina ob novi sv. maši preč. g. Franca Črnigoja, sedaj župnika v Kamnjah.

Sploh se je rajnki Josip v svoji visoki starosti v zadnjem letu svojega življenja kaj rad pečal s zlaganjem kratkočasnih, jedrnatih in pomenljivih »pesmic«. »Na, Francelj«, mi je rekel ter pomolil s nekim pritajenim veseljem popisan papirček ter nekam sramežljivo in radovedno me pogledal in čakal kritike — pohvale.

Kar čudil sem se ljubeznivemu starčku in njegovi pesniški žili, ki je celo mojo prekašala. »Bravo, tata«, mu rečem, »prav dobro ste jo pogodil. Pa še jedno lepo zložite, saj bom po Vaši smrti vse obelodanil v Koledarju (Goriške Matice).« In res! Ni preteklo par tednov, ko mi z nekim spoštovanjem izroči nov proizvod.

»O Jezus, usliši me, o Jezus, odreši me; saj te bom vedno častil, dokler bom živ.«

Skorda se je bal smrti in sodbe, pa sem ga tolažljivo zagotovil s neb. rajem. A on nato: »Če bom vreden spoznan.« »Ah kaj bi ne bil, sem rekel, saj ste tisoč in tisoč lepih bukvic zvezal in pozatil, v katerih je slavljen naš Odrešenik! Toliko noči ste prebdel in vstajal, ter ob zlatem jutranjem solncu zlatil in vtiskaval vanje zlata, sveta imena... Čemu bi sedaj obupoval?!« In hvaležno potolažen je zaprl solzne oči in sklenil roke v prošnjo in zahvalo, med tem ko je srce še nadalje plakalo...

Še nekaj me je skrbelo in ni dalo srcu miru, da storim in rečem in prosim, preden

moj dobri atek umrje in za vedno zatisne svo-
je oči... Hudo mi je bilo, res tesno pri srcu;
bal sem se ga užaliti, ozir. mu odvzeti upanje
do zdravja. Mislił sem si: Tolikokrat mi je pi-
sal kot dijaku, duhovniku, beguncu v daljni
Bruck. Kot dragocen zaklad hranim njegova
pisma. In sedaj naj bi ne imel njegovega zad-
njega — poslovnega pisma?! Tega bi močno
pogrešal. Hitro prinesem papirja in svinčnik.
Natakнем mu naočnike. »Tata!« mu jokaje
rečem: »Še eno prošnjo! Prosim lepo! Napi-
šite tu na papir meni in vsem svojim otro-
kom v spomin in opomin — karkoli!«

In z veliko težavo in z bolestinami oddih-
ljaji je spisal dragoceno mi pisemce, svoje
zadnjo oporoko:

Dragi moji otroci!

Trese se mi roka, pa vendar Vam pišem.
Ljubite se med seboj in radi molite, da se vsi
združimo v nebesih.

Jaz hudo trpim, pa raji sedaj, kakor v
večnem ognju. Molite za mojo dušo!

Vas vseh *blagoslavljam* in srčno *pozdrav-*
ljam.

Vaš ljubeči oče

Josip Črnigoj.

In od takrat ni več pisal. Pač pa je veliko,
strahovito trpel: desna noga mu je črnela in
gnila. Na svoj god — praznik sv. Jožefa l.
1922. je mirno izdahnil svojo blago dušo.

In polsrebrni zvon je žalostno zapel srce
pretresujočo, poprej mi ne poznano pesem...

* * *

Dragi moj oče! Ne huduj se nad menoj,
če sem te v čem kaj preveč opravljal ali če
sem izdal tvoje in moje srčne skritnosti! Sem
pač storil to iz ljubezni do tebe, ki si bil skr-
ben, vesten in krščanski oče; varčen in mar-
ljiv delavec, rokodelce, ki si bil menda prvi
in baje ostaneš zadnji knjigovez na Vipav-
skem. Storil sem to z namenom, da bi te vsi,
mladi in stari, rokodelci in očetje, v lepih in
koristnih čednostih posnemali ter hodili bolj-
ša in varnejša pota, ter srečno za teboj pri-
speli v večno varno пристanišče.

Ljubi moj atek! Mirno spavaj v grobu!
Tvoja duša naj nam pred Božjim prestolom
izprosi skorajšnjega, srečnega svidenja.

Viljem Konrad Röntgen.

Viljem Konrad Röntgen.

Dne 10. februarja 1923 je umrl v Mona-
kovem vseučiliški profesor Dr. V. K. Röntgen,
ki je l. 1896 odkril X—žarke, ki se po njem
imenujejo Röntgenovi žarki. Ti žarki so ve-
lika pridobitev za fizikalno vedo, še večja pa
za medicinsko. Röntgenovi žarki so za neka-
tere bolezni edino zanesljivo sredstvo za
diagnozo.

Dr. V. K. Röntgen je bil rojen v Len-
nepu na Nemškem. Svoje študije je dokončal
v Curihu. L. 1870 je postal v Würzburgu asi-
stent slovitega Kundta, l. 1874 pa se je habili-
tiral na univerzi Strassburg.

Človeštvo ga bo v vseh časih prištevalo
med svoje največje dobrotnike.

450-letnica rojstva Nikolaja Kopernika.

Do časov Nikolaja Kopernika je veljal v
astronomiji sistem, ki ga je učil v drugem sto-
letju po Kr. Ptolomej. Po tem sistemu bi bila

zemlja krogla, ki miruje in ki se okolu nje
sučejo planeti, sonce, luna in zvezde.

Ta sistem je začel prvi resno pobijati Ni-

kolaj Kopernik l. 1543 v knjigi: De revolutionibus orbium celestium (O kroženju nebesnih teles). Kopernik je postavil solnce v središče, ki se okolu njega vse giblje. Zemlja ne miruje, ampak se vrti ne le okolu svoje osi, ampak tudi okolu solnca. Tako se sučejo okolu solnca tudi drugi planeti, luna pa se suče poleg tega še okrog zemlje.

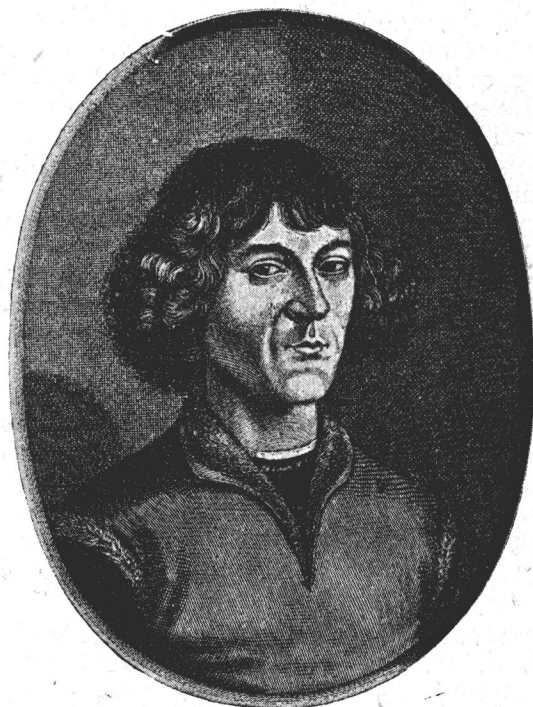
Kopernik je svojo knjigo posvetil papežu Pavlu III. in proti njej ni bilo od začetka nobenega pravega odpora od nobene strani. Nauk Kopernikov so potem še bolj utemeljili in spopolnili Galileo Galilei (1564—1641), Janez Kepler (1571—1630) in Izak Newton (1642—1727).

Spričo modernih teorij, zlasti Einsteinove relativnostne teorije, se bo moral tudi Kopernikov nauk revidirati.

* * *

Kopernik se je rodil dne 17. februarja l. 1473 v Tironu, ki je vasica blizu Varšave. Visoko šolo je obiskoval najprej v Krakovem, potem pa v Bolonji, kjer se je učil zlasti astronomije. Njegov stric, ki je bil škof v Ermelandu, mu je podelil kanonikat v Frauenburgu na Pruskem. L. 1500 je predaval astronomijo v Remu. L. 1513 je bil v Ferrari promoviran za doktorja cerkvenega prava. V Padovi se je učil tudi zdravilstva in je bil od l.

1506 do 1512 tudi telesni zdravnik pri svojem stricu škofu. Z l. 1512 se je preselil v Frauenburg, kjer je živel kot kanonik do smrti (24. maja 1543).

Nikolaj Kopernik.

V. ŠARABON:

Promet v zedinjenih državah S. A. in svetovni zračni promet.

PROMET v Uniji je tudi za njene razmere naravno velikanski.

Lov za dolarjem in izredni konkurenčni boj silijo Amerikanca, da do skrajnosti izkoristi vse prometne možnosti. Mestna prometna sredstva v Novem Yorku

že daleko ne zadostujejo, kljub avtomobilom in električnim železnicam, kljub nadzemskim in podzemskim železnicam, ki odpravljajo velikanske vlake v samo dveminutnih presledkih; ob času največjega prometa je vse prenapolnjeno. Tudi pri železnicah daljše vožnje okoli Novega Yorka ni dosti boljše. Za Evropejca najbolj čudno je majhno število kontrolnih uradnikov in uradov sploh, blagajne so odprte noč in dan, vsak čas si lahko kupimo listek in se informiramo. Če je sprevodnik listek preščipnil, nimaš nobenega nadlegovanja več. Vozni red dobiš povsod zastoj.

V Evropi so povsod ob večjih prehodih železnic ovire, v Ameriki pa le ob najživahnejših tržiščih, sicer pa zadostuje svarilna tabla.

Posebno razvito je v Ameriki cestno omrežje; v Uniji je 60.000 milj cest, milja je 1609 metrov. Napravili so pa načrte, da bodo cestno omrežje v 15 letih zgostili na 180.000 milj, in so zato določili tri milijarde dolarjev, vsoto, ki je za naše pojme o denarju preogromna. Po dovršenem programu bo imela Unija med večjimi državami najpopolnejše in najgostejše cestno omrežje. Dosedaj so gradili ceste bolj po lokalnih potrebah, v bodoče bodo merodajne splošne državne potrebe. Strokovni oddelki študirajo sedaj najboljši način gradbe in bodo stavili vse dobljene skušnje inženjerjem na razpolago. Dosedaj so se sistemi ozirali samo na visoko razviti avtomobilni promet, torej da ni bilo prav nič prahu po cestah; le redkokdaj vidimo stranjska pota za pešce, tako da se glede na promet

v najbolj demokratični deželi sveta najslabše godi tistemu, ki nima avtomobila.

Velikansko razdalje in pa primeroma nizke nabavne cene so vzrok, da si skuša skoro vsakdo nabaviti avtomobil. Od 15 milijonov avtomobilov, ki jih naštejemo na svetu koncem leta 1922, jih pride na Unijo dvanajst milijonov in pol, z drugimi besedami: vsak deveti prebivalec Unije ima že svoj avtomobil. Avtov je torej več kakor je v Jugoslaviji ljudi.¹⁾ Brez avtomobila ne moremo v Ameriki nič prav naprej. Dragi so šoferji; samo najbogatejši jih imajo, sicer pa vodi vsak sam svoj avto. Če gre na izlet, ga pušči kjerkoli; v vseh mestih vidimo na stošine avtomobilov po cestah in trgih brez gospodarjev, posestniki so pa v kinu ali pa kje drugje. Ob cestah so v kratkih presledkih postaje z bencinom, pnevmatikami itd. Ob lepem vremenu drvi nešteto avtomobilov po deželi okoli, ustavijo se tam, kjer se gospodarju dopade, na polju kje, in tam šotorijo. Ob nedeljah in državnih praznikih se pomikajo tisoči avtov po cestah, dirjajoč v enem dnevu po več sto milj — razdalja pač ni nobena ovira več.

Seveda je ob takem ogromnem prometu tudi veliko žrtev. Leta 1922 so zahtevali avtomobili nad 10.000 človeških žrtev, ne glede na večje ali manjše telesne poškodbe. Sicer imajo signalne svetlobne aparate, denarne kazni so velike, tudi druge kazni občutne, škodo morajo nadomestiti, a kljub temu je nesreč vedno več; število avtomobilov pač prehitro raste.

Izborna je organizirana v Uniji zračna pošta. Vsak dan gre iz Novega Yorka v San Francisco in obratno 21 zračnih letal. V preteklem letu 1922 so ta letala napravila pot 175 milijonov milj in so prenesla 40 milijonov pisem; smrtnega slučaja ni bilo niti enega, kar je tembolj upoštevati, ker gre zračna pošta čez skalno gorovje, znano po svojih pogostih snežnih viharjih. 92,5 odstotkov začetih poletov je doseglo svoj cilj, tako, da je gotovost sedaj enaka gotovosti na najboljših železnicah. Pot med Atlantikom in Pacifikom je dolga 2680 milj, torej nad 4000 km — Jugoslavija se razteza od juga na sever okoli 670 km —; na tej progi je 16 postaj, in imenovanih 21 letal napravi vsak dan skoraj 5000 milj. Jedro vse službe tvori 56 letal s 40 piloti, skupno je pa zaposlenih v letalski službi 372 ljudi. Onih 175 milijonov milj, ki smo jih omenili, je pa toliko, kakor sedemdesetkratni zemski ekvator! Zračna pošta pride iz Novega Yorka v San Francisco v treh dneh, najhitrejši železniški ekspres pa rabi več kot

štiri dni. Letajo pa samo po dnevih, dočim vozi železnica tudi ponoči. Letos, 1923, pa vpeljujejo tudi ponočni polet, tako da bo prišlo pismo iz Novega Yorka v San Francisco že v 28 urah. V svrhu orientacije bodo napravili v razdaljah 25 milj nočne postaje.

Glede na vse to, kar smo povedali, se ne bomo čudili, ako zmeraj bolj verjamejo napovedi namestnika načelnika zračne službe ameriške armade, generala Mitchella, ki pravi, da bo v doglednem času njujorski trgovec lahko šel zjutraj v London, tam opravil svoje opravke in da bo še isti večer spet doma. Letalo s hitrostjo 500 milj, oziroma 800 kilometrov na uro, je menda samo vprašanje prihodnjih let. Pa računajmo in vzemimo samo 600 km na uro. Iz Londona v Novi York in nazaj znaša zračna pot nekaj nad 10.000 kilometrov, kar pomeni pri hitrosti 600 km na uro okoli 17 ur, pri hitrosti 800 km pa 12 do 13 ur. Ze sedaj so začeli v elegantno opremljenih zračnih letalih voziti med Londonom in Novim Yorkom, hitrost je pa »samo« 160 km na uro, torej dve dobri razdalji od Ljubljane do Trsta. Hitrost 800 km je pa mogoča samo v višini, kjer ni v zraku nobene vlage več, torej nekako v višini 10.000 metrov. Najtežja v tej višini bi bila oskrba ljudi z zrakom in dobava priprave zračne zmesi za stroj — prva točka po najnovejših podatkih ekspedicije na Mount Everest odpade, ker nadomešča zrak tobačni dim —. Baje imajo v Washingtonu tak stroj že zgrajen. General Mitchell napoveduje polet okoli sveta z brodovjem šesterih takih zračnih letal. Odšli bodo iz Novega Yorka, prvič pristali na Islandiji, potem v Londonu in tako dalje. Amerika si je priborila vodstvo v zračnem letalstvu in bo to tudi izkoristila. Kar se tiče železnic in avtomobilov, je že itak prva; pride zraven še cestno omrežje in promet po zraku, pa bo merodajna v prometu sploh.

Uporabljajo pa v zračnem prometu tudi zrakoplove, ne samo aeroplanne. Dočim se moramo v aeroplanu zmeraj visoko dvigniti, najmanj 1000 metrov, se vozimo v zrakoplovu popolnoma varno, že v višini 200 do 300 metrov. Zato je razgled veliko razločnejši. Vpeljali bodo zrakoplovni ponočni promet med *Novim Yorkom in Chicago*; prvi zrakoplov bo že lahko prepeljal 50 potnikov in osem ton pošte in blaga; prevozil bo to pot lahko dvakrat, ne da bi mu bilo treba dopolniti gorivo. Ta zrakoplov bo pa še pritlikavec proti poznejšim, namenjenim za polete čez kontinente in oceane. Ti velikani bodo še dvakrat večji kakor je znani angleški zrakoplov R 34, ki je poleti 1919 dvakrat preletel Atlantski ocean.

¹⁾ Italija je imela koncem leta 1922 65.000 avtomobilov, torej enega na 600 ljudi!

Velikanski napredek ameriških zrakoplovov napram drugim je v tem, da imajo Zedinjene države monopol na *helij*, plin, ki se ne vname in ki je skoraj tako lahek kakor vodik, doslej uporabljeni plin. Z uvedbo tega negorljivega plina je odstranjena za zrakoplov edina resna nevarnost. Nov način proizvodnje helija bo napravil helij trikrat cenejši kakor je bil dosedaj. Proizvajala ga bo država, prodajala ga bo pa tudi privatnikom.

Razni krogi se resno bavijo z vprašanjem svetovnega zračnega prometa kot novega činitelja v mednarodnem gospodarstvu. V pošte v velikem bi prišli pač samo zračni veliki. Poleg Amerike imajo seveda tudi že drugi kontinenti precej urejen zračni promet, in sicer na prav dolge razdalje. Da kroži pred Londonom in Parizom vsak dan vse polno zračnih letal, to vé pač že vsak; pravtako se vrši redni promet po zraku med Londonom = Kolinom, Londonom = Berlinom, Londonom = Amsterdamom, med Parizom in Casablancu v Maroku, med Parizom in Dunajem, Parizom = Berlinom, Parizom = Varšavo, Prago - Londonom, Dunajem = Belgradom itd. Varnost in točnost se je že zelo izboljšala in nekatere črte imajo že velik politični in gospodarski pomen. Ko je Krasin prišel v London na razgovor, se je pripeljal v aeroplanu tja, Ljenu poseča posamezne kraje prostrane Rusije v aeroplanu itd.

Med Londonom in Indijo bodo vpeljali sedaj redno zračno pošto zvezo, zrakoplovi bodo jemali seboj tudi popotnike in sicer po 200, hitrost bo znašala okoli 150 kilometrov na uro. Pot bo trajala tri dni in pol, stala bo pa za prvi razred 70 funtov, za drugi razred 45, za tja in nazaj pa 90 oziroma 60. — Tako bo šlo naprej in v najkrajšem času bo vsa zemlja omrežena z zračnimi prometnimi zvezami.

Ker smo že ravno omenili cene, naj povemo še, da bodo v Ameriki kmalu gradili avtomobile po 150 dolarjev, da se že berači vozijo na svoje postojanke v avtu, in da ne stane najmanjše zračno letalo niti 100 funtov! So pa napravili to letalo na Angleškem, ima najmanjši motor, samo tri konjske sile, pa vendar preleti do 80 kilometrov na uro. Težko je samo 102 kg in pol, visoko 1'6 m, dolgo 1'7 metrov, raztegne se pa 12 metrov na široko.

Kakšen pomen bo imel zračni promet na primer samo za pošto! Koliko časa se bo prihranilo in s tem koliko stroškov! Pri prometu med Ameriko in Evropo imajo sedaj že tako urejeno, da vzame aeroplan ekspresno pošto seboj, davno že ko je bila ladja odšla iz pristanišča in ko je že daleč na morju; ko jo prehiti, ji pošto izroči, z nasprotne obali ji pa pozneje prileti nasproti drug aeroplan in pre-

vzame pošto. To bo seveda samo tako dolgo, dokler ne bo poslovala redna zračna pošta med Evropo in Ameriko, kar bo v par letih.

Kako hitro gre razvoj naprej! Tekmujejo predvsem Amerikanci in Francozi. Leta 1906 je dosegel Brazilc Santos Dumont z aeroplanom šele 41'3 km na uro, l. 1910 Francôz Leon Morane že 106'5, l. 1913 Francoz Marcel Prévost 203'8, l. 1920 Francoz Sadi Lécointe 302'5, februarja 1923 Sadi Lécointe 375 km, marca 1923 pa Stefferman v Ameriki 403 kilometre in Manghan v Ameriki koncem marca 1923 trenutno celo 452 km! To se pravi: letel pravzaprav ni nikdo vso uro, a največja delna dosežena hitrost bi dala na uro toliko in toliko kilometrov. Kakor vidimo, nismo več daleč do izpolnitve Mitchellovega prerokovanja: 600 do 800 kilometrov na uro! 800 kilometrov na uro je pa toliko kakor enajstkrat iz Ljubljane v Trst; iz Ljubljane v Novo mesto bi prišli v štirih minutah, v Kranj pa v poldrugi minuti!

Kaj bo čez par tisoč let? Človeštvo je zapustilo staro mater zemljo; živi v letečih oziroma v zraku plavajočih mestih in se koplje v večni solčni luči. Izginili so vsi bacili, vse bakterije, ki povzročajo bolezni, prahu ni in tuberkuloza je neznano ime, živeče samo še v zgodovinskih knjigah. Mesta držijo v zraku različni mehanizmi, ki delujejo proti privlačnosti zemlje. Zračna elektrika je postala vir moči, kakor danes o njej niti sanjati ne moremo. Človeštvo se je navadilo razredčenega ozračja in je izredno zdravo. Na zemljo pa ljudje ne smejo več, ker bi se vsled pregostega zraka zadušili. Le malo je še tam ljudi, ki spravljajo žetev itd., pripravljeno seveda vse z električno močjo. Zračnih letal ni več, temveč je vsak človek sam leteče bitje, zavrt v tople, električno kurjeno pletenino; kajti gori v zraku je bolj mraz. Tisto malo zraka, ki ga potrebujemo za dihanje, nosimo seboj v majhni posodici. Moč, ki jo potrebujemo za premikanje, vzamemo kar iz zraka; to je tako zvana statična elektrika. Brez perotnic smo, kajti elektrika je samo žarenje. Potrebno energijo nam daje čarobni aparat, pritrjen okoli pasu. Gremo lahko na vse strani, kamor hočemo, tudi hitrost je poljubna. Izredno hitro se pomikamo po zraku, a nikdar nismo sami; z brezžičnim brzojavom smo zvezani s stanovanjem in s pisarno. Govorimo lahko kjerkoli in karkoli. — Saj je že danes tako, ko brezžično brzojavimo iz vozečega vlaka; ko se damo v vozečem avtomobilu lahko brezžično zvezati z gledališčem itd. in poslušamo koncert, oddaljen več sto kilometrov in udobno naslonjeni na blazine; narejamo električne nevihte in razganjamo viharje itd.

Naše prerokovanje se bo morda komu

čudno zdelo, pa bo res tako. Kar so ljudje pred 20 leti pričakovali, vse to je že daleč za nami, smo že naprej. In ker je podlaga čim dalje širša, so tudi uspehi zmeraj večji; zgodi

se lahko, da se prerokovanje ne bo izpolnilo čez par tisoč let, kakor smo zgoraj zapisali, temveč bo njegove uresničitve deležen vsaj deloma še marsikdo, ki te vrstice bere.

V. ŠARABON:

Magnetna igla - dobrotnica človeštva.

SAK se še spominja, da smo se učili v šoli o posebnosti magnetna, da železno rudo in tudi druge rudnine vleče nase. Če je železa malo in je magnet močan, železo kar skoči na magnet. Če je magnet prosto pritrjen kot

magnetna igla in je železo v bližini, se začne igla vrteti in kaže slednjič proti železu. Recimo, da magnetna igla sploh ni pritrjena in visi samo na vrvi, se postavi navpično nad železo. Blizu severnega in blizu južnega tečaja se nahaja v zemlji vse polno magnetove sile in imenujemo ti dve točki *severni in južni magnetni tečaj*. Magnetne igle na severni polobli kažejo proti severnemu magnetnemu tečaju, one na jugu pa proti južnemu; v sredi med obema, kjer je moč na obe strani enako velika, ne kažejo igle ne na sever in ne na jug. Ker se nahaja severni magnetni tečaj na severu Amerike, kaže magnetna igla tam ne samo proti magnetnemu tečaju, temveč na nekaterih krajih tudi naravnost proti severu, če je na jugu od obeh. Bolj ko pa gremo na levo ali desno, večji je kot med črto, ki gre od nas na sever, in pa med črto, ki jo predstavlja podaljšana magnetna igla. Ta kot med obema črtama imenujemo *magnetno deklinacijo* in iglo deklinacijsko iglo. Če pa igla prosto visi, nastane tudi kot, in sicer med vodoravno črto in pa med podaljšano iglo; ta kot imenujemo *magnetno inklinacijo*, iglo pa inklinacijsko iglo. Za vsak kraj na zemlji se dasta ta dva kota izračunati. In če potem na primer v Ljubljani vemo, kakšna je deklinacija, seveda lahko takoj povemo, kje je sever.

Zgodi se pa večkrat, da magnetna igla ne kaže tako, kakor bi morala kazati po računih, temveč v čisto drugo smer. Tak pojav imenujemo *magnetno anomalijo*. Anomalija je grška beseda in pomeni toliko kot nerednost, nekaj, kar ni v skladu z znanimi naravnimi zakoni. V takem slučaju bom sklepal, da se mora nahajati blizu magnetne igle kakšna skrita moč, ki vleče iglo nase in jo odvaja od navadne smeri. Taka moč more biti pa le železo ali kaj podobnega. In če ga ni zgoraj na zemlji, mora biti v zemlji skrito. Vzel bom in-

klinacijsko iglo, in kjer se bo postavila najbolj navpično, tam bom kopal.

V sredi Rusije je gubernija *Kursk*. Že petdeset let je znana *magnetna kurska anomalija* kot največja na svetu; magnetna igla tam kar pri miru ne more biti in bega semintja. Na univerzi v Moskvi je predaval nemški profesor E. G. *Leist*. Dobro je poznal to kursko anomalijo, dvaindvajset let jo je študiral in delal razne poskuse. Leta 1918 je odpotoval na Nemško in je vzel seboj vso svojo znanstveno zbirko. Umrli je še istega leta. Kmalu po njegovi smrti je pa prišel v Rusijo nemški industrijec *Stein*, šel je k znanemu sovjetskemu finančniku *Krasinu* in je ponudil sovjetski vladi znanstveno zapuščino *Leistovo* za osem milijonov zlatih rubljev in pa za koncesijo, da sme v kurskem okraju kopati. Sovjetska vlada je ponudila 300.000 zlatih rubljev, a *Stein* je ponudbo odklonil. Ruski vladi se je začelo nekaj svitati; spomnili so se tudi, da je v miru v Litovskem Brestu — med Nemčijo in Rusijo — zahtevala Nemčija izrečno, naj se odstopi del kurske gubernije Ukrajini; ta je bila pa takrat pod nemškim vplivom. Gotovo je bil *Stein* nemško vlado obvestil o svoji najdbi.

Sedaj so se Rusi začeli za to vprašanje bolj zanimati in vlada je naročila članu ruske akademije profesorju *Lazarevu*, naj vso stvar preišče. Ta profesor se je bil s tem vprašanjem že prej dolgo časa pečal in je sedaj skupaj s profesorjem *Gubkinom* v letih 1919 do 1922 ves okraj anomalije natančno premeril in preiskal. Dognal je *ozeke pas najmočnejše anomalije*, dva kilometra širok in 250 kilometrov dolg. V sredini tega pasu so potem vrstili, najprvo z dleti, nato pa z demantnimi svedri. In kaj so dobili? V globini 150 do 160 metrov so prišli v začetku letošnjega leta do magnetovca in kvarcita, ki sta vsebovala 40% železa in odstotki so se z rastočo globino dvignili na 72%. Kakovost rudnine je izborna in popolnoma dosega severošvedsko železo, ki je veljalo dosedaj za najboljše. Tam gori pri Kirunavaara na Švedskem je namreč ruda tako dobra, da je ni treba nič čistiti in jo takoj lahko uporabljamo. *Zaloge železa so velikanske*. Kopali so potem še na petih krajih in povsod je bil rezultat isti. Sklepajo, da je to nahajališče železa najbolj obsežno na vsem svetu.

Vedeti moramo, da je na severu kurske gubernije polno *premoga*, v moskovski guberniji, na jugu pa tudi, ob reki Donec in tam okoli. Železa pa v srednji Rusiji dosedaj niso kopali. Sedaj bo stvar takoj drugačna, premog in železo skupaj bosta imela velikanski pomen za razvoj težke ruske industrije. Sovjetska vlada to najdbo seveda izrablja v agitacijske svrhe in dokazuje ruskemu narodu, da čas nove ruske industrije ni več daleč in da bo

šel razvoj zelo hitro naprej. Pri govorih 1. maja so novo najdbo povsod omenjali. Profesorja Lazareva in Gubkina bodo poslali ven v svet predavat, v prvi vrsti učenjakom in industrijcem; predlagali so ju tudi za »red rdečega prapora«. O skupnem zaključku bodo izdali posebno knjigo v najvažnejših svetovnih jezikih.

Tako bo magnetna igla lahko dobrotnica milijonom in milijonom.

V. ŠARABON:

Jezero iz asfalta na Trinidadu.

A otoku Trinidad ob severni obali Južne Amerike je veliko jezero, sestojče iz samega asfalta. Viktor Ottmann nam poroča sledeče zanimivosti o njem:

Iz Port of Spain, glavnega mesta Trinidada, smo napravili izlet na jugozapadni košček otoka, da vidimo eno največjih naravnih čudes sveta. Po večurni vožnji po zalivu Paria smo prispeli do La Brea, in čoln nas je prepeljal na breg. Prvi pogled nas je osupil: sicer je Trinidad zelo bujen, tukaj je bilo pa vse prazno, pusto in nerodovitno. Le malo smo videli rastlin, nobenega drevesa, nobene ptice, nič ljudi. Zemlja je črna, kastorjava, kakor izžgana, zrak napolnjen z ostrim duhom po smoli. Po visoki žični železnici drkajo neprestano košare v notranjost otoka in prihajajo nazaj napolnjene z kladami črne mehurnaste tvarine, ki jo pogoltnejo tovrni parniki. Nevoljni in molče opravljajo črnci svoje delo, le nenavadno visoka plača jih drži tam, tako je tam vroče in toliko je tam mrzlice; La Brea je med najbolj nezdravimi kraji sveta.

To, kar prinašajo košare in sprejemajo parniki, je sirovi asfalt, tak, kakor nam ga dá zemlja. Po polurni hoji smo ob viru, ki napaja neprestani tok košar, ob glavnem asfaltnem jezeru. Koliko milijonov ljudi se pač vsak dan sprehaja po velikomestnem tlaku in ne vprašajo se, kaj je pravzaprav asfalt, odkod prihaja in kako ga dobivajo! Vendar pa včasih kdo na cesti pogleda, kako polagajo nov tlak. Tedaj vidi temnorjav prah, ki ga sipljejo na podlogo in ga z razbeljenimi zabijači tolčejo v trdo maso; ali pa ga kuhajo v kotlih in valjajo po podlagi. Ta prah je mešanica čistega asfalta z žgano smolo in peskom. Kaj pa je asfalt? Beseda je semitska in pomeni zemeljsko smolo, rudnino, ki je v ozkih stikih s petrolejem, je mehka, zelo lahka in gorljiva. Najbrže je nastal asfalt iz petroleja, ki se mu je pri-

družil kisik. Že stari Egipčani se ga poznali in so ga uporabljali pri balzamiranju mrličev, a šele sredi preteklega stoletja so ga začeli uporabljati za pokrivanje cest; lahko se da raztopiti, potem je pa zelo trden in obenem elastičen. Dobivajo pa asfalt le redkokje v večjih množinah, večinoma v votleninah vulkaničnega kamenja. Najvažnejša nahajališča so na Siciliji, na Francoskem, v Zedinjenih državah v Severni Ameriki, v državi Bermudez v Venezueli in v jezeru na Trinidadu.

Izraz »jezero« za nahajališče asfalta na Trinidadu ni čisto pravilen, kajti to niso tekoče mase asfalta, temveč velikanska, približno krogasta kotlina s premerom 700 do 800 metrov, do vrha napolnjena s trdo zemeljsko smolo. Ime »jezero« ima kotlina najbrž zato, ker je semintja prevlečena s plitvimi tolmini, tako da vidimo oddaleč navidez veliko jezero in asfaltno plošče, plavajoče po njem. Stojimo pa lahko na površino asfalta brez vsake bojazni, popolnoma varno; rudnina je večinoma že popolnoma striena, tu in tam še malo mehka, le včasih vre ob razpokah vroča smola ven. Zoprni duh po smoli, povzročujoč bolečine v glavi, se umorno razprostira po ravnini, prežeti od velikanske vročine. Noben beli delavec ne bi mogel tukaj trajno vzdržati, to morejo le vročine navajeni, zelo močni črnci z otokov Trinidada in Barbada. Par sto jih je razdeljenih po jezeru in s cepini odkopujejo zemeljsko smolo od površine, nakar jo omejenjene košare peljejo do morja.

Mislili bi, da bo asfaltna kotlina kljub veliki razsežnosti vendar kdaj izčrpana. Saj je vendar že Kolumb dal zasmoliti svoje ladje s to smolo in od tedaj so vzeli kotlini že velikanske množine asfalta, posebno v najnovšem času. Večina ameriških mest ima tlak iz trinidadskega asfaltnega jezera. Tembolj se potem čudimo, da se jezero neprestano dopolnjuje in da ni nobenih votlin na njem, razen tam, kjer asfalt ravro izsekava. To je prav najbolj čudovito na tem velikanskem skladišču narave: naj vzamejo iz jezera še toliko asfalta, vedno je do vrha polno, vedno si-

lijo ponoči iz tajne globine nove množine na pol mehke zemeljske smole na površje, izpolnijo izsekane votline in se takoj strdijo. Trajno zalogo asfalta v kotlini cenijo na pet milijonov ton; kotlino bi lahko imenovali »zlato« jamo, ne »asfaltno«. Družba, ki jezero izkorišča, plača angleški trinidadski vladi več milijonov zlatih novcev na leto in ima vendar še velikanske dobičke.

Ne morejo še dobro razložiti, zakaj se jezero tako neprestano dopolnjuje. Vemo pa po vsem ustroju Trinidada, da je bil nekoč del južnoameriške celine in da so ga podzemski prevrati ločili od nje. Tri vzporedne gorske

vrste po Trinladu so samo podaljšek celinskega gorovja. Zato mislijo, da prihaja dopolnitev od južnoameriške celine sem, kjer mora biti v globini ogromna zaloga smole, ki jo pritisk po zveznih ceveh sili k odtekanju do prvega izhoda, in ta izhod je kotlina na Trinladu. Nekaj podobnega vidimo na otoku Sahalin ob sibirski obali, tudi tako jezero, ki je pa napolnjeno s čistim petrolejem, ki neprestano doteka.

Zelo bi si želeli tudi mi tak neprestan tok v zlato se spreminjajočega asfalta ali petroleja!

M. PRIMOŽIČ, DEŽELNI SOD. SVETNIK:

Zastaranje pravic po našem civilnem zakonu.

Zahteve radi poškodb po avtomobilih.

Marsikdo, ki ima kako pravico, lahko to pravico po preteku dobe zgubi, ako se je ni redno posluževal. Tako ugasnitev pravice imenujemo zastaranje. Ako si n. pr. ti ali tvoj prednik ukupil od sosedu pravico do vožnje ali hoje po njegovem svetu, a se nista niti ti niti tvoj prednik posluževala te pravice v dobi 30 let, si jo vsled zastaranja za vedno izgubil.

V obče je po našem zakonu določena doba zastaranja na 30 let. O izjemah bomo še govorili.

Kdor hoče torej čuvati svoje pravice, se jih mora posluževati v tej dobi, ker drugače plača svojo nemarnost z izgubo. Dovolj pa je, da se je v tej dobi poslužil vsaj enkrat svoje pravice, da se zastaranje pretrga. V tem slučaju pričenja doba 30-letnega zastaranja zopet od dneva zadnjega izvrševanja.

Pravice, ki se morajo le redkokdaj izvrševati, zastarajo, ako so nastopili v 30-letni dobi vsaj 3 slučajji, v katerih bi bili lahko izvrševali svojo pravico, a smo to zanemarili.

* * *

Po našem zakonu so naslednje *izjeme 30-letne dobe zastaranja*:

1. *40-letna doba* se zahteva za zastaranje pravic, ki pritičejo erarju, cerkvam in občinam. Ti lastniki izgube svoje pravice, ako jih niso izvrševali že 40 let, n. pr. ako imajo te osebnosti tirjatev napram meni, a je niso terjali že 40 let, je ne morejo več iztirjati niti s tožbo;

2. *3-letna doba* zastaranja velja za terjatve zaostalih letnih dajatev, kakor: obresti, rent, alimentacijskih prinosov, preživitkov in pogojenih letnih odplačil na glavnice.

Kdor torej ne izterja od koga ali ne iztoži obresti svoje tirjatve v 3 letih, izgubi pravico do obresti. Samo ob sebi je pa umevno,

da ako upnik sporazumno z dolžnikom priloži večletne obresti k glavnici, izgube obresti svoja lastnost in postanejo glavnica. Take obresti ne morejo več zastarati po 3 letih, nego še le po 30 letih. Tu je pa pripomniti, da ta določba ne velja za obresti iz hranilnih knjižic in iz poštno-hranilnih knjižic. Pravica do teh obresti zastara še le po 40 letih od zadnje vloge. — Rente imenujemo dajatve v denarju, ki jih je kdo dolžan komu plačevati vsako leto bodisi do njegove smrti bodisi za vedno, ker mu je upravičenec prepustil v last kak znesek v denarju ali kako drugo vrednost n. pr. hišo, ali drugo premoženje. — Ako torej ni plačal dolžnik take rente v dobi 3 let in je upravičenec k temu molčal, je ta triletni ali tudi večletni dolg zastaral.

Alimentacijski prinosi so dajatve, ki jih je kdo dolžan komu plačevati mesečno ali letno za preživljanje, n. pr. nezakonski oče otroku, mož vsled ločitve zakona svoji ženi in dr. Tudi take dajatve zastarijo v 3 letih.

Kdor odplačuje dolg na glavnici in obrestih v letnih obrokih in ni plačal teh obrokov tri leta, jih za to dobo ni dolžan več plačati, ako ni bil opominjan ali tožen.

Na splošno se mora reči, da zastarijo v 3 letih vse dolžne dajatve, ki se plačujejo letno, ako ni bil dolžnik v tej dobi opominjan ali da ni sam prosil odloga.

3. Po novem zakonu od 19. marca 1916, št. 169 zastarajo v 3 letih tudi naslednje tirjatve:

a) za stvari ali dela kakega obrtnega, trgovskega ali splošnega poslovnega obrata.

Ako si torej dolžan obrtniku (mizarju, čevljarju, zidarju itd.), trgovcu ali kakemu obratu za blago, ki si ga jemal na upanje ali za delo, ki ti ga je napravil na upanje, in mu nisi tega dolga plačal v 3 letih, niti prosil ga, naj te počaka in te tudi on v tej dobi ni opomin-

jal za plačilo, nisi več dolžan plačati, ker je ta terjatev zastarela;

b) za dobavo kmetijskega ali gozdarskega orodja pri kakem kmetijskem ali gozdarskem obratu. Ako si kupil na upanje pri navedenih obratih orodje ali druge stvari (železo, les, drva itd.), potrebne za kmetijsko obrt in nisi bil terjan tekom 3 let in nisi sam prosil odloga za plačilo, je tvoj dolg ugasnil;

c) za sprejemanje oseb na hrano, v zdravilišča, na vzgojo in na poduk bodisi pri posamnikih bodisi v zavodih. Ako imaš n. pr. otroka ali kogarkoli kje na hrani, v zdravilišču ali v zavodu in nisi plačal 3 leta za prehrano, je tvoj dolg ugasnil, ako nisi bil v tej dobi opominjan za plačilo ali nisi sam prosil odloga;

d) za najemnino in zakupnino. Tudi te terjatve zastaré v 3 letih, ako se v tej dobi ne tirjajo;

e) sem spadajo tudi terjatve delavcev, dninarjev, hlapcev, dekel za zaslužek, kakor tudi terjatve delodajalca za predplačila, ki jih je dal tem osebam;

f) končno zastarijo v 3 letni dobi terjatve zdravnikov, živinozdravnikov, porodnih pomočnic, zasebnih učiteljev, odvetnikov, notarjev in vseh drugih oseb, ki so javno nastavljene za plačilo njih dela in za njih stroške kakor tudi terjatve strank za predplačila, ki so jih dale navedenim osebam.

Ako ti pride torej zdravnik, odvetnik ali sploh kdo izmed navedenih oseb po preteku 3 let, odkar si mu naročil delo, z računom za plačilo, pomisli ali si bil v tej dobi opominjan in ali nisi morda sam prosil odloga. Ako tega ni, nisi po postavi dolžan več plačati, ker je tvoj dolg vsled zastarelosti ugasnil. Za te pod št. 3 navedene terjatve je bila poprej določena doba zastaranja na 30 let. Glede na današnji hitrejši tok obrtnega življenja in glede na večjo gotovost dokazovanja o obstoju takih terjatev, je bilo potrebno in praktično skrajšati dobo zastaranja. Naj se uvaža le okoliščina, koliko zamotanih pravi je nastalo iz tega, da so navedene osebe izterjemale s tožbo svoje tirjatve še le po 10, 15 in 20 letih, ko je bilo težko dobiti dokazov, ko so že dolžniki ali tudi upniki pomrli. Z navedeno določbo je nastal večji red in torej tudi večja gotovost poslovnega življenja.

4. V 3-letni dobi zastarajo tudi pravice za izpodbijanje poslednje volje, za zahtevo zakonitega deleža ali dopolnitve deleža, za preklic daritve radi nehvaležnosti ali za zahtevo dopolnitve prikrajšanega zak. deleža, za razveljavo prodajne pogodbe radi pomanjkanja polovične vrednosti, za izpodbijanje razdelitve skupnega imetja in za razveljavo pogodb radi strahovanja ali zmote za slučaj, da se druga stranka ni sama poslužila zvižaje. Kdor

torej ni vložil tožbe radi navedenih stvari tekom 3 let, je izgubil to pravico.

5. V 3-letni dobi zastarajo tudi vse odškodninske tožbe. Ta doba zastaranja začena z dnem, ko sta bila oškodovancu znana škoda in škodnik. Ako mu nista znana niti škodnik niti škoda ali ako je bila provzročena škoda z zločinom, ima oškodovanec pravico zahtevati odškodnino še celih 30 let.

6. Služnostne pravice (pravica do vožnje po tujem svetu, do zajemanja vode itd.) zastarajo v obče v 30 letih, ako se niso izvrševale. Ako se je pa tisti, ki je dolžan dovoliti služnost, uprl izvrševanju služnosti in ako je drugi k temu 3 leta molčal, oziroma ako ni v tej dobi uveljavil svoje pravice s tožbo, je ta izgubil pravico do služnosti vsled 3-letnega zastaranja.

Obvezanec se lahko upre izvrševanju služnosti s tem, da prepove upravičencu izvrševanje, da založi ali zagradi pot, zalovi ži-vino s paše ali sploh z vsakim dejanjem, ki zabrani nadalje izvrševati služnost.

7. Po meničnem pravu zastara vsaka pravica iz menice nasproti akceptantu menice v 3 letih od dneva zapadlosti. Po preteku te dobe nima torej menični upnik nikake pravice več iz menice.

8. Tožba radi motenja posesti se mora vložiti v 30 dneh od dneva, ko se je do-znalo za motenje, sicer ta pravica zastari. To so najpomembnejše določbe o zastaranju po našem zakonu. Opozarjamo osobito na one navedene pod št. 3 a, b, c, d, e, f. ki so nove določbe in med ljudstvom še malo znane.

* *

Konečno naj dostavim še določbo, ki jo je treba posebno dandanes poznati in ki se bo morala tudi v bodoče vedno bolj uvaževati t. j. zakon, ki določuje zahtevke radi poškodovanja po *avtomobilih*. Le-ti povzročajo vsak dan vsled hitre vožnje poškodbe na ljudeh in stvareh in je torej dobro, da se pozna ta zakon od 9. VIII. 08 št. 162 d. zak.

Ako je bil kdo po avtomobilu ubit ali oškodovan bodisi na telesu bodisi na stvari (na vozu), odgovorna sta za vsako škodo šofer in lastnik avtomobila. Oproščena te odgovornosti sta le tedaj, ako dokažeta, da je bila provzročena poškodba po tretji osebi ali po krivdi oškodovanca samega.

Pravica za uveljavo teh odškodninskih zahtev zastara v 6 mesecih od dneva, ko ste bili oškodovancu znana poškodba in oseba, ki je za poškodbo odgovorna. Brez ozira na to znanje zastara pravica v 3 letih po poškodbi.

Oškodovanec pa mora vendar v 4 tednih od dneva, ko je izvedel za osebo, odgovorno za poškodbo, obvestiti to osebo o poškodbi, ker drugače mu ugasne vsaka pravica do odškodnine.

Premembe v občinskem pravu.

Do sedaj so bile naše občine avtonomne t. j. imele so samoupravo, od sedaj naprej bo do vladne t. j. kr. vlada to imela nad njimi neomejeno oblast. Župan bo organ vlade t. j. sindik ali upravnik, tajnik bo nastavljal vlada in skrb županstva bo po večini le za državne koristi in le v majhni meri za blaginjo občine.

Ne smemo si pa misliti, da nima italijanska postava o občinah tudi dobrih strani. V okvirju italijanske zakonodaje bodo naši župani in tajniki lahko veliko dobrega storili in slabega zabranili, ako bodo postavo dobro poznali. Zato priporočamo proučevanje te postave in vsestransko razmišljanje. Pokažimo, da znamo presoditi in dobro izrabiti tudi novi položaj! Občine bodo imele povsem druge pravice, druge dolžnosti in tudi drugačne dohodke.

Naj navedemo tu nekaj zakonov, ki jih je treba natančno proučiti:

1. Italijanski občinski in deželni zakon z dne 4. febr. 1915, ki je bil raztegnjen na nove pokrajine s kr. odlokom z dne 13. januarja 1923.

2. Zakon o italijanski užitnini, ki je bila za nove pokrajine določena s kr. odlokom z dne 11. jan. 1923 št. 91 in potem spremenjen

s kr. odlokom z dne 24. sept. 1923 št. 2030 in zakon o občinskih davkih, ki so bili za naše kraje določeni s kr. dekretom z dne 11. jan. 1923 št. 116. Oba zakona zadobita veljavo s 1. januarjem 1924.

3. Ker obsegajo ti zakoni tudi pravico občine do doklad na državne direktne davke, bo treba poznati tudi zakon o ital. direktnih davkih, ki se bodo začeli pobirati tudi pri nas od 1. januarja 1924.

4. Dalje bo treba dobro poznati predpise o kolkovanju in o registracijskih pristojbinah. (Glej o tem spis g. Fr. Sirka v tem Koledarju!)

Sredstev bo lahko občina dobila z davki in z dokladi, kolikor bo rabila, a drugo vprašanje je, kako bodo naši kmetje in delavci plačevali. Avtonomna avstrijska občina je imela le skromno upravo in majhne stroške. Italijanska občina bo imela obširno upravo in ogromne stroške. Da bodo mogli župani in tajniki dajati ljudstvu koristne svete in ukaze, je nujno potrebno, da so glede zakonodaje sami dobro podučeni. kajti drugače bi ljudstvo le maličili in mučili. Ljudstvo bi moralo njih nevednost drago plačevati. Poleg vsega visi nad nami strašanski Domoklejev meč ničvrednih in potratnih komisarjev...

IVAN MERCINA:

Nekaj zgodovine cerkvenih zvonov do Karla Velikega.

I.

S spisom o zvonjenju in pritrkavanju v lanskem Koledarju sem nastopil nenavadno in nenaravno pot ter posegel ž njim v sredino snovi, ki jo menim obdelati, toda sililo me je k temu dejstvo, da je pravilni način zvonjenja in pritrkavanja glavna obramba, da se zvonovi ne razbijejo in da je ta pouk našim cerkovnikom in zvonivcem nujno potreben; saj ni menda še nobenega zvona ubila starost, pač pa vedno le napačno zvonjenje in osebno nasilno pritrkavanje. Odlasati z lansko snovjo mi ni kazalo; kajti Koledar ni mesečnik ali tednik in eno čelo leto prinese lahko zvonovom mnogo nesreč.

Podavši to pojasnitev, se vračam letos tja, kjer sem imel pričeti lani: k zgodovini zvonov.

Kdo je bil izumitelj in prvi izdelovatelj zvonov, se ne da dognati, saj je umetnost zvonolitja in priprava zvonovine delo poizkušanja in razvijanja. Prvi izdelki so bili gotovo po svoji snovi in obliki, po svojem glasu in obsegu daleč, daleč od dovršenosti naših sedanjih zvonov. Prav umevno torej, da jim je bilo treba za pot do te dovršenosti neštevilnega, stoletja trajajočega presnavljanja in preobražanja. Vse to se je vršilo vzporedno s kulturnim napredovanjem človeštva. Zato nahajamo začetne zvonске izdelke že v starem veku pri narodih, ki so v kulturi najbolj napredovali: pri Egipčanih, Kitajcih, Hebrejcih, Grkih, Rimljanih. Pri teh narodih je bil na predek v umetnosti bronolitja že iako izdaten, to kažejo njih livni izdelki, med temi razni kraguljčki, zvončki in druga zvenčala.

Ti prvenci v zvonolitju so bili kajpada znani tudi prvim kristjanom. Prve čase, ko je preganjanje Kristove

vere najbolj divjalo, jih pa niso mogli rabiti pri službi božji, h kateri so se le tajno shajali. Poleg tega jim niso bili niti prav ljubi, ker so jih poganska ljudstva rabila tudi v službi svojega malikovanja. V prvih časih so si kristjani pomagali večinoma tako, da se je ob sklepu vsake službe božje napovedaval čas in kraj za prihodnjo. Ko je pa začelo preganjanje ponehovati in je dobivala kristjanska služba božja vedno več prostosti, so začeli kristjani rabiti druga sredstva za sklicevanje vernikov, n. pr. trombe kot Judje ali budilna kladiva, ali tako imenovane »svete deske.« To so bile dolge, tenke deske, ki so jih držali v levici, s kladivom v desnici so pa tolkli po njih v določenem ritmu na raznih mestih, da je bilo slišati visoke in nizke, krepke in šibke glasove. V spomin na te »svete deske« se rabijo še dandanes v katoliški cerkvi lesene drde in leseni ropotci kot nadomestilo zvonov, kadar utihnejo zadnje tri dni v velikem tednu. Ko pa je bil cesar Konstantin leta 313. dovolil kristjanom v rimski državi prostost za verske vaje, so začeli kristjani ta nezadostna sklicevalna sredstva opuščati ter uporabljati zvončke in vedno večje zvonove.

Zvonolitje ni torej kristjanska iznajdba, pač pa je njega izpopolnjenost in dovršenost kristjanska zasluga. Kar je kristjanstvo sprejelo od poganstva, to je bil le najprimitivnejši zvonски zasnutek, ki bi pa ne bil dosegel tudi v kristjanskih rokah svoje sedanje visoke dovršenosti, da ga ni prevzela v svoje vprav materinsko oskrbovanje in negovanje naša cerkev. Edino cerkvi moramo biti hvaležni, da se dandanes divimo krasnim melodijam in mogočnim glasovom naših zvonov. Ona je izpoznala v zvonu najizdatnejši, najplemenitejši in docela nenadomestni umotvor za službo vzvišeni nalogi: čiščenju Naj-

višjega — Boga. Ako bi naša cerkev ne imela pokazati niti edne od vseh drugih brezštevilnih svojih zaslug na polju človeške umetnosti, dovolj je, da pokaže na svoje sedanje zvonove, zroča na nje z vzvišenim ponosom in zavestnim vzklikom: Vi, posvetni klevetniki! Tu imate dokaz, kako krivično je Vaše obrekovanje, da sem jaz nasprotnica umetnosti in znanosti!

Ko je cerkev sprejela zvon v službo svojega bogoslužja, je že zgodaj izpoznala, da ne morejo mali zvončki zadostovati nje potrebam, t. j. sklicevanju vernikov k službi božji, izven cerkvenemu oznanjevanju nedelj in praznikov, meddnevnu pozivanju k molitvi itd. Zato je bila prisiljena misliti na povečbo teh bogoslužnih pomočnikov.

Opat W. Strabo sporoča, da je bil prvi izdelovatelj kristjanskih zvonov sv. Pavlin, škof v Noli (409—431) v Kampaniji (v Italiji) in od tega kraja da so dobili večji zvonovi latinsko ime campana, manjši pa nola. Dalje se piše o sv. Benediktu, da se je okoli leta 495. naselil v nedostopni skalni razpoklini pri Subiaku, kamor mu je do našal hrano zaupen rimski menih. Ta je privežaval na vrh, ki je po njej spuščal hrano v prepad, *majhen zvonček*, da je opozarjal ž njim svetnika na svoj prihod, da je pa — nadaljuje legenda — prišel satan in razbil zvonček z vrženim kamenom. — Potemtakem so bili takrat znani tudi že večji zvonovi, ker se tu izrečno imenuje *majhen zvonček*.

Če tudi ni sporočilo o sv. Pavlinu zgodovinsko točno dokazano ter je vest o zvončku sv. Benedikta povita v legendo, se da vendar precej zanesljivo iz obojega sklepati, da so se že v V. stoletju ulivali večji zvonovi. Mnenje, da je Kampanija domovina prvih kristjanskih zvonov, je izdatno podkrepljeno z dejstvom, da je bila ta dežela že v starem veku znana po svoji izvrstni bakreni rudi in po svoji ilovnati zemlji, uporabni posebno za oblikovanje zvonovnih kalupov.

Iz Italije se je zvonstvo v družbi s kristjanstvom in kulturo širilo po drugih deželah.

Najstarejše zanesljivo izpričevalo za cerkveno rabo zvonov vsebuje pismo, ki ga je pisal okoli leta 535. diaakon Fulgencij *Ferand* iz Kartagine presbiteru *Evgipiju* v Italijo. V tem pismu priporoča pisec prejemniku, da naj sklicuje ob vseh urah, določenih za molitev, še druge, pri čemer mu bo dobro služil blagoglasni zvon, kot je to do ločila sveta navada pobožnih menihov, tak zvon da mu pošilja na njegov poziv, da pa ni hotel napisati nanj svojega imena, ker ga je že zapisal sv. Duh v njegovo (prejemnikovo) srce.

Iz tega pisma razvidevamo: 1. da je želel Evgipij presteti zvon z napisom, kar kaže, kako daleč v preteklost sega navada napisov na zvonovih; 2. da so bili že mnogi zvonovi v rabi po samostanih, ki so bili že takrat gosto naseljeni.

Kako veliko pozornost in skrb je posvečevala cerkev zvonolitju že od začetka, kaže dejstvo, da so se poleg duhovnikov in menihov bavili z izdelovanjem zvonov tudi višji cerkveni dostojanstveniki, opatje in škofje. Med temi je bil posebno velik ljubitelj zvonarske umetnosti sv. *Forkern* (umrl ob koncu V. stoletja), sin nekega irskega kneza, škof trimski v Vel. Britaniji. Zvonarji ga zato častijo kot svojega zaščitnika (patrona), upodablja ga obdelujočega v livarni zvon, dvignjen ravnokar iz livne jame.

Njegov britanski rojak benediktinec *Dagej* (umrl l. 586.) slovi za najplodovitejšega zvonarja tedanjega časa, ker je baje ulil nič manj kot 300 zvonov.

Važna zgodovinska listina je predpis papeža *Sabiniana*, umrlega l. 606., ki je določal, da se mora ob pričetku kanoničnih dnevnih časov dati znamenje z zvonom (torej štirikrat po dnevu in trikrat po noči), vsled česar so takrat zvonovi opravljali tudi službo ure.

Dalje je ukazal ta papež klicati z zvonom vernike k službi božji. Te natančne določbe glede rabe zvonov so najbrže dovedle zgodovinarja Onofrija *Panninija* do na-

pačnega mnenja, da je bil papež *Sabinian* iznajdnik cerkv. zvonov. Čas njegovega papeževanja pa je posebno še važen, ker so se takrat začeli s šablonami oblikovati kalupi zvonov, dočim so se do tedaj ulivali zvonovi le po kalupih, pooblikovanih brez šablon po vzorcih, drugih izgotovljenih kalupov. To je bil neprecenljiv po-kret v napredku zvonolitja; s tem ni bila omogočena le simetrična, pravilna in lahko izpremenljiva oblika zvonov, ampak je bila tudi zvonarjem odprta pot, da so v neštevilnih poizkusih z minucioznimi oblikovnimi izpremembami počasi sicer ali gotovo prihajali do sedanje oblike, ki daje zvonovom lep in krepak glas in mogočno brenčanje alikvotnih glasov. Brez šablone bi zvonolitje prav gotovo ne bilo doseglo sedanje višine dovršenosti.

Kako premagovalno je vplival okrepljeni glas povečanih kristjanskih zvonov na pogane, priča naslednji dogodek.

Ko je leta 615. oblegal *Klotar* mesto *Sens* v Burgundiji, se je tamošnji škof sam napotil v cerkev in začel »biti plat zvona,« da je zbral ljudstvo. Ta nenavadni in poganom neznani glas zvonu je sovražne vojake tako osupil, da so odbežali. — Povsod je bil glas zvonov za poganе strašilen, tako, da so zvonovi kmalu zasloveli kot plašivci poganstva in malikov in kot znanivci zmagovitega kristjanstva. Kjer so pagani zopet zavladali, so pred vsem razbili zasovražene zvonove. Tako so delali Turki, tako so ravnali oblastniki francoske revolucije in drugi brezverski prekucuhi. K tem sovražnikom cerkvenih zvonov smemo šteti tudi še živeče avstro-ogrške žide, ki so glavni krivci, da so bili sramotno in barbar-sko oropani naši cerkveni zvoniki, sicer pod pretvezo vojne potrebe, a v resnici iz umazane židovske kupčijske dobičkarije in sovraštva do katoliške cerkve in nje zvonov. Saj ni dolgo, da so bili po vseh avstro-ogrskih železničnih postajah odstranjeni zvonci, ki so naznanjali prihode in odhode vlakov, baje le na željo potujočih židov in njih dam. Ali niso tem židom podobni mestni »katoličanje«, ki tako radi zabavljajo zoper preglasno zvonjenje zvonov?!

V starih časih so imeli zvonovi zelo dragoceno stvarno vrednost. Upoštevaljmo le takratno primitivno pridelovanje surovin, nerazvito industrijo, ogromne prometne težave, in lahko razumemo, da je bilo še v srednjem veku marsikateri občini mnogo lažje sezidati cerkev kot si nabaviti cerkvene zvonove. Prav verjetno torej, da so leta 670. prebivalci mesta *Disentis* (Graubünden, Švica) ob pobegu pred Obri odpeljali s seboj med drugimi dragocenostmi tudi devet zvonov in jih spravili na varno.

Kakor je rastlo število cerkvenih zvonov, tako je postajala potreba primernih zvonikov vedno večja. — Važno svojstvo zvonov je njih slinost v daljavo. To pa je jako oviralo njih obešanje v zaprtih in nizkih prostorih. Zato so se začeli že v začetku VIII. stoletja prizidavati cerkvam zvoniki, izprva preprosti in majhni, pozneje vedno višji, obsežnejši in krasnejši. Tako sporoča zgodopisec *Anastazij*, da je dal papež *Štefan III.* leta 770. dozidati cerkvi sv. Petra zvonik ter ga je oskrbel s tremi zvonovi.

Zvonik pa ne služi le večji slinosti zvonov, ampak je tudi važen v dekorativnem pravcu kot prizidek in kot del celotnosti cerkvenega poslopja, ki je cerkvi tako potreben, da si je dandanes brez njega piti misliti ne moremo.

Ti zgodovinski podatki ugotavljajo, da niso izumili zvonolitja kristjani, ker je bilo poleg drugih umetnosti plod človeške splošne kulture, ki se je pričela davno pred kristjanstvom, da pa pagani niso umeli zvonolivnih pričetkov razvijati in izpopolnjevati, kar so prevzeli kristjani, ki so to nalogo tudi častno izvršili. In tako je »krona zvonolitja«, cerkveni zvon, izumek zgolj kristjanske umetnosti.

Zanimivo bi bilo seveda natančno vedeti, kdaj so začeli povečevati male zvončke in kdaj so začeli z livom

pravih cerkveih zvonov. Žal da te možnosti ni ter nam preostaja le domneva, da sega to v drugo, če ne že v prvo polovico V. stoletja. Seveda so bili ti pričetki še

jako sporadični ter so se prve čase omejevali le na samostanske cerkve, se širili polagoma na druge ter prišli za Karla Velikega v splošno rabo.

NOVI TRŽAŠKO-KOPRSKI ŠKOF.

Premil. gospod Dr. Alojzij Fogar, škof tržaško-koprski, je bil posvečen dne 14. oktobra 1923 v goriški stolnici.

Novi škof je bil rojen v Pevmi pri Gorici dne 27. januarja 1882. Bogoslovne nauke je dovršil v Inomostu, kjer je dosegel iz bogoslovja doktorat. Služboval je kot katehet na

goriški nemški gimnaziji in v zadnjem času kot profesor bogoslovja. Predaval je cerkveno zgodovino. Zadnja leta je bil tudi špiritual v bogoslovnici. Vse krščansko ljudstvo tržaške škofije — italijansko in slovansko — kliče novemu škofu: *Na mnoga leta!*

Naši škofje: 1. Na levi prevzvišeni knez-nadškof Francišek Dr. Sedej. 2. Na desni novi tržaški škof Alojzij Dr. Fogar. 3. Gori na levi poreški škof Trifon Dr. Pederzolli, na desni prejšnji tržaški škof Angel Bartolomasi.

JAKOB REJEC:

Dvojna svatba.

Na postelji smrtni Marjetka leži,
v boleti neznosni nesvestna veli:
»Kje Mirko predragi mudi se sedaj,
mar hoče res z drugo oditi na raj?
Pokliči ga, mati, da pride takoj,
da pojde kar v cerkev h poroki z menoj!«
»»Potrpi, oj hčerka, trenutek samo,
prav zdaj mi po slugi sporočil je to,
da skoraj te vzame seboj pred oltar,
kjer srečno se združi s teboj za vsikdar.«
»Pa mati kako? Že zvonovi zvone,
li k maši poročni se zdaj že glase?«
»»K poroki zvonijo, pač res je tako,
pa zdaj še le prvič zvonovi pojo.«
»In godba? saj vendar želela sem zmer,
da godci začeli bi le na večer!«

»»Kaj hočeš, ko svatje želeli so vsi,
da z godbo za tabo h poroki bi šli.«
»Vse dobro! A šum ta prestrašen in klic!
Kdo, mati, je Minka krasota devic?«
»»Počivaj, počivaj, predraga mi hči!
In čakaj, da Bog ti srce pomiri,
jaz tukaj počivala bodem s teboj
in ko bode treba, pokličem te koj!«
Na materne prsi nasloni glavo,
zazibljejo druge jo sanje sladko,
pozabljen je Mirko in boj je prestan,
nebeška ljubezen ozdravi jo ran.
Na ustnicah bledih pa znači smehlaj,
da ni je več treba buditi sedaj.
Ko Mirko zapušča poročni oltar,
mrtvaške ji vence pokladajo v dar.

V. ŠARABON:

SIMON RUTAR.

Ob dvajsetletnici njegove smrti.

NOČI od 2. na 3. maja 1903 je umrl eden najzaslužnejših slovenskih mož, Simon Rutar. Njegovo delo je bilo tiho in skromno, njegovo ime se v javnosti ni tolikrat imenovalo, kakor se imenujejo ime na politikov, zato je pa

njegovo delo tembolj delo trajnih uspehov. Bil je geograf, zgodovinar in starinoslovec. Če bi bile razmere drugačne in bi bili imeli Slovenci takrat tiste možnosti napredovanja, kakor jih imajo danes, bi se bilo končalo njegovo delovanje na kaki vseučiliški stolici. Naredil je pa kljub napornemu delovanju kot gimnazijski profesor toliko, da bi bil lahko vsakemu vseučilišču v diko.

Bil je Goričan, rojen je bil v Krnu pri Tolmini 12. okt. 1851. Študiral je na gimnaziji v Gorici in na vseučilišču v Gradcu. Ko je napravil profesorski izpit, je začel po tedanji navadi romati okoli, od zavoda do zavoda. Danes imajo mladi profesorji zelo ugodno, navadno ostanejo na enem in istem mestu, takrat so pa morali naokoli in marsikdo je prepotoval vso nekdanjo Avstrijo. Tudi Rutar je moral nastopiti to trnjevo, a za vzgojitev značaja jako koristno pot. Ker je imel za učni jezik izpit tudi iz srbohrvaščine, je služil veliko let na jugu Avstrije in je vsrkal najbrž tam doli vase misli o jugoslovanstvu. Po kratkem službovanju v Gorici je prišel v

Kotor, potem pa v Split, kjer je ostal osem let, 1881—1889. Nato je prišel na ljubljansko realko in potem na II. državno gimnazijo v Ljubljani, kjer je poučeval od l. 1890 naprej. Sredi službovanja je dobil dopust, v drugem semestru šolskega leta 1892-93 si je ogledal Italijo. Grško, je stopil na klasična tla Homerjeve Troje, je obiskal moderni Carigrad in glavni mesti bratov Bolgarov in Srbov. To potovanje mu je dalo nagibov za marsikako poznejše delo.

Kot profesor je bil zelo priljubljen, njegovi učenci so pripovedovali in pripovedujejo še, kako jim je znal vcepiti zanimanje za lepo vedo zgodovine in zemljepisja. Pri pouku je bil jako originalen in zato tembolj privlačen. Svojim učencem pa ni dajal samo duševne hrane, dajal jim je tudi telesno in o dobrem njegovem srcu si slišal vsepovsod.

Učenjaški svet ga pa spoštuje in ceni kot prvega raziskovalca stare in nove slovenske zemlje in starega in novega slovenskega življenja; zlasti se je zanimal za svojo ožjo domovino, za Primorsko, in nam ustvaril o njej dela, ki so še danes podlaga vsakemu raziskovanju onih krajev. Kot prva je izšla »Zgodovina Tolminskega« — najožje njegove domovine — Gorica 1882. Sledila je »Poknežena grofija Goriška in Gradiščanska«, v 2 snopičih: Prirodnoznanstvi, statistični in kulturni opis ter zgodovinski opis, Ljubljana 1892 in 1893. Tretje delo o Primorskem je bilo »Samo svoje mesto Trst in mejna grofija Istra«, 2 snopiča, Ljubljana 1896 in 1897. Zaključila se

je vrsta opisa zahodnih Slovencev s knjigo »Beneška Slovenija«, Ljubljana 1899. To so prva njegova dela, ki se jim pridružijo: Domožnanstvo poknežene grofije Goriške in gradiščanske, *Rimske ceste in utrdbe na Kranjskem* (skupaj s Premiersteinom, v nemškem jeziku), Zemljepis za spodnje in srednje razrede avstrijskih srednjih šol itd.

Rutarjevih člankov v raznih revijah in časopisih nam našteje dr. Dr. Lončar v Izvestju II. drž. gimn. v Ljubljani 1903, ki mu pri tem naštevanju sledimo, 106, poleg tega pa še 69 ocen in književnih poročil ter 61 zapiskov in drobnih novic: sodeloval je tudi pri izdaji treh zemljevidov. Dr. Lončar pa še pripominja, da je zbral, kolikor je mogel v kratkem času zbrati, da je torej še več. Pisal je pa Rutar te članke ne le v slovenskih knjigah, revijah in časopisih, temveč tudi v takih inozemskih, ki imajo svetoven sloves. Omenil bi pri tem zlasti dunajska Izvestja osrednje komisije za raziskovanje in ohranitev umetnosti in zgodovinskih spomenikov, Izvestja geografske družbe na Dunaju, Avstrijsko-ogrsko monarhijo v besedi in podobi, Časopis za avstrijsko narodopisje (Dunaj), Časopis za šolsko geografijo (Dunaj). Naznanila za starinslovje in zgodovino Dalmacije, Split, (v italijanskem jeziku). Iz tega vidimo, da je našel naš Rutar priznanje tudi drugod, ne samo doma.

Za Primorce zanimivi so zlasti tiste članke: Akvileja — Ljublj. Zvon 1884 —; Bolška soteska — Lj. Zvon 1884 —; Božja pot in semenj pri Sv. Ivanu Devinskem — Lj. Zvon 1883 —; Die Herren von Kreyg in Kaernten, Krain und im Dienste der gefürsteten Grafen von Goerz — Izvestja muzealnega društva v Ljubljani 1899 —; Gorica — Koledar dr. sv. Mohorja 1895 —; Goriški Kras — Učiteljski

Tovariš 1892 in 1893 —; Grobišče pri Sv. Luciji blizu Tolmina — Izvestje II. drž. gimn. v Ljubljani 1894 —; Iz Bohinja čez Komno v Sočo — Planinski Vestnik 1899 in Slov. Narod 1893 —; Krains mittelalterliche Handelsbeziehungen zu den Staedten an der adriatischen Küste — Izvestja muz. dr. v Lj. 1890 —; Nemški Rut na Goriškem — Kres 1882 —; Opazke k naselbinskim razmeram na Goriškem — Kres 1881 —; Reka Timavus — Lj. Zvon 1885; Rezija in Rezijani — Lj. Zvon 1890 —; Rimska cesta »Akvileia-Siscia« — Izv. II. drž. gimn. v Ljubl. 1899 —; Schloss und Herrschaft Luegg — Izv. muz. dr. v Ljubl. 1895 —; Slovenske naselbine na Furlanskem — Ljublj. Zvon 1883 —; Slovenske pripovedi o morji — Dunajski Zvon 1880 —; Sv. Križ vipavski — Izv. II. drž. gimn. v Ljublj. 1892 —; Vodne razmere na Notranjskem — Ljub. Zvon 1891 —; Začetek svetovne oblasti akvilejskih patrijarhov in pokneženje goriških grofov — Izv. drž. gimn. v Gorici 1877-78, v nemškem jeziku.

Archivalisches aus Wippach — Izv. muz. dr. v Ljublj. 1891 —; Gutenegg (Gotenich) am Tschitscherboden — I. muz. dr. v Ljublj. 1890 —; Kaempfe krainischer Adeliger gegen die Venetianer in Istrien — Izv. muz. dr. v Ljublj. 1890 —; K Staničevemu životopisu — Ljublj. Zvon 1883 —; Ruine St. Paul im Wippacher Tale — Izvestja osrednje komisije za raz. in ohr. um. in zg. spom., Dunaj 1886.

Natančni seznamek vseh Rutarjevih del, kolikor jih je mogel dr. Lončar v kratkem času zbrati, se nahaja v že imenovanem Izvestju II. drž. gimn. v Ljubljani 1903.

Vidimo, da je bil Simon Rutar mož izredne nadarjenosti, marljivosti in vsestranske nabrazenosti. Skoraj vse njegovo življenje je bila ena sama in edina posvetitev spoznavanju slovenske domovine. Zato ime tega sina solne Goriške med nami ne bo nikdar umrlo.

Godbeni krožek v Gorici in okolici.

Glasba ali godba je umetnost, katere se poslužujejo narodi, da ž njo dosegaajo svoje cilje. Tudi mi čutimo potrebo po veliki svetovni vojni, katera je zadala velik udarec našemu kulturnemu delu, da se spet poživimo. Velik pripomoček pri kulturni izobrazbi je godba. Že lansko leto se je ustanovil meseca maja v Gorici »Godbeni krožek« pod vodstvom g. Josipa Petroviča, ki naj bi služil v kulturne namene. Zato pa krožek izključuje ples in druge hrupne zabave. Veliko težko smo morali prenesti v začetku, ker nismo

Kanalski tamb. zbor.

imeli sobe in denarnih sredstev. Da bi si pomagali, smo ustanovili dramatični odsek. Kljub naporu smo ostali v deficitu. »Godbeni krožek« je ustanovljen za Gorico, Miren in oko-

lico. Ker nimamo nikakega fonda, se obračamo do kulturnih društev in do cerkvenih upraviteljev, naj se poslužujejo našega krožka pri prireditvah in cerkvenih slavnostih.

Godbeni krožek v Gorici.

Godbeni krožek v Mirnu.

Gorica 1. nov. 1923.

Od lanskega novembra do danes se je le malo pametnega dogodilo.

Angorska turška vlada je zahtevala še pred konferenco v Lozani *izpraznitev Carigrada*. Ker so zavezniške velevlasti, zlasti Anglija, to odklonile, je angorska vlada dne 8. nov. ponovila svojo zahtevo. Velevlasti pa so le ostale v Carigradu. O tem kakor tudi o lozanski konferenci poročamo na drugem mestu.

Volitve na Angleškem v prvi polovici meseca novembra 1922 so končale s sijajno zmago konservativno-unionistične stranke, kateri je načeloval Bonar Law. Tudi socialisti so dosegli uspehe. Poraženi so bili neodvisni liberalci (Asquith) in narodni liberalci (George Lloyd).

Sredi nov. 1922 je v Nemčiji *odstopilo ministrstvo Wirth*. Predsednik republike Ebert je odstop sprejel. Na Wirthovo mesto je stopil Dr. Cuno.

Dne 17. nov. je *turški sultan Mohamed IV.* zbežal iz Carigrada na angleški ladji *Malaya* na otok Malta. Prestolu se ni odpovedal. Angorska skupščina je izvolila za kalifa prestolonaslednika.

Bivši ministri grškega kralja Konstantina: Gunaris, Protopapadakis, Stratos, Teodorakis, Baltazzi in najvišji poveljnik grških čet v Mali Aziji so bili dne 28. nov. zjutraj obsodeni radi veleizdaje v smrt. Opoldne je bila obsodba že izvršena. Revolucionarno sodišče je s to obsodbo hotelo dati ponižanemu napuhu in helenski megalomaniji zadostitev radi poraza v Mali Aziji.

Dne 20. nov. je začela *konferenca v Lozani* o vzhodnem t. j. turškem vprašanju. O tem poročamo na drugem mestu.

Dne 4. dec. 1922 je *Pašičevo ministerstvo* v Beogradu odstopilo. Pašič je hotel sčistiti položaj, pa so gospodje kmalu spoznali, da ne morejo nikamor naprej.

Dne 10. dec. je bila volitev novega predsednika poljske države, ki ga skupno volita poslanska zbornica in senat. Prva štiri glasovanja so bila brezuspešna, pri petem pa je bil izvoljen zunanji minister Narutovicz z 289 glasovi, dočim je dobil protikandidat Zamojsky 227 glasov. Proti Narutoviczu je vstala revolucija. Narutovicz je bil dne 16. dec. umorjen.

Pri volitvi, ki se je ponovila dne 20. dec. je bil izvoljen za predsednika poljske republike Stanislav Wowciechowsky z istimi glasovi kakor pokojni Narutovicz.

Cel svet je s hvaležnostjo praznoval dne

27. dec. 1922. *stoletnico rojstva Luis Pasteurja*. Pasteur je pokazal nova pota v raziskovanju najmanjših, samemu očesu nevidnih, a vendar živih bitij — glivic, ki povzročajo bolezni v človeškem in živalskem telesu. Pasteurjevih naukov se je zlasti oprijel angleški zdravnik Lister. Dosegel je velike uspehe.

Najznamenitejše in najbolj znano Pasteurjevo delo pa je iznajdba cepiva proti pasji steklini. Tudi pasjo steklino povzročajo škodljive glivice. Pasteur je iznašel proti temu cepivo. Če stekli pes koga ugrizne, gre ranjenec za dva tedna v Pasteurjev zavod, se da cepiti in se potem brez skrbi lahko vrne domov, prepričan, da je rešen strašne, neozdravljive bolezni.

Dne 4. januarja je ministrski svet v Rimu odobril načrt kr. odloka, s katerim se je raztegnil *občinski in deželni zakon* na nove pokrajine. Hkrati se je odobril načrt, s katerim so se določile *upravne meje novih pokrajin*. Trentinsko ostane enotna pokrajina. Julijska Krajina pa se je razdelila na tri dele. Slovenci ne bodo mogli imeti nikjer večine. Mussolini je poudarjal, da je treba Slovence raznaroditi in da je le ta moment bil pri razdelitvi merodajen. Imeli bomo tedaj: 1. Furlansko pokrajino z glavnim mestom *Vidmom*, ki bo obsegala razen sedanjih okrožij: Tolmezzo, Čedad in Pordenone še goriško, gradiško in tolminsko okrožje, 2. Tržaško pokrajino s tržaškim in postojnskim okrožjem. Del te pokrajine bo tržiški sodni okraj, gradeška občina, otok Morosini, Milje, sedanji postojnski politični okraj razen bistriškega sodnega okraja, ki se pridruži Istri in razen vipavskega ki se pridruži goriškemu okrožju, dalje sežanski sodni okraj in štiri občine kopenskega sodnega okraja: Mavhinje, Slivno, Šempolaj in Nabrežina, 3. Istrska pokrajina z glavnim mestom Pula in z okrožji: Koper, Poreč, Pula, Volosko, Opatija in Lošinj.

Dne 11. februarja je rimska zbornica z 225 glasovi proti 20 odobrila *svetomargariški dogovor*, ki se tiče rapalske pogodbe. Senat je to potrdil dne 16. februarja. Nato je Italija izpraznila tretji pas v Dalmaciji razen pristanišča Baroš.

Koncem januarja in začetkom februarja je zadivjala v *Tripolitanijski vstaji domačega ljudstva* proti Italijanom. Vnele so se na raznih krajih krvave bitke. Palo je mnogo vstajsev, ki so se bili uprli.

Društvo narodov je sredi februarja razdelilo *neutralno zono mej Poljsko in Litovsko*. Mesto Memel je bilo prisojeno Litovski.

Dne 21. februarja je prišel avstrijski mi-

nistrski predsednik Dr. Seipel v Beograd, da bi sklenil posebne dogovore z Jugoslavijo v raznih gospodarskih in narodnih vprašanjih. Ob tej priliki je bila sprejeta tudi resolucija glede slovenskih manjšin v Nemški Avstriji.

Dne 3. marca se je začela v Opatiji konferenca za določitev mej svobodne reške države.

Dne 2. marca je bil v Grčiji sprejet gregorijanski koledar, ki ga je tudi Rusija že sprejela. Ta koledar je sedaj sprejela tudi srbska pravoslavna cerkev. Od 1. oktobra dalje bomo vsi enako štel.

Dne 18. marca so imeli v Jugoslaviji državnozborske volitve, ki so tako-le končale: Srbski radikali 109 poslancev, Radičevci 70, demokrati 52, Slov. ljud. stranka 22, Spahovi muslimani 18, turški džemčet 13, Nemci 7, Bunjevci 3, Trumbić-Drinković 2, črnogorski autonomisti 2, Samostojna kmetijska stranka 1, srbska stranka 1, Romuni 1.

Boljševiki v Rusiji so obsodili meseca marca kat. škofa Cieplak-a, mons. Butkijevič-a in druge kat. duhovnike, ki so se bili uprli boljševskim krivičnostim, v smrt. Nad Butkijevičem so smrtno obsodbo tudi izvršili, drugim pa so smrtno kazen premenili v do smrtno ječo.

Kongres ljudske stranke v Italiji dne 12. aprila je pokazal, da ima tajnik stranke Don Sturzo veliko večino za seboj, da hoče stranka ostati edina in ločena od fašistov. Začel se je torej boj mej Mussolinijem in mej Don Sturzom. Don Sturzo je pravilno izjavil, da je razlika mej nasilnim fašizmom in mej ljudsko stranko nepremostljiva, da hočejo pa popularci pri vladi še sodelovati, ker jo hočejo spraviti na pot zakonitosti in reda.

Dne 16. aprila se je zbrala nova skupščina v Beogradu. Ministrstvo Pašičevo je odstopilo, a ker ga v zbornici ni bilo moža, ki bi bil mogel sestaviti vlado, je kralj poveril vlado znova Pašiču.

Dne 23. aprila je egiptovski kralj podpisal za Egipt *ustavo*.

Državni tajnik pri sv. Stolicy kard. Gasparri je razposlal v začetku maja vsem škotom Italije *tajno okrožnico*, kjer kliče v spomin okrožnico z dne 2. okt. 1922. glede političnega delovanja duhovščine in izraža ponovno papeževo željo, naj bi se duhovščina ne vtikala v strankarstva.

Dne 2. maja je Turčija podpisala pogodbo z *amerikansko finančno skupino Chester* glede koncesij za zgradbo železniške mreže v Anatoliji.

Dne 2. maja je bilo znova imenovano radikalno ministrstvo v Beogradu s Pašičem na čelu.

Dne 10. maja sta jugoslovanska in grška vlada podpisali pogodbo glede *svobodne zone solunskega pristanišča*. Ozemlje svobodne zone ostane sicer tudi nadalje pod suverenostjo Grčije, toda uprava bo v jugoslovanskih rokah. Svobodna zona bo obsegala tudi francoske pristane, ki so najbolj pripravi za pristajanje velikih trgovskih ladij. Na ta način se jugoslovanska zona poveča in dobi tudi skladišča, ki so v francoskih pristanih. S to pogodbo sta Trst in Reka dobila nov udarec.

Dne 10. maja ob 21 in pol je bil predsednik ruske delegacije v Lozani *Vaclav Vorovski* v hotelu Cecil umorjen. Umoril ga je neki Aleksander Conradi iz maščevanja, ker so boljševiki umorili v Rusiji več njegovih sorodnikov.

Dne 21. maja je angleški predsednik *Bonar Law* po nasvetu zdravnikov odstopil, na njegovo mesto je stopil dosedanji finančni minister Baldwin.

Dne 29. maja so prispeli v Rim jugoslovanski delegati komisije, ki ima nalogo skupno z ital. delegati urediti *reško vprašanje in vprašanje glede mej Jugoslavije in Italije*. Zborovali so do 31. avgusta, a se niso mogli zjediniti. Italija je zahtevala aneksijo Reke in bi bila pripravljena izročiti Jugoslaviji Baros in Delto. Ker se niso mogli zjediniti, je jugoslovanska vlada dala dne 16. septembra pri društvu narodov registrirati rapalsko in svetomargeritsko pogodbo. Italija je poslala na Reko generala Giardino.

Meseca maja so zborovali v Hamburgu socialisti vseh strank razen socialistov tretje internacionale. Zjedini so se v eno stranko: Internacionalno socialistično stranko. Izdelali so tudi statut proti moskovski internacionali.

† Peter Podreka, velezaslužen mož mej beneškimi Slovenci. Mej drugim zložil pesem: *Beneška Slavjanka*.

Ministrski svet v Rimu je sklenil meseca junija, da se odpravi *podprefektura v Tolminu*. Sodna okraja Kobarid in Bovec se pridružita podprefekturi v Čedadu, tolminski sodni okraj Gorici, Idrija pa dobi podprefekturo, kateri se pridruži cerkljanski sodni okraj.

Dne 9. junija po noči so bolgarski aktivni in rezervni častniki s pomočjo »macedonstvujuščih« izvedli v Sofiji državni prevrat. Zasedli so vse državne urade in vojašnice ter zaprli vse ministre prejšnje zemljerađniške vlade, ki so se mudili v Sofiji. Ministrski predsednik Stambulinski se je mudil v Slavovici. Kralj Boris je bil baje v zvezi z revolucionarji in je takoj potrdil revolucijsko vlado. Ministrski predsednik je postal vseučiliški profesor Cankov. Stambulinski je bil dne 15. junija pri Slavovici ujet in potem na potu v Sofijo umorjen. Anglija in Italija sta se začeli takoj poganjati, da bi Jugoslavija oziroma Mala Ententa ne napravila kakih korakov nasproti Bolgariji. Revolucija v Bolgariji in umor Stambulinskega je delo kapitalistov proti delavnemu kmetskemu ljudstvu.

Mussolini oziroma fašistovska stranka je izdelala *nov volilni red* za državnozborske volitve. Glavne določbe te novotarije so: 1. Stranka, ki ima v ljudstvu večino, imej v zbornici dvetretjinsko večino t. j. 356 sedežev, da lahko neomejeno vlada. 2. Vse druge manjšinske stranke si bodo razdelile ostalih 170 sedežev po razmerju glasov? Cela država bo le en volilni okraj. Proti temu načrtu je prva dvignila glas italijanska ljudska stranka, ki je dne 11. junija sklenila, da bo glasovala proti načrtu, ker da je nesprejemljiv.

Dne 17. junija po noči je začel vulkan *Etna* izmetovati gorečo lavo z velikansko silo. (Glej članek o Etni!)

Ko se je ministrski predsednik Pašič vračal po predpoldanski seji državne zbornice dne 27. junija v zaprtem vozu domov, je neki *Miljutin Rajič* streljal s samokresom nanj. Oddal je štiri strele, pa ga ni ranil opasno. — *Miljutin Rajič* je bil rojen v Budimpešti in je pravoslavne vere.

Dne 9. julija je začela spet zborovati rimska zbornica. Ministrstvo jej je drugi dan predložilo novi volilni red za parlament. Za sprejem volilne reforme je glasovalo 255 poslancev, proti 139, glasovalo pa sploh ni 77 poslancev. Dne 21. julija je bila volilna reforma tudi v podrobnostih sprejeta.

Istea in naslednjega dne je zborovalo tudi vodstvo ital. ljudske stranke. Pri tej seji je Don Sturzo odstopil od glavnega tajništva. Ta korak je naredil, ker je hotel stranki in dobri stvari koristiti. Don Sturzo je duhovnik in bi sedaj, ko začenja boj proti popularcem,

gotovo trpela tudi cerkev, ko bi bil stranki na čelu duhovnik.

Fašisti namerujejo udariti druge stranke tudi z novim tiskovnim zakonom. Ministrstvo je že odobrilo načrt tega zakona. Po tem načrtu bi prefekti lahko poljubno ustavljali liste ter vplivali odločilno na urednike. Fašisti se torej resno pripravljajo, da potlačijo korenito vse druge stranke, tudi tiste, ki so jim prej »žakelj« držale!

Dne 4. julija si je socialistična revolucija v Rusiji dala nekako ustavo, ki naj družijo se danje štiri republike: Velikorusijo, Belorusijo, Ukrajino in Daljni vzhod v enoto. Okolu te enote naj bi se družile vse druge republike nekdanje Rusije in cel svet. Ta nova ustava določa, da se bo država imenovala: Sojuz (zveza) socialističskih sovjetskih republik (SSSR.) Najvišja zakonodajna zbornica bo vsakoletni zvezni zbor. V času od enega zveznega zbora do drugega, bo imel najvišjo oblast v državi osrednji izvršilni odbor, ki bo sestavljen iz dveh zbornic: iz zveznega sovjeta in narodnostnega sovjeta. V času, ko ti zbornici ne zborujete, ima najvišjo oblast skupno predsedstvo teh dveh zbornic.

Mala ententa je pričela dne 20. julija konferenco v Sinaji na Romunskem. Glavni predmet razpravam je bilo mažarsko vprašanje, zlasti posojilo, ki je ima Mažarska najeti.

Začetkom avgusta so se gospodarske razmere v Nemčiji silno poslabšale. Marka je izgubila sploh vso veljavo. Nemiri so se začeli vsled strašne draginje živil po vseh nemških mestih. Dne 14. avgusta je kancler Cuno odstopil, njegovo mesto je prevzel Stressemann, ki zastopa stališče, da se je treba sporazumeti s Francijo naravnost in na prijateljski način, kajti upati pomoči od drugih je zaman.

Meseca avgusta je Jugoslavija videla dve veličastni zborovanji: *evharistični shod v Zagrebu in peti katoliški shod v Ljubljani*. Oba shoda sta postavila trdne temelje zdrave organizacije in krščanske prosvete mej slovenskim in hrvatskim narodom.

Dne 27. avgusta so bili člani *italijanske misije* za razmejitev mej Grčijo in Albanijo na cesti iz Janine proti albanski meji umorjeni. Italija je zahtevala od Grčije popolno zadostitev in je v veliki naglici zasedla otok Krf. Poslaniška konferenca v Parizu pa je spor poravnala. Grčija je morala dati popolno zadostitev.

Dne 31. avgusta so imeli na *Japonskem strašen potres*, ki je uničil mnogo mest in vasi. Hkrati je zadivjal tudi morski vihar tajfun, ki je razbil vse ladjeve v pristaniščih. Morje je izstopilo in potegnilo v globočino brez števila ljudi. Vseh porušenih hiš je

316.087, ubitih in težko ranjenih ljudi pa 1.356.470. Potresi so se kasneje še ponavljali in zahtevali mnogo novih žrtev. Glavno mesto Tokio, glavno trgovsko mesto Jokohama, mesto Jokosuka, ki je vojno пристanišče, in več drugih mest je popolnoma uničenih. Taka kega potresa ni bilo še nikoli in nikjer.

Dne 6. sept. je jugoslovenska kraljica Marija porodila princa, kateremu so dali ime Peter.

Dne 13. sept. je v Španiji vstala revolucija. Generalni kapitan v Barceloni de Rívera je proglasil obsedno stanje in pozval kaptane vseh drugih pokrajin, naj store istotako. V proglasu je rečeno, da se mora kralj ločiti od sedanjih ministrov in vseh drugih vladnih mož, ako hoče rešiti Španijo. Glavni vzrok nezadovoljnosti v Španiji je popustljivost vlade glede maroškega vprašanja. Španski fašisti se boje, da bi Španija izgubila maroško pokrajino.

V septembrskem zasedanju je *rimski mislitrški svet* odobril novo uredbo ljudskih in srednjih šol za stare in nove pokrajine. Gospodje so sklenili odstraniti nebroj slovenskih učiteljev in otvoriti prvi razred ljudske šole z italijanskim učnim jezikom tudi po drugorodnih deželah. Tako mislijo stopnjemaitalijančiti vse naše slov. šole. S tem bi bil zadan kulturi slovenskega ljudstva smrtni u-

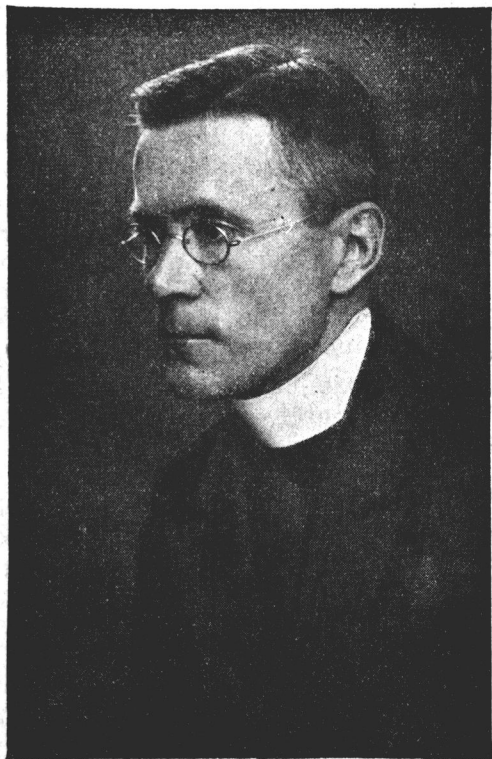
darec. Dolžnost naših poslancev, naših učiteljev, naše duhovščine in vsega našega izobraženstva je, da to največjo nesrečo odvrnejo od našega ljudstva.

Dne 24. sept. je nemška vlada sklenila, da bo Nemčija odnehala od pasivnega odpora v Poruhrju in da ne bo več zalagala kreditov v ta namen. Kapitulacija pred Francijo je popolna. K temu koraku sta jo prisilila žalostni gospodarski položaj in pa komunistično gibanje mej delavskim ljudstvom.

Dne 23. oktobra so izdali prefekti v Trstu, Vidmu in v Puli odlok, s katerim prepovedujejo časopise v samoslovenskem jeziku. Ta odlok je izval po vsej Julijski Krajini silen vihar. Vlada pa je že 26. oktobra sporočila uredništvom, da je izvrševanje tega odloka odloženo.

Dne 25. oktobra je Francija sprejela predlog ameriškega predsednika Coolidge-a za sestavo komisije izvedencev, ki naj bi ugotovila plačilno zmožnost Nemčije. Pogoji, ki ga zahteva Francija, je, da mora ostati versailleska pogodba nedotaknjena. Nemčija je sedaj v veliki bedi. Revolucija se pojavlja v vseh pokrajinah. Izdajalci so že proglasili svobodno republiko, svobodno bavarsko republiko itd. Francija podpira to gonjo in brani brezvestne izdajalce. Cilj Francije je, da se nemška država raztrže in razdrobi. dr. e.

NOVI KRŠKI ŠKOF.

Sv. Oče je imenoval za škofa na Krku našega rojaka mil. Josipa Dr. Srebrnič. Novi škof je bil rojen dne 2. febr. 1876 v Solkanu. Študiral je v Gorici in na Dunaju, kjer je dosegel doktorat iz zgodovine in iz zemljepisja. Nato je postal gimn. suplent v Gorici. Toda milost božja ga je napotila v duhovski stan. Mladi doktor se je podal v Rim, kjer je dovršil bogoslovje in dosegel drugi doktorat iz bogoslovja. Potem je bil imenovan vodja deškega semenišča in kmalu na to profesor bogoslovja v Gorici. Predaval je cerkveno zgodovino. Po razsulu avstrijske monarhije je bil poklican na bogoslovsko fakulteto ljubljanskega vseučilišča, kjer je služboval do današnjega dne.

Novemu škofu kličemo: Na mnoga leta.

Temna slika z Japonskega.

»Glej, tema pokriva zemljo.«¹⁾

Pisatelj jezuit Hunder opisuje²⁾ strašno temo nevere na Japonskem: »Le eno sliko vam danes pokažem iz bogate zbirke misijonske zgodovine, sliko, ne iz rodu Kanibalov na Kongo ali v Novi Gvineji, ampak sliko iz moderne države, iz države »vzhajajočega solnca«, ki je prepojena z omiko zapadnega sveta! Ta podoba se vam prikaže v rajskih vrtovih japonskega češnjevega cvetu. Z visočine velike skale grmi vodopad *Kegon*. V milijardah živih dijamantov se iskri v zraku vodeni padajoči prah. Od bližnjih budhovich templjev se odmevajo spevi poganskih božjepotnikov. To je skoro raj na zemlji. — Toda ob vznožju grmečega vodopada ugledamo *mlado življenje* z razkosanimi udi. Na rosno travo je položeno, ovenčano s pomladanskimi cvetovi, na smrtnobledem obrazu s češnjevimi cvetovi odeto: mlado življenje, ugaslo s *strašnim skokom* znad pečine v globočino. To je bil japonski vseučilišni dijak. Žejo po resnici si je skušal gasiti ob strupenih studenčih zapadne znanosti. Videl je ono omiko, ki se je širila na čilih perotih, ki je domov pripeljala ovenčane vojake iz Mandžurije, omiko, ki je japonsko domovino uvrstila med velelasti. In ta omika zapadne Evrope se je zdelala temu mladeniču nekaj častitega. Tega se je hotel do sitega napiti. Iz spisov Kant-ovih, Schelling-ovih, Schoppenhauer-jevih³⁾ i. t. d. je pil novo modrost v polnih požirkih.

Mladenič se je napil pesimizma in svetozalja, napil se je duševne smrti. »Ali misliš« — je prašal kot mnogi drugi — »da je to življenje vredno življenja?« Kaj je človek? Čista stvar slepega slučaja, muha enega dneva! Brez vrednosti, brez pomena! Bog, auša, posmrtno življenje — vse to je domišljija. Tako si je mislil japonski vseučilišnik. In obupavši nad seboj in nad človeštvom je skočil v prepad, ker je vse verjel krivim modrijanom zapadne Evrope. — Tu leži med češnjevimi cvetjem mlado življenje, ubito. Na olupljeni cipresi je zadolbeno njegovo lastnoročno slovo, kjer samomorilec spoznava svojo nevero in svoje tovariše vabi, naj pridejo za njim v nirvano, v brezno večne ničnosti.

Na stotisoče poštnih razglednic je razneslo ta pomnoženi napis po jap. cesarstvu. Stotine in stotine mladih dijakov in dijakinj je šlo za njim v strahovito globočino. Samo v novembru 1908 — v enem mesecu — se je tam prostovoljno ubilo 180 mladih ljudi!

Samomor je kakor duševna kuga. Zato ne bi smeli časniki poročati o samomorih kar tako. Vedno je pridejati *kritiko*: »Škoda mladenci! Škoda moža! O neumnica itd.«

Mladina! Ohrani si *zdravega duha* v *zdravem telesu* s poštenim življenjem po zdravem nauku sv. krščanske vere.

¹⁾ Jz. 60.

²⁾ Die Mission auf der Kanzel u. im Verein. I. p. 29.

V. ŠARABON:

ANEKNOTE.

Škotski humor.

Škoti so, kakor bomo še večkrat videli, veliki prijatelji veselih dogodbic in v družbi si pripovedujejo anekdote kakor za stavo. Prav posebno znan pripovedovalec takih dovtipov je Sir James Taggart; navedli bomo par njegovih.

Dva mornarja sta imela potem, ko se je bila potopila ladja, eno samo bruno, ki ju je rešilo in na katerem sta plavala po morju. Eden se je zelo bal in je začel moliti: »Ljubi Bog, večkrat sem te razžalil in prekršil tvoje postave; a če me boš rešil, ti obljubim, da bom — — —.« Hotel je govoriti naprej, a tovariš ga je hitro prekinil in mu je rekel: »Bodi previden! Počakaj še malo, zdi se mi, da vidim kopno zemljo!«

Dva dečka sta hotela kaditi, zložila sta kapital in sta si kupila smotko. Starejši jo za-

pali in kadi v dolgih požirkih, mlajši pa stoji zraven in gleda. Končno se ojunaci in reče: »Dovoli mi, to je vendar trgovska družba, jaz bi tudi rad enkrat potegnil.« Nakar mu starejši reče: »Bodi tiho! Jaz sem predsednik družbe, ti si samo član in zato lahko pljuješ.«

V neki hiši je ležala bolna žena. Da ne bi bil vrišč s ceste prehud, so položili slamo na hodnik pred hišo in na cesto. Prideta pa mimo mati in hčerka, prav mlada še, in živo se je zanimala, kaj ta slama pomeni. Nadlegovala je mater z vprašanji in ta ji je rekla: »Gospa Robertsonova je dobila včeraj majhnega otročka.« Tedaj pogleda hčerka še enkrat na slamo in reče: »Ta je moral pa biti jako dobro zavrit.«

Aristip iz Kirene.

Aristip je bil kakor Platon in Antistenes Sokratov učenec. Ustanovil je pozneje svojo

lastno filozofsko šolo. Vprašali so ga, v čem se modrijani razlikujejo od drugih ljudi. Odgovoril je: »Ce bi odpravili vse postave, bi edine modrijani ne živeli drugače kakor so že poprej«.

Nekdo mu je rekel, da vidi modrijane večkrat pred vrati bogatašev. Aristip je odgovoril: »Pravtako kakor vidimo zdravnike pred vrati bolnikov. Ali so zato bolniki kaj boljšega kakor je zdravnik?« — »Denarja od bogatašev ne vzamem zato, ker ga potrebujem, temveč zato, da bogataši vedo, kako bi svoj denar najbolje naložili.«

Simon, oskrbnik pri sirakuškem tiranu Dionizu, je bil doma iz Frigije in nič kaj na dobrem glasu. Razkazoval je Aristipu nekoč krasne sobane in tla iz mozaika v Dionizovi palači. Nagloma Aristip pokašlja in pljune Simonu v obraz.

»Kaj pa vendar misliš?«, reče Simon, skrajno vnevoljen. »Vse je tako lepo, nisem vedel, kam bi pljunil.« Seveda v tem odgovoru izražamo tudi zaničevanje napram Simonu.

Humorist pri obedu.

Francoski humorist Bernard je šel za en mesec na francosko riviero, tja, kjer je mesto Nizza. Nekoč je večerjal v eni najodličnejših restavracij tega mesta; kot dober poznavalec je pregledoval jedilni list, in je po dolgem premišljanju naročil juho s praženimi režnji kruha. Takoj so mu jo prinesli, kajti kljub kratkemu bivanju v Nizzi ga je poznalo že vse mesto, in takemu gostu moramo takoj postreči. Pazljivo je motril vročo juho, pomagal natakarku in mu rekel z nosljajočim glasom: »Te juhe pa že ne morem jesti.«

Natakar je jecljal in se opravičeval in ga vprašal, če hoče morebiti drugo juho.

»Kakor hočete.« In naštel mu jih je vse, kar so jih imeli.

»No, dobro, pa mi prinesite, pomladansko juho!«

Prinesel mu jo je, pa tudi te ni mogel jesti in je rekel natakarku: »Pokličite poslovodjo!«

Ta je prišel in se je priklonil skoraj do tal.

»Gospod, tudi te juhe ne morem jesti«, reče humorist. Poslovodja je obupan: »Gospod Bernard, prisegam Vam, da se pri nas še nihče ni pritožil. Imamo prvovrstnega kuharja in nemogoče je, da bi bile naše juhe ne- užitne. Vsakdo je rekel, da je ravno »pomladanska juha« izvrstna.«

»Saj ne pravim in nisem rekel, da ni juha zanič«, reče Bernard prijazno, »pravim samo, da je ne morem jesti, to pa zato ne, ker — nimam žlice!«

Pred kopeljo in po kopeli.

Prijateljski družini je poslal komponist Reger svojo fotografijo. Slučajno so pa tam že imeli njegovo fotografijo in sicer zelo svetlo. Nova fotografija je bila pa prav temna. Reger jevi prijatelji so za zabavo nalepili obe fotografiji skupaj na karton. Ko so pozneje pokazali Regerju obe sliki, je zapisal spodaj: »Max Reger pred kopeljo in po kopeli.«

Tolstoj in stražnik.

O velikem Levu Tolstoju pripovedujejo sledečo ljubko dogodbico.

Nekoč je šel po moskovskih ulicah in je videl, kako so se ljudje nabrali okoli nekega stražnika. Ta je gnal pijanca pred seboj in ni bil preveč prijazen z njim. Tolstoj je nekaj časa gledal, potem je pa stopil k stražniku in mu je rekel, držeč kazalec kvišku: »Ali znaš brati?«

»Znam«, je odgovoril stražnik.

»Dobro! Pojdi domov in beri zapoved, ki ti pravi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Stražnik je iz prva malo začudeno gledal, potem je pa dvignil kazalec in vprašal: »Ali pa znaš ti brati?«

»Gotovo znam.«

»Ali imaš doma kakšno knjigo o navodilih za stražnike?«

»Je nimam.«

»No, potem jo pa kupi in beri, kaj pravi paragraf osemnajsti o naši nalogi glede pijancev!« je mirno odgovoril in je nadaljeval z aretirancem svojo pot do bližnje stražnice.

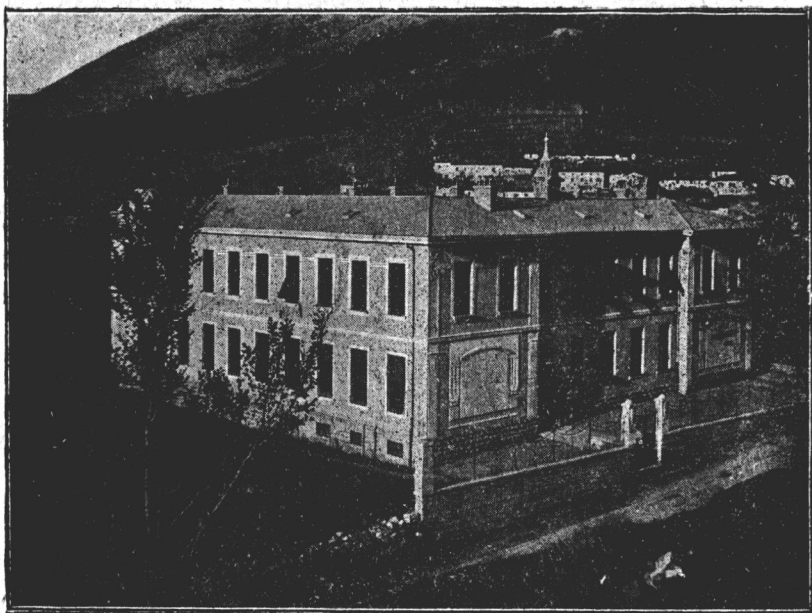
Ponos meščana.

V 16. in 17. stoletju je bil ponos navadnih meščanov včasih prav tako velik kakor ponos plemstva in patricijev — prvih meščanskih družin —, ki so gledali na navadnega meščana s precejšnjim preziranjem. Nekoč je poklical župan velikega nemškega državnega mesta čevljarja, naj bi mu pomiril čevlje. Ko je čevljar prišel, je stal župan ob pisalni mizi in je pisal. Ni se mu zdelo vredno, da bi vsaj za trenutek prekinil svoje delo ali da bi se obrnil h čevljarju; dvignil je kar nogo in jo je pomolil mojstru pod nos.

Čevljar se obrne k vratom in reče: »Tu pač nisem na pravem kraju, sem spada podkovski kovač. Sicer pa še nikdar nisem slišal, da se dajo tudi osli podkovati.«

Predrzní fašisti.

Meseca januarja 1923 nam je pripovedoval Rado Šturm (rojen l. 1879) sledečo dogodbo: Na kolodvoru v Zidanem mostu je nastal velik nemir, govorili so, da so vrgli fašisti dva Slovenca skozi okno vagona. Vse je kričalo in vpilo: »Ali je to mogoče? Pri nas doma?

Slovenska šola v Dolini pri Trstu. — Najlepša ljudska šola v Jul. Krajini.

Kaj pa naša vlada, ali ne napravi ničesar?« — Isti prizor se je ponavljal pozneje v neki ljubljanski gostilni, nakar je Rado Šturm mirno vstal in rekel: »Gospoda moja, nikar se ne vznemirjajte. Fašisti so vrgli onadva Slovence skozi okno, potem ko so ju bili prebrali«. Misli je na časopis.

Dobro priporočilo.

K pruskemu kralju Frideriku II. je prišel prosilec prosit za službo. »Kje ste doma?« — »V Berlinu.« — »Le pojte, le pojte, Berlinčani niso za nič!« — »Pa so vendar izjeme, vsaj jaz poznam dve.« — »No, kateri pa?« — »Vi, Velikanstvo, ste izjema, pa jaz.« Ta odgovor se je kralju tako dopadel, da mu je dal prvo prosto službo.

Umrli Bunsen.

Robert Bunsen (1811—1899) je bil slaven kemik. V 60tih letih se je udeležil zborovanja kemikov v Londonu. Londončani so bili ponosni, da so smeli slavne tujce imeti na stanovanju. Tako je bil nastanjen pri takem bogatašu tudi Bunsen in bogataš ga je takoj prvo jutro vprašal: »Gospod Bunsen, kdaj bo pa izšlo nadaljevanje Vašega svetega pisma, na katero vsi čakamo?«

Dvorljivo je Bunsen odgovoril: »Jaz nisem tisti Bunsen, jaz sem kemik. Sveto pismo je izdajal prejšnji tukajšnji poslanik istega imena.« (Kristjan Bunsen (1791—1860).

Drugo jutro isto vprašanje in isti odgovor, samo malo bolj natančen. Ker se je pa vprašanje ponovilo tudi tretje jutro, se je Bun-

sen poredno nasmejal in je rekel: »Izdaja svetega pisma se je žalibog morala prekiniti, ker sem pred dvema letoma umrl.«

Enaka mera.

Škof je vprašal duhovnika na deželi, koliko mu fara nese. »Prav toliko kakor Vaši Eminenci škofija: ali večno izveličanje ali pa pekel, kakor pač opravlja službo, ki nama jo je Bog poveril.«

Diplomat in poštenjak.

Avstrijski državnik grof Beust je bil oni znani diplomat, ki je po porazu l. 1866 stopil iz saške službe v avstrijsko državno službo. Če je v zasebnem pogovoru hotel povedati, da je kakšna stvar res resnična, je rekel: »Sedaj ne govorim kot diplomat, tamveč kot poštenjak.«

Spomni se smrti.

Kadar so kronali kakega bizantinskega cesarja, so prinesli kamnoseki pet ali šest kosov marmorja v različnih barvah in so mu rekli: »Gospod, iz ktereга kamna hočeš da ti napravimo grob?«

Iz življenja umetnikov.

Nekega komponista so v gledališču izžvižgali. Prijatelj se mu približa in mu reče: »Ena tolažba ti pa vendar ostane: vsaj tvoje glasbe niso izžvižgali«. Ker je bil namreč vse prepisal.

* * *

V francoskem mestu Marseille je pel tenorist v Heroldovem »Dvoboju«. Izpel je bil

ravno prvo kitico, koje konec se je glasil: Vendar enkrat pridem v to ogromno mesto — ko se oglasi močan glas v občinstvu: »Pa ne boš dolgo pri nas ostal, ljubi moj!«

* * *

Zmeraj enak je bil komponist Berton, profesor na pariškem konservatoriju. Ko je bil Cherubini tam ravnatelj, je prihajal Berton zmeraj prepozno v konservatorij. Umrli je, pogreb se je zakasnil in ni šel o pravem času skozi cerkev, ljudje so čakali. Cherubini, ne

potrpežljiv, je rekel komponistu Auberju: »Ta vražji Berton je pa res zmeraj prepozen!«

* * *

Komponist Josip Dessauer je bil dobil v začetku svoje umetniške kariere za zvezek romanc od založnika Schlesingerja uro za honorar. Ko sta se kmalu na to srečala, je rekel Dessauer: »Ja, ljubi gospod Schlesinger, Vaša ura pa ne gre!«

»Tako? No, ali mislite, da Vaše romanco gredo?«

UGANKE.

Domen.

Zložna uganka.

```

      6
    4   5
  1   2   3
    7   8
      9
  
```

a c i i i i k l n o o o p r s t z

Skušaj sestaviti trizložne besede sledečih pomenov:

1 2 3 obed 1 4 6 del konj. noge, 6 5 3 lesena skleda, 1 7 9 kuh. posoda 3 8 9 kup sena, 1 5 6 izdolbljena posoda, 2 8 9 ptica, 1 4 9 kup sena.

Konjiček.

	gos	nja	ti	te	čut	vra	
di	ter	di	čut	ta	ho	lo	ki
	um	po	ti	po	so	tar	
	bo	no	ti	a	ti	di	
v njej	glej	gos	in	hi	vra-	dar	kaj
	kaj	ša	ko	po	ven	je	

S. Gregorčič.

Izplačevanje vojne odškodnine.

Kr. odlok od 10. maja 1923. šte. 968 določa, da se vprašanje izplačevanja vojne odškodnine uredi tako, da izda država posebne državne obveznice ali obligacije, ki jih bodo morali vojni oškodovanci sprejemati kot plačilo za vojno škodo. Obveznice pa niso bile gotove, ko je bil izdan omenjeni kr. odlok in zato se takrat ni moglo še začeti izplačevati na ta novi način. Zato pa so bile napovedane že v omenjenem odloku posebne prehodne in začasne odredbe. Te odredbe vsebuje odlok od 27. maja 1923. Dokler ne bodo državne obveznice gotove, se bodo dajala v plačilo začasna potrdila na ime oškodovanca. Ta potrdila se bodo pozneje vrnila in oškodovanci bodo prejeli končnoveljavne obveznice (Obligazioni delle Venezie). Začasna potrdila se bodo smela

žirirati in bodo pri tem prosta kolkov. Omejitve v izplačevanju vojne odškodnine, ki jih predpisuje odlok zakladnega ministra od 14. maja 1921 šte. 168668, so odpravljene. Izplačevale se bodo vse odškodnine, ki so bile končnoveljavne likvidirane in sicer po vrsti, kakor so bile likvidirane. Prednost v tej vrsti bodo imele odškodnine vojnih invalidov, pohabljenec, vojnih vdov in sirot.

Odškodnine, ki znašajo manj ko 500 lir, se bodo izplačevale v gotovini; od 500 lir dalje pa v obveznicah. V gotovini se bodo izplačevali tudi odlomki zadnjega tisočaka. Ako znaša odškodnina na pr. 20700 L, dobi oškodovanec 20.000 lir v državnih obveznicah, 700 lir pa v gotovini.

O pridelovanju krompirja.

Krompir je naš najvažnejši poljski pridelek. Ni kmetije, ki ne bi pridelovala krompirja in skoraj bi rekel, da ni ognjišča, na katerem se ne bi kuhal dan na dan krompir. Krompir je »vsakdanji kruh« našega ljudstva in kar ga pridelajo odveč, ga porabijo pa kot krmo za prešiče. Gorje kmetu, če krompir odpove, ker v tistem letu ni jela in ne zabele. V nekaterih krajih ga pridelujejo tudi za prodajo in to zlasti v goriški okolici in na Banjški planoti. Zgodnji krompir goriške okolice se izvaža v tujino; banjški je pa odličen semenski krompir, ki ga prodajajo spomladi na goriškem trgu za razsad. Veliko ga prodajo zlasti za sejem sv. Jelerja (Hilarija) v Gorici.

V rastlinstvu prištevamo krompir k razhudnikom. Te vrste rastline so skoraj vse strupene in so si zelo podobne. Tako je tudi krompir nekoliko strupen, ali samo grm in plod, ne pa gomolji. Največ strupa vsebuje blede kavlje. Zato naj ne pride živini v jed.

Kakor je znano, se krompir pomnožuje z gomolji, ki imajo kaliva očesa. Vendar je mogoče pomnoževati krompir tudi s semenom iz jagod. Po se tudi dela, ko se umetno vzgajajo nove vrste krompirja. Iz semena vzgojen krompir je prvo leto droben in šele, ko se v drugem letu krompir posadi, postane debel.

Krompir uspeva v vsakem podnebbju in pridelujejo ga celo v hribih do višine 1400 m nad morjem. Seveda se lahko v goratih krajih pridelujejo le zgodnje vrste krompirja. Mraz krompirju ne škodi; samo spomladanske slane ga rade ožgo; vendar pa ponovno požene. Krompir uspeva v vsaki zemlji, vendar mu najbolj ugaja peščeno-ilovnata zemlja. V jako peščenih zemljiščih in v zelo težkih tleh krompir ne uspeva dobro. Iz prvih vsebuje krompir mnogo škroba in malo beljakovin, iz drugih pa rad gnije in se ne drži dolgo.

Krompir zahteva močno in gnojno zemljo. Izmed redilnih snovi pa največ potrebuje kalija in fosforja. Zato se pa tudi najbolj izplača, gnojiti mu s takimi umetnimi gnojili, ki vsebujejo imenovani dve snovi. Taka gnojila so kalijeva sol, ki vsebuje kalij in superfosfat ali pa Thomasova žlindra, ki vsebuje fosforno kislino. Za 1000 m² površine je potreba 20 kg kalijeve soli in 30 kg superfosfata ali 40 kg Thomasove žlindre. Poleg imenovanih dveh redilnih snovi, potrebuje krompir tudi dušika. Tega je navadno v dobrem gnoju dovolj, ker če ga je v zemlji preveč, raste bolj krompirjevica, kakor gomolj. Glede zemljišča ima krompir še eno dobro lastnost, ki je za našega malega posestnika neprecenljive vred-

nosti in sicer to, da uspeva več let leto za letom na enem in istem zemljišču, kar le malo rastlin zamore. Za krompir je zemljo dobro pripraviti. Najboljše je njivo že v jeseni globoko preorati, da zemlja čez zimo premrje. Nato se spomladi pred saditvijo na novo preorje in v podolžne brazde posadi krompir. Gnoj je najboljše spomladi po celi njivi raztrositi in ga podorati. Lahko se pa tudi gnoj neposredno pred saditvijo raztrosi v jamice ali jarke in se potem polaga krompir na gnoj, toda z umetnimi gnojili se pa tako nikakor ne sme ravnati. Thomasovo žlindro je potrositi že predhodne jeseni, superfosfat in kalijevo sol pa zgodaj spomladi in sicer na široko čez celo njivo.

Glede izbire semena pa bi bilo pripomniti sledeče:

Pazite pri izberi semena na vrsto krompirja, na zdrave in kalive gomolje in menjajte večkrat semenski krompir, ki se rad izpridi. Zlasti je to potrebno, če je bi'a leto za letom slaba letina za krompir, ker tak krompir je potem tudi v prihodnosti trajno slab.

Za naše kraje so najboljše srednje-zgodnje vrste krompirja in sicer v goratih krajih le te vrste krompirja dobro dozorijo, v brdovitih in toplih pa zgodnji krompir uide poletni suši in zgodaj izprazni njivo za druge pridelke. Zgodnji krompir se pa v toplejših krajih zelo rad prilagodi razmeram in se zelo rad »presortá« in zato je priporočljivo kupovati semenski krompir vsakih 3—5 let iz goratih in mrzlejših krajev, kar se pri nas tudi dela.

O raznih vrstah krompirja omenim samo toliko, da jih je več sto vrst. Ene so zgodnje, druge pozne, in ene so za jelo, druge za krmo in zopet druge za tehnično uporabo. Nas najbolj zanimajo za jelo. Od teh so zgodnje: Rožnik, Juli, Kresnik, Krona, Budau, Kamnik in Stela in pozne: domači rumeni in modri krompir, ki rad gnije, hrastavec, ki je premalo rodovit in tudi rad gnije, onejidovec ali pri nas Ida imenovan, ki je zelo rodovit, okusen in ne gnije rad. Ta krompir je lahko spoznati po ploščati in podolgasti obliki gomolja, je bele in gladke kože in ima nekoliko udrta in rdečkasta očesa. Konečno omenim še gorenjski krompir, ki je proti boleznim zelo trden.

Semenski krompir bodi srednje debel in odbran od takih grmov, ki so obrodili veliko gomoljev. To je zelo važno in zato bi bilo zelo koristno, ko bi kmetje odbirali že na prvi seme. Posebno je pa gledati na to, da so gomolji zdravi in, da niso od gnilobe okuženi.

Najmanjše črne pege, ki jih s prostim očesom na gomolju komaj opazimo, so ognjišča raznih bolezní, zlasti gnilobe. Nadalje je gledati tudi, da so očesa lepo razvita, še speča in da gomolji še niso pogrnali kavlja, ali pa da ni že morda bilo odlomljeno. Izkustva učijo, da taki gomolji, katerim je bilo enkrat, ali tudi večkrat polomljeno kavlje, zopet poženejo, ali da dajo le malo pridelka. Tak krompir ima sicer mnogo gomoljev, ali so zelo drobní. Ako je krompir za saditev predebel in ako primanjkuje semenskega krompirja, je rezanje gomoljev na dva ali več kosov upravičeno. Drugače je pa priporočljivo polagati v zemljo cele gomolje srednje debelosti, ker se na ta način doseže večji pridelek. V največji sili se lahko tudi dela take koščke, ki imajo le po eno zdravo oko. Seveda bo pridelek manjši. Tudi s polaganjem samih odlomljenih kavljev, se lahko sadi krompir, ali je uspeh zelo negotov. Na splošno pa velja pravilo, da se krompir reže podolgič, da bodo poedini kosi imeli približno enako število dobrih in zdravih oči, ker največ dobrih oči se nahaja na zgornji strani gomolja in ne na ploskvi. Če je pomlad vlažna, je zelo dobro, da se krompir kakih pet do sedem dni prej nareže in na prostem pusti nekoliko oveneti. Na ta način pripravljeno seme, ne gnije tako rado in dobro izkali, če tudi nekoliko bolj kasno. Pri odbiru semena se mora tudi gledati, da krompir ni napravil že v shrambi malih gomoljčkov, kakor grah debelih, ker tako seme je podvrženo raščivosti. Tak krompir napravi pod zemljo mnogo kavlja in drobnih gomoljčkov, grma pa ne napravi. Edina pomoč proti tej škodljivi lastnosti je menja semena.

Krompir se lahko sadi na razne načine. V goriški okolici ga sade v brazde, ki jih podolgič potegnejo z osipalnikom, nekod ga sade v jarke napočez, drugod pod motiko ali sapon, drugod zopet v male jamice, v katere denejo po malo gnoja. Od vseh načinov je prvi najpravičnejši, ker dopušča obdelovanje z osipalnikom. Zlasti je to važno za večje posestnike, ki razpolagajo z vprego. Drugače so pa vsi načini dobri, le krompir se pri nas preblizu sadi. Grm od grma bi moral biti oddaljen najmanj 35 cm in jarek od jarka pa 70 cm. Izkušnja uči, da redko zasajen krompir da mnogo lepši in bolj zdrav pridelek, nego gosto zasajen, ker postanejo gomolji debelejši in se bolezen tako lahko ne širi.

Glede polaganja gomolja v zemljo je pripomniti, da se mora v težkih in vlažnih zemljah krompir saditi plitvo, v peščenih in lahkih pa globlje. V težkih tleh ga je polagati samo 5–7 cm globoko, v srednjih tleh, če so vlažna 7–8 cm, ako pa suha 8–10 cm, v pesku pa

10–15 cm globoko. Ako se krompir bolj globoko posadi, bo zagnal malo poganjkov in v težki zemlji mu bode primanjkovalo kisika. Gomolje je polagati pri plitvi saditvi na plosčnato stran, pri globoki pa narobe z obrezano ploskvo navzgor.

Čas saditve se ravna po podnebjú. V glavnem pa velja načelo, da mora biti zemlja bolj suha, tla gorka in da se ni bati več poznih slán. Prezgodaj saditi ni dobro, ker krompir ostane predolgo v zemlji in lahko segnije in njiva se zapleveli, predno krompir izide.

Ko je krompir vsajen, ne potrebuje druge oskrbe, kakor dvakratno okopavanje, osipanje in ona opravila, ki so potrebna za zatiranje raznih bolezní in škodljivcev.

Prvo okopavanje je izvršiti, ko je krompir eno dlan visok, in drugo pa, ko doseže eno ped visokosti. Pri drugem okopavanju pa naj se krompir tudi osuje. Osipanje, ki ga je izvršiti vsekakor prej, nego grm prekorači čevljev visokosti, ni vedno potrebno. Če je zemlja težka in ako je krompir globoko vsajen, je osipanje naravnost škodljivo. Osipati se mora plitvo zasajen krompir in v slučaju, če zemlja rada dela škorjo. To radi tega, ker se taka tla težko prezračijo. V nekaterih krajih imajo to slabo navado, da požanjejo nekaj tednov pred kopanjem grmičevje (krompirjevico), kar je pa škodljivo. Le v slučaju, če je grmičevje od plesni segnilo, ga je čimprej požeti in odstraniti iz njive.

Krompir je podvržen raznim boleznim in mnogim škodljivcem. Izmed bolezní je najhujša gniloba. Ta bolezen se pojavi na polju in pozneje tudi v shrambi. Ta bolezen napade grm, ki počrni, segnije, gomolj pa postane voden in gnil, ali pa črn in suh. Prvo gnilobo imenujemo mokro, drugo suho. Gnili gomolji in krompirjevica smrdijo, krompirjevica zlasti zvečer.

Klice glivic te bolezní živijo na krompirjevici in raznaša jih veter, dež jih potem spere globoko v zemljo, kjer potem okužijo tudi gomolje.

Oboleli gomolji prikazujejo rjave madeže in sicer v začetku bolj na površju, pozneje pa tudi v sredini gomolja. Ta bolezen preide pod zemljo iz enega gomolja na drugega, iz grma na grm, kakor doma v shrambi. Zato se ne sme saditi, kakor sem že omenil, krompir pre-gosto in v shrambi, ki mora biti suha, ga je pa večkrat prebrati in bolnega odstraniti. Tudi ne smemo saditi bolnega krompirja in če opazimo na gomolju najmanjšo pego, odrežimo ga in ne rabimo ga za seme. Zelo dobro je tudi poskropiti krompir ob suhem vremenu in to najboljše tik pred cvetenjem z dva odstotno razstopino modre galice, ki se pripravi kakor za trte.

Zelo škodljiva je tudi posebna vrsta gnolobe, ki napada le podzemeljsko kavlje in gomolje. Grmičevje obolelega krompirja ostane ob vlažnem vremenu lepo zeleno, ali ko pritisne malo suša, se posuši. Če potegnemo tak obolel grm iz zemlje, najdemo podzemska stebela črna in gnila. Proti tej bolezni škropljenje ne pomaga.

Živalski škodljivci so: ličinke majskega hrošča, bramor in strune. Najhujši škodljivec, ki ga pa hvala Bogu v Evropi ni, je koleradski hrošč (krompirjavec). Ta hrošč se strašno hitro množi in popolnoma uniči ves pridelek, ker pokonča in požre vse grmičevje. V Ameriki je v mnogih državah onemogočil pridelovanje krompirja. Ta hrošč se je bil leta 1877 pokazal tudi v Nemčiji, ali skrajna sredstva, ki jih je uporabila takrat nemška vlada, so hrošča popolnoma zatrla in rešila s tem celo Evropo velike nadloge. Tudi je uvažanje ameriškega krompirja strogo zabranjeno. Italijanska vlada sploh ne dovoljuje uvoza krompirja iz inozemstva.

Gledé spravljajanja pridelka je pa omeniti, da je krompir takrat zrel, ko se ga kožica dobro drži in se ne da tako lahko odtrgati in kadar se gomolj lahko da odtrgati od kavlja in kadar se krompirjevica začne sušiti. Krompir je kopati ob lepem in suhem vremenu, ker drugače v shrambi rad gnije. Vsekakor je pa krompir pred pospravo osušiti in zato se pusti tudi preko dneva ležati na vrhu njive. Če to ni mogoče, ga moramo sušiti doma na skednju in le suhega smemo spraviti v klet. Da se krompir ohrani suh in zdrav, je dobro, potrositi ga s pepelom. Tako ne bo gnil. Pri tem je potrebno, da se loči debel krompir od drobnega in bolan in ranjen od zdravega. Debeli krompir rabimo za jed in seme, droben pa za prešiče. Klet, v katero spravimo krompir, ne sme biti niti pretopla in niti prehladna in zlasti ne sme biti taka, da bi krompir v nji lahko pozebel, ali od vlage segnil. Tudi kupi ne smejo biti previsoki, ker se krompir v njih rad ugreje in pokvari. Tudi v shrambi se mora krompir večkrat prebrati. Gnilega treba odstraniti, da ne okuži drugih.

SEJMI V JULIJSKI KRAJINI.

Ajdovščina: 10. marca, 10. aprila, 25. maja, 24. junija, 10. avgusta in 15. okt. — *Avče:* nedelja po 5. avg. — *Boljunec:* 24. dan vsakega meseca in 1. septembra. — *Breginj:* prvi četrtek aprila in prvi četrtek oktobra. — *Brezovica:* 28. aprila, 3. julija in 17. okt. — *Buje v Istri:* 17. jan. in 8. sept. — *Buzet v Istri:* ponedeljek po sv. imenu Mar. — *Cerkno:* sredpostni ponedeljek, 23. aprila, 14. sept. in 4. nov. — *Cres:* 1. do 8. avg. — *Čepovan:* 15. sept. vsako leto. — *Červinjan:* ponedeljek po sv. Martinu tri dni. — *Črniče:* prvo nedeljo po sv. Vidu. — *Črni vrh:* sv. Jurija dan, nedelja po sv. Marjeti, pond. po Malem Šmarnu in nedelja po sv. Martinu. — *Devin:* 24. jun. konjski sejem. — *Dekani:* 9. marca, 9. jun., 9. sept. in 9. dec., ki so hkrati živ. sejmi. — *Divača:* 26. dan vsakega meseca. — *Dolina:* 4. jul. — *Dol-Otlica:* prvo nedeljo v sept. — *Dornberg:* 15. sept. — *Dutovlje:* 3. febr. in 1. avg. — *Gorica:* vsak drugi in zadnji četrtek v mesecu, 16. marca osem dni, 24. avg. 14 dni, 1. okt. osem dni in pond. po sv. Andreju 14 dni. — *Goče:* dan sv. Andreja kram. sejem in sejem za prašiče. — *Gorjansko:* na dan sv. Mohorja. — *Gradiška:* 25. marca, 1. in 26. okt. — *Herpelje:* vsak drugi dan v mesecu. — *Hrastovlje:* na praznik sv. 3 kraljev. — *Idrija:* veliko-nočno sredo kram. sejem, 16. maja kram. in živ. sejem, 15. okt. kram. in živ. sejem, 5. in 21. dec. kram. sejem. — *Ilirska Bistrica:* prvi pond. meseca jun., pond. po sv. Juriju, prvi pond. po Malem Šmarnu in pond. po sv. Martinu. — *Jelšane:* 1. aprila. — *Kanal:* pond. po sv. Martinu. — *Klana v Istri:* na dan sv. Roka 16. avg. in na dan sv. Jeronima 30. sept. — *Kobarid:* 9. marca, 13. jun., dan po rojstvu M. D. in pond. po zahvalni ned. — *Kojško:* pond. po sv. Juriju in pond. po posveč. cerkva. — *Komen:* Sv. Jurija, sv. Tilha (v Svetem), Mali Šmarren v Tomaževici, sv. Ivana v Volčjem gradu in sv. Križa v Ivanjemgradu. — *Koper v Istri:* 21. septembra in 21.

oktobra. — *Krmin:* 25. jun., 4. sept. po tri dni, vsak prvi ponedeljek v mesecu živ. trg. — *Kubed v Istri:* drugi pond. po rož. ned. in pond. po sv. Martinu. — *Labin (Albona):* 30. jun. in 7. okt. — *Log pod Mangartom:* na dan sv. Štefana in prvo nedeljo v avg. — *Lokev:* veliki pond. in 9. nov. — *Lokovec:* dan sv. Petra in Pavla. — *Lož:* 15. marca. — *Monfalcone (Tržič):* 20. marca in 6. dec. po 2 dni. — *Nabrežina:* 5. aprila, 17. sept. in 27. okt. — *Naborjet:* pond. pred Vsemi svetimi. — *Oglej:* 26. do 28. marca, 11. do 13. jul., 19. do 21. dec. — *Osp:* zadnjo nedeljo junija in prvo nedeljo nov. — *Pazin:* 2. avg. — *Piran:* 24. aprila in 15. sept. po dva dni. — *Podgrad v Istri:* vsak mesec dne 8., le v nov. dne 27. Ko je praznik na poti, prvi delavnik. — *Podraga:* Na dan cerkv. »žegnanja«, v ned. po sv. Andreju in Fortunatu, okrog 15. jul. vsako leto. — *Poreč:* 21. nov. — *Pontabelj:* 8. sept. — *Postojna:* pond. po Vnebohodu, sv. Luke dan, 24. avg., 3. dec. in prvi dan vsakega meseca. — *Povirje:* pond. po sv. Antonu Pad. in po sv. Franč. Ksav. — *Prem:* pond. po sv. Gregorju, pond. pred Malim Šmarnom in pond. po sv. Uršuli. — *Prosek:* na god sv. Martina, ako je ta dan nedelja, dan poprej. — *Renče:* prvi ponedeljek v sept. — *Rihenberg:* nedelja po sv. Ulrihu in vsako kvatarno nedeljo. — *Ročinj:* 30. nov. — *Rovinj v Istri:* 11. do 20. nov. — *Senožec:* četrtek po Bink., pond. po kvatrni nedelji v sept. — *Sežana:* dne 12. in 22. vsakega meseca velik živ. semenj; ako je ta dan nedelja ali praznik, je sejem naslednji dan. — *Slivje:* 15. aprila in 26. sept. — *Slap pri Vipavi:* pond. vel. tedna, 22. nov. in sv. Lucije dan. — *Slavina-Prestranek:* 24. jun. v Matenji vasi. — *Spodnja Idrija:* 16. avg. za živ., pond. po ned. rož. venca, 11. nov., 17. marca in 3. maja. — *Sv. Anton poleg Kopra:* pond. po sv. Antonu Pad., 20. okt. — *Sv. Križ:* Živinski in kram. semnji: 5. febr., 14. sept., 5. nov., pond. po sv. Rešnjem Telesu in 14. sept.

vsakega leta. Kramarski semnji razen teh še 2. avg., 26., 27. in 28. decembra. — Ako pade živinski semenj na nedeljo, se vrši živinski semenj naslednji dan. — Sv. *Lucija ob Soči*: 14. febr., prvo nedeljo po sv. Jakobu, prvo nedeljo po sv. Simonu, god sv. Lucije. — Sv. *Mihael* p. Nadanje selo: 30. nov. — *Šmarje*: v tednu po jesenskih kvatrah, 3. febr. in 22. nov. — *Šmarje pri Kopru*: pond. po prvi ned. meseca okt. — *Štanjel*: 7. jan., 21. febr. za živino in kramarsko blago, 21. maja, 30. jun., 22. avg. in 21. oktobra za živino in kram. blago. Od nedelje se živinski semenj preloži na ponedeljek. — *Šturje*: 1. febr., pond. po Beli ned. in v sredo po ned. rož venca. — *Št. Peter na Krasu*: Kramarski in živinski sejem dne 10. vsakega meseca. — *Št. Vid pri Vipavi*: 14. marca, sv. Vida dan in 20. jun. — *Št. Viška gora*: sv. Jožef, sv. Vid, 15. junija in na dan sv. Petra in Pavla. — *Tolmin*: 23. aprila, 21. sept. in nedelja po sv. R. T. Ako je 23. aprila

in 21. sept. nedelja, je semenj drugi dan. — *Tomaj*: 29. junija. — *Trbiž*: prvo soboto v aprilu, 30. jun., 16. okt. in prvo soboto v okt. — *Trebuša Dolenja*: sv. Jakob. — *Trenta*: sv. Ana, in 8. sept. — *Trnovo* na Notranjskem: pond. po sv. 3 Kraljih, 24. jun., pond. po sv. Petru in Pavlu in 19. okt. — *Trst*: tržni teden po jesenskih kvatrah in prvi teden nov. — *Ukve*: Zadnji pond. meseca marca in sept. — *Unec*: prvi pond. meseca marca za živino in blago. — *Vipava*: pustni pond., torek po Vel. noči, prvi ponedeljek po Vel. Šmarnu in sv. Simon in Juda. — *Vodnjan*: 10. avg. in 13. dec. — *Volosko*: 16. maja. — *Vremski Britof*: 15. avg. — *Vrhpolje* pri Vipavi: 22. jan., 9. jun., 29. sept. in 24. aprila za živino in druge reči. — *Vrh* (idrijski okraj): pond. po 3. ned. po Vel. noči, 27. julija in 9. sept. — *Zagorje*: 10. marca, torek po Bink., 17. sept. in kvatrni pond. pred Božičem.

KSIST HROVATIN:

POŠTNE PRISTOJBINE.

V NOTRANJEM PROMETU ITALIJE IN S KOLONIJAMI.

1. Navadna pisma vsakih 15 g ali vlomek v kraju samem 25 st. — iz kraja v kraj 50 st. Za navadna pisma do 15 g naslovljena služečim vojakom 25 st.

2. Dopisnice v kraju samem oziroma naslovljene vojakom 15 st., iz kraja v kraj 30 st.

3. Razglednice pisane samo na prednji strani in sicer na jedni polovici sam naslov a na drugi poljubne vsebine, vedno 15 st. (v kraju in tudi iz kraja v kraj.)

Razglednice, ki so pisane tudi na zadnji — ali samo zadnji strani (tudi sam podpis) v kraju samem 15 st., iz kraja v kraj 30 st.

Te določbe razglednic veljajo začenši 1. januarja 1924.

4. Posetnice s kvečjemu 5 besedami voščil 20 st.

5. Obvestila smrti, rojstva, poroke in slična 20 st.

6. Trgovski računi do 15 g, a le posamezni 25 st.

7. Rokopisi do 50 g = 50 st., za vsakih nadaljnjih 15 g (do 2 kg) = 15 st.

8. Navadne tiskovine za vsakih 50 g (do 2 kg) = 10 st.

9. Bukvarski listki (naročila knjig v komisiji) = 5 st.

10. Vzorci do 100 g = 30 st., vsakih nadaljnjih 50 g (do 350 g) = 15 st.

11. Priporočanje (rekomandiranje) = 50 st.

12. Ekspresno pošiljanje = 60 st.

13. Zavarovanje (denarnih) pisem za prvih 200 lir = 75 st. — za vsakih naslednjih 100 ali vlomek = 30 st.

14. Povzetje (pri vzorcih dovoljeno le do 15 lir) = 40 st.

15. Povratnice = 50 st.

16. Poste restante naslovljene pošiljke doplačajo 20 st. (ekspresne po proste.)

Pošne nakaznice.

1. za zneske do 10 lir 20 st. v znamkah

» » od 10 » 25 » 40 » »

» » » 25 » 50 » 80 » »

» » » 50 » 75 » 1.— L »

» » » 75 » 100 » 1.20 » »

» » » 100 » 200 » 2.— » »

za vsakih nadaljnjih 100 lir ali odlomek (do 1000 lir) = 50 st.

2. Brzojavne nakaznice doplačajo k že omenjeni pristojbini — stalno = 50 st. in brzojavno = 3 lire.

3. Reklamacije = 40 st.

Pošno čekovni promet.

1. za vplačila na lastne račune do 10.000 lir = 15 st.

2. za vplačila na tuj račun: do 50 lir = 20 st.

od 50 do 100 lir = 30 st.

» 100 » 200 » = 45 st.

» 200 » 300 » = 60 st.

» 300 » 400 » = 75 st.

vse nad 400 » = 90 st.

Pošna hranilnica

sprejema vloge v poljubni višini. Obrestuje pa le vloge do 10.000 lir. Obrestna mera je znašala v preteklem letu 2.73%. Vložne knjižice se glase navadno na ime vložnika ali pa tudi: »na zglasitelja«. — Prve dvigne samo vložnik, a druge (na zglasitelja) poljubna oseba, ki se predstavi s tako knjižico pri poštnem uradu.

Brzojavni promet

1. za navadne brzojavke 20 st. za vsako besedo ali številko (do 5 številke) — vendar najmanj za 8 besed = 1.60 lir.

2. nujne brzojavke plačajo trikratno pristojbino.

3. navadne brzojavke od nedeljah plačajo 30 st. za vsako besedo a najmanj 2.40 lir — to je za 8 besed.

Telefonski promet.

1. Krajevni:

a) Imejitelji telefona plačajo po množini govorov — vendar najmanj 450 lir na leto.

b) V javnih govorilnicah plačamo za vsak govor 3 minut 60 st.

2. Izvenkrajevni:

to je iz kraja v kraj je pristojbina za vsak govor treh minut odvisna od oddaljenosti kraja, s katerim govorimo.

Vozna pošta.

Zavoji ali paketi, katere pošiljamo po pošti ne smejo tehtati na splošno več nego 5 kg. V večje kraje (mesta in nekatere trge) dovoljeni so tudi zavoji do 10 kg. Priporočajo se primerni ovitki in razložni napisi. Zavoje z navedbo vrednosti (tudi najmanjšo) moramo zapечатiti.

Pristojbine zavojem do 1 kg = 2.50 lir

do 3 kg = 5.— lir

do 5 kg = 8.— lir

do 10 kg = 13.— lir

Vračanje praznih posod (steklenic olja itd.) = 3 lire.

Zavoji izredne obsežnosti doplačajo polovico pristojbine.

Pristojbine zavojev s knjigami za trvdke:

do 1 kg = 1.50 lir

do 2 kg = 2.50 lir

do 3 kg = 3.50 lir

do 5 kg = 5.— lir

Stalna pristojbina za povzetje = 60 st.

Zavarovalnina zavojev stane 1 liro za vsakih 200 lir ali vlemek.

V PROMETU S TUJIMI DRŽAVAMI.

1. Navadna pisma v Nemško Avstrijo, Čehoslovaško, Romunijo in Poljsko do 20 g = 75 st. nadaljnih 20 ali vlemek = 50 st.

2. Dopisnice ali razglednice v te države = 45 st.

3. Navadna pisma v vse druge države (tudi v Jugoslavijo) za prvih 20 g = 1 liro, za vsakih nadaljnih 20 g ali vlemek = 50 st.

4. Dopisnice ali razglednice v inozemstvo razen poa 1. navedenih držav = 60 st.

5. Razglednice s samim podpisom = 20 st.

6. Rokopisi do 250 g = 1 liro, za vsakih naslednjih 50 g ali del = 20 st.

7. Vzorci do 100 g = 40 st.

8. Tiskovine za vsakih 50 g ali del = 20 st.

9. Priporočanje (rekomandiranje) = 1 liro.

10. Povratnice = 1 liro.

11. Reklamacije = 2 liri.

12. Ekspresno = 2 liri.

13. Povzetna pristojbina = 20 st. (ako pride iz inozemstva in ni plačana ta pristojbina = 30 st.)

14. Zavarovalnina za vsakih 300 lir = 1 liro.

15. Poštne legitimacije = 2 liri.

ČASOPISI, KATERE POŠILJAJO UPRAVE LISTOV S POŠTNIM CONTO CORRENTE V ITALIJI.

1. Za iztis dnevnika do 50 g = L 0.009 za vsakih nadaljnih 25 g = L 0.005.

2. Za iztis lista, ki izhaja vsaj 1 krat vsakih 15 dni za prvih 50 g = L 0.012 — za vsakih naslednjih 50 g = lir 0.01.

3. Za iztis mesečnika za prvih 50 g = L 0.015 — za vsakih naslednjih 50 g = L 0.01.

4. Za iztis listov tudi cenikov i. t. d., ki izhajajo vsaj enkrat v semestru za prvih 50 g = L 0.05 a za vsakih naslednjih 50 g ali del = L 0.02.

Vsi taki časopisi morajo imeti razločno tiskano oznako: »Conto corrente con la posta«, katero se natisne tudi na ovitek, ako ga imajo.

FRANC SIRK, DAVČNI UPRAVITELJ V P.:

O PRISTOJBINAH.

REGISTRACIJSKE PRISTOJBINE.

S kr. dekretom 11. I. 1923 št. 158 so se uveljavile pri nas s 1. julijem t. l. registracijske pristojbine starih provinc. Te pristojbine se plačujejo počenši z navednim dnevom pri Registracijskih uradih (Ufficio di registro), ki so se ustanovili pri nas 1. julija t. l. in uradujejo za kolkovine in pristojbine.

Spisi v javni in privatni obliki, sodni in izvensodni, ki vsebujejo prenos lastninske, užitne in zastavne pravice do nepremičnin in premičnin, so podvrženi registracijskim pristojbinam, ki so koj plačljive.

Važno je vedeti, da dobe ti spisi pravno moč še le po registraciji.

Spise podvržene tem pristojbinam, ki niso bili prijavljeni registracijskemu uradu, sodnija odklanja. Radi tega se mora vsaka taka listina registrirati pri dotičnem uradu v teku 20 dni po podpisu, da se izognemo kazni in drugim posledicam.

Listine se predložijo registracijskemu uradu v izvirniku, pisanem na kolkovanem papirju 2 L* in na poverjenem prepisu na kolkovanem papirju 1 L.**

Prepis ostane uradu, izvirnik s potrdilom plačila pristojbin dobi stranka.

Listine podvržene registraciji so:

Kupnoprodajne pogodbe, darilne pogodbe, menjalne pogodbe, preživninske pogodbe, ženitne pogodbe, združne pogodbe, najemne (zakupne) pogodbe, pobotnice, ki se nanašajo na zadolžnice in druge listine, razsodbe, vknjižbe i. dr.

Registracijske pristojbine so sorazmerne (proporcionalne), postopne ali stalne.

Podlaga odmere teh pristojbin je cena ali vrednost pravnega posla.

Registracijske pristojbine so sledeče:

A) Za kupne pogodbe:

a) od kupne cene (vrednosti) nepremičnin do 200 L 4.70%

b) od kupne cene (vrednosti) nepremičnin nad 200 do 400 L 6%

c) od kupne cene (vrednosti) nepremičnin do 400 L 8.60%

* Stane 3 L.

** Stane 2 L.

d) če se kupljene nepremičnine spet proda v teku dveh let znaša pristojbina pod a) b) c) eno četrtino manj.

B) Za kupne pogodbe glede novih stavb veljajo olajšave. (Cl. 11 zakona 434 1911 št. 509.)

e) od kupne cene (vrednosti) premičnin 4%

f) od kupne cene (vrednosti) živine in poljskih pridelkov 1.2%

g) od kupne cene (vrednosti) za predmete med trgovci 1%

B) Za darilne pogodbe, sklenjene med bližnjimi sorodniki 10 L in event. vpisnina, med drugimi osebami po kr. dekretu od 20. avg. 1923 št. 1802.

C) Za najemne (zakupne) pogodbe 1/2%

D) Za zadolžnice 1.30%

E) Za pobotnice nanašajoče se na zadolžnice in druge listine 1/2%

F) Za pobotnice posebej izdane, ki se nanašajo na kupno-pogodbene cene 0.30%

Pristojbine za zemljiško-knjižne vpise znašajo:

1) za vpis lastninske pravice za vsakih 100 lir 0.75% (ta pristojbina je všteta pod A) a, b, c)

2) za vpis zastavne pravice:

a) na prvih 10.000 lir, za vsakih 100 2%

b) za vsak višji znesek, za vsakih 100 lir 2.50%

KOLKOVINE.

S kr. odlokom z dne 18. marca 1923 št. 550 so bile odpravljene kolkovne pristojbine, uvedene s kr. dekretom 16. junija 1921 št. 795 na razkošne predmete, na dragulje in dragocenosti, na proizvajanje razkošnih tkanin in rokavic in namesto teh so stopile v veljavo s 1. aprilom 1923 znižane kolkovne pristojbine.

Tej pristojbini je podvržena vsaka kupčija (prenos scambio) blaga in predmetov med obrtniki, trgovci itd. izvenzemski slučaje pod D).

A) Pristojbine so trojne:

I. Za prodajo (izmenjavo — scambio) surovin — izvzeto razkošno blago pod A III. — kovin v kosih, kladah ali stisnjenih oblikah (izvzeto razkošno blago pod a III), apna, (krede) mavca, cementa, stavbnega mate-

rijala iz ilovice (kakor opeke, korcev in dr.), kemičnih izdelkov, umetnih gnojil, (medenih) specialitet, dišav, penečih se vin, mineralnih vod v steklenicah in kmetijskih nepredelanih ali spremenjenih predelkov je treba kolikove račune (fakture) kakor sledi:

Do 10 lir prosto.

Cez 10 lir do 20 lir	L 0.10
» » 20 » 40 »	» 0.20
» » 40 » 60 »	» 0.30
» » 60 » 80 »	» 0.40
» » 80 » 100 »	» 0.50
» » 100 » 200 »	» 1.—
» » 200 » 300 »	» 1.50

i. t. d. za vsakih 100 ali za odlomke 100 lir — L 0.50 več doklada.

II. Za prodajo druge vrste blaga, predelanega in na pol predelanega (izvzeto razkošno blago pod III. kakor tudi živine se kolkujejo računi (fakture) kakor sledi:

Do 10 lir prosto.

Cez 10 lir do 20 lir	L 0.20
» 20 » » 40 »	» 0.40
» 40 » » 60 »	» 0.60
» 60 » » 80 »	» 0.80
» 80 » » 100 »	» 1.—
» 100 » » 200 »	» 2.—
» 200 » » 300 »	» 3.—

i. t. d. za vsakih 100 ali za odlomke 100 lir — L 1.— več doklada.

III. Za kupčije z razkošnim (luksus) blagom kakor so: jantar, automobili, slonova kost, dragulji, usnjate rože, kavice, čipke, drage kovine, kozuhovine, klavirji, perje, dišave, vezene, svila, preproge od vzhoda, želvovine in razkošno pohištvo, je treba kolikovati račune (fakture), četudi izdelovalec (fabrikant) proda predmete naravnost konsumentu, kakor sledi:

Do 10 lir prosto.

Cez 10 lir do 20 lir	L 0.40
» 20 » » 40 »	» 0.80
» 40 » » 60 »	» 1.20
» 60 » » 80 »	» 1.60
» 80 » » 100 »	» 2.—
» 100 » » 200 »	» 4.—
» 200 » » 300 »	» 6.—

i. t. d. za vsakih 100 ali za odlomke 100 lir — L 2.— več doklada.

Računi (fakture) pod A I. II. III. se morajo napraviti v dveh izvodih, drugi izvod lahko nadomesti vpis v knjigi, ki mora biti zaznamovan s tekočimi številkami. Prepise fakture treba hraniti 3 leta in zaznamovati s tekočimi številkami.

Vse kolkovine plača kupec.

Pristojbine se plačajo s kolki, ki obstojijo iz dveh delov. Izdajatelj računa prilepi del kolka, ki nosi kraljevo podobo, na račun (fakturo), namenjen kupcu, drugi del pa se prilepi na prepis fakture ali v knjigo »prima nota« zraven dotičnega vpisa.

Kolki se razveljavijo s prebodom ali pa, da se prepiše na oba dela kolka s črnilom datum dneva izdaja ali pa, da se datum pritisne z mastnim črnilom.

B.) Fakture, račune izdane od trgovcev in obrtnikov za prodano blago konsumentom izvzemši slučaj pod A III. in navadne pobotnice, ki se ne nanašajo na zadolžnice, razsodbe in druge obvezne listine, je treba kolikovati kakor sledi:

S 15. novembrom 1923 stopi v veljavo čl. 28 Kr. dekreta z dne 26. oktobra 1923, št. 2275.

Pobotnice, note, računi med zasebniki (privatniki), zasebniki in trgovci, med trgovci in zasebniki so podvrženi sledečim kolkovnim pristojbinam:

Nad 1 L do 100 L 10 cent., nad 100 L do 1000 L 50 cent., nad 1000 L do 200.000 L za vsakih 1000 ali odlomke 1000 L 30 cent. — Odlomki pod 1 liro pristojbine se zaokrožijo na 1 Liro. — Za zneske nad 200.000 L ali nedoločene svote znaša kolek 60. Lir.

Veljavna tarifa do 15. nov. 1923.

ZA ZNESEK		Kolek		20% dokl.		Skupaj	
		L.	st.	L.	st.	L.	st.
Nad	5 Lir do 10 Lir	05				05	
»	10 » » 100 »	10				10	
»	100 » » 200 »	20				20	
»	200 » » 300 »	30				30	
»	300 » » 400 »	40				40	
»	400 » » 500 »	50				50	
»	500 » » 600 »	60				60	
»	600 » » 700 »	70				70	
»	700 » » 800 »	80				80	
»	800 » » 900 »	90				90	
»	900 » » 1000 »	1	—	20		1	20
»	1000 » » 1100 »	2	20	40		2	60
»	1100 » » 1200 »	2	40	40		2	80
»	1200 » » 1300 »	2	60	40		3	—
»	1300 » » 1400 »	2	80	40		3	20
»	1400 » » 1500 »	3	—	60		3	60

i. t. d. za vsakih 100 ali odlomke 100 lir 20 st. več. Doklada za vojne sirote znaša za vsako liro kolka (pristojbine) 20 st. več. Kolki so navadni in se prepišejo kakor do sedaj.

C. Pristojbine (kolki) za menice plačljive v času šestih mesecev (kr. dekret od 16/8 1921 št. 1522). **

PODLAGA ODMERE OD ZNESKOV MENICE				Pristojbina (Kolek)						Skupaj	
				stalni		po-stopni		20% dokl.			
				L.	st.	L.	st.	L.	st.	L.	st.
Nad	100	Lir	Do 100	Lir	10	.	20	.	.	.	30
"	200	"	" 200	"	10	.	40	.	.	.	50
"	300	"	" 300	"	10	.	60	.	.	.	70
"	400	"	" 400	"	10	.	80	.	.	.	90
"	500	"	" 500	"	10	1	—	.	20	1	30
"	600	"	" 600	"	10	1	20	.	20	1	50
"	700	"	" 700	"	10	1	40	.	20	1	70
"	800	"	" 800	"	10	1	60	.	20	1	90
"	900	"	" 900	"	10	1	80	.	20	2	10
"	1000	"	" 1000	"	10	2	.	.	40	2	50
"	1500	"	" 1500	"	10	3	.	.	60	3	70
"	2000	"	" 2000	"	10	4	.	.	80	4	90
"	2500	"	" 2500	"	10	5	.	.	1	6	10
"	3000	"	" 3000	"	10	6	.	.	1	20	7
"	3500	"	" 3500	"	10	7	.	.	1	40	8
"	4000	"	" 4000	"	10	8	.	.	1	60	9
"	4500	"	" 4500	"	10	9	.	.	1	80	10
"	5000	"	" 5000	"	10	10	.	.	2	—	12
"	5000	"	" 6000	"	10	12	.	.	2	40	14

i. t. d. za vsakih 1000 lir ali za odlomke od 1000 lir 2 liri 40 st. več zraven stalne pristojbine 10 st. in pristopne pristojbine 12 lir in doklade 2 L 40 st.

Za menice plačljive po šestih mesecih znaša pristojbina 10 st. in dvojno goroznačeno postopno pristojbino in doklado.

Veljavne so le uradne menice.

** Za menice plačljive v teku štirih mesecev stopi v veljavo s 15. novembrom 1923 sledeča tarifa (kr. dekret 26. oktobra 1923, št. 2275):

Do 200 lir pristojbina 20 st. + 10 st.

nad 200 lir do 400 lir pristojbina 40 st. + 10 st.

nad 400 lir do 600 lir pristojbina 60 st. + 10 st.

nad 600 lir do 800 lir pristojbina 80 st. + 10 st.

nad 800 lir do 1000 lir pristojbina L 1.20 + 10 st.

nad 1000 lir do 2000 pristojbina L 2.40 + 10 st.

nad 2000 lir do 3000 pristojbina L 3.60 + 10 st.

nad 3000 lir do 4000 pristojbina L 4.80 + 10 st.

nad 4000 lir do 5000 pristojbina L 6.— + 10 st.

itd. L 1.20 za vsakih 1000 lir ali odlomke 1000 lir zraven stalne pristojbine 10 st. za pobotnico.

D. Za kupčije (prenos — scambio) najnujnejših življenskih potrebščin, kakor pšenice, turščice, ječmena, riža, moke, kruha, navadne testenine, zelenjave, suhe in konzervirane, sadja, svežega in suhega, paradižne konzerve, meso (svežega, zmazlega in v zabojčkih), mesnega ekstrakta, kondenzirane juhe (tekoče ali v kockah), zabele za juhe, rib, jajc, mleka, masla, skute, sira, prekajenine, slanina, prašičje in druge jedilne masti, oljčnega in drugega jedilnega olja, oljk, oljnatih semen, kisa (ne v steklenicah), sladkorja in melase, kave, kuriva (tudi petroleja in bencina), pralnega mila, luga, vode za proizvodnjo sile in pitne vode in predmetov državnega monopola med trgovci in obrtniki je treba kolkovati račune (fakture) kakor sledi počenši s 15. novembrom 1923 vsled kr. dekreta 26. oktobra 1923, št. 2275.

Nad 1 liro do 100 lir 10 st.

Nad 100 lir do 1000 lir 50 st.

Nad 1000 lir 1 liro.

NA ZNANJE.

Letos dobi vsak naročnik Goriške Matice štiri knjige: 1. Molitvenik: Bogu, kar je božjega. Priredil F. S. Finžgar. 2. Zbavna knjižica: Zgodbe zdravnika Antona Muznika. 3. Povest: Mladi gozdar in 4. Veliki Koledar. Naročnina je 6 L. Kdor je naročil več molitvenikov, mora za vsak molitvenik dodati še 2 L.

Vse štiri knjige je odobrila cerkvena oblast.

Mesto povesti: Mladi gozdar je bila prvotno namenjena in v tiskarni skoraj že dovršena knjiga: Cvetje goriškega pesništva, toda iz političnih razlogov je objava morala izostati.

Knjige smo letos izdali z geslom: Zdrava duša v zdravem telesu. Drugo leto posvetimo knjižno podjetje *prosveti* t. j. pravi prosveti, ki je le ena. Vsi naši sotrudniki naj bi pri svojih spisih blagovolili upoštevati veliko idejo prosvete, ki naj vzdržuje in navdušuje naš narod v Julijaki Krajini.

Drugo leto izdamo: 1. Veliki Koledar z raznimi leposlovnimi in poučnimi članki. 2. Zadnji dnevi v Ogleju. Povest. Spisal: Alojzij Lukovič-Carli. 3. Mlada Zora. Izbor narodnih pripovednih pesmi. Priredil France Bevk. 4. Životopis sv. Franciška Ksaverskega, ki je nesel luč *krščanske prosvete* mej Indijance, Kitajce in Japonce. Knjigo bo krasilo mnogo slik, ki bodo kazale delovanje sv. Franciška mej Indijanci, Kitajci in Japonci. Z životo pisar svetnikov bomo, ako le mogoče, nadaljevali vsako leto. Cena vsem štirim knjigam je določena na 5 L.

Naznanjamo, da je Goriška Matica posebna ustanova v društvu »Narodne tiskarne«. Predseduje predsednik »Narodne tiskarne«. Goriška Matica ima svoj

širši uredniški odbor, katerega člani so vsi odborniki »Narodne tiskarne«, dalje glavni urednik in drugi izvoljeni člani ožjega uredniškega odbora. Širšemu uredniškemu odboru predseduje veleč. g. Dr. Anton Gregorčič, ožjemu pa glavni urednik Dr. Andrej Pavlica. V ožjem uredniškem odboru so poleg glavnega urednika še: P. n. France Bevk, Dr. Alojzij Res, poslovodja g. L. Lukežič in veleč. g. Ivan Kovačič, župnik v Podmelcu.

Goriška Matica bo skušala tudi v bodoče uspešno širiti pravo prosveto mej naše ljubljeno slovensko ljudstvo. Imeli smo od začetka najčistejše namene in smo zanje tudi veliko žrtvovali. Blagoslov božji nam je dajal pogum in tudi lepe uspehe.

Goriška Matica se je prav dobro obnesla, kakor še nobeno drugo knjižno podjetje na Goriškem. V petih letih je razdala mej ljudi nad 250.000 prekrasnih knjig.

Pozivljemo vse somišljenike na sodelovanje z besedami: Postavimo se na lastne noge! Imejmo svojo zdravo organizacijo, svojo zdravo literaturo! Obudimo vero v Boga in v sebe, v svojo pridnost in vztrajnost.

P. n. poverjenike prosimo, naj blagovolijo pri oddaji letošnjih knjig hkrati nabirati naročnike tudi za bodoče leto. Kdor bi ne mogel plačati naročnine sedaj, jo bo poravnal o svojem času.

Imenik letošnjih naročnikov ni popoln, ker nam niso došla vsa naročila o pravem času. V tem oziru prosimo več natančnosti.

Bog blagoslovi delo Goriške Matice!

Uredništvo Goriške Matice.

Dr. HILARIJ ZORN:

V ZAVRŠITEV KOLEDARJA. MAGIČNI ALI ČAROBNI KVADRAT.

Nariši kvadrat, ki vsebuje 16 enakih kvadratov, ter vpiši v te kvadrate (začenši od zgoraj na levo) prvih zaporednih 16 števil in števil, kakor kaže naslednja podoba:

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Iz tega kvadrata vdobiš na prav lahek način zelo zanimiv magičen kvadrat. Pri ti konstrukciji ima posebno vlogo število 17, ki pa je samo na sebi brez vsake posebnosti.

Odštečaj od števila 17 vse one številke in vsa števila, ki se nahajajo (po 2 in 2) v sredini štirih stranic kvadrata, začenši zgoraj navzdol, od leve proti desni ter vpiši v dotični kvadrat *ostanek* (razliko) tega odšetja

po isti vrsti, t. j. odštečaj v tem kvadratu podčrtane številke in podčrtana števila od števila 17: $17-2=15$, $17-3=14$, $17-5=12$, $17-8=9$, $17-9=8$ itd.

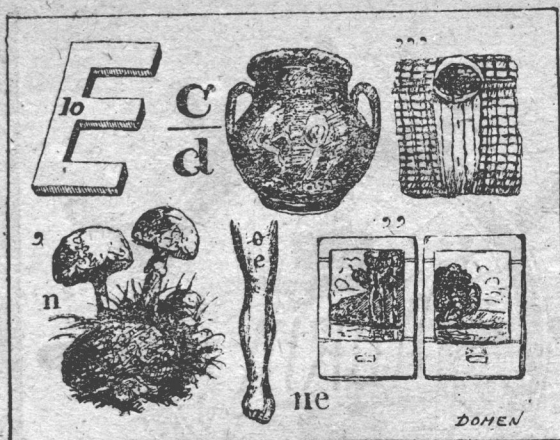
Na ta način dobiš naslednji magični kvadrat. V tem

1	15	14	4
12	6	7	9
8	10	11	5
13	3	2	16

kvadratu po 4 in 4 številke (ozir. številke in števila) dajo celih 16 načinov (kolikor je kvadratov) seštete isto vsoto 34.

$1+4+13+16 = 6+7+10+11 = 1+12+8+13 = 15+6+10+3 = 14+7+11+2 = 4+9+5+16 = 1+15+14+4 = 12+6+7+9 = 8+10+11+5 = 13+3+2+16 = 15+14+3+2 = 12+8+9+5 = 1+6+11+16 = 13+10+7+4 = 15+9+8+2 = 12+14+3+5 = 34.$

Uganka v slikah.

Rešitev te uganke naj se do dne 15. decembra t. l. doloži pri uradništvu. Kogar določi potem žreb, dobi 1 iztis Maticnih knjig zastoj.

Rešitev ugank.

Glej str. 77.

Kosilo, kopito, torilo, kozica, lonica, korito, sinica, kopica.

Telo ti je hiša: v njej um gospodar,
a čut gospodinja ti bodi,
počutki so vrata, ti glej ko vratar,
kaj ven in kaj noter, ti hodi.

„NARODNA KNJIGARNA“

v Gorici — Via Carducci št. 7,
v hiši Gor. Ljudske Posojilnice.

Velika zaloga pisarniških in šolskih potrebščin, razglednic, risarskih predmetov, največja zaloga vsakovrstnih slovenskih knjig, molitvenikov, kipov svetnikov, rožnih vencev, razpel in sploh vseh devocijonažij, umetnih cvetic, okraskov za bož. drevo.

Na debelo! Pozor trgovci! Na drobno!

Drevesnica in trtnica

Josip Štrekelj v Komnu

priporoča izbrane vrste mladikastih
in krepkih sadnih dreves in raznih
cepljenih trt po zmernih cenah.

DOBROZNANA TRGOVINA

in velika izbira Pfaffovih in drugih šivalnih strojev, za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter dvokoles iz najboljših nemških tovarov. Izjemno prodaja tudi na obroke. Brezplačen poduk v umetnem vezanju in krpanju. Ceniki na zahtevo poštne prosti. Lastna mehanična delavnica.

Priporoča se: Tvrška FR. SAUNIG, Gorica

VIA CARDUCCI št. 25 (prej Gosp. ulica) blizu Korna.

Odlikovana tovarna kisa FRANC KRALJ

GORICA, Via Cappuccini 9

priporoča svojim cenj. odjemalcem najboljše vrste kisa. — V zalogi se dobijo najboljše vinski in drugi kisi.

Cene solidne najnižje.

Stavbeni mojster IZIDOR NANUT

v GORICI, Via Trieste 91

Gradi nove hiše, kmetske in meščanske, cerkve, šole; popravlja stare hiše. Preskrbuje načrte in proračune. Delo trdno in lepo.

Uslužbeni najboljši domači zidarji.

Čevljarska zadruga
v Mirnu pri Gorici
 vpis. zadruga z omejeno zavezo

ADRIJA
ČEVLJI

**Izdelek „Čevljarske zadruge v Mirnu“
 edine tovarne čevljev v furlanski deželi.**

Čevlji se izdelujejo pod strogim nadzorstvom strokovnjakov. — Za izdelavo se porablja samo najboljše po predvojnem načinu strojeno usnje, katero dobiva zadruga naravnost iz prvovrstnih tovarov.

Delo lično in jako trpežno

„ADRIJA“ čevlji se prodajajo:

V Gorici lastna prodajalna Corso Verdi 32
„Trstu“ lastna prodajalna Via dei Rettori 1, iz
 Piazza Unità po ulici Malcantone
„Trbižu“ trgovina Jožef Treu
„Bovcu“ trgovina Franc Mihelič
„Kobaridu“ trgovina Franc Stres
„Sv. Luciji“ trgovina Štefan Breščak
„Cerknem“ trgovina Maks Stucin
„Idriji“ trgovina Valentin Treven
„Idriji“ Krščansko Gospodarsko Društvo
„Šturijah“ trgovina Pavel Kunstek
„Vipavi“ trgovina Jakob Fajdiga
„Postojni“ trgovina Pahor Viktor
„Slavni“ trgovina Franjo Dekleva

v Selcah trgovina J. Dekleva
„Št. Petru“ na Krasu trgovina Anton Petelin
„Knežaku“ trgovina Franc Urbančič
„Bitnjah“ trgovina Jožef Grahor
„Trnovem“ pri Il. Bistrici trgovina Josip. Brinšek
„Podgradu“ trgovina Štefan Baudaž
„Dutovljah“ trgovina Leopold Širca
„Kopru“ trgovina Ivan Scher
„Pazinu“ trgovina Ivan Butollo
„Medolinu“ trgovina Domeniko Belci
„Farri“ trgovina Friderik Spesott
„Cervignanu“ trgovina Verzeznassi Candido
„Renčah“ Gospodarsko Društvo
„Kneži“ trgovina Ivan Kenda

**Posebnost: „Adrija“ planinski Čevlji takoimenovani
 „Gojšrji“, dvojno šivani, kovani z žebli planinčarji**

„Adria“ Sandali z podpetnikom lični in trpežni.

Naroča se lahko tudi iz tovarne v Mirnu (Merna).

IMENIK naročnikov „Goriške Matice“ za l. 1924.*)

Ajdovščina. — Kobal Ivo, pov.; Malik Mih., Kovač Fr., Čopič Ana, Feigel Fr., Pregelj Ant., Brajnik Rud., Znidaršič Karla, Rustja Jož., Dr. Furlan Ang., Fon Jos., Lavričeva javna knjižnica, Kavs Jan., Lutman Maks, Štekar St., Feigel Ant., Kolavčič Rud., Žigon Fr., Breclj Am., Prosen Avg., Repič Rez., Marc Mar., Godina Ema, Kertel Iv., Kožman Jos., Breclj Iv., Žigon Ang., Žigon Karol, Furlan Iv., Repič Fr., Curk Joža, Gregorič Miro, Simonič Karol, Pilon Dom., Bianchi Mar., Hrovat Jos., Vidrih Edv., Lokar Mar., Lokar Art., Jurca Mar., Samec Joah., Stibilj Herm., Logar Stanko, Jeras Dora, Kolakovič Jos. P. Aidussina. 44.

Aleksandrija. — Schiffrer Bruno, pov.; Čermelj Mar., Celarec Mar., Pahor Al., Leon Val., Černj Zora, Täubl Flora, Leon Pavla, Beltram Am., Zucarello Kar., Copič Gabr., Bavčar Ter., Simpson Štef., Cigoj Pepina, Keber Pepina, Slov. izobraž. društvo. 16.

Avber. — Pipan Iv., župnik, pov.; Orel Mar., Pegan Jos., Bole Ang., Fabjan Ter., Petelin Mar., Žvokelj-Pegan Darinka, Germek Vikt., Fabjan Alojz., Švigel Iv., Pegan Anton. P. Duttogliano. 11.

Avče. — Izobraž. društvo, pov.; Kolenc Val., Pertovt Iv., Pavšič Mar., Gorjup Jak., Jermol Fr., Kovačič Karol, Jericjo Fr., Jericjo Ana, Kovačič Iv., Kovačič Ciril, Bucik And., Bukovec Mar., Bucik Pet., Kolenc Alb., Jakopič Franc., Jermol And., Gorjup Pet., Zbogor Iv., Šuligoj Franc., Makarovič Jos., Baudaž Rud., Križnič Mart., Cvetrežnik Mara, Križnič Mih., Prešen Mar., Baudaž Pet., Jermol And., Kolenc Iv., Berlot Št., Cvetrežnik Jos., Jericjo Karol, Makarovič Fr., Jakopič Ant., Šuligoj Jož., Pertovt Rud., Kovačič Št., Gorjup Jušt., Kačar Pet., Brezavšček Mar., Boltar Št., Kolenc Iv., Jakopič Neža, Jakopič Mar., Bremec And., Pirih Iv., Šuligoj Mar., Vuga Mar., Gorjup Rih., Čermelj Pet., Gašperčič Val., Kovačič Avg., Brezavšček Am., Testen Iv., Rijavec Jos., Testen Karol, Cvetrežnik Kar. P. Auzza. 59.

Barka. — Prelec Mar., pov.; Počkar Jos., Ambrožič And., Čepar Jos., Bak Jos., Nedoh Fr., Polh And., Počkar Iv., Čepar Fr., Prelec Fr., Prelec Al., Čepar Drag., Trebec Ant., Prelec Jos., Prelec Iv., Obreza Jos., Gustinčič Jak., Kovačič Jos., Trebec Jak., Počkar Jos., Franečič Jak., Tominc Anica, Prelec Mar., Ucin Mar., Nedoh Iv., Medved Jos., Trebec Ant. P. Divacia. 27.

Barkovlje. — Kluder Ant., župnik, pov.; Kraševic Iv., Dr. Pertot-ova družina, Martelanc Am., Pertot Štef., Starec Iv., Pertot And., Piščanc Iv. P. Barcola. 8.

Bazovica pri Trstu. — Počivalnik Ign., župnik, pov.; Čok Alb., Čibic Fr., Česnik Ant., Gložar Pavla, Grgič Ver., Grion Lud., Gornik Al., Grgič Mar., Grgič Mirko, Grgič And., Grgič Ljud., Grgič Jož., Gujča Št., Grgič Jur., Križmančič Iv., Križmančič And., Križmančič Vikt., Križmančič Urš., Križmančič Jož., Križmančič And., Križmančič Iv., Križmančič Ant., Križmančič Mar., Kalc Evg., Križmančič Mar., Leban Ant., Mahnič Iv., Mahnič Tončka, Metlika Ant., Marc Jož., Pelan Mar., Pečar Mar., Pahor Mih., Poženel Mat., Pirc Fr., Pakiž Iv., Presl Mirko, Pelan Ant., Racman Franc., Ražem Pet., Ražem Srečko, Ražem And., Šmrdu Ant., Sostič Jož., Urbančič Jan., Žagar Iv., Žagar Frid., Žagar Mar., Žagar Mar., Žagar Vinko, in še 30 drugih.

P. Bazzovizza. 81.

Biljana. — Kumar Lud., dekan, pov.; Šfiligoj Ant., Krištofoli Ant., Polenčič And., Šuc Al., Persolja Mar., Šuligoj Jak., Kristančič Jož., Kocjančič Bened., Sosolič Mar., Drnovšček Ant., Klinec Ant., Simčič Ter., Mišigoj Karol., Markočič Mar., Simčič Ant., Šfiligoj Jož., Šfiligoj Al., Podvršček Lud., Boštjančič Mat., Koncut Rih., Mikulin Jož., Pušnar Fr., Morenčič Val., Mikulin Jož., Simčič Karol., Marinič Alojz., Simčič Fr., Marinič Jož., Sosolič Al., Juša Emil., Gorjup Roz., Simčič Jok., Srednik Al., Šfiligoj Fr., Kožlin Ant., Hren Ant., Simčič And., Movja Mar., Galiussi Jernej, Šfiligoj Jož., Simčič Mar., Zaletel Iv., Zuljan Mih., Mikulin Ant., Marinič And., Marinič Leop., Polenčič Anton. P. Dobra. 48.

Bilje. — Peric, traf., pov. in še 9 drugih.

P. Merna. 10.

Boljunec. — Theuerschuh Iv., duhovnik, pov.; Maver Mih., Ota Iv., Petaros Mar., Slavec Peter.

P. Borst. 5.

Borjana. — Shejbal Jos., pov.; 5 iztisov.

P. Caporetto. 5.

Boršt. — Cvejn Fr., župnik, pov.; Bač Nada, Glavina Jos., Hervat Karlo, Hervat Urh., Kosmač Iv., Kosmač Sofija, Marc Mih., Marc Danica, Marc Arg., Mučič Mar., Petaros Jos., Petaros Jož., Petaros Peter, Pernič Iv., Sedmak Luka, Zahar Alb., Zahar Jos., Žerjal Ana, Žerjal Mar., Žerjal Uršula. P. Borst. 30.

NARODNA KNJIGARNA V GORICI, Via Car-ducci (Gosposka ulica) št. 7, v novi hiši Goriške Ljudske Posojilnice ima v zalogi šolske, mašne, leposlovne in znanstvene slovenske, italijanske in nemške knjige. Vse pisarniške in šolske potrebščine.

Prodaja na debelo in na drobno.

*) Imenik ni popolen in vsebuje le imena in prilimke naročnikov, ki so se pravočasno prijavili pri gg. krajevnih poverjenikih. Vsled tega je veliko imen izostalo. Prihodnje leto bomo skušali tudi ta nedostatek odstraniti.

Bovec. — Ostan Izidor, 50 izv. P. Plezzò, 50.

Branica. — Šmid Fr. Ser., pov.; Čehovin Bog., Kobal Leop., Ukmar Ig., Pregelj Iv., Čehovin Vikt., Ukmar Al., Ukmar Kat., Kante Leop., Ukmar Roz., Curk Kat., Bat Emil, Fabijan And., Furlan Iv., Ukmar Just., Ukmar Ant., Jeranč Fr., Poljšak Jos., Jerančič Jos., Benko Jos., Čehovin Leop., Terčelj Al., Trampuž Jos., Bizjak Ant., Terčelj Fr., Bizjak Jos., Semič Rud., Štemberger Ant., Trampuž Kat., Štemberger Ant., Žvokelj Al., Krečič Maks, Trampuž Fr., Žgavec Fr., Štemberger Ant., Vidrih Anton. P. S. Daniele. 36.

Breginj. — Andrejšek Fr., župni uprav., pov.; Ancil Val., Bric Iv., Mazora Val., Čušorja Jer., Baloh Ant., Rakar And., Mazora Jož., Rakar Jer., Školč Jož., Tonkli Amb., Borjančič Mar., Čuš Kat., Rakar Mat., Školč Mar., Rosič Mar., Školč Roža, Šimec Jož. P. Bergogna. 18.

Brestovica. — Pahor Pet., vikar, pov.; Krošelj And., Pahor Am., Svetlič Mar., Svetlič Ant., Peric Am., Peric Jož., Semolič Raf., Semolič Ema, Krošelj Franč., Antonič Franč., Semolič Fr., Krošelj Mar., Kačič Jos., Semolič Jož., Pahor Ljavr., Čeh Jos., Semolič And., Stanič Ema, Semolič Iv., Frančeskin Mar., Frančeskin Jos., Blažič Iv., Semolič Jos., Frančeskin Mar., Pahor Fr., Mervic Ant., Mervic Jož., Peric Mar., Ferfolja Pet., Ferfolja Ant., in še 31 zraven. P. Monfalcone. 62.

Brezovica. — Kraševac Al., župnik, pov.; Počkaj Jož., Vatovec Fr., Cek Jož., Lukežič Fr., Vatovec Ant., Vatovec Št., Mikolj Iv., Gerk Iv., Hoteš Iv., Stančič Iv., Gvardijančič Ant., Ladič Jož., Mezgec Iv., Nedoh Iv., Babuder Fr., Kljun Iv., Babuder Jož., Krebelj Jož., Križman And., Gerželj Ant., Babuder Iv., Babuder Iv., Mikolj Fr., Gerželj Iv., Krebelj Iv., Družina Iv., Kranjc Fr., Kastelic Jož., Sosič Mar., Segulin Jak., Babič Ant., Babič Ant., Skomina Ant., Godina Jož., Stančič Iv., Škerjanc Iv., Jelušič Jož., Žerjav Lud., Medved Fr., Počkaj Ant., Godina Jož., Fabijančič Jož., Počkaj Jož., Tomažič Iv., Šuber Ant., Križman Jož., Križman Mar., Bubnič Iv., Škrianc Iv., Opara Ter., Mikolj Ant., Koblar Ant., Mikolj Fr., Koblar And., Dujmovič Fr., Jakšetič Ant., Gulin Mih., Gerželj Ant., Babuder Iv., Sluga Iv., Koblar Jož., Ban Fr., Resinovič Franč., Segulin Jak., Beučič Jož., Babuder Iv., Dekleva Št., Opara Fr., Babuder Fr., Kastelic Bož., P. Matteria. 71.

Bukovo. — Hliš Fr., župnik, pov.; Brišar Fr., Bevk Iv., Abram Ant., Beguš Mar., Brelj Jera, Bralno društvo — Bukovo, Bralno društvo — Zakoja, Eržen Fran., Golob Alojz, Klavžar Jož., Koder And., Hvala Fr., Jeram Jak., Mrak Mar., Mlakar Iv., Mlakar Zofija, Pajntar Fr., Pagon Mar., Precelj Fr., Ortar Ant., Špič Fr., Obid Fr., Razpet Jak., Pajntar Fr., Podgornik Kat., Močnik Stanko, Čelik Ant., Mlakar Fr., Klavžar Iv., Štucin Dominik, Bevk Anton. P. Udassina. 32.

Col nad Vipavo. — Janc Iv., župnik, pov.; Peljhan Al., Pregelj Fr., Pregelj Ant., Rušt Jan., Kovšca Jož., Krapež Jož., Hladnik Mat., Puc Jos., Pregelj Jos., Bizjak Ant., Kobal Franč., Tratnik Ant., Tratnik Fr., Bizjak Marta, Tratnik Ana, Žgavec Jan., Tratnik Fride, Kovica Al., Benčina Karol, Puc Jož., Gerljevič Greg., Hladnik Jan., Koren Andr., Bizjak Filip, Bizjak Iv., Puc Andr., Janc Iv., Ambrožič Mat. P. Zolla di Vipacco. 28.

Cerkno. — Bevk Gabr., pov.; Kunšič Iv., Krapež Ant., Štravs Jer., Peternej Met., Podgornik Mirko, Mesar Ljudm., Gerželj Alb., Močnik Kat., Gorjup Leop., Premrou Maks, Slov. kat. izobr. društvo, Hranilnica in posojilnica, Kmečka posojilnica, Tušar Vaclav, Obid Paul, Čerin Fr., Tavš Jak., Jež Val., Bevk Gabr., Štucin Maks, Rojc Fr., Makuc Jul., Rojc Jern., Brelj Janko, Obid Fr., Krivec Gabr., Kranjc Ant., Sedej Met., Ličar Lud., Mezek Fr., Gontar Fr., Bevk Fr., Bevk Fr., Obid Fr., Peternej Filip, Brišar Ant., Gatej Fr., Peternej Fr.,

Obid Ant., Likar Fr., Kumar Fr., Derlnik And., Obid Mart., Tavčar Mar., Kristan Neža, Golob Helena. — Straža. Slov. kat. izobraž. društvo »Orlovce«, Jeram Fr., Sinkovec Jer., Kosmač Ant., Prebil Fr., Pirih Fr., Tušar Jož., Lahajnar Iv., Mlakar Alb., Peternej Iv. — Labinje-Poljana. Močnik And., Sinkovec Fr., Tušar Jul., Pagon Fr., Pagon Mar. — Planina. Jeram Iv., Štremfelj Iv., Škvarča Franč., Tušar Barb. — Cerkljanski Vrh. Peternej Mar., Peternej Ant. — Gorje. Močnik Jak., Močnik Ang., Mavri Ana, Mavri Mar., Platiša Kat., Mavri Ant., Prosvetno društvo »Zarja«, Podobnik Alojz, Platiša Kat., Mavri Anton in še 50 zraven. P. Circhina. 125.

Cairo. — Stanet P. Evg., Slov. dr. (13 lzt.), Cotič Iv., Černe Maks., Gruden Fel., Mozetič Fr., Golja Mar., Furlani Mar., Kerševan Al., Krašna Jož., Leban Mar., Lenardič Ant., Mavrič Pavl., Martelanc Al., Sulič Pepina, Susič Pavla. 28.

Čekovnik. — Podobnik Iv., župan, pov.; Podobnik Pet., Pivk Fr. P. Idria. 3.

Čepovan. — Franke Iv., župnik, pov.; Kofol Leop., Mlekuž Ant., Bratuž Ant., Bratuž Ant., Hojak Rud., Podgornik Mart., Jakulin Alf., Bremec Hen., Mrak Štef., Kofol Jož., Sošnja And., Plesničar Fr., Paglovec Kat., Podgornik Mar., Podgornik Štef., Podgornik Mar., Hvala Jernej, Bratuž Jož., Rejec M., Bratuž Vinko, Šavle Lud., Suligoj Ant., Suligoj Val., Grosar Peter, Bremec Fr., Selince And., Kogoj Ciril, Pavšič Jan., Suligoj Fr., Gruden Mar., Mrak Ana, Mrak Alojz., Murovec Mar., Suligoj Krist., Lapajne Tom., Strosar Leopold. 37.

Črniče. — Živec Vinko, trgovec, pov.; Ličen Jos., Leban Ant., Fišer Ant., Podgornik Ant., Slamič Al., Podgornik Iv., Slamič Karol., Volčič Jak., Volčič Jos., Gruden Iv., Ušaj Vekosl., Pignatari Ant., Mavrič Mar., Živec Vidica, Bovcon Ant., Leban Ant., Leban Ant., Bovcon Karol., Faganel Iv., Kosovel Štef., Koren Krist., Ušaj Fr., Lojk And., Ušaj Fr., Kosmička Fr., Faganel Fr., Lojk Iv., Fišer Antonija in še 11 zraven. P. Cernizza Goriziana. 40.

Črni vrh. — Kmet, društvo pov.; 60 izvodov. P. Monte Nero d'Idria. 60.

Dekani. — Slamič Ant., župnik, pov.; Benko Iv., Bertok Kocijan, Bertok Oliv., Brajnik Raf., Bolčič Vikt., Bordon D., Cupin Ivan., Cupin Roža., Cupin Mar., Cupin Val., Cupin Hermjnit, Cupin St., Cergol Jož., Cergol M., Čehovin Ant., Dellassanta Ang., Furlanič Amal., Furlanič Mar., Furlanič Jože, Furlanič Anton., Furlanič Zora, Furlanič Iv., Furlanič Edy, Fortuna P., Fortuna Jože, Fortuna Jože, Fortuna Hema, Fortuna Roz., Fortuna Cel., Fortuna Srečko, Fortuna Iv., Gregorič Zora, Gregorič Mar., Gregorič And., Gregorič Vojko, Gregorič Vladko, Grižon Dano, Grižon Roža, Grižon Mar., Grižon Mar., Grižon Mar., Grižon Ana, Hrovatin Mar., Korda Iv., Korda Iv., Kaligaris Ant., Kozina Ambr., Košarnc Milka, Klarič Bruno, Košarnc Ana, Korda Ant., Kurman Avg., Kofov Mar., Koršič Dora, Klepec Iv., Makor Zora, Mahnič Karol., Mozetič Ana, Milok Ant., Mahnič Ant., Muha And., Metlika Just., Obad K., Obad Avg., Obad Slava, Obad M., Piciga K., Piciga Roža, Pečarič P., Piciga P., Prinčič Roz., Peca Mar., Pečarič T., Peca Cilka, Pohlen Cirila, Pohlen Alb., Piciga Jož., Piciga Mar., Pečarič Ana, Piciga Roz., Rodela Mar., Rodela Krist., Stančič Mar., Štepančič Zorko, Šturman Karol, Štepančič Ida, Šturman Luc., Šik Iv., Šik H., Štefančič Val., Štefančič Milka, Štefančič Ter., Štogans Anton., Toškan Jos., Toškan Roz., Toškan Ben., Toškan Pavla, Toškan And., Valentič Nat., Valentič Jož., Valentič Iv., Valentič Rok, Valentič Iv., Vatovec M., Vatovec Vida, Vatovec Vit., Vatovec Jože, Verh Mar., Uršič Miha, Zahar Olga, Zadnik Margerita. P. Decani. 112.

Devín. — Pecikar Iv., posestnik, pov.; Bralno pevsko društvo »Ladija«, Gruden Jos., Colja Jos., Legiša Iv., Legiša Gab., Colja Jos., Legiša Ant., Mervic Jos., Miniussi Al., Legiša Ant., Herkov Ferdo, Peric Lud., Krošilj Filip, Konjc Ter., Rojc Sof., Bronzin Jos., Tomašinič Mar., Mervic Mar., Pecikar Jos., Pecikar Marija, Švigelj Jos., Legiša Jos., Pless Leop., Colja Al., Pecikar Fr., Gabrovec Ang., Bevčič Jos., Štolfa Iv., Legiša Ant., Klarič Iv., Legiša Iv., Ferfolija Jos., Radetič Fr., Pernarčič Vikt., Pahor Ant., Legiša vd. Alojz., Legiša Ant., Peric Al., Mervic Mar., Legiša Fr., Pernarčič Franč., Legiša Iv., Legiša Iv., Legiša Ant., Pernarčič Mar., Kocman Iv., Peric Iv., Kocman Iv., Pernarčič Amal. 50.

P. Duino. 50.

Divača. — Svetič Jos., župnik, pov.; Antončič Bogum., Bizjak Mar., Božeglav Ciril, Brnetič Mar., Casagrande Ludm., Cerkvenik Pavla, Cerkvenik Ter., Čuk Zofija, Dolencec Iv., Dolencec Karol., Družina Sila, Družina Zadnik, Grželj Fran., Jež Ant., Kariž Mar., Korče Mart., Magajna Fr., Mahorčič Ana, Mahorčič Pavla, Malnarčič Kat., Mlakar Fr., Obersnel Ang., Obersnel Ant., Penko Mar., Pevsko in Izobraževalno društvo, Perhavec Amal., Povh Dorica, Rijavec Peter, Srebot Gr., Suša Mar., Štok Stef., Tambella Jul., Umek Gašp., Valenčič Ant., Žnidarčič Fr., Žnidarčič Iv., Zurlini Josip., Žiberna Viktor, Žužek Angela. P. Divaccia. 40.

Doberdob. — Žužič Jož., pov.; Brešan Jož., Ferfolija And., Ferletič Al., Ferletič M. P. Ronchi. 5.

Dornberg. — »Slovenska Čitalnica« — Dornberg, pov.; Zorž Fr., Cotič Iv., Šinigoj Andr., Rojc Jož., Lah Jož., Šinigoj Iv., Lah Nik., Vodopivec Al., Vodopivec Iv., Vodopivec Jož., Vodopivec Fr., Berce Fr., Berce Ant., Keršovan Iv., Vodopivec Lud., Cotič Jož., Vodopivec Al., Križman Mar., Pavlica Lovro, Harej Iv., Cotič Andr., Oblak Fr., Berce Andr., Pavlica Fr., Šinigoj Jož., Mozetič Fr., Cotič Dan., Mozetič Kar., Kavčič Fr., Vodopivec Andr., Vodopivec Iv., Pelicon Fr., Šinigoj Jož., Šinigoj Henr., Pelicon Kar., Šinigoj Andr., Kovačič Fr., Vodopivec Fr., Mlečnik Fr., Mlečnik Ign., Baša Štef., Zorž Fr., Berce Andr., Berce Franč., Bavdaž Iv., Čotar Andr., Kavčič Štef., Vodopivec Andr., Šinigoj Ant., Kralj Jos., Šinigoj Fr., Cotič Jož., Žakomin Iv., Šinigoj Iv., Šinigoj Vinc., Šinigoj Fr., Kralj Jos., Berce Al., Skomina Fr., Pelicon Andr., Pelicon Jos., Bric Met., Mlekuž Zora, Saksida Jož., Berce Ant., Saksida Mih., Lah Jož., Skomina Jož., Kavčič Fr. — D r a g a: Bric Jož., Kavčič Iv., Bric Iv., Pavlica Andr., Vodopivec Andr., Kavčič Andr., Mozetič Kat., Duci Jož., Mozetič Jož., Baša Ang., Mozetič Georg, Kavčič Fr., Harej Andr., Vodopivec Mar., Sulič Andr. — B r d o: Kralj Iv., Besednjak Dan., Šinigoj Jož., Vodopivec Krist., Lah Fr., Žnidarčič Mar., Vodopivec Jož., Vodopivec Ant. — P o t o k: Vodopivec Fr., Peroci Kar., Baša Jož., Cotič Iv., Kralj Fr., Vodopivec Andr., Peroci Jož., Cotič Iv., Vodopivec Ant., Vodopivec Ign., Kralj Ign., Mučič Andr., Bric Ant., Berce Ana, Bric Jož., Pavlica Iv., Vodopivec Andr., Kralj Jož., Kavčič Al., Vodopivec Mih. — T a b o r: Čotar Al., Mozetič Andr., Čotar Lovro, Mrevlje Jož., Čotar Fr., Harej Ant., Mrevlje Jož., Čotar Jož., Harej Iv., Šinigoj Jož., Harej Ant., Kavčič Iv., Lah Jož., Plahuta Ulrik, Harej Fr. — Z a l o š č e: Doplihar Mar., Rojc Iv., Lisjak Just, Golja Jož., Bunc Jož., Vodopivec And., Vodopivec Am., Saksida Franč., Rojc Ang., Saksida Fr., Saksida Jož., Vodopivec Kar., Vodopivec Fr., Vodopivec Am., Saksida Ant., Rojc Jož., Vodopivec Jož., Saksida Iv., Kralj Jož., Saksida And., Saksida Jož., Saksida Iv., Saksida Iv., Rojc Fr., Vižintin Jož., Rojc Jož., Rojc Jož., Slejko Ant., Rojc Fr., Vižintin Ant., Smet Iv., Stubelj Mih., Lisjak Jož., Lisjak Fr., Rojc Ant., Budin Iv., Štepančič And., Bralno društvo »Zalošče«, Stubelj Karol., Harej Jož., Harej Rud., Budihna Hil., Budihna Met., Budihna Jož., Budihna Anton., Budihna Alojzij, Vodopivec Jož., Doplihar Iv.

P. Montespino. 176.

Dol-Otlica. — Posarelli pl. Št., župnik, pov.; Velikonja Mih., Čibej Iv., Brus And., Bizjak Ant., Čibej Fr., Bizjak Iv., Velikonja Fr., Pelhour Jož., Likar Ang., Bizjak Franč., Likar Jak., Žonta Roz., Bizjak Eliz., Bizjak Mar., Bizjak Jož., Vidic Iv., Bolčina Val., Blaško Ana, Vidmar Mar., Bratina Jan., Blaško Ant., Žonta Fr., Černigoj Mar., Krapež Zof., Černigoj Fr., Bizjak Mar., Likar Iv., Černigoj Fr. — O t l i c a: Žigon Krist., Krapež Iv., tina Val., Krapež Al., Krapež Am., Krapež And., Likar Ana, Krapež Jož., Bolčina Iv., Vidmar Fr., Vidmar Jan., Prem Jož., Prem Fr., Bratina Fr., Bratina Fr., Likar Jan.

P. Aidussina. 48.

Draga. — Knavs Jos., duhovnik, pov.; Bolčič Jos., Dariž Ant., Mihalič Milka, Abram Val., Višnjevec Krist., Mihalič And., Grahonja Jos., Brnetič Franč., Višnjevec Ljud., Jelušič Jož., Mihalič Ant., Mihalič Jož., Žerjav Ant., Mihalič Fran., Dariž Ant., Metlika Anton., Višnjevec Jož., Poles Fr., Bračina Mar., Bak Ant., Rapotec Ter., Mihalič Mar., Mihalič Luka, Mihalič Mar., Mihalič Zora, Mihalič Franč., Sancin Iv., Čač Marija, Mihalič Anton.

P. S. Antonio in Selva. 30.

Drežnica. — Kalin Jož., kurat, pov.; Kurinčič Jož., Kanalec And., Rakušček And., Kranjc Ant., Gregorčič Mat., Kanalec Jan., Žagar Jak., Kranjc Tom., Rakušček Fr., Fon Jan., Kutin Fr., Gregorčič Mart., Bric Al., Koren Ant., Kranjc Mart., Ivančič Ant., Bric Al., Fon Fr., Ivančič And., Koren Sim., Volarič Ant., Sivec Apol., Berginc Mar., Kutin Am., Gorenjšček Jož., Skubin Mar., Bizjak Mar., Rakušček Just., Lišter Mar., Koren Ant., Koren Jožef.

P. Dresenza. 32.

Dutovlje. — Š o n c H e n., č. konz. sv., pov.; Kenda Ferd., Žvab Jos., Dr. Laharnar Peter, Gomezelj Jos., Gomezelj Fr., Brundula Fr., Rebec Iv., Šuc And., Lah Iv., Švara Al., Gomezelj Ter., Rebec Ant., Štok And., Štok Al., Filipčič Henr., Brundula Ang., Gomezelj Mar., Vrabec Vikt., Petrič Ant., Žvab Fr., Rože Fr., Širca Leop., Tavčar Ant., Ščuka Jos., Štok Al., Ravbar Mat., Širca Emil., Čandek Jos., Tavčar Pavel, Gulič Iv., Tavčar Jos., Šuc And., Žvab Al., Filipčič Vinko, Černe Alb., Tavčar Lib., Tavčar Zdrav., Macarol Ana, Kjuder Herm., Rončelj Jos., Širca Jernej, Rončelj Ant., Vrabec Iv., Miklavac Ant., Čuk Iv., Ukmar Iv., Lah Mat., Kocijan Alb., Žvab Bazil., Gomezelj Vinko, Lah Ant., Lah Pavla, Gomezelj Iv., Makovec Lud., Tavčar Krist., Tavčar Al., Tavčar Mih., Štok Jud., Štok Ana, Štok Fr., Filipčič Ant., Gomezelj Al., Renčelj Jos., Ravbar Zdravko. — K r e p l j e: Brundula Mih., Tavčar Jos., Kompare Božo, Vovk Iv., Tavčar Ant., Tavčar And., Brundula Jož., Tavčar Mar., Lah Iv., Gomezelj Ant., Bandelj Amal., Tavčar Aleks., Tavčar Mar., Tavčar Ant., Žvab Ant., Škerl And. — G o d n j e: Brundula Jernej, Ostrouška Iv., Širca Vikt., Tavčar Mar., Tavčar And., Tavčar Mar., Lovrenčič Ant., Gorup Val., Slavec And., Tavčar Fr., Brundula Jož., Tavčar Jož., Brundula Mih., Škerl Julija.

P. Dutogliano. 95.

Erzeli. — Kralj Al., upr., pov.; Molk Iv., Ferjančič Maks, Miška Leopold.

P. Vipacco. 4.

Fojana. — Spitzer Iv., vikar, pov.; Korošec Fort., Simoniti Ant., Kodermac Mih., Prinčič Al., Makorič Ant., Ribolica Fr., Marinič Jož., Sfiligoj Aleks., Simsič Ant., Pulc Ant., Zaletel Ant., Mavrič Al., Zaletel Fr., Anzelin Fr., Vendramin Štef., Kodermac Ben., Jurič Ant., Simsič Ant., Markovic Iv., Mavrič Al., Medvešček Iv., Hren Jož.

P. Dobra. 23.

Gabrovica. — Luin Al., pov.; Colla Maks, Germek Fr., Kavčič Ant., Luin Fr., Ostrouška Al., Švara Leop., Žerjav Zorko, Bandelj Roza, Colla Roza, Jerič Mar., Ščuka Alb., Švara Bern., Švara Božica, Švara Mar., Luin Marija.

P. Comeno. 16.

Goče. — Kralj Al., župnik, pov.; Renar Maks, Kodre Fr., Jež Pavla, Jež Ant., Nabergoj Mar., Jež Ant., Renar Jož., Fajdiga Dam., Kodelja Fr., Vidrih Alojz.,

Ferjančič Zora, Furlan Jož., Štokelj Fr., Ferjančič Mar., Stemberger Ciril, Stemberger Ferd., Pregel Mar., Pavlič Mar., Ferjančič Fr., Benčina Jož., Terbižan Avg., Žvanut Marija.
P. Vipacco. 23.

Godovič. Dežela Iv., pov., Izobražev. društvo, Pagon Iv., Poženel Franč. P. Godovici. 4.

Gorica. — Pušnar Mar., pov.; Klavčič Jos., Živec Fr., Boucon Iv., Bukovec Mar., Skarabot Karla, Stakul Fr., Zimic Fr., Merlak Avg., Merlak Jož., Špacapan And., Batič Karol, Merlak Kat., Valantič Fr., Fornazarič Ter., Terčič Mar., Bensa Luc., Terčič Emil., Stakul Krist., Stakul Štef., Bensa Jož., Konič Ant., Boltar Kat., Rijavec Fr., Zavertanik Iv., Velikonja Mar. — Cej Štef., Gorica, Staragora, pov.; Komel Cecil., Velikonja Mar., Cej Mar., Hvalič Fr., Šaver Iv., Susič Vikt., Rijavec Ant., Debenjak Ant., Mervic Mar., Susič Fr., Ipavic Rud., Susič Iv., Ipavic Jož., Marvin Val., Marvin Jož., Makuc Kat., Žizmund Jož., Susič Jož., Merlak Val., Susič Fr., Cej Št. — Dr. A. Pavlica, pov.; Murovec Mart., Figelj Jož., Kristančič Jud., Medvešek Mar., Gorjan P., Figelj Jož., Bevčič Kat., Pintar Ant., Rebolica Mih., Čigon Josip, Slovensko sirotišče 2 izvoda, Kmet Franč., Gabršček Ana. — Vidmar, pov.; Setničar Ang., Marinišič Em., Nardin Mar., Birsa Vilma, Jakin Mar., Mervic Vikt., Beltram Mar., Lutman Al., Hvala Kar., Bardaskija Kat., Leuščak M., Merkuža Avg., Veselji Marija, Podgornik Peter, Breziger Marija, Simšič Karmela, Daksobler Katarina, Klede Marija, Rojc Pavla, Rusjan Jakob, Flais Franc., Vidic Jožef., Leušček Alfons, Zbogar Roz., Fabro Roža, Zimic Kat., Maraš Dora, Humar Fani, Dornik Mar., Valentinčič Fani, Plesničar Moh., Špacapan Ana, Kocijančič Mar., Markovič Kar., Vodopivec Jož., Markič Jož., Kumar Am., Hvalič Fr., Pavšič Em., Cej Ana, Kovačič Štef., Pavletič Mar., Šelva Krist., Cej Mar., Sorč Ema, Zbogar Just., Hvala Iv., Skert Jos., Brumat Magd., Fabian Ljudm., Pavšič Kat., Bone Gust., Rožič Fr., Kumar Mar., Koncut Dora, Prinčič Nada, Markovič Ter., Marušič Ant., Marušič Pet., Breziger Ana, Kumar Jos., Medvešek Mar., Glazer Ana, Ohirrer Baron Formentini, Bolafio Mar., Peršolja Klem., Baycon Iv., Fischer Alb., Leban Iv., Maraš Klement., Mišet Herm., Graner Avg., Knes Benlija, Glešič Kat., Mislivec Jož., Gabrijelčič Mar., Humar Štef., Černigoj Mar., Furlan Iv., Furlan Ant., Jerkič Anka, Susič Ant., Padovan E. B., Grusovin Em., Makuc Cec., Madric Ant., Susič Kar., Baycon Iv., Koršič, Čebokli, Vidmar Rud., Pečenko Al., Znidaršič, Boškin Jož., Samokec Al., Stolfi Kar., Hvalič Em., Sterniša Ana, Balič Mar., Sardoč Pavla, Bizjak Jos., Legiša Al., Pahor Kat., Zec Mar., Bajt Mar., Pavlin Mar., Kristen Mar., Bizjak Mih., Vuga Rud., Špacapan Mar., Komac Mat., Podgornik Marg., Veliščič Ant., Mozetič Ema, Ing. Ličar Emil., Kavš Krist., Ternovic Just., Jejčič Anica, Bizjak Kat., Leban Vikt., Mučelnik Karol, Valentinčič Cvetka, Bajt Mar., Velikonja Iv., Turašek Zora, Ličen Ana, Bregant Mar., Koren Am., Valentinčič Pet., Čibej Ida, Makuc Karel, Jug Jož., Baucon Ferd., Faganel Leop., Mašera Pavla, Dr. Rojic, Gerbec, Hvalič Gašp., Sestre sv. Križa, Viller Ant., Kavš Em., Biteznik Mar., Cej Pet., Špacapan Iv., Jerkič Iv., Muravec Pet., Vimpolšek Jož., Podgornik Jos., Poščič Just., Dovgan Iv., Velušček Ant., Beuk Fr., Eržen Ter., Vončina Olga, Dr. Bačar Jos., Rudolf Val., Čubej, Černigoj Ant., Mozetič Ant., Zorc Mar., Kulot Emil., Tereslin Mar., Raida Magd., Laurin Franč., Laurin Dom., Paulin Jul., Nemec Jož., Boškin Mar., Velikonja Mar., Marušič Al., Plahuta Mar., Havic Franč., Fajurga Jerica, Mozetič Karol, Mozetič Iv., Roles Franč., Vizintin Jos., Sperit Pierina, Faganel Jož., Jericjo Korn., Kuhat Ana, Kodrič Ida, Živec Iv., Žvanut Janko, Brešan Ant., Lukežič Lud., Cuder Sabina, Bufolin Kat., Jamšek Iv., Vouk Henr., Brezigar Mar., Jug Kat., Delpin Alf., Saunig Fr., Saunig Krist., Korsič Marg., Ušaj Milka, Mavrenčič Mar., Knes Mar., Makuc Kat., Maraš Nada, Kos Jož., Komel Mar.,

Vouk Iv., Svillgoj Svillgoj Al., Černigoj Ter., Grahelj Jak., Slorizzin Iv., Hovansky R., Jakončič Ant., Kamenšik Jož., Grauner Fani, Gergolet Mar., Saksida Rud., Kristansig Iv., Abuja Mar., Abuja Srečka, Abuja Ter., Sardoč Lojzce, Reščič Olga, Jericjo Anica, Zbona Fr., Motz Herm., Monte di Pietà, Knapič Iv., Musič Jos., Simšič Al., Rejc Štef., Jenik Iv., Biteznik Jak., Krasčes Ana, Rijavec Jož., Furlan Mar., Makarovič Iv., Markič Jož., Levkan Iv., Mavrič Mar., Kacin Iv., Dr. Jakončič Fr., Kutin Al., Kumar Krist., Čehovin And., Lovišček Ang., Plesničar Mar., Haneler Jož., Petrovič Pavlina, Persič Ant., Lukežič Fr., Fiegl Iv., Černe Vlad., Mavrin Fr., Fiegl Urš., Čibej And., Maraš Venc., Konc Am., Krapež Al., Bratuš Mart., Jamšek Luc., Mrakič Irma, Novič Fr., Simšič Ant., Vogrič Fel., Pajer, Černe vd. Olga, Spes Sefrad, Čibej Fr., Medvešek Pet., Perc Mar., Urbančič Mih., Šorli Fr., Komavec Alb., Paušič Leop., Ferles Mih., Mržek Fr., Marinič Mar., Cej Jož., Gobec Mar., Leban Iv., Štrukelj Luc., Comel Ana, Lenardič Štef., Marinič Franč., Pavlin Mar., Kremžar Radisl., Polanc Mar., Gorjup Ang., Bratinik Franč., Komel Jož., Cotič Ang., Fikfak Št., Kanali Ida, Kovačič Guljelmo, Madon Mar., Kovač Fr., Donko Ant., Vescovo Ernst, Sismond Mar., Cizerle Janko, Zbogar Nik., Rusjan Jož., Kladnik Mar., Zaletelj Cec., Zaven Mar., Brezovec Mat., Komel Rud., Bufolin Mar., Jamšek Marij, Gregorič Jol., Orel Marta, Abramič Iv., Kosma Mar., Češčut Leop., Rožič Ant., Šaver Jož., Pušner Mar., Vuga Milan, Dornik Fr., Grusovin Iv., Plesničar Mirko, Grauner Mar., Podberšič Fr., Cimprič Jož., Medvešek Kat., Valentinčič Al., Kočevar Leop., Mužulin Irene, Fiegl Mar., Nabergoj Iv., Cotič Mar., Kodermac Al., Štrukelj Nežika, Znidaršič Al., Dr. Mih. Toroš, Osman Hel., Brajda Milan, Stojkovič Ljud., Černe Zorka, Orel Stanko, Ziegler Ella, Čuk Henr., Prinčič Iv., Štrukelj Dan., Bregant Rih., Mozetič Ema, Korsič Joško, Dr. Orel Vlad., Dr. Jarc Fr., Dr. Medvešek Pet., Podgornik Ang., Rencelj Fani, Medvešek Roz., Franciškan Kostanjevica, Rijavec Franč., Kuliat Karla, Uršulinski samostan, Gluhonemnica, Kacin Lenard, Klede Iv., Mikuš Alb., Plesničar Jos., Vendramin Mar., Urdih Am., Hvala Dav., Makuc Fr., Mungerli Ana, Faganel Iv., Padovan Mar., Nachtigall Fany, Grauner Jos., Grožjan Jos., Znidaršič Al., Znidaršič Mar., Kuljad Brigita, Bolko Jož., Cink Fr., Kerševan Jos., Voznik Maks., Vogrič Alb., Jakole Ang., Dr. Brumat Mirosl., Valentinčič Msgr. Ign., Plesničar Ang., Oberdank Al., Wrus Ljudm., Mihel Leop., Lijak Elija, Kovačič And., Fortunat Jos., Trampuž Al., Blokhar Jos., Zvan Eliža, Cej Al., Bagatelj Al., Konjedic Jos., Vizintin Mar., Latar Gust., Zakrajšek Roza, Poberaj A., Brezigar Slava, Daneučič Mar., Daneučič Fani, Zimic Fr., Muhuč Jos., Kapucinski samostan, Mosoj Gijomi, Coter Lud., Oblak Jož., Pegan Klem., Maček Franč., Šinigoj Iv., Leban Pavla, Trevižan Štef., Humar Roza, Devetak Jož., Cicero Fr., Pavlin Ant., Gorjan Avg., Gregorič Dr. Ant., Kovačič Neža, Gorjup Iv., Cvetreznik Kat., Pličlin Krista, Pintar Ant., Kumar Fr., Hrovatin Ant., De Notre Dame, Miljavec Ant., Dr. Birsa Karol, Daneučič Pavla, Žigon Dr. Fr., Vidmar Marij, Jericjo Al., Mercina Iv., Klavžar Ant., Pavšič Vikt., Vrtovec Mar., Tabaj Iv., Sepenhofer Ter., Žvanut Ana, Birsa Bojan, Beti Franč., Tabaj And.
P. Gorizia. 517.

Gorjansko. — Oblak Karol, kurat, pov.; Suban Ljudm., Grgič Ljudm., Uršič Aug., Meznec Ang., Rebula Ant., Kosmina Lov., Semolič And., Terčon Jan., Buda Al., Rebula Val., Terčon Jern., Frankič Dom., Merkuža Fr., Dugulin Iv., Blažič Lud., Suban Franc in še 9 iztisov.
P. Comeno. 26.

Gorenja Tribuša. — Širaj Fr., kurat, pov.; Kumar Jak., Rejec Peter, Mudrak Peter, Ličar Jož., Leban Fr., Levpušek Maks, Ogrič Gašp., Ogrič Iv., Podgornik Uršula, Podgornik Ant., Bratuš Vikt., Podgornik Peter, Hvala Al., Makuc Jož., Mrak Ferd., Trušnovec Al., Brezovešek Luka, Krivec Mar., Hvala Jož., Bratuš Leop.,

Ličer Fr., Podgornik Al., Skok Fr., Čibej Fr., Ostrožnik Pavl., Kumar Al., Eržen Ciril, Kumar Peter, Mrak Jan., Mrak Mart., Podgornik Al., Podgornik Štef., Makuc Fr., Škvarča And., Vončina Roz., Vončina Filip, Makuc Jak., Ličer Mar., Vončina Lud., Gregorač Krist., Gregorač Greg., Ostrožnik Fr., Felc Fr., Skok Greg., Skok Feliks, Škvarča Greg., Šuligoj Dam., Podgornik And., Mrak Jan., Gruđen Mar., Poljanec Raf., Živec Henr., Gruđen Peter, Vončina Mat., Ličer And., Vončina Al., Ličer Fr., Kolenc Mat., Anzil Ant., Ličer Lud., Krapež Fr., Jan Fr., Murovec Henr., Vončina Maks, Jan Filip, Sedej Jak., Podgornik Ferd., Šuligoj Peter, Podgornik Ferd., Podgornik Fran., Hvala Jož., Škvarča Flor.

P. Salto d'Itria. 73.

Gradno. — Podobnik Iv., vikar, pov.; Blažič Iv., Bučinel Ign., Drnovšček Iv., Drnovšček Jož., Erzetič Ant., Erzetič And., Fior Mih., Florjančič Ant., Kabaj Krist., Kodermac Fr., Kristančič Mih., Kristančič Iv., Mišigoj Kat., Mavrič Jož., Mavrič Ant., Mišigoj Ant., Mišigoj Just., Melink Ant., Novinc Tom., Obljubek Ciril, Obljubek Fr., Podbršček Ant., Podbršček Mih., Rekonja Ant., Rusjan Štef., Sirk Al., Sirk Jož., Sirk Jož., Sirk Ign., Sirk Ant., Sirk Justin., Sirk Mih., Skubin Ivan, Zuljan Jožefa.

P. Quisca. 34.

Grgar. — Filipič Al., pov.; in 99 drugih. — P. Gargaro. 100.

Gradin. — Šavle Ant., pov.; Šavle Iv., Radin Marijo, Mikolič Ant., Buzečan Ant., Mavrič Neža. 6.

Grahovo. — Hren Jož., ekskur. uprav., pov.; Humar Fr., Golja And., Šorli Pet., Hožič Justina.

P. Gracova. 4.

Gročana. — Zalkar Iv., župnik, pov.; Leonardis Greg., Abram Iv., Tidel Iv., Čermelj Mih., Ferluga Jos., Ferluga Jos., Rapotec Avg., Rapotec Val., Ražem Ant., Petaros Ant., Racman Jož., Fonda Karol., Sosič Ant., Višnjevce Ang., Višnjevce Ant., Alberti Ter., Ražem Jož., Bak Just., Ferluga Ant., Bernetič Ant.

Grozana Istria. 21.

Hrenovice. — Zupan Iv., župnik, pov.; Gabrejna Fr., Carnelli Amal., Ljudska šola, Katol. izobraž. društvo, Bole Jak., Počkaj Fr., Čič Ant., Bizjak Ant., Stegel Mar., Šabec Lav., Gril Ant., Smerdel Ana, Mejak Mar., Mejak Mar., Bole Al., Gorjanec Hel., Čič Iv., Slivar Iv., Turk Fr., Turk Jak., Tominec Mar., Gorjanec Luka. — Goriče. Debevec Ladisl., Bekar Mat., Pivk Ign., Čuk Jak., Milharčič Jur., Stegel Fran., Bajec Mar., Rovnan Mar., Pavlovčič Ign., Turk Ant., Bergoč Fr., Bizjak Jak., Jager Mar., Ogrizek Ant., Karlovčič Mat., Stegel Iv., Bajec And., Mejak Iv., Šantelj Jož., Pivk Fr., Šantelj Iv., Mejak Iv. — Veliko Brdo. Čič And., Čič Iv., Posega Pavel, Žitko Iv., Samsa Mar. — Hrašče. Bizjak Mih., Fajdiga Ang., Fajdiga Fran., Fajdiga Ant., Križman Mart., Kraigher Ant., Kontelj Iv., Zorman Ana, Morel Pav., Pavčič Ant., Sever Karol., Vodopivec Mar., Zorman Mat., Frank Pavel, Kerma Vinc., Bizjak Pavel, Rebec Jak., Čej Mih., Morel Iv., Zalar Mar., Križaj Karol. — Studenec. Gnejzda Mat. — Hruševje. Ogrizek Fr., Turk Ant., Hreščak Jak., Berne Jak., Blažek Al., Šabec Jak., Škerjanc Mar., Žakelj Jož., Krajnc Fr., Milharčič Ant., Mihevc Apol., Vilhar Pavl., Škerjanc Fr., Meden Iv., Konobelj Iv., Bizjak Mar., Ambrožič And. — Predjama. Srebotnjak Jernej, Podboj Jož., Premerl Jan., Klemen Jan., Klemen Jak., Bajec Jož., Požar And., Slejko Jan., Puc Jernej, Zwölf Mar. — Lando. Kianta Joz., Šturm Ant., Čuk Jož., Mejak Fr., Šabec Mar., Simončič Ant., Mejak Mar., Rupnik Mar., Škvarča Jak., Marinšek Mar., Debevc Lav., Jesenko And., Čuk Rud., Muha Ana, Žmitek Zof., Dekleva Aleks., Kontelj Mar., Doles Hel., Karuza Iv., Šturm Iv., Žitko Cecil., Jager Mar., Doles Mar., Doles Mar., Simčič Jož., Doles Al., Bole Jož., Čuk Jan. — Rakulik. Gorjanec Luka, Gorjanec Mar., Krebelj Ant., Seles Jak., Debevec

Fr., Šabec Jan., Škerjanec Vikt. — Slavinje. Debevec Iv., Ženko Pavel, Žakelj Ant., Bole Fr., Stegel Janez. — Stranje. Čič Ant., Posega Vikt., Magajna Ant., Žitko Jož. — Šmihel. Čebokli Fr., Vadnjal Jan., Merše And., Tominec Ant., Šantelj Jak., Žitko Jan., Srebotnjak Mih., Čej Jož., Česnik Jak., Miklavčič Fr., Šantelj Mat., Jurjevčič Jan., Tominec Fr., Tominec Jož., Magajna And., Gruđen Mar., Jurjevčič Fr., Žitko Ter., Štefančič Ana, Marinšek Mar., Lenasi Marjeta, Križman Ana, Tomšič Neža, Mihelčič Luc., Gruđen Kat., Vadnjal Jož., Možina Mar., Ditrich Mar., Domenjko Kat., Premerl Ant. — Zagon. Slejko Jan., Klemen Jož., Širca And., Širca Jan., Širca Jan., Širca Jož., Škvarč Fr., Stegel Fr., Čič Mar., Černjač Mar., Halik Kat., Križaj Helena.

P. Crasze. 185.

Hudajužna. — Torkar Jul., učiteljica, pov.; Čufer Alojz., Marvin Marija, Drole Jožef, Lenar Jožef, Obid Franc.

P. Udajussina. 5.

Herpelje. — Šinkovec Št., pov.; 4 iztisov.

P. Cosina d'Istria. 4.

Idersko. — Uršič Iv., pov.; Miklavčič Al., Volarič Fr., Sovdat Fr., Kurinčič Mat., Sivec Jož., Petrica And., Benedejčič Mar., Sovdat Fr., Kurinčič Fr., Kurinčič Iv., Kurinčič Fr., Volarič Iv., Stres Stanko, Kurinčič Fr., Kurinčič Ant., Miklavčič Jož., Manfreda Ant., Kurinčič Jož., Fratik Iv., Šavli Jož., Volarič Kat., Miklavčič Al., Manfreda Ant., Jermol Mar., Berginc Jož., Koren And., Kurinčič Kat., Kurinčič Ana, Saval Jož., Volarič Iv., Uršič And., Konavec Iv., Matevc And., Matevc Iv., Volarič Iv., Šavli Simon, Kranjc Iv., Ručna And., »Bralno društvo«, Miklavčič Kar., Fratik Ant., Volarič And., Fratik And., Kurinčič Ant., Berginc Jož., Gabersček Jož., Ivančič Mar., Berginc Fr. — Mlinsko: Volarič And., Juretič Iv., Uršič Iv., Uršič Iv.

P. Caporetto. 52.

Idrija. — Dekliška Marijina družba, pov.; Arko Mih., Oswald Fr., Sedej Ant., Kacin Mar., Troha Ana, Bizjak Jož., Lapajne Kat., Berčič Al., Bratuš Mar., Rupnik Ter., Čerin Iv., Flander Al., Novak Fr., Hvala Jul., Petermel Ant., Likar Pet., Tréven Karol., Eržen Ant., Dežela Jož.

P. Idria. 20.

Idrija pri Bači. — Vidmar Iv., župnik, pov.; Izobraževalno društvo, Kovačič Jož., Kavčič Iv., Kovačič Venc., Manfreda And., Baloh Jos., Brelih Al., Obrekar Fran., Kragelj Fr., Kuštrin Urša, Kovačič Ant., Gregorič Ana, Valentinčič Avg., Kovačič Al., Bavdaž Feliks, Gabršček Fr., Leban Jož., Gabršček Alb., Zlatoper Iv., Škrt Feliks, Leban And., Čargo Fr., Kragelj Iv., Manfreda Julij., Leban Iv., Leban Urša, Skok Ant., Kovačič Mar., Vuga Vikt., Baloh Fr., Štrukelj Mar., Gregorič Terezija.

P. S. Lucia d'Isanzo. 33.

Jageršče. — Sok Ant., župnik, pov.; Štrukelj Alf., Lapanja Jož.

P. Udajussina. 3.

Jelšane. — Leiler Hub., žup. upr., pov.; Simčič Ant., Surina Helcna, Iskra Iv., Juričič Iv., Kukuljan Miho, Surina Jos., Udovič Jos., Iskra Jos., Šepčič Mar., Kaluža And., Afrič Mar., Košuta Jos., Stopar Iv., Stemberger Ciril, Susina Luka, Frol Srečko, Stumf Jož., Kristan Mar., Frol Jož., Iskra Blaž, Dekleva Ant., Surina Ant., Simčič Mat., Ružič Mar., Puharič Vinko, Stemberger Jos., Juriševič Marija.

P. Elsane. 28.

Kal. — Podberšček Štef., kurat, pov.; Vončina And., Bavdaž Iv., Gorjup Štef., Okroglič Karol., Šuligoj Kristina.

P. Auzza. 6.

Kanal. — Belé Venc., dekan, pov.; Kralj El., Matevčič Jan., Goljevšček Ciril, Morel And., Lovišček Fr., Križnič Mih., Medvešček Jož., Divinar Val., Medvešček Mih., Matevžič Al. — Gorenjava: pet naročnikov, Valentinčič Ant.

P. Canale. 17.

Kamnje. — Černigoj Franton, župnik, pov.; Pegan Fr., Bajc Jož., Vodopivec Hll., Krkoč And., Možina Jož., Batagelj Rud., Bizjak Silv., Batagelj Mih., Šavli

lv., Bizjak Iv., Bizjak Fr., Batagelj Ant., Batagelj Ant., Furlan Fr., Pegan And., Vodopivec Leop., Slokar Ant., Čermelj Fel., Batagelj Leop., Slokar Iv., Vodopivec Bern., Besednjak Jan., Rovtar Fr., Vodopivec Val., Vodopivec Al., Batagelj Jož., Vodopivec Vinko, Vodopivec Dom., Čermelj Maks, Kovač Mar., Vodopivec Mici, Vodopivec Fr., Čermelj Al., Slokar Ant., Gerželi Jak., Batagelj Jan., Batagelj St., Besednjak Ant., Bajc Al., Besednjak Fr., Cigoj Mar., Bajc Izab., Slokar Al., Bratina Ant., Rijavec Fil., Čermelj Em.

P. Černizza Goriziana. 47.

Kamno. — Jarec Ev. Jan., kurat, pov.; Bajt Iv., Berginec Roz., Berginec Ter., Cimprič Ter., Gregorič Iv., Kofol Fr., Koren Iv., Kurinčič Luc., Pitamice Fr., Smrekar Al.

P. Caporetto. 11.

Katinara pri Trstu. — Stržinar Jos., župnik, pov.; Čok Lovro, Goldnikovi Lonjer, Gerdol Marij, Čok Irma, Čok Mana, Skilan Pol., Gerdol Štef., Cerkvenič Alb., Metlika Tonca, Cerkvenič Iv., Neimenovan.

Cattinara, Trieste. 12.

Kerkavce. — Škerbec Mat., deken-kanonik, pov.; Breč Blaž, Gerbac Mih., Degan Ant., Degan Jož., Kirin Mih., Pucer Mih., Grison Mar., Kapel Mar., Godina Mat., Gorela Mih., Grison Iv., Grison Mat., Pucer Iv., Debernardi Ant., Bazec Mat., Čeligo Iv., Gužič Peter, Kocijančič Iv., Vuk Iv., Špeh Ant.

P. Buie. 21.

Klana. — Koruza Iv., župnik, pov.; Medvedič Ant., Tomšič Rajm., Turnher Rob., Baračič And., Turk Nik., Jeglič Teod., Gauš Jos., Gauš Ant., Starčič And., Kunej Ana, Simčič Štefan.

P. Clana. 12.

Klanec. — Sašelj Milko, dekan, pov.; Albreht Ant., Babuder Jos., Andrejašič Ant., Benčič Iv., Bernetič Iv., Bolčič Just, Bolčič Fr., Bolčič Jos., Bolčič Ant., Bolčič Ant., Božič Mar., Filipič Ant., Filipič Jak., Gobina Mar., Bolčič And., Klobučar Štef., Korošec Ant., Martinčič Iv., Memon And., Memon Ant., Memon Ant., Memon Iv., Memon Ant., Memon Iv., Memon Iv., Metlika Ant., Metlika Iv., Memon Iv., Metlika Ant., Metlika Ant., Metlika Mart., Metlika Mar., Metlika Jos., Metlika Fr., Metlika Alb., Metlika Ant., Mihalič Ant., Omahen Iv., Pasoval Mar., Pečar Val., Pečar Iv., Pečar Ant., Pečar Vikt., Pečar Iv., Pečar Mat., Pečar Jos., Pečar Ant., Pečar Iv., Pečar Iv., Petrinja Iv., Počkaj Gašp., Polh Jos., Poles Ant., Lovrečič Iv., Racman And., Škorja Jos., Škorja Jos., Zobec Štefi., Zobec Iv.

P. Clanz. 40.

Kobarid. — Koršič Iv., pov.; Sovdat And., Volarič Iv., Kenda Fr., Kurinčič Jož., Uršič Iv., Konavec Ant., Nadrah Ign., »Čitalnica«, Izobr. društvo »Soča«, Izobr. društvo »Matajur«, Izobr. društvo Idersko, Golja Ant., — Libušnje: Leben Iv., Bulc Jan.

P. Caporetto. 15.

Komen. — Pahor Fr., pov.; Nemec Bog., Dr. Kotnik Ig., Bunc Kar., Bekar Leop., Briščik Iv., Čebulec Jos., Štrekelj Mih., Zupan Iv., Štrekelj Jos., Ščuka Fr., Kaučič Mary, Žigon Jos., Šuc Fr., Ravbar Ant., Volčič Ed., Lozej Iv., Dugulin Mar., Žigon Fr., Ukmar Jos., Meržek Roza, Trampuž Ben., Sivitz Vikt., Buda Ant., Kovačič Jos., Cotič Mar., Umek Jos., Kovačič Jos., Švara Rud., Špan Jak., Andlovec Mar., Volčič Jos., Makovec Jos., Strnad Vikt., Krajniger Iv., Švara Jos., Jazbec Mir., Umek Vinko, Furlan Iv., Štolfa Fr., Abram Al., Godnič Iv., Turk Al., Kovačič Jos., Godnič Mir., Buda Fr., Turk Fr., Vrabec Alb., Pajer Iv., Kovačič Jos., Kukanja Avg., Pipan Ant., Kosmina Fr., Godnič Fr., Pavlin Al., Čotar And., Švara Jos., Bandelj Frid., Makovec Fr., Godnič Iv., Godnič Jos., Slamič Fr., Slamič Dan., Pipan Jul., Umek Roz., Kodrič Jos., Ščuka Jan., Umek Krist. — Preserie. Forčič Iv., Pipan Jos. — Malidol. Kukanja Al., Kukanja Jos., Kukanja Mar., Kovačič Jos., Kukanja Am., Kodrič Ang., Bandelj And., Pangos Roz. — Sveto. Ipavec Pet., Pipan Fr., Švara Vinko, Kovačič Jos., Kovačič Fr., Makovec Ang., Kermoli Jos., Frankič Vinc., Pipan Iv., Rogelja Jos., Luin Al., Cotič Vinko, Pahor Raf., Švara Vikt., Besednjak Al., Jazbec Fr., Jazbec Iv., Jazbec Dav., Vodopivec Ant., Pahor Fr., Furlan

Rež., Jazbec Jak., Colja Ant., Jazbec Mat., Jazbec Frid., Vrabec Vikt., Dugulin Franč., Štolfa Al., Kovačič Jos., Dellaschiava Iv., Žvokelj Iv. — Tomaževica. Cotič Rud., Petelin Fr., Furlan Ant., Kukanja Fr., Pečenko Al., Mesar Vinko, Gec Ant., Švara Avg., Furlan Mar., Bandelj Iv., Bandelj Fr., Colja Kar., Buda Vinc. — Volčji-grad. Metlikovec Iv., Metlikovec Fr., Fabjan Kar., Štolfa Iv., Štolfa Avg., Jurca Al., Milanič Jos., Šmeci Jos., Jurca Ljud., Metljak Al., Metlikovec Raf., Metlikovec Al. — Ivanjigrad. Adamič Vikt., Žigon Jos., Kosovelj Kar., Žigon Jos., Kosovelj Jos., Tavčar Jos., Tavčar Jos., Adamič Al., Švara Jos., Tavčar Fr., Lozej Jos., Lozej Iv., Lozej Fr., Lozej Fr., Lozej Fr., Geržina Fr.

P. Comeno. 152.

Korte. — Glažar Jož., župnik, pov.; Škerlič Jož., Medoš And., Kleva Mat., Gorela Fr., Bonin Iv., Panger Jož., Žudek Fr., Kastelič Iv., Gerbac Iv., Božič Mih., Novak Venček, Barut Jož., Felda Mih., Babič Mat., Barut Ant., Medoš And., Gerbac Jož., Kleva Mat., Škerlič Iv., Medoš Peter, Novak Ant., Koterle Ana, Rota Uršula, Kontestabile Rož., Ivančič Mar., Slama Rož., Babič-Hrevatič Ivanka, Subič Irma.

P. Portorose. 29.

Kostanjevica — Gorica. — Frančiškani, pov.; Budal Karol, Ušaj Mar., Krmomner Mar., Srebrnič Al., Leban Ter., Miljavec Mar., Kuštrin Agata, Vidali Mar., Murovec Hild., Rutar Ana.

P. Gorizia. 10.

Knežak. — Kalan F., župnik, pov.; 19 izt

Cnesacco. 19.

Kostanjevica. — Pahor Pet., pov.; Trampuž Ter., Trampuž Franč., Kolman Fr., Primožič Jer., Urdih Mar., Trampuž Mimica, Urdih Fr., Godnič Ant., Trampuž Edv., Spačal Fr., Trampuž Alb., in še 11 drugih.

P. Comeno. 22.

Kozana. — Blažko Alf., pov.; Debenjak Al., Debenjak Ant., Persolja Kar., Prinčič Ant., Prinčič Em., Prinčič Ant., Reja Fr., Reja pl. Fel., Sirk Mih., Velušček Al., Vuga Jož.

P. Cosana del Coglio. 12.

Kronberg. — Vodopivec Vinko, pov.; Vilhar Fr., Šerok Fr., Belingar Fr., Pavlin Fr., Jakulin Fr., Makuc Iv., Klanjšček Ant., Rijavec Krist., Štrukelj Ang., Vuga Jož., Bufolin Jož., Komel Val., Humar Pet., Pintar Al., Pavlin Jož., Ternovec Kar., Hvalič Luc., Šerok Iv., Hvalič Em., Černe Mar., Komel Mar., Komel Jak., Hvalič Karla, Vižin Ant., Komel Avg., Belingar Pavla, Hvalič Mar., Košuta Jušt., Bele Jož., Žohar Pet., Hvalič Am., Bone Fr., Ternovec Em., Vižin St., Vižin Ant., Makuc Moh., Bone Ant., Komel Ter., Brešan Franč., Gregorič Iv., Komel Leop., Pavlin Jož., Cotič avg., Jamšek Vida, Cej Jak., Ušaj Ant., Komel Andr., Nemec Jož., Obljubek Ign., Leban Ant., Komel St., Vižintin Mat., Bone Rih., Bone Jož., Makuc Cec., Komel Jušt., Belingar Mar., Rijavec Stan., Vižin Ant., Velikonja Franč., Filipič Iv., Komel Pet., Cej Iv., Vižin Al., Komel Jak., Mačus Jož., Komel Al., Cej Mar., Poberaj Ant., Bertulin Cec., Hvalič Roz., Leban Ant., Pavlin Franč.

P. Salcano. 74.

Kubed. — Brezavšček Iv., pov.; Babič Peter, Rozac Iv., Kovačič Iv., Franca Mat., Franca Ant., Škergot Ant., Kocijančič Mar., Rihtar Iv., Udovič Vikt., Babič Franč., Udovič Uršula, Bembič Miha., Mihec Jos., Kocijančič Roz., Rihtar Anton.

P. Cernical. 16.

Levpa. — Klanjšček Fr., kurat, pov.; Berlot Štef., Ipavic Mart., Kumar Ant., Skert Štef., Skert P., Zabor Peter, Markič Ant., Šuligoj Štef., Tomšič Blaž, Brezovšek Iv., Lipičer Amal., Berlot Štef., Berlot And., Manfreda And., Pregelj Iv., Skert Mih., Skert Mar., Štrukelj Iv., Skert Peter, Leopušček Franč., Leopušček Fr., Leopušček Iv., Berlot Iv., Skert Angelj in še 15 izvodov.

P. Auzza. 40.

Lipa. — Grobiša Ant., pov.; Rogelja Ida, Fabjan Giz., Kavčič Em., Kavčič Olga, Derman Karol, Stepančič Albin, Kavčič Fr., Kavčič Stanko, Ditrich Jož., Kavčič Ant., Kavčič Roza, Kavčič Vikt., Gabrovec Ana, Rogelja

Leop., Kavčič Jož., Dugulin Jož., Kavčič Otilija, Kayčič Jož., Čegan Nadica, Kavčič Al., Čega Stef., Trampuž Vinc., Pegan Am., Dugulin Lidija, Rogelja Mar., Ditrih Roza, Pahor Al. P. Comeno. 27.

Livek. — Jelovčan Pavel, pov.; Miklavič Fr., Medveš Jan., Hrast Iv., Hrast Sim., Medved Jož., Peret Ant., Matelič Iv., Faletič Jož., Matelič Jož., Zehreščak Jož., Hrast Iv., Šekli Mar., Medveš Ant., Mašera Mar., Drešček Jan., Sivec Jož., Hrast Jož., »Izobr. društvo«, Jelovčan Pavel. P. Luico di Bergogna. 35.

Logje. — 15 naročnikov. P. Bergogna. 15.

Lokavec. — Črnigoj H., vikar, pov.; Čibej Edm., Palik Leop., Hmeljak Fr., Slokar Ida, Postl Lovr., Blažko Karol., Čermelj Fr., Kete Fr., Kavčič And., Furlan Ladisl., Soban Stanisl., Sežun Raf., Mrmolja Mih., Česnik Iv., Slokar Jož., Bolko Fr., Cvek Al., Slokar Edv., Slokar Maks, Kovač Jož., Slokar Krist., Hmeljak Peter, Lokar Silvest., Lokar Božidar, Črnigoj Stef., Lokar Fr., Hmeljak Jož., Čoha And., Lokar Jož., Čibej Stef., Blažko Edv., Dradin Mar., Špacapan Gabr., Slokar Ang., Velikonja Al., Batič Mar., Črnigoj Fran., Kovač Avg., Soban Rozal., Bratina Mar., Soban Celest., Batič Franc., Čoha Alojz., Beyk Ana, Batagelj Just., Valič Zof., Kompara Ida, Kompara Ivan., Čibej Katar., Slokar Silv., Čopič Olga, Beyk Anton., Kompara Jel., Čoha Stanisl., Kete Kat., Lokar Ida, Mrevlje Helena, Bolko Mar., Črnigoj Ernsta, Kovač Bern., Kompara Mar., Kovač Mar., Stegovec Franc., Kompara Ana, Slokar Jož., Bratina Iv., Lokar Jel., Nemec Fr., Zupan Mar., Blažko Jož., P. Aidussina. 72.

Lokev. — Vidav Jos., kapl., pov.; Stopar Ant., Svetina Iv., Cerkvenik Mar., Rešeta And., Prapotnik Aug., Božeglav Fr., Mevlja Ant., Žiberna Mar., Pavlovič Jož., Mavec Fr., Maver Neža, Ostrouška Rud., Umek Fr., Ban Fr., Goranc Kat., Božeglav Ant., Mljač Mar., Mevlja Ant., Placer Ant., Čok Ant., Božeglav Ant., Obersnel Fr., Skuk Fr., Mevlja Ant., Mevlja Fr., Obersnel And., Mljač Jož., Gregorčič Jož., Skok And., Škabar Fr., Žuideršič Jož., Muha Karol., Ban Maks, Škabar Jož., Placer Mih., Mavec Jož., Fonda Dora, Šrebotnjak Mir., Bole Jak., Frankovič Mih., Frankovič Jož., Božeglav Fr., Maver Ant., Cerkvenik Mih., Sušmelj Iv., Mljač Jož., Stopar Ant., Sila Fr., Božeglav Rud., Perhavec Iv., Perhavec Mar., Čok Mar., Stopar Jož., Glažar Mar., Fonda Mar., Mavec Iv., Placer Karol., Fonda Fr., Čok Ivan., Ražem Fr., Frankovič Ant., Škabar Mar., Fonda Ant., Mevlja Kat., Umek Ivan., Frankovič Roz., Sila Fr., Polis Fr., Role Jos., Sila Fr., Frankovič Fr., Mirc Iv., Vidav Jos. — Prelože. Ban Jos., Mevlja Mar., Škibin Jož., Mljač Alb., Mljač Franc., Sila And., Mljač Jož., Medved Jož., Stopar Kat., Placer Fr., Mljač Fr., Ban Jož., Čepar Ant., Mljač And., Mljač Jos., Mljač Franc., Jankovič Fr., Cerkvenik Jož., Cerkvenik Ivan., Škibin Anton. P. Corgnale. 90.

Lokovec. — Paintar Št., kurat, pov.; Šuligoj Iv., Mavri Iv., Pirih And., Podgornik Pet., Podgornik Ant., Leban Mart., Zbogar Fr., Bremec Fr., Šuligoj And., Šuligoj Kat., Vončina Alb., Winkler Mar., Gorjup Mar., Renko Kat., Pirih Iv., Humar Ida, Vončina Karl., Šuligoj Mat., Bukovec Mar., Bremec Rud., Šuligoj Leop., Pisk Bog., Šuligoj Jak., Humar Kat., Bremec Val., Šuligoj Jak., Gorjup Al., Bremec Fr., Pertovt Neža, Leban Mar., Šuligoj Pet., Hvala Jož., Murovec Leop., Bremec Mar., Gorjup Iv., Podgornik Mar., Leban Mar. P. Chiapovano. 38.

Lozice. — Jerič Ant., pov.; Koritnik Ant., Semič Ana, Koritnik Ant., Žvanut Jan., Trošt Fr., Meden Ant., Nabrgoj Ant., Renko Iv., Mislej Jan. P. Vipacco. 10.

Marezige. — Bržan Mar., pov.; Bordon Iv., Babič Mar., Krmac Ant., Krmac Ana, Koren Ant., Sabadin Stef., Koren Mar., Umer Mar., Umer And., Štrukelj

Ana, Belič Fr., Štok Iv., Umer Iv., Štok And., Rodela Iv., Babič Ana, Sabadin Karol., Krmac Mat., Koren Jos., Sabadin Ant., Babič Iv., Bordon Mar., Babič Jož., Domijo Ant., Koren Ant., Babič Karol., Krmac Jož., Babič Mar., Bržan Fr., Barbo Ana, Šergon Franc., Šergon Marija, Babič Mar., Sabadin Jos., Grimalda Ant., Štok Iv., Umer Urša, Zlobec Avgust. P. Capodistria. 38.

Maribor. SHS. — Cijan Dav. pov.; Mermolja Iv., Dr. Skapin Karol., Oblak Jan., Zorzut Ljud., Doplihar Iv., Savšek Vek., Kerle Kar., Pertot Draga. P. Maribor. 9.

Marsiče. — Saligoj Jos., pov.; 7 iztisov.

P. Pulfero. 7.

Medana. — Milanič Jos. pov.; Krstanič Ant., Prinčič Kat., Milanič Ang., Krstanič Pav. in še 10 drugih. P. Dobra. 15.

Miren. — Trampuž Jož., pov.; Bobič Leop., Marušič Evg., Mozečič Ant., Nemec Franc., Frfolja Franc., Kogoj Kar., Budin Kar., Brumat Jož., Drufovka Franc., Kolavčič Fr., Kolavčič Val., Bon Jož., Kolavčič Franc., Vuk Franc., Brumat Dom., Frfolja Pet., Mozečič Al., Mozečič Ang., Kogoj Silvij, Uršič Jož., Muzič Lud., Kosič Fr., Vuk Jož., Ferlat Ant., Brilj Iv., Pahor Roz., Semulč Ant., Marmolja Kar., Leštan Kar., Nemec Iv., Marušič Kar., Faganeli Teod., Štanta Jož., Ferarj Pavla, Blažič Jož., Budin Jož., Kokelj Vilko, Kokelj Ana, Frletič Stef., Lipuž Mar., Uršič Pet., Štanta Iv., Florenin Kar., Rožič Ant., Uršič Ver., Faganeli Rom., Budin Jož., Faganeli Vinko, Vižintin Jož., Marušič Mat., Kokelj Iv., Ožbot Am., Pahor Jož., Povodnik Jušt., Mozečič Lina, Mozečič Ang. — Rupa: Ožbot Rud., Ožbot Dan., Frfolja Fr., Povodnik Jer., Tomšič Ter., Ožbot Mar., Tomažič Roz., Pahor Fr., Krajnik Slav., Kokelj Rih., Butkovič Fr., Povodnik Ant., Kogoj Lud., Kosič Jož., Verbič Jož., Maraž Franc., Marušič Jož., Čotar Zora, Devetak Mar., Batistič Iv., Buzin Franc., Koncut Alb. — Peč: Malič Raf., Čotič Mar., Petejan Iv., Masten Ana, Devetak Iv., Malič Alb., Kovč Ljud., Čotič Ter., Ožbot Mar., Malič Al., Malič Iv. P. Merna. 29.

Movraž. — Planinšek Mih., duhovnik, pov.; Knez Iv., Grdina Ant., Rakar Jož., Veljak Ant., Štepančič Iv., Peteršemola Ant., Starc Jos., Babič Iv., Karlovič And., Veljak Ant. P. Pinguente. 11.

Nabrežina. — Vodopivec Jos., pov.; Terčelj Ant., Štepančič Mar., Radovič Fr., Caharija Jož., Kosmina Stanko, Tavčar Avg., Caharija Iv., Caharija Alice, Pertot Mar., Venier Franc., Gabrovec Mar., Pertot Pav., Milič Val., Gruden Mart., Gruden Mar., Gabrovec Jož., Pertot Al. P. Aurissina. 18.

Nadanjeselo. — Vidmar Fr., kurat, pov.; Ambrožič Jož., Biščak Jos., Cvetnič Fr., Cvetnič Mar., Dekleva Jak., Frank Jož., Kaluža Kat., Kuret Ant., Lenarčič Fr., Morel Ant., Penko Jož., Renko Pavel, Sedmak Ant., Smrdelj Franc., Smrdelj Mar., Stavanja Ant., Urbančič Mar., Valenčič Iv., Valenčič Mih., Želko Jož., Želko Marija. P. Nadanjeselo. 21.

Nemški Rut. — Grilanc Jos., župnik, pov.; Brovč Mart., Kos Sim., Kemperle Iv., Klobučar Jos., Kos Fr., Kemperle Peter, Koder Jan., Stendler Mart., Kleč Ant., Drole Gašper, Ortar Mih., Kemperle Sim., Kemperle Lav., Ortar Jos., Cvek Gašp., Bizajl Jos., Rejec Lovro, Čufer Stef., Kemperle Luka, Klobučar Alojz., Bizajl Jan., Pavšič Jak., Torkar Jos., Brovč Sim., Brovč Jan., Lončner Tom., Ferjanc Jak., Maver Mart., Kos Jan., Kos Jan., Bizajl Jos., Maver Jos., Ferjanc Janez, Gosar Tom., Maver Luka, Bizajl Tomaž. P. Gracova. 37.

Novaki. — Kenda Iv., kurat, pov. — Dolenji Novaki: Peternel Kat., Prezelj M., Gatej Iv., Lahajnar Jer., Rojc Mar., Peternel Jak. — Gorenji Novaki: Rejec Jak., Mezek Jan., Peternel Fr., Peternel Neža, Derlink Pet., Okorn Mart., Primožič Fr., Rojc

Jak., Lahajnar Jer., Bevk Jož., Peternel Jak., Gatej Ter., Razpet Jož., Razpet Neža, Spik Jan., Mlakar Mar., Bric M., Purgar Ant., Beyk Jan., Čerin Kat. — Leskovica: Mezek Mar., Košmač Jož., Mažgon Iv., Peternel Fr. P. Circhina. 31.

Opčine. — Zink And., pov.; Štubel Anton., Sosič Vikt., Podobnik Jak., Trtnik Mar., Sosič Emil, Škerlavaj Vlad., Furlan Jož., Sosič Jož., Škabar Just, Milkovič Ana, Malalan Pavel, Malalan Pavla, Kravanja Avg., Šonc Amal, Semenič Ter., Malalan Mar., Ban Ant., Vidav Kat., Sosič Alojz, Sosič Vika, Bau Gizela, Vidav Mar., Ban Ferd., Krevatin Jož., Mahnič Mar., Zlobec Emil, Škerlavaj Mar., Jamšek Jos., Vidav Zora, Ulian Franč., Vidav Mar., Danev Mart., Žerjal Drag., Ferluga Mirko, Škerlavaj Fr., Danov Jož., Kariž Adela, Malalan Rud., Malalan Karl, Furlan Kat., Vremec Guido, Sosič Mart., Logar Mar., Malalan Iv., Sosič Matija. P. Opčina. 46.

Orehok. — Vadjal Iv., kurat, pov.; Ljudska šola v Orehku, Umek Jan., Pavlovčič Ant., Kenič Jan., Znidaršič Fr., Kenic Jak., Srebotnjak Ant., Čelhar Fr., Stegu Iv., Slavec Marija, in še 11 drugih. P. Prestraneggio. 22.

Otalč. — Kos Josip, pov.; Bratina Bog., Jevšek Gizela, Ambrožič Iv., Jereb Jož., Ambrožič And., Bogataj Iv., Močnik Ant., Gruden Iv., Razpet Iv., Zajc Ant., Dežela Bošt., Zajc Kon., Bogataj Rud., Pavšič Moh., Bizjak Jož., Jeram Lov., Rejc Mart., Jereb Mar., Bašelj Fr., Golob Simon, Kogoj Fr., Magajne And., Filipič Jer., Pavšič Greg., Pavšič Iv., Mlakar Ant., Bogataj Jož., Šturm Jož., Zajc Mih., Seljak Iv., Brejc Iv., Slabe Ant., Kofol Iv., Mlakar Maks, Rejc Mat., Simonič Iv., Peternelj Fr., Lapanje Jan., Magajne Fr., Magajne Fr., Bizjak Neža, Zajc Fr., Peternelj Ter., Čerin Jan., Vehar Jož., Simonič Ant., Kenda Iv., Zajc Ant., Vehar Fr., Likar And., Kogoj Marko, Bevk Pet., Pirih Mih., Pavšič Pet., Lipužič Peter, Božič Jak., Peternelj Mart., Oblak Fr., Kenda Jož., Simonič Jož., Kacin Val., Lipužič Peter, Zajc And., Likar Mat., Bevk M., Zajc Fr., Šauli Jan., Bizjak Jan., Vojska Iv., Uršič Fr., Peternelj K., Podobnik Jernej, Jereb Raf., Tratnik Mar., Medved Mar., Magajne And., Magajne And., Likar Luc., Prebel Urša, Kogoj Mar., Tratnik Mar., Reven Mar., Golja Mar., Magajne Mar., Jereb Kat., Kacin Ana, Peternelj Roz., Makuc Cec., Magajne Mar., Močnik Mar., Jesenko Ana, Eržen Fr., Božič Mar., Kogoj Iv., Peternelj Pav., Mlakar Mar., Lipužič Mar., Kogoj Karol., Bevk Mar., Gorjup Ter., Rejc Fr., Čerin Mat., Bevk Jožefa. P. Circhina. 104.

Ozeljan. — Špacapan Jos., pov.; Špacapan Jož., Špacapan Fr., Špacapan Fr., Špacapan Fr., Špacapan Jož., Špacapan Stanko, Loverčič And., Batič Ciril, Žižmond And., Hrovatin Fr., Špacapan Mir., in 149 zraven. P. Sambasso. 150.

Pečine. — Pisk Ign., pov.; Bralno in pevsko društvo »Planinka«, Lipušček Iv., Laharnar M., Hvala Moh., Klemenčič Iv., Trušnovec Jos., Kofol Pet., Jeklin Fr., Hvala Mat., Poljak Ant., Jeklin Fr., Kuštrin Iv., Bizjak Fr., Pisk Vikt., Mrak Mat., Bičič Jan., Pisk Just., Laharnar Iv., Podgornik Ig., Kuštrin Ter., Bičič Mar., Podoreh Ter., Laharnar Rozal., Kuštrin Mar., Klemenčič Ed., Beguš Alb., Črv Lud., Laharnar St., Mrak Iv., Jeklin Fr., Mrak Jož., Lapanja Gab., Laharnar Lad., Laharnar Fr., Lapanja M., Laharnar Roza., Lipušček Jož., Jeklin Ant., Pravica Rud., Lukman Pepca., Podgornik Pavl., Kofol Pepca., Kofol Pepca., Kuštrin Gab., Kuštrin Mar., Kokošar Jož., Klemenčič Mar., Troha Evst., Troha Fr., Kofol Mar., Grahelj Jur., Gruden Ivan. P. Salto d'Idria. 53.

Pevma. — Budin Jož., žup. v p., pov.; Bensa Mar., Bole Mar., Brezigar Mih., Cibič Karol., Drufovka Mih., Drufovka Kat., Figelj Mar., Figelj Karol., Figelj Al., Figelj Urš., Figelj Mar., Figelj Dor., Furlan Ant.,

Hvalica Kat., Jakin Jož., Kodrmac Jož., Kuracijska knjižnica, Klanjšček Franč., Komavli Jož., Komavli Mar., Levpušček Ant., Mikluž Ant., Mikluž Iv., Mikluž Jož., Mikluž Ant., Prinčič Ant., Prinčič Jož., Mikluž Ant., Primožič Ant., Primožič Mar., Primožič Pet., Primožič Jož., Primožič Jož., Primožič Franč., Planinšek Fani, Pičulin Krist., Štiligaj Ant., Skok Ant., Rožič Jož., Štiligaj Mar., Prosvetno društvo »Soča«, Sošol Karol., Sošol Henr., Valentinčič Fr. P. Peuma. 45.

Plavje. — Čok Fr., pov.; Ražem Ant., Jamšek Jos., Ferluga Mih., Vatovec Iv., Felician Iv., Čok Ant., Koren Roža, Hrvatina Ana, Eler Mar., Ricoti Mar., Hrvatina Alojzija. P. Scofia. 12.

Pliskovica. — Abram Fil., vikar, pov. (4 izt.); Širca Leop., Šuc Al., Štok Dom., Širca Al., Žerjal Fr., Šuc Fr., Vrabec Fr., Vrabec Ant., Kosič Jos., Ščuka Al., Vrabec Jos., Vrabec Fr., Šuc Al., Kovačič Kar., Širca Al., Širca Ad., Šuc Iv., Žerjal Fr., Žerjal Al., Grgič Fr., Grgič Iv., Trobec Al., Žerjal Jos., Štemberger Avg., Žerjal Iv., Vrabec Al., Širca Kr., Vrabec Jos., Štolfa Henr., Širec Al., Šuc Iv., Bandel Al., Kosič Avg., Kosič Iz., Vrabec Al., Vrabec Kar., Žerjal And., Ružič Ant., Širca Al., Petelin Iv., Rebula Al., Kosič Iv., Štok Kar., Abram Al., Petelin Am., Jurec Iv., Lavrenčič Iv., Lavrenčič Jos., Colja Ant., Krt Fr., Mesar Jos. P. Comeno. 55.

Podbela, obč. Sedlo. — Kracina Justin, pov.; Čušin Fr., Lavrenčič Mar., Kuntih Mar., Kracina Mih., Marcola Gabr., Čušin Fr., Čušin Andr., Čušin Jak., Čušin Rim., Marcola Iv., Čebokli Iv., Marcola Al., Čebokli Fr., Kracina Iv., Čebokli Angel. P. Bergogna. 16.

Podbrdo. — Batič Val., pov.; Burger Jož., Kaldnekar Jož., Kos Alojz, Trojer Jer., Valentinčič S. P. Piedicolle. 6.

Podgora. — Gomišček Ben., pov.; Brešan Ern., Blažič Iv., Bandel Blaž, Bregant Mih., Bandel Mih., Bregant Ljud., Bregant Mat., Bufolin Mar., Budal Jož., Bandel Ant., Bandel Jušt, Brešan Ant., Bregant St., Brajdot Ern., Brešan Kar., Budal Jan., Brezigar Raf., Bizjak Vera, Brezigar Jušt, Brešan Mar., Bandel Lud., Cekuta Ter., Delpin Fr., Delpin Ana, Delpin Urš., Delpin Jož., Gomišček Peter, Hvala Franč., Hvalič Marija, Hvalič Franč., Hvalič Al., Hvala Jož., Jerončič Mar., Jerončič Jož., Jančič Mar., Kocjančič Raf., Klavčič Ana, Kocjančič Ljud., Kocjančič Valb., Kocjančič Jož., Kocjančič Dom., Kocjančič Jan., Kristančič Ant., Kljun Iv., Klavčič Pet., Kos Iv., Klavčičeva Anica, Kogoj Amelja, Križan Avg., Klančič Ant., Kaligaris Ant., Kogoj Blaž, Kogoj Ana, Klavčič Evg., Klavčič Evg., Kodermac Ter., Klavčič Izid., Leban Ana, Lovišček Jud., Maraž Fr., Mugerli Luc., Mizerit Kat., Miklus Jan., Miklus Jušt, Matelič Ant., Markič Andr., Miklus Luc., Melink Fr., Markič Andr., Nemec Št., Nemec Janko, Nemec Jos., Okroglič Alb., Paglavec Andr., Petejan Št., Plahuta Iv., Petejan Mih., Persolja Ant., Perko Andr., Perko Danica, Pahor Rozam., Subasič Leop., Skočir Ana, Ščurk Al., Štanta Mar., Trdan Herm., Terpin Ant., Terpin Ant., Terpin Kat., Terpin And., Terpin Mar., Terpin Al., Terpin Fr., Terpin Rud., Terpin Iv., Terpin Silv., Terpin Štef., Vogrič Iv., Vižintin Ern., Mugerli Moh., Mugerli Jož. P. Podgora. 103.

Podgorje. — Tiringer Iv., župnik, pov.; Marsetič Ant., Rojc Josip., Andrejašič Iv., Furlan Jos., Gobina Mar., Skorja Ana, Hreščak Herm., Grzetič Rud., Grzetič Ivan, Grzetič Vekoslav. P. Piedimonte. 11.

Podgrad. — Gabrovich And., kurat, pov.; Jagodnik Iv., Hrovatin Fr., Dekleva Jak., Omahan Iv., Tovstovršnik Iv., Gobec Cilka, Petrač Jož., Hrovatin Mar., Zidarič Ant., Šlošel Mar., Jagodnik Ant., Dekleva Ivana, in še 68 zraven. P. Castelnovo. 80.

Podmelec. — Hren Jož., kaplan, pov.; Kovačič Iv., Klinton Ciril, Manfreda Ant., Kenda Luc., Kogoj Mar., Borovničar Iv., Drole Neža, Lapanja Ign., Murovec

Jož., Šorli Iv., Šorli Jul., Dobravec And., Kogoj Jož., Golja Fr., Šorli Jak., Kragelj Ant., Božič Ant., Šorli Mih., Farna knjižnica, Čelik Lucija, Kolenc Ana, Farna Cerkev, Božič Izajja, Paintar Jož., Rutar Neža, Božič Pet., Seljak Dr., Hvala Mar., Hvala A. P. Piedimelze. 30.

Podraga — Koller Gust., župnik, pov.; Bratož Iv., Kopačin Iv., Kat. slov. izobraževalno društvo, Lozej Ter., Pestelj Ivana, Lozej Mar., Pestelj Ant., Žgur Jož., Lavrenčič Iv., Trošt Mar., Uršič Mar., Lozej Fran., Semenič Jož., Vidrih Fr., Janežič Iv., Majcen Iv., Žgur Jož., Bratož Jož., Kopačin Jož., Bajec Jur., Trošt Am., Žgur Fran., Furlan Al., Zorž Iv., Trošt Jož., Rosa Mar.

P. St. Vitto Vipacco. 27.

Podkraj — Zaverl Alf., pov.; Trkman Mat., Trkman Greg., Bajec Mar., Čuk Mar., Bajec Jož., Božič Jož., Kobil Mat., Kobil Al., Kožman Jan., Mikuž Jan., Petrovič Jan., Puc Mat., Puc Jan., Puc Stef., Sajovic Fr., Stefančič Fr., Stefančič Jan., Skvarča Ant., Mikuž St., Trček Mat., Kobil Ferd., Žakelj Jernej.

P. Vipacco. 23.

Podgraje — Dolenc Jos., pov.; 35 iztisov.

P. Bisterza. 35.

Police-Reka — Perinčič Karol, mašnik in učit., pov.; Božič And., Čelik Fr., Čelik Iv., Črnlogar Flor., Črnlogar Julka, Gruden Jož., Hvala Ant., Kacin Amal., Kacin Neža, Kržišnik Peter, Laharnar Fr., Makuc Ang., Makuc Ant., Makuc Ciril, Makuc Mar., Makuc Mat., Matuc Jul., Močnik Iv., Močnik Mat., Obid Mar., Perinčič Karol, Podobnik Fr., Podobnik Jak., Podobnik Mar., Podobnik Pavel, Podreka And., Rink Ant., Serženta Iv., Štucin Mar., Ščinkovec Rud., Tavčar And., Tavčar Iv., Vončina Franc.

Circhina. 33.

Planina — Maierhofer J., pov.; 31 iztisov.

P. Vipacco. 31.

Ponikve — Medveš Otil., vikar, pov.; Mrak Jož., Laharnar Jur., Jeklin Jan., Božič Neža, Črv Fr., Hvala Ign., Kobil Karol, »Čitalnica« na Ponikvah, Lapanja Peter, Kavčič Mih., Kranjc Ant., Kofol Ant., Laharnar Jož., Manfreda Ant., Laharnar Fr., Bajt Iv., Kranjc Teod., Golja Ign., Laharnar Mart., Hvala Jož., Lapanja Jak., Pisk Iv., Lapanja Mar., Kranjc Fr., Lapanja Iv., Laharnar Henr., Božič Jer., Kobil Ant., Hvala Iv., Lapanja Vinc., Kenda Iv., Krivec Jož., Hvala Mih., Krivec Iv., Kranjc Ter., Krivec Jak., Kušman Mar., Kranjc Karol, Kobil Rozal., Bajt Fr., Golja Mih., Mrak Peter, Lapanja Jož., Kavčič Lav., Kranjc Iv., Pisk Tom., Kobil And., Kobil Jan., Hvala Peter, Kenda And., Lapanja Jož., Lapanja Mar., Kofol Peter, Skok Lucija, Bizjak Anton.

P. Salto d'Idria. 56.

Postojna — Župni urad, pov.; Dolenc Ant., Perko Ant., Mekinda Ant., Debevec Ant., Bizjak Fr., Hajna Fr., Smrdu Ter., Šibenik Mih., Vagheka Al., Tavčar Ern., Rozman Ant., Modrijan Ana, Gržina And., Meze Al., Gržina Neža, Gržina Pepina, Perko Mar., Fajdiga Ant., Ivančič Ant., Dolenc Stanko, Vilhar Jan., Bolnica, Fajdiga Iv., Jager Ant., Kovač And., Ambrožič Mir., Valič Maks, Likar Franč., Šušteršič And., Penko Mar., Kristan Iv., Dovgan Jos., Milavec Ant., Sajevec Fr., Sajevec J., Verbic Fr., Bittner V., Kertine F. P. Postumia. 38.

Povir — Barbič Mih., prodekan, pov.; Pirjevec Jos., Štok Iv., Zafred Iv., Renčelj J., Mahnič Alojz., Rebec Fr., Božeglav Mar., Renčelj M., Fonda Krist., Bolle Fr., Perhavec Jos., Kocjan Iv., Štok Luc., Novak Fr., Čeh Iv., Štok Al., Mahnič M., Božeglav Fr., Požar M., Kariž Jan., Skok Ig., Mahnič M., Kupec Mar., Mahnič Iv., Žvab Fran., Čefuta And., Žiberna Pavel, Kariž Pavel, Žvab Andrej.

P. Sesana. 30.

Prvačina — Furlani Henr., pov.; Zorn Henr., Faganelli Fr., Gregorič Jož., Zorn Kar., Gregorič Fr., Vodopivec Leop., Koc Jož., Sever And., Vodopivec Cvetko, Zorn Al., Orel Jož., Pahor And., Černe Silv., Šemolje

Jož., Gregorič Jož., Zorn Ant., Sulič Ant., Furlani Ant., Batič Sigism., Gregorič Henr., Černe Fr., Gregorič Al., Stanič Jan., Batič Jož., Zorn Jož., Krpan Avg., Gregorič Al., Saksida Jož., Sulič Franč., Furlani Jož., Peršič Iv., Krpan Ant., Furlani Jak., Bovcon Fr., Zorn Fr., Saksida Karol, Zorn Jak., Sulič Al., Gregorič Marij, Zorn Jož., Zorn Fr., Zorn Karol, Gregorič Leop., Tušar Ant., Furlani Jož.

P. Prevacina. 45.

Ravne — Mozetič Iv., žup. upr., pov.; Golob Anton., Čelik Iv., Društvo »Zora«, Jug Ign., Čelik Ana, Bajt Al., Bevk Mat., Skok Mih., Prezelj Fr., Sedej Julka, Prezelj Julka, Prezelj Mar., Guzeli Mar., Velikonja Ant., Lapanja Franč., Kosmač Jož., Mauri Jož., Mauri Iv., Štremfelj Luc., Štremfelj Al., Močnik Neža, Izobr. društvo Orehek, Raspet Ana, Mauri Jak., Mrak Fr., Peter nel Marija.

P. Circhina. 27.

Renče — Lukežič Mar., pov.; Vižintin Nežica, Mozetič Jos., Vižintin Stevoj, Lasič Ladisl., Turel Maks, Arčon Alojz., Špacapan Fr., Pahor Marta, Tratnik Gabr., Mozetič Peter, Žigon Fr., Mozetič Dav., Turel Ant., Žigon Krist., Rusjan Mar., Mozetič Vikt., Gorjan Angel, Mozetič Klement, Brumat Fr., Delpin Gen., Stibilj Iv., Lukežič Iv., Gregorič Fr., Arčon Edv., Erjavec Al., Arčon Al., Lukežič Al., Fornazarič Peter, Pipan Val., Lukežič Lucija.

P. Ranziano. 30.

Repentabor — Škabar Karol, pov.; Wester Em., Ravbar Jož., Fakin Mar., Furlan Al., Purič Jož., Društvo »Tabor«, Škabar Iv., Brana And., Ravbar Iv., Guštin Jak., Guštin Rud., Lazar Mar., Škabar Iv., Milč Al., Guštin Ant., Lazar Iv., Ravbar Fr., Ravbar Iv., Torčinovič Jul., Ravbar Ant., Ravbar Al., Ravbar Rud., Ravbar Ant., Tavčar Iv., Tavčar Iv., Škabar Iv., Škabar Julka, Škabar Olga, Gerlanc Mar., Guštin Iv., Pirc Raf., Škabar Rud., Ravbar Ant., Tavčar Al., Ravbar Jož., Ravbar Fr., Bizjak Val., Križman Ferd., Škamperle Jož., Ravbar Ivan.

P. Opcina. 40.

Rihenberg — Strancar Jos., župnik, pov.; Žerjal Kar., Vidmar Fr., Vidmar Fr., Furlan Kar., Pečenko Jož., Krševan Kar., Birsar Mar., Kosovel Fr., Krkoč Ang., Čebtron Srečko, Cigoj Jan., Furlan Krist., Plahuta Ant., Furlan Fr., Mravljia Raf., Čebtron Jož., Furlan Jož., Makovec Ant., Furlan Jož., Birsar Am., Možina Iv., Cink Iv., Cink Ig., Možina Vanda, Mihelj Ant., Cigoj Jož., Mravljia Izid., Mihelj Iv., Pečenko Ant., Ličen Fr., Turk Jož., Vidmar Fr., Furlan Iv., Furlan Leop., Kočevan Al., Mihelj Jož., Colja Iv., Furlan Fr., Košuta Pet., Čebtron Hel., Čebtron Iv., Mravljia Fr., Furlan Iv., Čermelj Ang., Černigoi Zof., Pečenko Fr., Trpin Vinc., Kodrič Edm., Kodrič Ant., Bric Fr., Pečenko Iv., Pečenko Ant., Mravljia Iv., Furlan Vinko, Ličen Iv., Birsar Mar., Birsar Iv., Besednjak Jož., Mihelj Iv., Piščanec Jož., Kodrič Ant., Lozar Iv., Kodrič Kar., Kodrič Ant., Pečenko And., Birsar Henr., Pečenko Ant., Kodrič Al., Furlan Fr., Benko Iv., Benko Leop., Strancar Ant., Pečenko Jos., Kodrič Roz., Šavli Jož., Mihelj Al., Štokelj Pavla, Mihelj Iv., Vidmar Al., Ličen Fr., Ličen Iv., Štokelj Fr., Stegovec Fr., Čebtron Jos., Turk Pet., Lisjak Leop., Mravljia Ter., Ličen And., Ščukov Pavla, Rupnik Iv., Ličen Al., Možina Ant., Andrič Fr., Hmeljak Jos., Škrbec Iv., Vidmar Hel., Lisjak Al., Abram Am., Pavlin Pavla, Pečenko Iv., Birsar Fr., Vidmar Fr., Birsar Mirko, Pavlica Ant., Bizjak Ang., Birsar Iv., Birsar Fr., Vodopivec Fr., Birsar Fr., Črmelj Mar., Čebtron Leop., Sever Ant., Sever Ant., Čermelj Fr., Mihelj Fil., Mihelj Pet., Hmeljak Fr., Mihelj Jer., Sever Fr., Sever Pet., Birsar And., Čebtron Jož., Ščukov Jož., Kerševan Iv., Kerševan Iv., Kerševan Fr., Birsar Sar., Ušaj Mat., Krševan Iv., Kerševan Al., Križman Izid., Birsar Fr., Ličen Ant., Mihelj Pet., Čebtron Ant., Mihelj Jan., Čebtron Mar., Čebtron And., Mihelj Jan., Krševan Jož., Krševan Fr., Štanta Pet., Sever Mirko, Žerjal Jož., Ličen Pet., Ličen Fr., Krševan Pavla, Kobil Jož., Vidmar Jož., Ušaj Jož., Pečenko Lud., Ščukov Iv., Colja Mih., Ličen Leop.,

Družina dr. Slejko-va, Ličen Mih., Vodopivec Ant., Pečenko Jos., Colja Fr., Krševan Fil., Bizjak Leop., Vidmar And., Bizjak Ant., Carzer Mar., Sever Fr., Fabjan Fr., Birska Jož., Vidmar Bern., Birska Al., Birska Fr., Colja Iv., Zgonik Mar., Birska Fr., Vrtovec Al., Birska Ant., Birska Kar., Birska Fr., Colja And., Kodrič Stanko, Družina Piščanec, Birska Jož., Furlan Iv., Piščanec Iv., Zgonik Fr., Zerjal Jož., Sever Iv., Vidmar Mih., Pavlica Ant., Furlan Jož., Piščanec Ant., Jazbec Fr., Kobal Fr., Birska Iv., Furlan Ant., Piščanec Raf., Bavčar Fr., Mihelj Iv., Čehovin Fr., Furlan Jož., Andrič Fr., Kavčič Leop., Birska Iv., Mihelj Jož., Ličen Iv., Sever Mar., Čebtron Ant., Andrič Ant., Birska Iv., Kodrič Mar., Andrič Ant., Primožič Jož., Andrič Jož., Jekše Al., Mihelj Leop., Ličen And., Ličen Mar., Gvardjančič Al., Bizjak Ant., Birska Ant., Karer Leop., Birska Mar., Gvardjančič Ant., Čebtron Ant., Mihelj Ang., Ukmar Ant., Fabjan Lud., Mihelj Iv., Ličen Al., Mihelj Al., Ličen And., Birska Mart., Štokelj Iv., Bandelj Jož., Bizjak Ant., Birska Fr., Grzej Just., Hmeljak Al., Saksida Jož., Bizjak Roz., Rebol Iv., Bavčar Fr., Kerševan Jož., Birska Jož., Turk Jan., Čebtron Lud., Kerševan Ant., Polec Pavla, Hmeljak Jož., Bizjak Ant., Bizjak Kar., Pavlica Jož., Birska Ang., Mihelj Leop., Filipič Fr., Robič And., Rojc Jan., Družina Furlan-jeva, Furlan Leopold, Furlan Iv. P. Riftenbergo. 259.

Rižani-Lazaret. — Košir Jos., župnik, pov.; Brajnik Ana, Korjančič Iv., Vidali Iv., Turko Ant., Pobega Ant., Rodela Iv., Sabadin Iv., Ojo Iv., Vatovec Iv., Pobega Lidija, Bertok Am., Starc Ana, Vojvoda Ana, Vatovec Danica, Bertok Ana, Vatovec Fr., Černic Kat., Ferluga Jos., Bordon Ana, Bertok Eva, Bucaj Mar., Tedesko Mar., Vojvoda Mar., Riccabon Hel., Brajnik Ana, Furlanič Ant., Vatovec Ana, Novel Kat., Furlanič Alojzija, Babič Ana, in še 30 drugih. P. Capodistria. 60.

Ročinj. — Močnik Fr., kurat, pov.; Bajt Fr., Srenjšček Fr., Škodnik Avg., Jerončič Fr., Gerbec Andr., Šuligoj Jos., Bernik Pet., Fortunat Iv., Oerbec Tom., Kamenšček Ant., Križnič Ant., Drašček Mih., Perše Jos., Mugerli Iv., Gerbec Fr., Jurman Ang., Gerbec Mar., Posareli Mar., Ipavec Ana, Strgar Ter., Ipavec Krist., Kogoj Kat., Rahotina Mar., Ipavec Mar., Ipavec Mar., Durjava Jož., Golja Mar., Šavli Ang., Bernik Fr., Ipavec Al., Kuk Mar., Dugar El., Bernik Pavl., Kogoj Mar. P. Ronzigna. 35.

Rodik. — Babuder Iv., pov.; Elsnic Jos., Babič Ant., Bernetič Fr., Cerkvenik Ant., Cerkvenik Iv., Grandič Ant., Grandič Miha, Skok Luk., Prelc Jos., Štrekelj Alb., Gombač Jos., Ivančič Jos., Ivančič Ant., Rapotec Fr., Šturm Fr., Čebolin Mart., Rapotec Fran., Sozič Ant., Ponikvar Mar., Dobrila Fr., Gambač Fr., Skok D., Kačič Anton. P. Roditti. 24.

Saksid. — Saksida Ciril, mizar, pov.; Lisjak Ang., Lisjak Al., Polšak Ant., Saksida Rud., Lisjak Mar., Rebek Ant., Vodopivec Jos., Knapčič Vlad., Baša Fr., Rojc Fr., Saksida Fr., Saksida Lud., Baša Olga, Saksida Fr., Saksida Ana, Saksida Franc., Rojc Franc., Čotar Jož., Saksida Jož., Saksida Mici, Vodopivec Fr., Saksida Bern., Mrevlje Al., Ambroželi Roz., Čotar Jos., Vodopivec Iv., Sinigoj Jož., Bandelj Fr., Lisjak Ivan. P. Montesino. 20.

Sedlo. — Andrejšek Fr., vikar, pov.; Lazar Jož., Fajgelj Raf., Lazar Ant., Lazar Jož., Lazar Alb., Gruntar Ant., Menič Ant., Kosmačin And., Gašperut

Jož., Gašperut Iv., Čuš Ant., Baloh Ant., Kosmačin Al., Kosmačin Ant., Kosmačin Jož., Lazar Am., Kramar Mar., Kosmačin Kat., Čebokli Bogd., Hrast Fr., Kosmačin Jož., Gruntar Ant., Kramar Ang., Baloh Kat., Čebokli Giz., Lazar Mar., Modrijačič Krist., Gruntar Mar. — Homec: Kuntih Val., Rosič Jož., Kramar Pavla, Špehonja Pavla. — Stanovišča: Baloh Al., Baloh Ant., Čebokli Ant., Filipič Jož., Sabotič Fr., Čebokli Al., Kosmačin Fr., Baloh Barb. — Podbela: Lavrenčič Mat., Čušin Andr. P. Bergogna. 43.

Senozeče. — Vilhar Jan., župnik, pov.; Antončič Mar., Antončič Greg., Bobek Jož., Dr. Bogataj Mil., Brajdih Jos., Bradelj Franc., Cek Franc., Cek Maks, Čehovin Ter., Čehovin Jer., Čehovin Iv., Čehovin Mart., Česnik Iv., Doles Ant., Filipič Ana, Franetič Ant., Godnič Ter., Gorec Al., Grahor Jos., Hreščak Franc., Jebačin Iv., Kandut Luka, Kavčič Fr., Kocijančič Franc., Koler Fr., Koritnik Fr., Kranjc Jos., Meden Jos., Mlakar Fr., Može And., Može Jos., Nabergoj Dan., Peca Ana, Pegan Ant., Pegan Mar., Perhanc Iv., Prelaz Iv., Senčar Sonja, Sotlar Fr., Suša Jak., Suša Mar., Suša Ant., Suša Mar., Suša Mih., Suša Iv., Sluga Ant., Škamperle Iv., Škamperle Ant., Štok Iv., Švigel Ant., Vidmar Fr., Vidmar Mar., Wruss Am., Zelen Ant., Zelen Iv., Zelen Franc., Žetko Franc. P. Senosechia. 37.

Sežana. — Šelovin Pav., pov.; Schiffrer Iv., Pirjevec Jak., Trebec Just., Čebulec Fr., Zlobec Fr., Zlobec Ant., Stojkovič Jos., Guštin Ant., Pirjevec Jos., Renčelj Iv., Miklavec Ant., Stojkovič Jož., Pirjevec Mar., Krt Mar., Hrovatin Karol., Kocjan Ana, Fabjan Jak., Renčelj Ant., Jelušič And., Blokar Jož., Urbančič Jož., Miklavec And., Malalan Ant., Živec Mar., Rodica Franc., Trpin Jos., Ukmar Jos., Stojkovič Fran., Vatovec Jul., Perhavec Zora, Jerina Iv., Renčelj Jos., Škrinjar Ant., Merlak Iv., Čuk Ant., Mislej Vikt., Smet Ant., Kranjec Fr., Pirjevec Jos., Dettoni Jos., Oblak Evst., Štolfa Krist., Žiberna Fr., Mahnič Fr., Počkar Ant., Bandelj Fr., Ozbič Ant., Ukmar Iv., Turk Ant., Kariž Jož., Husu Ant., Šelovin Pavel. P. Sesana. 52.

Skopo-Krajnavas. — Sinigoj Jos., pov.; Kranjec Ant., Gulič Jož., Živic Rud., Gulič Ant., Žezlina Mar., Živec Fani, Gec Rud., Gulič Jož., Furlani Fr., Živec Krist., Sinigoj Kar., Gulič Ter., Rupnik Fr., Grmek Iv., Srebernič Alb., Juren Ant., Živec Jož., Colja Ant., Štoka Ant., Zlobec Pavel, Zlobec Avg., Gec Kar., Luvin Mar., Uršič Iv., Štoka Mih., Gorup Fr., Štoka Ant., Gomizel Luc., Gorup Ant., Batič Roz., Potrata Al., Batič Al. P. Duttogliano. 32.

Skrilje. — Černigoj Franton, pov.; Rustja Fr., Rustja Fr., Valič Jož., Čermelj Franc., Valič Jož., Kalin Lovrenc, Favetti Vinko, Zgonik Leop., Rustja Fr., Valič Fr., Rovtar Ant., Kravos Iv., Kodrič Ant., Valič Karl, Saksida Ant., Bajc Jož., Rustja Ant., Batagelj Krist., Kravos Mirko, Kertel Mar., Slokar Ant., Rustja Ang., Rustja Leop., Novinc Fr., Črnigoj Ant., Bratina Vinko, Bajc Filip, Bajc Jul., Ferdin Iv., Rustja Mar., Valič Ant., Krečič Raf., Bajc Iv., Valič Vikt., Rustja Ant., Bratina Kar., Rustja Iv., Čibej Jan. P. S. Croce - Strada 38.

Slap. — Pišot J., župni-uprav., pov.; Ambrožič Fr., Jež Ant., Justin Iva, »Slov. izobr. društvo«, Malik Ferd., Furlan Avg., Podgornik Sim., Volk Alf., Turk Ant., Ferjančič Jos., Bizjak Ign., Nussdorfer Jos., Petrič Fr., Uršič Jak., Bone Kar., Kobal Ant., Uršič Iv., Malik Evst., Ferjančič Jos., Bukovič Met., Miško Fr., Skrlj Iv., Malik Lojze, Jež Leop., Žorž Iv., Štekar Iv., Ferjančič Al., Furlan Jak., Krečič Jos., Židanik Jos., Ferjančič Rud., Trošt Maks, Žorž Alb., Marc Al., Potrata Ant., Trošt Ant., Furlan Al., Žorž Iv., Stopar Jos., Furlan Fr., Malik Jan., Nussdorfer Fr., Furlan Ant., Jež And., Furlan Mart., Ambrožič Jos., Žvokelj Jos., Nabergoj Ant., Malik Maks., Ambrožič Iv., Furlan Mar., Bizjak Jož., Volk Vinko. P. Vipacco. 54.

»NARODNA KNJIGARNA ZRDUŽENA S PA.
PIRNICO v Gorici, Via G. Carducci št. 7, v novi hiši
»Goriške Ljudske Posojilnice.«

Največja zaloga slovenskih knjig v Julijski krajini.
Bogata izbira pisarniških in šolskih potrebščin. Molitveniki, kipi svetnikov, nabožne slike, devocijonalije. Krasne umetniške razglednice.

Slavina. — Smolnikar Luka, župnik, pov.; Verbič Fr., Dekleva Fr., Abram Mih., Ambrož Iv., Ber-goč Luka, Bole Kat., Černač Iv., Česnik Greg., Dedek Kat., Dekleva Fr., Dolenc Nat., Doles Mar., Kalister And., Kalister Jož., Križaj Iv., Kruh Ana, Malečkar Ant., Mayer Mart., Mayer St., Matevlić Jož., Milharčič Iv., Milharčič Luka, Moravec Jož., Oražem Am., Penko And., Penko Jak., Perenič Ant., Perenič Gašp., Polh Iv., Rotar Mar., Sever Fr., Sluga Urš., Smerdel Iv., Smerdel Iv., Smerdel Mih., Svet Ant., Sabec Mar., Sabec Mat., Vekar Pet., Vodopivec Neža, Žitko Iv., Žigman Ant., Žigman Mar., Bele Franc. P. Prestraneggio. 45.

Lipaljavas. — Eichholzer Jos., pov.; Eichholzer Jos., Willenpart Jak., Grilz Mih., Tributsch Mart., Murrer Fr., Grilz Agn., Kovatsch And., Svetina Jož., Trink Mat. P. S. Leopoldo. 10.

Soča. — Ličen Al., pov.; Čahler Mar., Flajs Jož., Klavara Jož., Cuder Mar., Komac Ana, Cuder Mar., Kravanja Franc., Kravanja Ter., Flajs Ant., Domevšek Jož., Cuder Mar., Domevšek Iv., Komac Jož., Komac Ana, Zorč Mar., Kravanja Mar., Kavš Kat., Komac Mar., Kravanja Mar., Kašca And., Bradaskja Iv. P. Sonzia. 22.

Solkani. — Brečelj Mar., pov.; Vuga Luc., Zavrtanik Iv., Abramič Ter., Vidč Kat., Belinger Uršula, Leban Ant., Prijon Jož., Mayrič Just., Danevčič Ant., Ličar Luc., Gasperčič Blaž, Leban Vikt., Doljak Alojzija. — Graunar Mar., pov.; Nanut Jož., Laurencon Alojz., Graunar Iv., Poberaj Kat., Zavrtanik Fr., Gabrijelčič Ter., Koršič Jožefa, Radinja Mar., Radinja Fr., Mozetič Urš., Gorjan Jak., Figel Štef., Gomišček Ana, Čibe Jož., Vecchiet Fr., Glešič Iv., Božič And. — Vuga Mih., pov.; Geržina Kat., Golob Alojz., Zavrtanik Iv., Gomišček Avg., Gasperčič Mar. — Rejec Jak. dekan, pov.; Ferjančič Edko, Jug Tom., Vuga Jos., Abramič Jos., Drekonja Mart., Golob Ant., Srebrnič Štef., Leban Mir., Prijon And., Luznik Fr., Humar Iv., Bašin Avg., Poberaj Rom., Nibrant Iv., Oblokar Ljud., Golob Alojz., Komel Ana, Mozetič Karol., Danevčič Ant., Markič Jož., Franko Gab., Rijavec Jož., Pavlin Krist., Fon Josipina, Verdikon Katarina. P. Salcano. 62.

Sovodnje. — Lukežič Iv., pov.; Hmeljak Fr., Batistič Mar., Čjak Ant., Tomšič Jož., Devetak Ant., Pelicon Fr., Češcut Seb., Devetak Al., Pelicon Iv., Pelicon Ana, Cotič Al., Tomšič Jož., Češcut Jož., Čavdek Franc., Zavadlav Al., Batistič Am., Fajt Just., Devetak Ljud., Petejan And., Češcut Iv., Butkovič Jož., Kuzmin Kat., Petejan Fr., Cotič Al., Legiša Eliza, Cotič Ana, Čjan Ang., Petejan Al., Grzej Mar., Vižintin Iv., Vižintin Iv., Vižintin And., Kobole Kat., Petejan Fr., Masten Ludvik, Tomšič Jož., Petejan Iv., Cotič Slavica, Pelicon Roz., Čjan Ter. P. Merna. 41.

Spodnja Idrija. — Likar Lud., kaplan, pov. (5 izt.) Kat. izobr. društvo v Spodnji Idriji, Dekliška Marijina družba v Spod. Idriji, Ženska Marijina družba v Spod. Idriji, Ljudska šola v Spod. Idriji, Ljudska šola v Gor. Kanomliji, Bajt Ant., Bončina Ant., Bončina Jož., Božiček Fr., Bratuž Ana, Erjavec Jan., Gabrovšek Mar., Grošelj Val., Gruđen Neža, Hladnik Mar., Jereb Tom., Jereb Val., Kavčič Fr., Kenda Ant., Kenda Jan., Kenda Mar., Krivec Iv., Lampe Fran., Lapajne Ig., Lapajne Jan., Lapajne Ter., Leskovec Leop., Likar Lud., Nagode Mar., Peternel Jan., Peternel Mat., Petrič Ant., Rejc Ant., Rupnik Fr., Skvarča Mar., Supin Karol., Štucin Fr., Tratnik Jera, Tratnik Kat., Tušar Jan., Vidmar Mar., Žakelj Iv., Zonta Ant., Zonta Jan. (3 izt.) P. Idria. 50.

Stržišče. — Seljak Iv., pov.; Bizjak Jož., Volč Luka, Kikel Fr., Kogoj Fr., Kikel Luc., Bizjak Jan., Kleč Val., Torkar Al., Znidar Urban, Gatej Luka, Panter And., Kleč Neža, Drole Urban, Borštner Jan., Žefran Franc. P. Udaiussina. 16.

Studeno. — Armeni Luk., org., pov.; Janež Dom., Dolgan Jož., Lipovec Jož., Armeni Svit., Bizjak

Tom., Vidrih Iv., Pelan Mat., Miklavčič Iv., Weber Mar., Križman Ant., Japelj Kat., Milavec Mar., Gerželj Mar., Kobal Iv., Bauman Ana, Mihelčič Ant., Milavec Jak., Furlan Jan., Gerželj Mar., Čuk Eliz., Kobal Jak., Prelas Ant., Milavec Fr., Podboj Fr., Miklavčič Iv., Ostanek Just., Vidrih Anica, Simčič Iv., Ogrizek Mar., Hribar Iv., Jež Jak., Jurca And., Podboj Mar., Jencek Jer., Žele Iv., Magajna Mar., Magajna Jož., Jurca Karol., Mrhar Iv., Klemenč Jur., Magajna Peter, Klemen Iv., Marišek Iv., Božič Mat., Lekšan Ang., Širca Mar., Jurca Vikt., Debevc Peter, Jurca Jož., Bajc Iv., Hvala Venc., Maručič Fr., Jurca Alojz, Simčič Ter., Jurca Fr., Požar Fr., Podboj Fr., Bajc Iv., Kolenc Mar., Jurman Franc. P. Postumia. 60.

Suhorija. — Gabrovšek Jož., kurat, pov.; Biščak Franc., Gustinčič Fr., Gustinčič Jan., Gustinčič Jan., Kovarčič Jak., Kребelj Leop., Kребelj Franc., Malečkar Jož., Maslo Fr., Nadoh Jan., Šprohar Gašp., Trebec Ant., Trebec Ant., Volk Al., Volk Ant., Volk Fr., Volk Iv., Volk Fr., Volk Jož., Volk Jož., Volk Mar., Volk Mar., Volk Vinko, Volk Vinc., Zorec Fr., Hvala Pavla. P. Cosana. 26.

Sv. Anton pri Kopru — Istra. — Požar Anton, župnik, pov.; Starc Mar., Moženič Ant., Moženič Jož., Stokovič Ant., Jakomin Fr., Fikon Iv., Metlika Iv., Jakomin Jos., Škorja Jos., Bonin Mar., Gregorič And., Fikon Iv., Fikon Zof., Fikon Iv., Kocjančič Drag., Moženič Ter., Kocjančič Ant., Turko Mih., Bernetič Fr., Jakomin Naz., Gregorič Jos., Stokovič Naz., Dellasavia Jos., Moženič Jos., Mozetič Ern., Turko Eli. P. Capodistria. 26.

Sv. Križ. — Rejec Iv., župnik, pov.; in še 79 drugih. P. S. Croce — Strada. 80.

Sv. Križ pri Trstu. — Furlan And., župnik, pov.; Bezin Jak., Bogatec Mat., Bogatec Ant., Bogatec Mar., Briščak Ant., Cotič Jak., Fabris Marij, Gustinčič Jos., Gruđen Jul., Danev Jos., Dovšak Mar., Dovšak Fr., Košuta Em., Košuta Jož., Košuta Krist., Košuta Krist., Košuta Milko, Košuta Jos., Košuta Ang., Košuta Vikt., Košuta Fr., Košuta Jos., Košuta Mat., Košuta Mar., Košuta Mar., Košuta Karl, Košuta Ant., Košuta Franc., Košuta Jul., Kralj Ant., Kodrič Luc., Husel Ant., Legiša Fr., Maganja Mart., Pertot Fr., Purič Fr., Maganja Mar., Sedmak Iv., Sedmak Mar., Sedmak Mat., Sedmak Iv., Sedmak Silv., Sedmak Fr., Skabar Iv., Sirk Urš., Sirk Ant., Sulčič Ana, Sulčič Ant., Sulčič Jož., Sulčič Iv., Šemec Ant., Stefančič Iv., Stefančič Iv., Stefančič Rud., Stefančič Mat., Švab Mar., Švab Jož., Švab Jak., Švab Iv., Švab Karl, Trštjah Mart., Trštjah Iv., Trštjah Mar., Trštjah Jušt., Tence Lovr., Tence Al., Tence Krist., Tence Iv., Tence Jos., Tence Kat., Tence Iv., Tence Mar., Tence Just., Tence Ida, Ukmar Jos., Vuk Leop., Vidoni Pavla, Verginela Mart., Verginela Mar., Sulčič Ant., Sedmak Jos., Hranilnica in posojilnica, Knjižnica. P. Santa Croce, Trieste. 85.

Šempas. — Špacapan Jos., Ozeljan, poverjenik; Lojk Marg., Fornazarič Terezija, Strukelj Ant., Humar Iv., Remec Fr., Humar Jož., Gruđen Mar., Rijavec Ignac, Košuta Fr., Černatič Jož., Slejko And., Dovšak Ant., Živec Vikt., Podgornik Al., Živec And., Černatič Roz., Škarabot Jož., Pelicon Ter., Batič Ant., Hrovatin Fr., Podgornik Jož., Klanjšček Iv., Krašan Fr., Batič Ciril, Pelicon Jos., Batič Ciril, Nardin Roz., Batič Pet., Rijavec Ciril, Batič Ciril, Brankovič Jul. in še 30 zraven. P. Sambasso. 61.

Šempolaj in Mavhinje. — Štanta Vinko, vikar, pov.; Legiša Mar., Gruđen Ant., Lupinc Ant., Štanta Vinko. P. Nabresina. 4.

Škedenj. — Macarol Jos., župnik, pov.; Dr. Godina Dion., Stare Mih., Ota Ivan., Košir Mar., Soklič Jak., Šuman Jernej, Brčc Ter. P. Servola. 10.

Škrbina. — Pipan Ant., vojni kurat v pok., pov.; Mihalj Ang., Colja Jož., Mihelj Mar., Čotar Jos., Luin Kat., Makovec Ant., Pipan Jož., Milič Iv., Šibelja

Ter., Abram Leop., Čotič Iv., Colja Karol., Fakin Mar., Cotar Jos., Kavčič Just., Fakin Franč., Fakin Florjan, Žerjal Otil., Trobec Fr., Colja Ant., Furlan Jan., Dugulin Mar., Fakin V., Fakin Mar., Cotar Jož., Lozej K.

P. Comeno. 27.

Slovrenc v Brdih. — Remec Iv., župnik, pov.; Sirk Bernard., Šavrin Al., Šavrin Fr., Zalatel Lov., Skubin Ter., Peršolja Mar., Ambrožič Krist., Koncut Jož., Fabrizio Evg., Sirk Ant., Šavrin Aleks., Zalatel Aleks., Erzetič Ernest, Toroš Ciril, Skubin Jož., Filej Ant., Kocijančič Evg., Peršolja Peter, Mavrič Ant., Klavora Ljud., Reja Fr., Mavrič Iv., Doménis Bog.

P. Dobra. 24.

Smarje. — Kranjc Fr., župnik, pov.; Jejčič Iv., Furlan Jož., Benko Leop., Benko Kanc., Škrbec Mar., Poljšak Karol.

P. S. Daniele Carso. 7.

Smarje pri Kopru. — Čemažar Jak., župnik, pov.; Hrvatin Iv., Hrvatin Ant., Breč Ant., Markežič Peter, Glaviša Ant., Prodan Iv., Matko Jož., Grizonič Iv., Viler Jožefi.

P. Capodistria. 10.

Smartno. — Mizerit Jos., pov.; Koršič Ant., Simčič Ant., Peršolja Fr., Leban C., Jakončič Mar., Leonardič Ana, Mužič Leop., Podberščik Mih., Simčič Fr., Simčič Jož., Simčič Ant., Svišček Iv., Simčič Jož., Simčič Jož., Mavrič Jož., Gabrijelčič Mih., Juretič M.

P. Quisca. 18.

Stanjel. — Kos Jan., kurat, pov.; Hočevar Jož., Jerič Jož., Gulj Vekosl., Petelin Ant., Gaspari Peter, Zalisjak Al., Pipan Jožef.

P. S. Daniele del Carso. 8.

Stomaž. — Cigoj Leop., pov.; Vodopivec Al., Črnigoi Iv., Batagelj Štef., Bratina Fr., Kompara Ant., Črnigoi Olga, Bratina Fr., Bratina Jul., Štokelj Iv., Črnigoi Iv., Zgonik Jož., Bratina Iv., Bratina Fr., Batagelj Ant., Kolmačka Filip., Makovec Iv., Bratina Ant., Cigoj Jož., Črnigoi Leopold.

P. S. Croce - Strada. 20.

Št. Andrež. — Brajnik Iv., pov.; Kosovel Jož., Reščič Ant., Filej Jož., Doljak Jož., Zavadlav Ig., Nanut J., Zavadlav Rok, Zavadlav Peter, Hvalič Fr., Ipavec Alb., Tabaj Iv., Nanut Iv., Kuzmin And., Nanut Jož., Nardin Fr., Zavadlav Ig., Mučič Sil., Pavlin And., Pavlin Fr., Pavlin Ant., Zorn Dam., Tabaj Jož., Pavlin Jož., Gril Franč., Vižintin And., Vižintin Fr., Brisko Avg., Brajnik Ana, Vižintin Anica, Budal Avg., Lutman Jož., Maraž Jož., Zavadlav Jož., Nanut Al., Lutman Jož., Nanut Fr., Mučič Karol, Gomišek Jernej, Nanut Štef., Brisko Peter, Nanut Cec., Beltram Kat., Budal Jož., Nanut Iv., Nanut Fr., Brisko And., Zavadlav Mar., Brajnik Al., Brisko Fr., Pelicon Al., Cotič Jož., Velikonja Ana, Rijavec Ant., Rutar Fr., Pavletič Iv., Žilžin Kat., Kuzmin Ant., Plesničar Mat., Nanut Ant., Bitežnik Val., Krošelj Cec., Legiša Iv., Babuder Štef., Ferfolja Ant., Lutman Ambrož, Markočič Alb., Mučič Ter., Petejan And., Tomšič Jož., Brisko Fr., Nanut Jož., Budal And., Nanut Val., Lutman Jož., Tabaj Blaž, Nardin Jož., Leban Jož., Lutman Jož., Brajnik Klement., Marušič Jož., Markočič Iv., Nanut Jož., Boštjančič Iv., Lavrenčič And., Nanut Dom., Vižintin Iv., Nanut Ant., Tabaj Al., Cingerli Vera, Vižintin Fr., Brajnik Mar., Kuzmin Fr., Marušič Ant., Hoban Jož., Marušič Fr., Blažič Ant., Gregorič Mar., Brajnik Gen., Brajnik Iv., Devetak Jož., Nanut Jož., Brajnik Karol., Nanut Viljem, Nanut Ant., Lutman Karol., Lupin Fr., Zavadlav And., Makuc Iv., Breščak Karol., Pavletič M., Podberšček Jož., Volčič Avg., Markočič Fr., Lutman Jož., Brajnik Iv., Zavadlav Mat., Nanut Jož., Pavletič Viljem, Marvin Fr., Nanut Iv., Kuzmin Ant., Brajnik Jož., Mučič Jož., Tabaj Cec., Žezlin Fr., Budal Jož., Petejan Roz., Pisk Mar., Brajnik Ant., Rijavec Iv., Zavadlav Ang., Molar Lina, Brumat Jož., Brajnik Emil, Budal Peter.

P. S. Andrea. 135.

Št. Maver. — Radinja Ant., pov.; Peršolja Val., Terčič Anton, Hledé Avg., Figelj Karol., Mavrič Ant., Radinja Marta, Doljak Iv., Pintar Leon, Drufovka Jul., Bitežnik Jož., Breščak Reg., Valentinčič Jož., Pintar Jož., Radinja Anton.

P. Peuma. 14.

Št. Peter na Krasu. — Kramarič Janko, kurat, pov.; Pavlovič Elija, Vodopivec Tom., Smrdel Iv., Vodopivec Pavel, Oražem Iv., Šabec Jož., Smrdel Ant., Dekleva Iv., Smrdel Pavel, Dekleva Ant., Dekleva Jak., Povh Mar., Adam Iv., Dekleva Jož., Šabec Jož., Požar Mat., Vodopivec Mih., Penko Luka, Bratoš Lovro, Vodopivec Al., Medica Mat., Vadmal Jož., Domicelj Al., Krivec Franč., Jeriša Mici, Smrdel Iv., Celhar Pet., Bevk Pet., Krnel Iv., Muha Vinko, Celhar Jož., Slavec Leop., Zele Mat., Kanalc Krist., Vouk Karol., Kruh Jož., Korošec Ant., Celhar Iv., Lindič Mar., Sila Kar., Rebec Ant., Celhar Mar., Ribnikar Jož., Rebec Fr., Krnel Tom., Dekleva Jak., Stavanje Ant., Krnel Jer., Kruh Franč., Dekleva Iv., Šteiner Iv., Celhar Pavla, Krnel Jož., Kovačič Jan., Mikuž Fr., Debevc Ana, Kastelic Fr., Smrdel Fr., Zafran Fr., Klobučar Iv., Pavletič Jan., Česnik Jož., Zele And., Kristan Iv., Bergoč Mar., Cvetnič And., Čeligoj Jak., Kristan Jan., Meršnik Ant.

P. S. Pietro del Carso. 70.

Št. Peter pri Gorici. — Krajnik Iv., pov.; Pevsko in izob. društvo »Prešeren«, Hranilnica in posojilnica, Černic Fr., Brumat Peter, Stepančič Valer., Krajnik Iv., Černic Ant., Silič Jos., Hvalič Štef., Sokol Fr., Karara Štef., Černic Fr., Silič Štef., Reščič Iv., Cigoj Ant., Žizmond Mar., Bofulin Fr., Bizjak Fr., Černic Jos., Černic Jos., Nemc Iv., Hmeljak Ant., Reščič Al., Turel Jos., Figel Jos., Bizjak Fr., Merljak Al., Martelanc Jos., Karara Ant., Travižan Fr., Berlot Mario, Valantič Alb., Valantič Alojz., Merljak Mar., Padovan Kat., Nemc Ant., Valentinčič Luc., Arčon Mar., Sokol Jos., Klaut Ant., Škarabot Iv., Klančič Ant., Bizjak And., Cotič Iv., Reščič Jos., Merljak Rud., Bizaj Jos., Jarc Fr., Sulič And., Makuc Klement., Turel Iv., Leban Vinc., Pavlin Jos., Nemc Iv., Blažica Kat., Merljak Jos., Žizmond Jos., Furlan Jul., Mučič Ant., Blažica Božid., Mervic Božid., Droč Ant., Kralj Leop., Klančič Peter, Škarabot And., Reščič Ant., Bizjak Ant., Silič Fr., Blažica Olga, Gregorič Got., Merljak Got., Merljak Rud., Nemc Peter, Figel Pav., Cotič Mar., Nemc Jos., Ušaj Al., Cej Iv., Nemc Fr., Brajda Jož., Pavlin Jos., Kebar Mar., Pavlin Melita, Furlan Iv., Droč Al., Blažica David.

P. S. Pietro, Gorizia. 86.

Št. Viška gora. — Pirec Val., župnik, pov.; Feltrin Jan., Kobal Pet., Šuligoj Gab., Hadalin Jož., Grahelj Jož., Laharnar Jan., Velikonja Alojz., Biček Jan., Božič Lov., Laharnar Mar., Božič Jan., Obid Jan., Piriš Jan., Kobal Jak., Bičič Jan., Trušnovc Pet., Laharnar Ig., Božič Fr., Pervanje And., Poljak Tom., Velikonja Jož., Koren Jan., Piriš Franč.

P. Salto d'Istria. 24.

Šturije. — Leban Alb., pov.; 20 iztisov.

P. Aidussina. 20.

Temnica. — Grobiša Ant., pov.; Grobiša Raf., Durcik Leop., Škabar Cir., Kosmin Roz., Pahor Ema, Stantič Vinc., Trampuž Karol, Durcik Zof., Masten Krist., Rogelja Jož., Rogelja Fr., Pahor Jož., Pahor Am., Grobiša Rom., Stantič Srečko, Durcik Al., Primožič Fr., Stepančič Kar., Stepančič Mirko, Trampuž Val., Stantič Fr., Jurca Mar., Trampuž Iv., Trampuž Fr., Rogelja Avg., Stepančič Mar., Stepančič Leop., Zor Saba, pov.; Rogelja Franč., Trampuž Fr., Trampuž Val., Durcik Iv., Rogelja Ivan.

P. Comeno. 34.

Temnica. — Zor Saba, pov.; Rogelja Franč., Trampuž Fr., Trampuž Val., Durcik Iv., Rogelja Iv.

6.

Tinjan. — Magdič Fr., župnik, pov.; Primožič Just, Meton Mar., Urbanc Franč., Korošec Iv., Fator Iv., Školj Iv., Zajc Vikt., Fator Mar., Žerbo Iv., Urbanc Ana, Žerbo Lovr., Školj Slava, Školj Jož., Školj Mar., Oblak Mar., Oblak Ant., Krašovec Mar., Sodnik Mar., Štefančič Olga, Bondelj Rud., Capin Jož., Capin Iv., Memon Iv., Božeglav Mar., Kojc Ver., Šturman Al., Sekulič Mar., Sekulič Jož., Piciga Laz., Meton Luc., Šturman Olga, Meton Zora, Furlan Urša, Meton Jož., Šturman Mih.,

Šturman Iv., Šturman Mar., Šturman Iv., Roje Ang., Roje Ter., Cupin Mat., Školj Ančka, Cupin Mar., Cupin Mar., Cupin Iv., Cupin Ana, Cupin Jož., Šturman Barb., Žerbo Ančka, Oblak Urša, Urbanc Iv., Školj Mar., Žerbo Urša, Žerbo Ana, Žerbo Ant., Žerbo Jož., Žerbo Lovr., Primožič Mih., Primožič Mar., Primožič Just., Primožič Ljub., Zobin Mar., Zajc Iv., Zajc Pavla, Sodnik Andr., Sodnik Jož., Primožič Ant., Žerbo Laz., Urbančič Al., Primožič Jak., Bizjak Jož., Primožič Jož., Primožič Alb., Žerbo Jož., Primožič Mar., Primožič Avg., Roje Jož., Roje Ant., Bizjak Ferd., Korošec Iv., Cupin Andr., Šturman Zorka, Mežon Milka. P. Antignana. 84.

Tolmin. — Semič Iv., kaplan, pov.; Msgr. Roje Iv., Pavlin Al., Farna knjižnica, Uršič Tēr., Kavčič Kat., Tisovec Jož., Mavri Ter., Leban Mar., Gabršček Kat., Šavli Mar., Leban Mar., Gabršček Mar., Klos Neža, Bajt Al., in še 50 drugih. 65.

Tolmin. — Negro A. 100 izt. P. Tolmino. 100.

Tomaj. — Simonič Ad., pov.; Mesar Ant., Gulič Vinc., Bezek, Zabric Fr., Starc Ant., Fabjan, Hrovatin Leop., Petelin Jos., Škrli Jos., Pevsko-bralno društvo »Tomaj«, Papis Fr., Šonc Jos., Šonc Franč., Černe Amal., Štoka Mar., Starc Ana, Večerina Iv., Germek Mar., Bole And., Filipčič Emil., Orel Leop., Fabjan, Turk Ant., Žiberna Anton., Macarol Just., Škrli Jos., Kjuder Jos., Germek Fr., Žiberna Iv., Gorup Mar., Požar Neža, Šonc Bern., Kobal Jos., Papis Em., Škapin Franč., Černe Al., Černe Ter., Čeh Franč., Bezek Jos., Zega Mar., Zavod šolskih sester »Elizabetičke«, in še 12 drugih. 54.

P. Tomadio. 54.

Trbiž. — Kraut Val., župnik, pov.; Kuntel Jož., Kofol Katra, Robič Mar., Svetina Emil., Vranič Jan., Vogrič Franjo. P. Tarvisio. 7.

Trebče. — Čuk Fr., cerkovnik, pov.; Steffanutti Fr., Čuk Fr., Kralj Bern., Pahor Iv., Kralj Iv., Mesar Al., Čuk Krist., Čuk Ant., Kralj Fr., Kralj Ant., Čuk Moh., Tavčar Al., Kralj Luc., Kralj Jož., Čuk Jak., Kralj Vik., Kralj Iv., Kralj Lud., Možica Urša, Čuk Ant., Kralj Pavlo, Čuk Vikt., Kralj Adr., Kralj Ant., Kralj Al., Čuk Val., Kralj Vlad., Kralj Krist., Kralj Apol., Kralj And., Kralj Vikt., Kralj And., Kralj Al., Štok Emil., Kralj Jož., Kralj Val., Čuk Lov., Kralj Karol., kralj Vikt., Kralj Iv., Kralj Mat., Kralj Luka, Čuk Just., Hreščak Just., Kralj Alojz, Kralj Lov., Kralj Krist., Kralj Katarina., Kralj Marija, Kralj Ana, Možina And., Kralj Anton, Kralj Al., Kalc Iv., Čuk Gab., Čuk Iv., Čuk Iv., Medveč Vinc., Kralj Magd., Malalan Kar., Milkovič Ant. P. Opčina. 61.

Trenta. — Cuder Krist., pov.; Cuder Ter., Cuder Ant., Zorč Kat., Kravanja Ter., Vertelj Ter., Komac Fr., Kaus Mar., Kravanja Al., Kravanja Ter., Zorč Iv., Kravanja Mar., Zorč Kat., Kravanja Jak., Kverh Iv., Vertelj Ant., Kverh Fr., Kverh And., Hosnar Am., Kravanja Ter., Kravanja Al., Zorč Ter. P. Soncia. 21.

Trnovo. — Dr. I. M. Kržišnik, dekan, pov.; Perkan Iv., Brožič Ant., Šircelj Fr., Benigar Ant., Deška šola v Trnovem, Kraigher Ant., Urbančič Iv., in še 2 izvoda. P. Torrenuova. 10.

Trnovo pri Gorici. — Tomšič Krist., kurat, pov.; Rijavec Jož., Peršič Vlad., Rijavec Ant., Rijavec Fr., Hvala Iv., Hvala Mar., Rebek Ana, Rijavec Fr., Volk Alojz, Rijavec Fr., Rijavec Mar., Strosar Jož., Volk Iv., Hvala Avg., Hvala Štef., Strosar Roza, Strosar Rud., Winkler Leop., Plesničar Ljud., Sluligoj And., Gorpup Jak., Plesničar Jožefa. P. Ternova in Selva. 23.

Trst. — Omersa Iv., pov.; Apollonio Iv., Ražem Fr., Ukmar Fr., Glavič Jos., Humar Ant., Svetina Mar., Trebec Pet., Brumec Franč., Sluga Franč., Lugi Mar., Saražin Luc., Štok Rud., Kuret Jos., Bradac Roz., Valenčič Kat., Lusa Em. — Guardiella. — Grgič Mih., pov.; Ajdišek Jos., Babič Greg., Modrijan Vinko, Mikelič

Gilda, Vrabec Herma, Ulčakar Jos., Pertot And., Vatovec Jak., Ferluga Ang., Višnjevce Val., Štekar Milka, Nusdorfer Ter., Petkovšek Mar., Stanič Em., Kobal Lud., Klun Just., Rebula Lovr., Kjuder Alb., Dužnik Ant., Birska Iv., Potrebin Magd., Seme Rezi, Pojavnik Al., Černigoj Fr. — Vrdela. Grgič Zmaga, Živic Ter., Golob Jos., Švara Stan., Grgič Karl, Mikalič Mar., Lenardon Krist., Križman Am., Lozej Jos., Mlač Ant., Mlač Jos., Stepančič Ant., Dolhar Ana, Kernev Mar., Kozmina Alb., Krnev And., Buk Ant., Martelanc Ang., Batič Mar., Čok Ana, Strojnj Jos., Stanič Ant., Grgič Ant., Marc Ant., Sosič Jos., Grgič Štef., Lokar Jos., Lokar Jos., Gasperšič vd. Ana, Bernetič Ana, Živic Ana, Stupar Jos., Fonda Jos., Bužan Iv., Cepar Jos., Marc Štef., Finoto Ana, Humar Mar., Gustin Jos., Počkar Jos., Planinšek, Udovič Ant., Potok Iv., Žagar Mar., Grgič Ter., Pertot, Valič Fr., Gorjan Alb., Černigoj Mar., Mevla Fr., Prelc Mat., Udovič Milka, Brana Al., Robek And., Baruka Iv., Grgič Karl, Vatovec Iv., Hreščak Kar., Gregorič Ant., Viter Ang., Gombač Mar., Sarezin Mar., Barazutti Just., Kovaič Jos., Vatovec vd. Ana, Cepar Pet., Marc Iv., Ferfolja Fr., Černigoj Am., Udovič Fr., Suban Fr., Hervatin Pet., Hervatin Ang., Bareto Maks, Živic Jos., Mrlavi Ter., Potočnik Mar., Vovk Jos., Matjoli Al., Preprost Mar., Nogođe Ant., Sosič Mavr., Mirošič Iv., Furlan Jos., Čok Mar., Sušmelj Fr., Černigoj Jos. — Katinara. Čok Anton, Čok August, Glavina Al., Kalc Just., Čok Ern., Grekonja Jos., Kralj Avg. — Bazovica. Grgič Ant., Bubnič Ana, Skabar Mar., Tavčar Ana, Bizjak Ang., Lipanja Ter., Ostrouška Mar., Milič Mar., Pojavnik Vinko, Miklavce Lucija. P. Trieste. 149.

Trst, Via Risorto št. 3. — Park Franč., pov.; Kofol Kat., Repulus Mar., Inglič Jerica, Možina Kat., Sirk Amalija, Bečaj Mar., Resnik Jož., Mlekuž Al., Trošt Kar., Žagar Roza, Gajeta Ivana, Štern Genovefa, Selič Jož., Bekar Dorotea, Bajc Zofija, Gustin Franč., Marijina družba. 17.

P. Trieste. 47.

Trnje. — Muren J., pov., 50 iztisov.

P. S. Pietro — Carso. 50.

Ubeljsko. — Rupnik Fr., kurat, pov.; Cole Mar., Čeledin Milka, Čevna Mat., Hočevar And., Ipavec Fr., Klun Mat., Majerčič Fr., Marinišek Jan., Mlač Tom., Novak Fr., Novak Jer., Nbvak Anton., Počkar Jan., Počkar Mart., Premrl Jan., Premrl Jož., Premrov Slav., Simčič Štef., Simčič Jan., Simčič Mar., Slivar Fr., Žejn Al. — Razdrto: Ogrizek Jan., Premrl Ant., Premrl Jož., Simončič Fr., Žagar M. — Strane: Suša And., Sajevec Andrej. P. Prevali. 30.

Ustje. — Hočevar Fr., pov.; Stibilj Mat., Bačar Maks, Premrl Al., Klemše Fr., Lisjak Fr., Gomizelj Al., Bratina Al., Bajec Al., Čermelj Just., Štrancar Met., Samec Jož., Bačar Fr., Rebek Jož., Valant Št., Stibilj Jož., Stibilj Vinc., Vertovec Fr., Čermelj Jož., Fakuč Al., Stibilj Iv., Čermelj Jož., Batič Mar., Ferjančič Mar., Stopar Mar., Fakuč Roza, Stibilj Mar., Pohler Al., Kompare Ant.; Stibilj Jož., Krečič Mar., Bačar Vikt., Batič Mar., Fakuč Fr., Žigon Mar., Krečič Al. P. Aidussina. 36.

Vatovlje. — Cerar Ant., pov.; 30 iztisov.

P. Cavé Auremio. 30.

Vedrijan. — Košir Iv., vikar, pov.; Jančič Ant., Vuga Al., Cartič Ant., Zorzut Ant., Obljubek Fr., Zorzut Ant., Močilnik Kar., Marinič Ang., Zorzut Kat., Simčič Jož., Vuga Jož., Koncut Ant., Košir Iv., Čepic Iv., Rožič Al. P. Quisca. 15.

Veliki Dol. — Stubelj Leop., vikar, pov.; Mozer Silv., Jež Kat., Mrkuža Mir., Kante Andr., Šušterčič Al., Vičič Al., Grgič Fr., Grgič Al., Živec Rud., Trobec Jan., Trobec Jan., Trobec Jan., Rebula Al., Trobec Al., Bačar Roz., Orban Al., Zavadlav Fr., Metlikovec Jan., Živec Avg., Bandelj Jož., Mrkuža Fr., Kante Ang., Šušterčič Jož., Fabjan Jož., Trobec Al., Fakin Jož., Mr-

kuža Rud., Žigon Ant., Ostrouška Jož., Šuban Al., Pahor Ant., Kokoravec Fr., Perčič Val., Trobec Ana, Ostrouška Roza, Prinčič Julja, Knez Olga, Bačar Roz., Ozban Al. P. Comeno.

Vel. Žablje. — Kragelj Val., župnik, pov.; Vrtovec Fr., Troha Avg., Merkelj Ferd., Čuk Jož., Zega Ivan., Stor Flor., Makovec Krist., Furlan Fr., Benevol Fr., Paljk Al., Bratina Drag., Slejko Leop., Stokelj Krist., Makovec Ema, Makovec Leop., Vrtovec Jož., Stokelj Bern., Troha Feliks, Stokelj Vinko, Makovec Karol., Samec Fil., Elender Vinko, Troha Mil., Vrtovec Štef., Stokelj Lovre, Makovec Jož. P. S. Croce — Strada. 27.

Videm. (Udine). — Trinko Iv., pov.; Čačič Natal, Sv. Lenart; Kramar Jos., Platišča; Mihelica Jos., Viškorša; Trakonja Jos., Dreka; Černo Angelj, Brdo; Dorbolo Iv., Brnas; Dorbolo Ant., Landar; Sukalja Cah., Landar; Gujon Paskal, Azla; Birtič Val., Ronec; Tomažetič Ant., Sarženta; Ceriko Ksist, Malina; Trinko Alojzija, Trčman. P. Udine. 14.

Vipava. — Ferjančič Mar., pov.; in še 20 drugih. P. Vipacco. 21.

Vipolže. — Pirih Jak., vikar, pov.; Bensa Ant., Klanjšček Fr., Prinčič Al., Marinič Kat., Kristančič Ana, Podveršič Jos., Školaris Jos., Korenjak Al., Prinčič Jos., Reja Alojzij, Jakin Krist., Školaris Ant., Klincec Ant., Marrenčič Iv., Jasnič Jož., Reja Fr., Klinec Mar., Školaris Iv., Jasnič Karol, Goljevšček Ema, Jakončič Fr., Paljevec Vinc., Bregantič Lud., Jakončič And., Rožič Karol, Prinčič Ana, Školaris Karol., Školaris Venc., Prinčič Al., Školaris Celestina. P. Quisica. 31.

Vogersko. — Gregorič Leop., pov.; Bele Vinc., Berlot Štef., Devetak Al., Fornazarič Jos., Gregorič Lud., Gregorič Ernest, Gregorič Al., Gregorič And., Gregorič Iv., Gorjan Peter., Gorjan Jos., Gorjan Al., Gorjan Jos., Gorjan Jos., Gorjan Karol, Gorjan Mar., Jarc Jož., Jarc Vinc., Jarc Mar., Lutman Jos., Leban Iv., Marvin Lov., Marvin Ant., Marvin Fr., Martelanc And., Martelanc Ant., Nardin Peter, Nardin Ant., Nardin Ant., Petrovič Ang., Šaver Jak., Šinigoj Jos., Tribušon Karol., Žižmond Jos., Žižmond Filip, Žižmond Ant., Žižmond Jos., Žižmond Filomena. P. Valvolciana. 38.

Vojsko. — Kmet Janko, pov.; Carli Tom., Likar Srečko, Jež Jož., Likar And., Poljanec Jak., Kolenc Mat., Hvala Tom., Likar Fr., Gnezda Mar., Vončina Pet., Hvala Jan., Mrak Jož., Ogrič Jan., Vončina Fel., Gruden Ign., Vončina Mar., Hvala Jan., Lapajna Mar., Likar Jož., Erjavec Fr., Lapajne Fr., Kuštrin Al., Skok Franc., Sinkovec Tom., Bajt Ant., Kuštrin Cec., Podobnik Jan., Vidmar Mar., Skok Tom., Lapajne Jan., Ogrič Jož., Ogrič And. P. Idria. 33.

Voljščica. — Grobiša Ant., pov.; Ferfolja Vinc., Furlan Al., Ferfolja Fr., Ferfolja Jož., Dugulin Ang., Spal Mar. P. Comeno. 7.

Voljščica. — Ferfolja Jan., trgovec, pov.; Juren Jož., Masten Jož., Juren Avg., Pahor Franc., Pahor Fr., Pirc Jož., Ferfolja Fr., Krstan Fr., Ferfolja Iv., Masten Fr., Masten Al., Milanič Ant., Colja Cecil., Ferfolja Iv., Pirc Iv., Ferfolja Jož., Makovec Iv., Antonič Iv., Pirc Val., Rebula Pavla, Pahor Mar., Milanič Jož., Masten Al., Milanič Al., Pirc K., Trampuš A. P. Comeno. 27.

Volosko. — Kuček Mar., pov.; Waisel Fr., Gašpari Karol, Srebič Ant., Fon And., Vrh Pav., Mizgur

Ant., Zele Mar., Primožič Mih., Jušinovič Iv., Štrukelj Fani, Rajčič Ana, Peršič Mar., Vrečko Iv., Brumen Andr., župn.-dekan. P. Volosca. 15.

Vrabče. — Gerbec Ant., pov.; Franičič Jož., Jelerčič Jož., Knap Franc., Mislej Jož., Mislej Jož., Seražin Mar., Skapin Mar. P. Vipacco. 8.

Vreme. — Rodič Mir., župnik, pov.; Marijina družba, Biščak Franc., Cerkvenik Ant., Cerkvenik Jan., Cerkvenik Jož., Cerkvenik Fr., Cerkvenik Pavel, Duje And., Dekleva Andr., Dekleva J., Duje Fr., Duje Jak., Duje Iv., Ercigoj Fr., Franičič Andr., Fuk Jak., Fuk Franc., Goraneč Andr., Kovačič Ant., Kovačič Jož., Klun Jan., Magajna Hel., Magajna Fr., Magajna Fr., Martinčič Jož., Mergon Jož., Novak Jan., Obreza Jož., Prelec Ant., Prelec Fr., Prihavec Mar., Prelec Iv., Požrl Mar., Prunk Ant., Prunk Mar., Prunk Silva, Renčelj Ant., Ropotec Jož., Skok Jož., Sila Jož., Skrl Ana, Vatovec Mar. P. Cave auremia. 44.

Vrtojba. — Mermolja Izidor, pov.; 10 iztisov. P. S. Pietro. 10.

Vrtovin. — Črnigoj Franton, župnik, pov.; Pirjevec Fel., Podgornik And., Podgornik Iv., Čermelj Ant., Lozar Iv., Čermelj Cec., Čermelj Jan., Lozar Mart., Lozar Jož., Lozar Jož., Nevreden Fr., Lozar Fr., Čermelj Iv., Šatej Ant., Lozar Iv., Božič Jož., Čermelj Franc., Ferčič Al., Lisjak Al., Kandus And., Šatej Fr., Podgornik Karl, Ušaj Fr., Mozetič Jul., Podgornik Jož., Šatej Peter, Kandus Jož., Lozar Vinko, Soban Jan., Pirjevec Iv., Podgornik Mirko, Podgornik Ant., Cigoj Gab., Slamič Jož., Kompare Al., Podgornik Al., Bizjak Vikt., Stibil Kat., Vodopivec Ig., Copič Fr., Kandus Kat., Samec Mar., Gerželj Fr., Lozar Iv., Peršič Fr. P. Cernizza. 45.

Zagorje na Krasu. — Baloh Iv., pov.; Prelec Mat., Strle Mar., Lenarčič Mar., Kavčič Jak., Vadrjal Jož., Kljun Fr., Česnik Marij, Tomšič Mih., Bilc Ciril, Fatur Pavla, Zelje Marija. P. Saguria. 12.

Zapotok. — Bregant Evg., pov.; Velišček Al., Velišček Mih., Velišček Roža, Velišček Jak., Jerončič Al., Markulin Val. P. Canale. 7.

Zavrac. — Kogovšek Ant., pov.; Logar Franca, Kunc Ant., Kunc Fr., Otvin Jož., Kogovšek Jan., Kavčič Jak., Lazar Fr., Remic Iv., Ipavec Mar., Muvšek Fr., Miklavčič Iv., Farna knjižnica, Skubič A. P. Idria. 14.

Zgonik. — Butkovič Pet., pov.; 21 iztisov. P. Prosecco. 21.

R A Z N I.

Bele Jos., Moravec Jos., Ekner Ant., Pavlin Mar., Sinkovič Štef., Boce Fr., Obersnel Val., Segulin Jos., Zega Val., Zvaček Ljud., Podobnik Iv., Zabrič Alb., Bere Jos., Slaper Ljud., Pečarič Jos., Rožanec Štef., Kurinčič Emilija, Pregelj Hedv., Frančiškanski samostan Pazin, Folta Vaclav, Lovrenčič Fani, Flego Iv., Ferljč Leop., Turk Fr., Selovin Pavel, Škabar Mar., Žitko Neža, Smrekar Al., Mermolja Izidor, Jereb Iv., Štanta Vikt., Suligoj Jož., Zorza Val., Zorza Jož., Savli Jan., Palastra Val., Oballa Jan., Jereb Krist., Pirc Fr., Štanta Vikt., Zvaček Ljud., Gologorica; Grom Rih., Trst, in še 9 izv., Folta Vaclav, Prežara, 2 izv., Rejc Mar., Šebrelje; Cezar Ant., Vatovlje, 30 izv., Jerela Ivan, Rakovnik, Jugosl., Turk Fr., Rio de Janeiro, Amerika; Ivančič Jos., prof., Gorica; P. Pij Žankar, župnik, Žabnice, 2 izt.

Rešitev.

Kosilo, kopito, torilo, kozica, konica, korilo, sinica, kopica.

Rešitev.

Telo ti je hiša: v njej um gospodar,
a čut gospodinja ti bodi,
počutki so vrata, ti glej ko vratar,
kaj ven in kaj noter ti hodi.

CEZAR LEONARDIG

GORICA — Via Carducci 12 (hiša hotel Tri krone)

Železnina in kovine, hišna oprema, ognjišča, orodje, cement „Portland“, gips, izlivalniki, mreže za ograje, asfaltiran papir in eternit itd. itd.

☛ po najnižjih cenah ☛

CEPLJENE TRTE

raznih vrst in
podlag, bilfe, reznice, sadna drevesca, murve itd. dobite pri trtnici

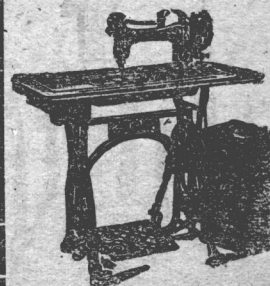
IVAN FORČIČ - PRESERJE p. KOMEN - COMENO
CENIK NA ZAHTEVO FRANKO!!

Domač urar in zlatar : : : J. Šuligoj

v Gorici — Gosposka ulica št. 19

— Bogata zaloga najboljših zlatih, srebrnih in nikeljnastih švi —
— carskih ur, budilk, salonskih ur z nihali, ur za birmance. —

Zaloga vsakovrstnih zlatih, srebrnih, in vseh v to stroko spadajočih predmetov, kakor tudi vseh optičnih predmetov. V zalogi ima tudi šivalne stroje najboljših nemških tovarov, jamči od 10-20 let.

Slov. kmetijsko društvo

s sedežem v Gorici, ulica Giosue Carducci št. 7, levo na dvorišču ali S. Giovanni št. 5, desno na dvorišču, I. nadstr.

ima

v zalogi, nahajajoči se v ulici Giosue Carducci št. 7, II. dvorišče, vedno različne kmetijske, potrebščine, kakor umetna gnojila, sredstva zoper razne rastlinske škodljivce, razno kmetijsko orodje itd.

KRČMA

IVAN PAVLIN

prej v Oslavju, sedaj v Gorici
Viale XX Settembre št. 48

streže s prvovrstnim pristnim belim in črnim briškim vinom. - Zbirališče rojakov iz Gorice in iz goriskih Brd.

Podpisana tvrdka naznanja svojim cenj. odjemalcem, da je na novo otvorila svojo

mirodilnico B. Pich

v Gorici na Kornu (Piazza Corno) 1

Zaloga špiritov, barv, čopičev, firnežev. olja, ščetk, pip, bencine, petroleja, vitrijola, žvepla, sode, sploh vseh predmetov, spadajočih v mirodilniško stroko.

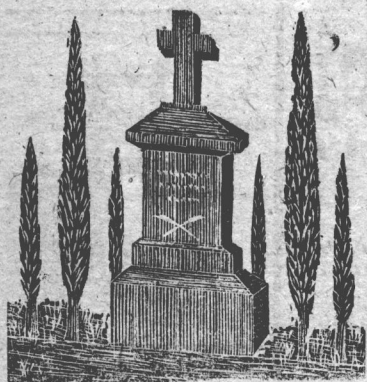
Cene zmerne.

Blago najboljše.

SLOVENSKA SLIKARJA BRATA CEJ

V Gorici — Via Ascoli šte. 5.

Prevzemata vsa slikarska dela z oljem in firnižem. Slikata spalne sobe, kuhinje, šolske zgradbe, cerkve, itd. - DELO KRASNO IN OKUSNO.

Umetna Kamnoseška Delavnica VALANTIČ & KOKLIČ - GORICA

Via Trieste šte. 9.

Idelujeta nagrobne spomenike, oltarje iz marmorja in iz kamena po vsakem stilu, kakor tudi vsake vrste ornamente in podobe za nagrobne spomenike in cerkve, in stavbna dela.

Držita tudi zalogo (izber) nagrobnih spomenikov vsake vrste, male in velike.

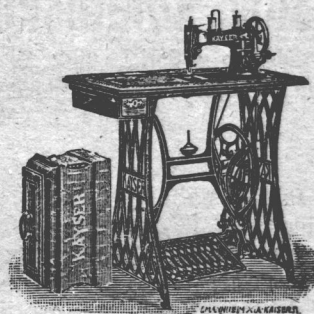
Postrežba najboljša. Cene najnižje

ELIJA ČUK - GORICA Piazza Cavour št. 9

(prej Stolni trg 9)

POZOR! pred nakupom šivalnega stroja in dvokolesa, zahtevajte cenik, katerega Vam tvrdka pošlje brezplačno. — Najtopleje priporoča nemške šivalne stroje iz svetovno znanih tovarn kot „Original-Pfaff“ in „Original-Titan“, za katere jamči 30 let. — Dvokolesa „Altena“, in „Aliprandi“ jamčim 2 1/2 leti. Brezplačen poduk v umetnem vezenju in šivanju. Lastna mehanična delavnica in popravljavnica. Stara dvokolesa se poniklajo in pobarvajo v poljubnih barvah.

Priporoča se staroznana tvrdka **Elja Čuk**, mehanikar, puškar in sodni izvedenec.

„FONDIARIA IN VZAJEMNA ZAVAROVALNICA“

Zavaruje proti požaru in streli poslopja in premičnine kakor tudi govejo živino proti bolezni in poginu kakor tudi samo za slučaj kužne bolezni. Radi tega priporoča vsem na deželi, da se pri njej zavarujejo, ker je danes najbolj razširjena in dobro poznana zavarovalnica iz že predvojne dobe po deželi. Zato svetuje vsem svojim starim članom da obnovijo zavarovanja, kajti v slučaju požara bi trpeli veliko škodo vsled nizkega zavarovanja. Zavarovalnica ceni škode po požaru vestno in jo tudi izplača. Pri izplačevanju odškodnine postopa zelo kulantno.

Okrajni zastopnik za Goriško je:

Bensa Ciril

Podsabotin šte. 178. p. Pevma

Glavni zastopnik je:

Dragotin Starc

Barkovlje pri Trstu.

TRTNICA IN DREVESNICA V ŠT. PETRU PRI GORICI.

Podpisani vljudno naznanjam, da imam v lastni trtnici v Št. Petru št. 150 **na prodaj** cepljenke, cepljene na ameriški podlagi, **bilje** in **kolči** vsake vrste, kakor tudi sadna drevesa. Cepljenke in drevesa so zdrave in krepke rasti. — Cene po dogovoru. Pošilja se tudi po pošti in po železnici. Za pravočasna naročila od strani vinogradnikov in sadjerejcev se priporoča vdani

Božidar Blažica,

trtorejec v Št. Petru pri Gorici - Pošta in brzojav Št. Peter

Tovarna dežnikov in solčnikov z
zalogo kap na debelo in na
drobno

MARIJA vd. BERTOLI
Gorica, Raštelj št. 18.

Cene brez konkurence.

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica

registroyana zadruga z omejenim poroštvom.

Uradije v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%, večje in stalne vloge po dogovoru. — Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Uradne ure za stranke od 9. do 13. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Št. telef. 25—67.

Primas & Ribaldi

v GORICI, Via Garibaldi št. 18
(prej Via Teatro)

Zaloga dvokoles. avtomobilov, Ford'
in vseh potrebščin. Zaloga gumije-
vih plaščev, olja, bencina, masti, kar-
burja itd.

Odlikovana pekarna

Jakob Bratuž

v Gorici, ulici Mameli 6
(prej Šolski ulici)

peče prvovrsten kruh, pe-
civo in slaščice, ter pro-
daja raznovrstna vina in
likerje.

Svoji k svojim !

Jakob Perhauc

ulica S. F. Xydias 6 • Trst • Telefon 2-86.

Velika zaloga žganja, kakor pristnega istrskega tropinovca, kraškega brinjevca in kranjskega slivovca, raznovrstnih likerjev in vin.

Lastni pridelki odlikovani na raznih razstavah Šampanjec, šumeči refošk, jajčni konjak, krema marsala in drugo. Vse po najnižji ceni, brez konkurence.

Točna postrežba.

BANCA ADRIATICA - TRST

Podružnice Opatija, Zadar - Delniška glavnica L. 15.000.000 - Podružnice, Opatija, Zadar.

Afilirani zavod v Jugoslaviji: Jadranska banka, Beograd in njene podružnice v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegnovem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu. — Afilirani zavodi na Dunaju Adriatische Bank, v New-Yorku: Frank Saksler State Bank v Valparaizo Banco Yugoslavo de Chile. Izvršuje vse bančne posle, Prejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 4%. Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja. Daja v najem varnostne predale (safes). Uradi v Trstu: Via Cassa di Risparmio št. 5, Via S. Nicolò št. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676.

Blagajna posluje od 9.30 — 12.30 in od 2.30 — 4.

Videm (Udine) - Via Savorgnana 5 - Videm (Udine)

Velika skladišča

„Po znižanih cenah“

(al Ribasso)

Izredna prodaja na račun tovarnarjev.

Na debelo in na drobno. - Glavna zaloga v Milanu.

Vsi se zatekajo v naša skladišča, tudi iz najoddaljenih krajev, in to je najboljši dokaz, da naše cene blaga **nudijo** **znatne ugodnosti** kljub stroškom za potnino. Ne slepimo ljudstvo s praznimi, velikimi reklamnimi črkami, ne z razstavljenimi nizkimi cenami, **ponujamo** **marveč veliko ekonomično korist in prihranek**, ki se naslänja na dobroto in kakovost blaga, kajti le s tem se utrdi ugodnost cen. Zadostuje, če enkrat kupite pri nas in naše blago **primerjate** z blagom drugod kupljenim, potem se gotovo prepričate, da tvrdka **Po znižanih cenah (al Ribasso) Videm (Udine) Via Savorgnana št. 5** prodaja po **cenah brez konkurence**. Tovarne, na račun katerih se vrši naša prodaja, nudijo sl. občinstvu tudi to ugodnost, da dajo na razpolago **velikansko množino** blaga za vsak letni čas.

Velika izbira tkanine za moške in za ženske, za lovce, izdelano perilo, bombaževina, platno in lana, namizni prtji, servijeti, pletenine, nogavice, nosne rute, brisače, gobasto blago, belo in barvano, tepihi, zavese, blago za mobilije, rjuhe, pogrinjala za postelje iz bombaževine, močne žime, potrebščine za neveste, popolna oprava za restavracije, zavode, kolegije, iz žime in lana izdelane blazine.

Posebnost: Črno blago za duhovniške obleke. — Direktni uvoz lanu za blazine.

Na debelo in na drobno.

Posebni popusti za razprodajalce. — Nepretrgana živahna razprodaja od 8. do 18. ure po posebnih pooblaščenjih.

Opomba: Predmeti, ki iz kateregakoli vzroka ne ugajajo, se vzamejo nazaj.

Cene stalne

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE'

ADOLF KOLL

GORICA, CORSO VITT. EMAN. ŠT. II

posluje od 9 do 12 dop.

in „ 2 „ 5 pop.

FELBERBAUM & ROLICH

preje Hedžet & Koritnik,

Gorica, Corso Verdi št. 7, vogal Šolske ulice.

Trgovina manufakturnega blaga, specialiteta moških in damskih oblek, velika izbira moškega in ženskega perila, vse potrebščine za neveste, kakor tudi za birmance

NA DEBELO!

NA DROBNO!

P. n. lastnika se priporočata slavnemu občinstvu na deželi in v mestu.

Restauracija CENTRAL

v GORICI v hiši „Centralne posojilnice“ Corso Verdi 32.

Izborna kuhinja, najboljša vina. - Krasni saloni za goste.
Za obilen obisk se priporoča restavraterka **Josipina Podgornik.**

ZOBOTEHNIŠKI AMBULATORIJ

Brezigar Rud.

Sprejema od 8 - 12 predp. in od 2 - 6 pop.

Gorica

Viale XXIV Maggio št. 16, II. nadstr. (prej Via Tre Re)

STAROZNANA GOSTILNA S PRENOČIŠČEM NA KORNU V ATTEMPOVI PALAČI V GORICI.

Domača gostilna z
izvrstnim domačim
belim in črnim vinom
in izborno kuhinjo.
Postrežba domača. Snaga uzorna.
Za obilen obisk se priporoča me-
ščanom in okoličanom.

Josipina Plesničar
gostilničarka

: Josip Miani :

Gorica, Piazza della Vittoria št. 23.

— ZN —

ZALOGA :

porcelana, zemljenine, steklenine,
:: :: šip in zrcal. :: ::

Gostilna pri Petelinčku

Via delle Monache št. 7 Domača gostilna

:: z izvrstnim domačim belim in ::
črnim vinom in s kraškim teranom.

Izborna kuhinja. — Postrežba domača.
Snaga uzorna.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Pipp, gostilničar.

Pozor! Zaloga vina! Pozor!

„Vinarska zveza“

v Gorici, Via Mameli 8 (zraven Travnika).

Prodaja pristnih vipavskih vin
iz zadrug Dobravlje, Dornberg
in Selo ter od hranilnice in
posojilnice v Rihenbergu.

Cene najnižje! Postrežba točna!

Staroznana gostilna

„Pri Zvezdi“ v Gorici

trg Sv. Antona št. 3

je obnovljena.

Prenočišča in konjski hlevi. Postrežba
izborna. — Za obilen obisk se priporoča

Vilma Gulin - Molar.

Gostilna K. Prinčič Ignac Plahuta

GORICA :: VIA DOGANA

Kjer bila prej ulica Dogana,
stoji v Gorici vis - a - vis sodnije,
kjer stranska pot v Rassauerco zavije,
pod osemnajst številko dobro znana.

gostilna Prinčič. Vina v njej izbrana,
kdor le prestopi prag, po ceni pije
iz Kraške in Vipavske domačije
in pa od tam, kjer Brda so prostrana.

Kdor ima na preturi opravilo,
pa bodi priča, toženec, tožitelj,
vsak po razpravi stopi na kosilo,
saj Karl Prinčič blizu je gostitelj . . .
Sodnik če ima že cel sod v naslovi,
stri dobro stranki vsaj kvartin njegovi.

Gorica, Viale XXIV Maggio št. 15

(prej Tre Re)

Zaloga dvokoles in pneumatik
najboljše vrste, in k temu spada-
jočih delov.

∴ Lastna mehanična delavnica ∴

Pozor, kolesarji !

Cene nizke !

Butkovič - Boštjančič in tovariši,

odlikovana reg. mizarska delavnica s strojnim obratom v Mirnu pri Gorici

Prevzema vsa mizarska stavbarska dela pod ugodnimi pogoji.
Delo trdno. Les suh. Cene solidne. Domača tvrdka.

Postrežba najboljša. Delavci najboljši.

 Izvršuje: kuhinjsko in sobno opravo.

O. PASCUL & C.

GORICA :: Corso Verdi 24. :: GORICA

v Trgovskem domu

Krasna in bogata trgovina z ma-
nufakturnim in modnim blagom
vseh vrst. - Zaloga izgotovljenih

oblek.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

LASTNA KROJAČNICA.

Dobroznan domač steklar! Ant. Koren

v GORICI - Gosposka ulica števil. 4 - v GORICI

Velika zaloga steklenic, kozarcev, krožnikov, skléd, petrolejk, šalic,
zrcal, nožev, vilic, stekel, naloženih porcelanastih predmetov,
sploh vseh steklenih in porcelanastih izdelkov.

Bogata izbira okvirjev za podobe od preprostih do najfinejših.

Lastna steklarska delavnica :: Postrežba točna.

Staroznana gostilna

„Al Bon Furlan“

Josip Šfiligoj v Gorici

:: ulica Sv. Ivana št. 8. ::

Izvrstno vipaysko, briško belo in
črno vino Teran. - Gorka je-
dila ob vsakem času. - - -

Postrežba najboljša. Prenosišča.
Prostorl novi! Oprava snažna.

Dobroznan tapetnik in dekorater

Karol Bonnes

:: v Gorici ::

v Semeniški ulici št. 8

Priporoča še zlasti novoporo-
čencem za izdelovanje blazin,
štramacev, divanov, naslonja-
čev i. t. d. - - - - -

Delo lepo in trajno.

:: Cene najnižje ::

Odlikovana goriška čevljarna

D'OSVALDO HENRIK

zapriseženi sodni cenilec

Centrala:

Via Mazzini 17

Gorica

Telef. 213.

Podružnica:

Corso Verdi 17.

Odlikovana z zlato svetinjo in z zaslužnim križcem na združenih razstavah
v Milanu 1922.

Velika izbira elegantnih čevljev za gospe, gospode in otroke. :: :: Prevzema vsakovrstna naročila.

TOVARNA SODOVKE

BRATA COSSOVEL

GORICA - VIALE XXIV. MAGGIO ŠT. 19 - GORICA

Ant. Terpin in C.

NOVA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
v Gorici via Rastello 10

se priporoča slav. občinstvu
v mestu in na deželi za mno-
gobrojen obisk. - - -

**CENE BREZ KONKURENCE
NA DROBNO! - NA DEBELO!**

A. Krušič & sin

ODLIKOVANA KROJAČNICA (PREJ S. ROSANZ)
Gorica, Via Dogana 3

Izdeluje vsakovrstna dela in se pri-
poroča starim in novim odjemalcem
— v mestu in na deželi za obisk. —

(Ustanov l. 1875)

Tapetnik in dekorater
MARIJ MUČIČ

izdeluje vsakovrstne divane, otomane, fotelje, zavese
za sobe in salone itd. po naročilu. — Vložke (šuste)
in blazine. Predeluje vse v to stroko spadajoče
predmete točno in solidno.

Priporoča se novoporočencem.
Naročila z dežele se izvrše hitro.

Gorica, ulica 24. maja
(poprej Tre Rè) št. 18.

Mirodilnica
KAROL VOLPIS
Gorica, Via Carducci št. 15

Zaloga na debelo in na drobno:
droži, oljnatih in navadnih barv, zdravil, firnižev,
čopičev, karbolineja, katrama, špiritov itd. itd.

Zaloga svetih podob in okvirjev.

TVRDKA
A. DRUFOVKA
V GORICI - V RAŠTELU ŠT. 3.

ZALOGA USNJA IN ČEVČJARSKIH POTREBŠČIN

Velika zaloga stavbenega in drugega lesa suhih
desk in tramov vseh mer dolgosti in debelosti

VALENTIN RUDOLF v GORICI

Svoji k svojim! **VIA TRIESTE št. 15** **Svoji k svojim!**
Domača solidna tvrdka!

GOSTILNA PRI KRANCU

v Gorici, na Senenem trgu
Domača gostilna z izvrstnim domačim belim in
črnim vinom in izborno kuhinjo - Postrežba do-
mača — Snaga uzorna — Na razpolago so konj-
ski hlevi z velikim dvoriščem. : : : :

Za obilen obisk se priporoča rojakom v mestu
in na deželi.

LOJZKA KRANC, gostilničarka.

LUDVIK COTER - GORICA
brivec na Travniku št. 17

Priporoča se rojakom iz mesta in oko-
lice, kakor tudi društvom na deželi za
maskiranje. V zalogi ima vedno lasulje.
Češe ženske izpadle lase in jih spleta
: : : : : v kito. : : : : :

M. SUSSIG - GORICA

v Raštelu št. 16

trgovina z lastno mehanično delavnico
vsakovrstnih drobnih in debelih

vrvi

(špagata in štrikov)

Velika zaloga moških klobukov

CLEMENTINA PREGL

klobučarna

v Gorici, v Raštelu 28

Velika in staroznana trgovina z moškimi
klobuki, trdimi, mehkiimi, s slamniki,
kapami od priproste do najfinejše vrste.

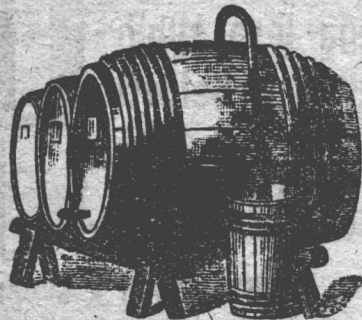
Postrežba solidna — Cene zmerne

Z A L O G A

vipavskega, istrskega, briškega, dalmatin-
skega in italijanskega **vina**
in vsakovrstnega žganja in špirita (tudi na drobno), ver-
moutha in maršala na debelo. Cene brez konkurence

L. FOGAR

(dediči)

SOLKANSKA CESTA

G. CULOT

Gorica, v Raštelu 2

trgovina z galanterijo in igračkami

Specialitete:

Nožne žoge, sandali in
potrebščine za turiste

TRGOVINA Z JEDILNIM BLAGOM

Angel Spacapan

- v GORICI, Piazza Catterini št. 2. -

Priporoča se slav. občinstvu v
mestu, posebno pa iz goratega
dela naše dežele za obilen obisk

Blago vedno sveže. - Postrežba prav dobra.

PIVO FORST

Zaloga v Gorici

Corso Gius. Verdi 34

Telefon št. 153.

Franc Lodatti

železnine in kovine

v Gorici, v Raštelju št. 24.

Velika zaloga železnine, okovja, kuhinjskih predmetov in vsakovrstnih vrvi.

Domač zlatar in urar

Alojzij Watt

zapriseženi sodni izvedenec
v Gorici, v Raštelju št. 22.

Popravlja in prodaja vsakovrstne ure, zlatnino in srebrnino. Popravila se izvršujejo strokovnjaško in po cenah brez konkurence.

Kupuje zlato in srebro, srebrne goldinarije in krone po najvišjih dnevnih cenah.

Velika trgovina s steklom in porcelano

Marija Watt

v Gorici, Raštelj st. 20.

Velika zaloga svetilk, krožnikov, čašic, kozarcev, loncev, skled in vsakovrstnega stekla.

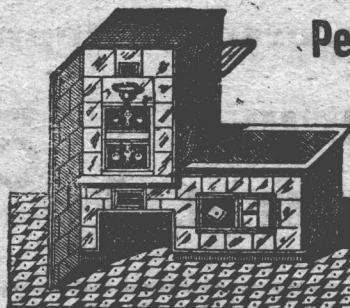
Bogata izbira kuhinjskih potrebščin iz železa, aluminija in stekla.

A. FERLUGA & R. PAHOR - Gorica ul. Garibaldi 20.

Lastna tovarna štedilnikov (sparherdt) z opremo majolika na gas ali oglje. - Vpeljava restavracijskih kuhinj. - Zaloga peči in cevi iz barvane majolike. - Načrt in obrazy najmodernejši iz prvovrstnih tovarn. - Sprejema naročila tudi samo za opremo sten, ognjišč kuhinjskih sten, kopelji in zahodov in stopnjic.

Plošče v različnih in najmodernejših barvah za kritje podov itd.

Pečarska obrt.

Goriška ulivarna in mehanična delavnica za stavb. dela v železju

G. Prinzig e figlio

Gorica, Via B. Casale št. 13, telef. št. 92

Izdeluje vsakovrstne kmetijske stroje, mline, žage, hidravlična kolesa in posamezne dele istih itd. itd. — Zaloga stiskalnic za grozdje, nakladalnic, jeklenih cevi, jeklenih plošč, strešnih oken, peči.

Izdeluje in uliva vsakovrstna v to stroko spadajoča dela po naročilu.

Cene brez konkurence.

Največja manufakturna trgovina v Gorici.

Največja manufakturna trgovina v Gorici.

== Velika zaloga manufakture ==
Ruger Venuti
GORICA - Corso G. Verdi 19, (lastna hiša)

Bogata zaloga volne, domače in inozemske, tkanine, bombaževine za gospode in gospe, velika zaloga platna, perila vsake vrste. — Svila, žamet, perkal, batist, šifon, kreton itd. — Tepihi, linoleum, preproge, zavese, lana. — Volna, žima in perje za štramace, sploh vse blago za neveste.

Cene zelo ugodne!

Cene zelo ugodne!

LEOPOLD ZAKRAISEK

GORICA -- Corso Giuseppe Verdi št. 13.

Drobnina, galanterija, igračke,
steklo, porcelan, aluminij itd.

.....
Cene zmerne.
.....

Restavracija „Pri zlatem jelenu“
❖ **v GORICI, pred nadškofijo.** ❖

Shajališče meščanov in okoličanov. — Toči najboljša črna in bela vina in pivo.
Izborna kuhinja.

Sobe za prenočišča. Snaga vzorna. Postajališče avtomobilov,
ki vozijo v Bovec, Cerkljo, Tolmin, Idrijo.

Za obilen obisk se priporoča **ALOJZIJ VIDA**, restavrator.

Velika trgovina s steklom in porcelanom
ANTON MENOTTI - Gorica
Piazza della Vittoria (na Travniku) 6

Zaloga svetilk, krožnikov, šalic, kozarcev,
loncev, skled, vsakovrstnega stekla.

Bogata izber kuhinjskih potrebščin iz železa, aluminija in stekla

Velika zaloga aluminijaste posode

ANDREJ GOLJA V GORICI
Piazza della Vittoria (na Travniku) 22

Zaloga vsakovrstnih kuhinjskih lesnih izdelkov, kakor: škafov, orn,
sit, rešet, stolic, solnic, pletenih košev, jerbason, sejalnikov itd. itd.

CENE ZELO NIZKE Z CENE ZELO NIZKE

KAVARNA

„ADRIATICO“

prej „Central“ na Travniku

Popolnoma na novo urejen lokal z gornjimi
dvoranami, tremi biljardi in vsem konforom.

Domači in tujeziški kosepiši. Zbirališče učiteljev in Sportnikov.

Za obilen obisk se priporočata

Nadig - Pečenko
lastnika

KLOBUČAR

L. L A R I S E

Piazza Cavour št. 2 (prej Piazza Duomo)

Bogata zaloga navadnih in najfinejših
klobukov, mehkih in trdih, kap in slam-
nikov.

Cene nizke.

Postrežba točna.

ZALOGA USNJA
A. COLLEDANI

GORICA

(pri Milosti)

GORICA

Riva Castello št. 4 :: na vogalu Starega Trga

Postrežba najboljša

TEOD. HRIBAR

NASLEDNIKI

GORICA - CORSO VERDI ŠT. 32

(HIŠA „CENTRALNE POSOJILNICE“)

**Splošno znana manufakturna trgovina z najbolj-
šim blagom za moške in ženske obleke za vse štiri
letne čase. PERILO ZA NEVESTE, žimnice, blazinice,
preproge in odeje.**

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Pozor!

Pozor!

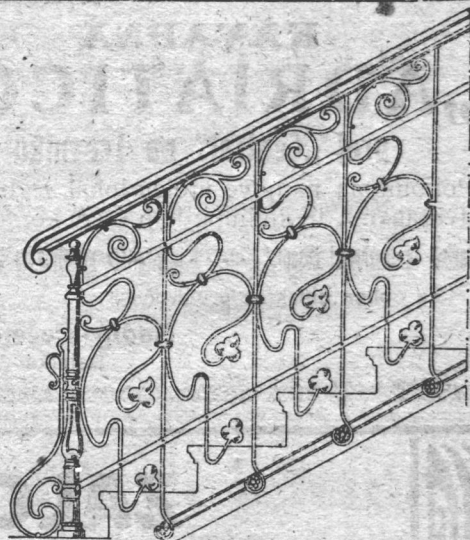
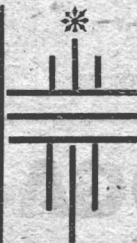
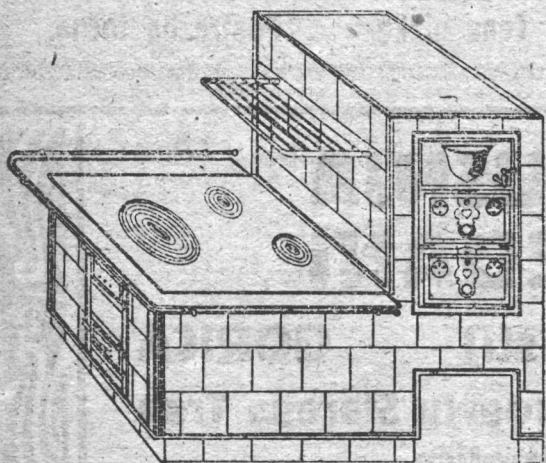
HENRIK VOUK

ključavničar in mehanik

v Gorici

ulica Carlo Favetti šte. 7

(prej ulica Vetturini)

**Prevzema stavbarska dela. Izde-
luje štedilnike, železne ograje,
ključavnice, ključe, sploh vsa v
ključavničarsko stroko spada-
joča dela.**

Delo trdno.

Cene zmerne.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

vpisana zadruga z om. jamstvom

Via Carducci 7, I. - **GORICA** - Lastno posloplje. -

Križišče tramway-a.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Gorici. - Ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne hranilne vloge po 5%. - Na odpoved vezane vloge obrestuje po dogovoru najugodnejše. - Sprejema vloge na tekoči račun. - Daje svojim članom posojila na vknjižbe, menjice in zastave ter jim odvarja pasivni tekoči račun.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17. - Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt.

Pauletig & Zitter

Gorica - Corso G. Verdi št. 39.

Bogata trgovina z manufakturnim in modnim blagom vseh vrst.

Cene brez konkurence

Igrališče na kroglo v senčnatem vrtu! **PIVO „ADRIA!“**

Ako hočete imenitno kosilo z izvrstnim in pristnim kraškim, vipavskim in briškim vinom ter z razmerno majhnim stroškom, pojdite v obširne in hladne prostore staroznane Restavracije. Pripravljajo se po zmerni ceni kosila birmancem z dežele.

„PRI MARZINIJU“
v Gorici - Corso Verdi šte. 1
nasproti semenišču.

Tam imate tudi konjski hlev na razpolago.
Priporoča se **A. J. ČIBEJ**

Restavracija „PRI TREH KRONAH“

s konjskimi hlevi in garažami za avtomobile. - Domača kuhinja, domača bela in črna vina. - Specijaliteta terana iz Dutovelj.

Cene zmerne : Postrežba točna

Lastnik *Anton Malnič.*

Kmečka banka

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v **GORICI**

Piazza De Amicis prej Koranj št. 12.

Sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5%, večje in na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. - Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

Artur de Rossi

v Gorici, Corso Glus. Verdi št. 1

nasproti velikemu semenišču.

Tapeti in pogrinjala ob posteljnjakih (edina zaloga iz Čehoslovaške), zaloga manufakturnega blaga na debelo in na drobno.

Blago najboljše.

Cene skrajno nizke.

Zobozdravniški Ateljé

ustanovljen leta 1892

RUDOLF KOLL

odlikovan z najvišjimi odlikovanj iz Londona,
Pariza, Dunaja, Gorice, Vidma in St. Louisa.

:: Sprejema od 9-12 in od 14-17. ::

:: Gorica - Semeniška ulica št. ::

Zobozdravniški Ateljé

ustanovljen leta 1900

Pavel Netzbandt

Sprejema od 9-12, 14-17.

Gorica, ulica Dante 12-PT.

PRVOVRSTNA MANUFAKTURNA TRGOVINA

JOSIP DEL PIERO GORICA

GOSPOSKA ULICA (VIA CARDUCCI) ŠT. 8

USTANOVLJENA LETA 1874.

USTANOVLJENA LETA 1874.

Bogata izbor domačega
in tujega blaga za obleke
za gospode in gospe.

POSEBNOST! Perilo za neveste,
raznovrstno izgotovljeno pe-
rilo, blazine, preproge, lahke
in težke, odeje, zavese in tapeti.

POZOR!

CENE STALNE!

Staroznana trgovina s klobuki

JOSIP FON

Gorica, Semeniška ul. (Via Seminario) 6

Bogata izbor navadnih in najfinejših
klobukov za dečke in odrasle,
mehkih slamnikov in kap.

Domača solidna trrdka.

:: Zobozdravniški ateljé ::

Robert Berka

v Gorici, Via Dante št. 4, v Gorici

mногоletni asistent pri preznanem

zobozdravniku dr. PIKLU

Sprejema v svojem ateljeju v Gorici,

Via Dante 4 v jutranjih in popoldanskih urah.

IVAN LUTMAN

trgovec z usnjem

v GORICI, RAŠTEL št. 25.

Priporoča svojo trgovino, založeno z najboljšim usnjem in s čevljarскими potrebščinami. Družinski gospodarji dobe v zalogi prvovrstne podplate in zgornje usnje za vsakdanjo rabo, kakor tudi najfinejše vrste. — Cene zelo nizke.

Frid. Maraš & C.

v GORICI, na Travniku št. 17.

Trgovina z manufakturnim blagom in vsakovrstno tkanino. perilom, svilo, baržunom, flanelo, volno in volnenim blagom. rutami, robci — za zimsko, jesensko, spomladansko in poletno sez.

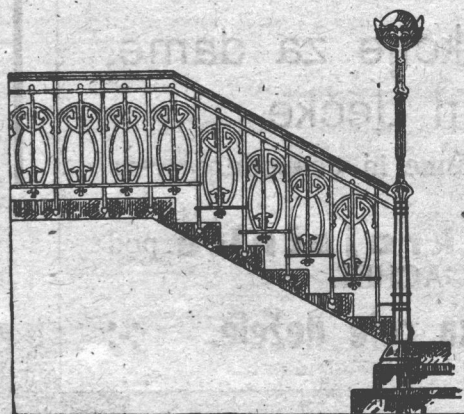
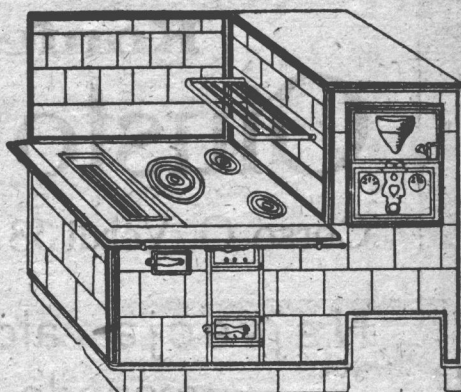
Cene zmerne.

Domača trrdka.

JOSIP ŠTRUKELJ

GORICA, PIAZZA CRISTO št. 1

PRIPOROČA SL. OBČINSTVU V
MESTU IN NA DEŽELI SVOJO

STAVBNO KLJUČAVNIČARSKO DELA V NICO

IZVRŠUJEM VSA V STOKO
SPADAJOČA DELA NAJSOLID-
NEJŠE IN PO NAJNIZJH CENAH

Moderna trrdka in skladišče cerkvenih predmetov

Leban Franc

Gorica . Via Duomo 7 - Gorica

Priporoča preč. duhovščini že izdelane cerkvene predmete, kakor svečnike, svetilke, kelihe, moštrance, srebrne in kovinaste i. t. d. i. t. d.

Popravljajo se že rabljeni predmeti
s pozlačevanjem in posrebovanjem
: : : : : v ognju. : : : : :

Delo solidno, cene brez konkurence.

Trgovina manufakturnega blaga in izgotovljenih oblek

Andrej Mavrič

Gorica - Via Carducci št. 3.

Zgoraj imenovana trrdka poroča cenj. občinstvu, da ima v zalogi največjo izbiro moškega in ženskega blaga, platno, perilo vsake vrste, svilo, žamet, volno, žimo, ter sploh vse stvari za neveste. Ima tudi največjo izbiro moških oblek. Kar se pa v slučaju v zalogi ne vdobi, preskrbi takoj po meri, kajti imenovana trgovina ima lastno krojačnico.

Za obilen obisk se priporoča. A. Mavrič.

Najbolj zadovoljivo ste postreženi pri občeznani tvrdki

J. LENASSI

Via Trieste 16 · GORICA · Via Trieste 16

Trgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom,
mokami in deželnimi pridelki, žganjem itd. itd.

Konfekcijski dom

Giusto Vuga & C.

Corso G. Verdi 38 · GORICA · Telefon 132 :: ::

• • • •

Največja zaloga konfekcije za dame,
gospode, deklice in dečke

→ Vsakovrstna kožuhovina za dame in gospode. ←

• • • •

Civilna, vojaška in damska najuglednejša **krojačnica** pod
nadzorstvom sodruga A. GACHET.

:: Največja, najsolidnejša tvrdka cele dežele. ::

Centralna posojilnica v Gorici

Corso Verdi 32, I.

**Obreštuje hranilne vloge po
5 % in daje posojla pod ugod-**

niimi pogoji.

**Uradne ure : vsak dan razen
nedelj in praznikov od 8-12h,
pop. od 3-5h. Ob sobotah pop.**

Je urad zaprt.

Staroznana goriška knjigarna in papirnica

EMILIJ WOKULAT & C.o

Corso Vittorio Em. III. št. 9

(na vogalu ul. Barzelini).

Zaloga vseh pisarniških
in fotografskih potrebščin,
APARATI KODAK po tovar-
niških cenah — Prodaja
slovenske, italijanske
nemške in franc. časopise.

Na debelo!

Na drobno!

Tvrđka A. KOMEL v Gorici

Trg sv. Antona št. 5

(blizu „Zvezde“).

Priporoča svojo bogato zalogo le prvovrstnega
jedilnega in kolonijalnega blaga

Zaloga zajamčenega predice (volka) prostega
detelnega semena. Zelenjadna, travna in dru-
ga semena zajamčeno kaljiva

F. Zitter & C.

Nasledniki tvrđke L. Del Piero

Trgovina manufakturnega blaga

Gorica

Piazza della Vittoria št. 22

(Travnik).

Najcenejša nova trgovina v Gorici

Ako potrebujete vsakovrstne potrebščine v blagu, obrnite se edino le na manufakturno trgovino

M. KRAINER - GORICA

v Raštelu št. 31

v Raštelu št. 31

Sukno bombažasto in volнено za moške in ženske vsake vrste in barve ter tudi blago iz
Čehoslovaške. — **Hlačevina** iz prvovrstnih tovarn.

Za novice dobra kotenina za perilo, kakor rjuhe ter blazine bombažaste, volnene in žim-
nate, posteljne vzmeti (šuste) in koviri, kakor brisače, namizni prti, trli za blazine,
ter druge potrebščine i. t. d.

Nadalje najdete tudi veliko zalogo zefirjev za obleke in predpasnike, krminsko blago za srajce.

Za obilen obisk se toplo priporoča

M. Krainer.

POZORI!

POZOR!

Gostilna „Pri dveh konjičkih“
Via Rastello št. 27

Gostilna z izbornim domačim belim in črnim vinom
ter z najboljšo kuhinjo. Postreže najboljšo in hitro.
Snaga uzorna — Na razpolago so konjski hlevi
in dvorišče.

Za obilen obisk se priporoča **IVANKA ČUBEJ**
gostilničarka

POZORI!

POZOR!

Mih. Kozman — Gorica
Gorica, Rastello št. 27
(Via Trieste)

Velika zaloga kuhinjskih potrebščin vsake vrste re-
šeta, škafi, kadi, bronte, sodi, porcelani, zemljali pred-
meti, svetilke itd. Zaloga krogel za kroglanje iz amerikan-
skega lesa. Češke pipe vseh velikosti. Kose „Merkur“
in „Vulkan“ po najnižjih cenah.

Zaloga vina, žganja
in drugih likerjev

BRATA VOGRIČ

GORICA, Via Torrente 1

 (Na Katarinjevem trgu)

ANTON JARC - KROJAČ

Gorica - Via del Corno št. 13.

Najfinejša krojaška delavnica,
ki izdeluje moške obleke po
najmodernejših krojih. ==

GOSTILNA

JOSIP IN PAVLA KAMENŠČEK

▼ GORICI, na Kornu št. 8

streže z izbornim belim briškim, vipavskim in črnim vinom. — Kuhinja
domača. — Gorka jedila ob vsakem času na razpolago. Snaga vzorna. —

==== Prenočišče za tujce. — Sobe in postelje snažne. ====

**Zbirališče rojakov iz
Gorice in iz naših hribov.**

= Fr. Prinčič =

Gorica - Piazza Catterini št. 2

AUTOTRASPORTI

Izvršuje vsakovrstno cementno delo, kakor
tudi delo iz umetnega kamena: Zaloga ce-
mentnih cevi, plošč, dimnikov, strešnikov,
itd. itd.

Izvrši vsakovrstno delo iz cementa po na-
črtu. Velika zaloga cementa Portland nove
vrste. — **Cene najnižje.**

STEKAR JOS.

— Odlikovana sedlarska delavnica —
▼ Gorici via Ascoli št. 31.

Izdeluje konjske komate, vajeti,
pasove, sploh vso konjsko vprego,
kovčege, nagobčnike za pse,
prevleke za kočije.

Zaloga izgotovljenih ome-
njenih predmetov.

Cene zmerne. - Delo trdno.

Največji ponos gospodinje

je lepo urejeno stanovanje. Če si hočeš to oskrbeti z malimi troški, obrni se na staro

tvrdko in tovarno s pohištvom

ANT. BREŠČAK

ki ima v zalogi vedno nad 50 kompletnih sob, bodisi forniranih ali iz trdega različnega lesu.

Gorica - Via Carducci 14. - Gorica

IVAN TEMIL

GORICA - VIA G. CARDUCCI št. 6

BRUSAR IN NOŽAR

V delavnici so nameščeni delavci-specijalisti za brusarska dela, kakor tudi za popravljanje vseh operacijskih predmetov i. t. d. i. t. d.

SS

V zalogi se nahajajo
brivni
stroji
„GILETTE“,
ki jih tudi
brusim.
JAMČIM!

SS

SS

V zalogi se nahajajo
brivni
stroji
„GILETTE“,
ki jih tudi
brusim.
JAMČIM!

SS

Prodaja tudi toaletne predmete.

V zalogi se nahajajo najboljši, pristni in garantirani kamni-osle bergamske za brušenje kos. --- Delavnica na električno gonilno silo z bogato zalogo predmetov, kakor nožev, škarij, brivnih nožev, najelegantnejših žepnih nožev, sploh vseh rezil.

Brusi brivne in žepne nože, škarje, mesarske in knji-goveške ter vse druge nože in rezila.

ZA IZVRŠENA DELA JAMČI.